

ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয় আলোচনী

পঞ্চদশ সংখ্যা : ২০০৪ - ২০০৫

সম্পাদক : প্রদ্যুম্ন ভাগবতী

ললিত চন্দ্র তর্কালী
মহাবিদ্যালয় আলোচনী

পঞ্চদশ সংখ্যা
২০০৪-২০০৫

LALIT
CHANDRA
BHARALI
COLLEGE
MAGAZINE
2004-05

প্রকাশে -

.....
.....

সম্পাদনা সমিতি

ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয় আলোচনী

ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয় ছাত্র একতা সভা,
মালিগাওঁ - গুৱাহাটী - ১১ ৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত

এই সংখ্যাৰ নেপথ্যত

- সভাপতি : ড° কৃষ্ণ বৰ্মণ, অধ্যক্ষ - ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়
উপ-সভাপতি : শ্ৰীকবিন্দু কুমাৰ দাস, উপাধ্যক্ষ - ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়
তত্ত্বাবধায়ক : শ্ৰীপাঞ্জল শৰ্মা, পবক্তা - পৰিসংখ্যা বিভাগ

- শিক্ষক সদস্য : শ্ৰীদীপক গোস্বামী, পবক্তা - অৰ্থনীতি বিভাগ
ড° দিলীপ কুমাৰ ডেকা, পবক্তা - পৰিবেশ বিজ্ঞান বিভাগ

সম্পাদক : যদুমা ভাগৱতী

ছাত্র সদস্য : অক্ষয় কলিতা
জ্যোতিকাৰ্ণা শইকীয়া

বেটুপাতৰ শিল্পী : ১৯৯৮ চনৰ মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত "ৰাষ্ট্ৰীয় বহুত্ব শিবিৰ '৯৮ : চিত্ৰ-ভাস্কৰ্য্যৰ আলোচনা চক্ৰ তথা কৰ্মশালা"ত অংশগ্ৰহণ কৰা বিশিষ্ট শিল্পী পৰীণ নাথৰ চিত্ৰ

অক্ষৰ বিন্যাস : কুমুদ কলিতা

ছবিৰ চিত্ৰ : প্ৰদীপ কুমাৰ শৰ্মা

মুদ্ৰণ : এম. টেক্স অফাছেট

মুহিৎগেট ভবনুমুখ

গুৱাহাটী - ৯

ফোন - ৯৮৬৪০-৬৮৫৮৫

ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষা ড° কৃষ্ণা বৰ্মণ

মহাবিদ্যালয় সঙ্গীত

বচনা : কেশব মহন্ত

সুৰ : বমেন বৰুৱা

ধ্যান-গম্ভীৰ এই জ্ঞান মন্দিৰ আমাৰ পূণ্য তীৰ্থ
উৎকৰ্ষ-সাধন লক্ষ্যত ব্ৰতী সমূহ আমি সতীৰ্থ।।

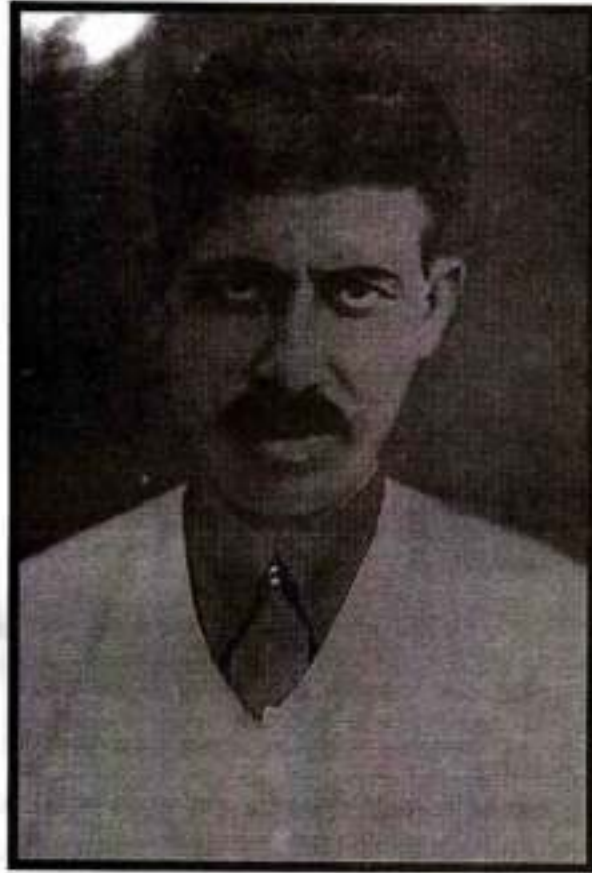
নীলাচলৰ চৰণ-ধন্য এই মন্দিৰৰ ভেটি
আদিমগিৰিৰ গৰ্বিত শিবে ঘোষিছে আদিম কীৰ্তি।।

অমিত বিক্রমী আহোম বজাৰ প্ৰাচীন পশ্চিমদ্বাৰ
এতিয়া ইয়াত পাহাৰে ভৈয়ামে চেনেহৰ নিছিগা ধাৰ।
ইয়াতে আমাৰ জ্যোতিৰ যাত্ৰা অনন্ত অব্যৰ্থ।।

আহা সঙ্গী আমি ইয়াতেই থাপোঁ আমাৰ জীবন বথ।।

সাংস্কৃতিক সাৰথি আমাৰ সংগ্ৰাম আমাৰ পথ।
এই মন্দিৰৰ জ্ঞানেৰে দানেৰে চিত্ত কৰোঁ নিৰ্ভয়
শান্তি-প্ৰীতি মিলানেৰে আহা দুষ্কৃতি কৰোঁ জয়।
আচল পুৰণি উলিয়াওঁ যুগৰ সচল অৰ্থ।।

স্মৰণাঞ্জলি

অকল জীয়াই থকাই জীৱন নহয়, মানৱ-জীৱন অমূল্য।
সেয়ে পৃথিৱীত কিছুমানৰ কৰ্মই দি যায় চিৰ অমৰত্ব ....

এই মুহূৰ্তত আমি আটায়ে আকৌ এবাৰ শ্ৰদ্ধাৰে সুৱৰিছোঁ
এই মহাবিদ্যালয়ৰ পিতৃ স্বৰূপ
স্বৰ্গীয় ললিত চন্দ্ৰ ডবালীদেৱক

সম্পাদকৰ কলমেৰে.....

লিখনীৰ প্ৰাক্ মুহূৰ্ত্তত মই মোৰ সজ্ঞা প্ৰণাম জ্ঞাপন কৰিছো, যিয়ে নিজৰ বুকুৰ কেঁচা তেজ জন্মভূমিৰ বাবে বলিদান দি থৈ গ'ল।

সাম্প্ৰতিক পৰিস্থিতিত অসমৰ অৱস্থা দিনক দিনে বেয়াৰ ফালে চাপলি মেলিছে, যাক উনুকিওৱাটো আৱশ্যকীয় বুলি অনুভৱ কৰো। দেশৰ লগতে অসমক জুৰুলা কৰা বহুতো সমস্যাই গা কৰি উঠিছে। ইয়াৰ প্ৰভাৱ আমাৰ সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ ওপৰতো নপৰা নহয়। আজি অসমীয়া ডেকাৰ অৱস্থা পুতৌ লগা। নিজৰ জীৱনটোক সূচাৰুৰূপে পৰিচালিত কৰাৰ বাবে তেওঁলোকে সন্দ্বৰ্ধীন হ'বলগীয়া হৈছে বহুতো প্ৰত্যাহানৰ। বহুতো উচ্চ শিক্ষিত লোকে আজি হাত্যকাৰ কৰিছে জীৱনটোক লৈ। সেয়েহে ক্ৰমাৎ গা কৰি উঠিছে বিপ্লৱৰ আদৰ্শ। নিজৰ মাতৃভূমিৰ ওচৰত কিবা প্ৰতিশোধ লোৱাৰ নে নিজৰ মাতৃভূমিক বিপ্লৱেৰে বিগ্ৰহ কৰাৰ স্বাৰ্থত?

সাহিত্য সংস্কৃতি হ'ল জাতি এটাৰ দাপোণ সদৃশ, য'ত প্ৰতিফলিত হয় জাতিটোৰ আদৰ্শ আৰু জীৱনবোধ। কিন্তু আজি অসমীয়া তথা অসমৰ সাহিত্য-সংস্কৃতিৰে বহন কৰি

আহিছে এটা আৰুজনাৰ বোজ। জ্যোতি, বিষ্ণুৰ দেশত আজি অসমীয়া সাহিত্য-
সংস্কৃতিৰ উৰালত ঘূৰে ধৰিছে। বিশেষকৈ আমি নাম লব পাৰো অসম তথা
অসমীয়াৰ বাপতি সাহোঁন বিহু। পুৰণি দিনৰ পবিত্ৰ বিহুক আজিকালি জিঙ্গ পেণ্টৰ
দেশলৈ লৈ আহিছে। পাশ্চাত্য প্ৰভাৱ খটোৱাৰ বা বিহুৰ উন্নতি নে এয়া
অধোগতি? সেয়ে বিহুৰ দৰে পবিত্ৰ অনুষ্ঠান এটাক আজিৰ যুৱ সমাজে ৰক্ষা
কৰিব পাৰিব জানো? আনহাতে তিনি বিহুৰ মাথ বিহুৰ আমেজেই বেলেগ
আছিল। সকলোৰে সৈতে এসাজ খোৱাৰ হেঁপাহ, কাৰোবাৰ নাই জানো? মেজি
জ্বলোৱাৰ মন নাই জানো কাৰো? কিন্তু উৰুকাৰ নিশা বিলাতী সুৰাত মতলীয়া
হোৱাটো বাঞ্ছনীয় সকলোৰে, এয়া কিহৰ পৰিচয়?

বৰ্তমান অসমীয়া জাতিটোৱে জাতীয়তাবোধৰ ক্ষেত্ৰতো পিছপৰি নথকা
ঘেন নালাগে। কিয়নো দিনক দিনে জন্ম লয় বিভিন্ন সংগঠনৰ। তাৰ ভিতৰত
ছাত্ৰ সংগঠনো অন্যতম। তেওঁলোকে হাহাকাৰ কৰি আহিছে সদায় তেওঁলোকক
হেনো শোষণৰ আহিলা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি অহা হৈছে। কিন্তু তেওঁলোকে
উপলব্ধি কৰিব পাৰিবনে তেওঁলোকৰ দুৰ্বলতা কোনখিনিত? তেওঁলোকে অনুভৱ
কৰিব পাৰিবনে তেওঁলোকে আগবাঢ়িছে নে পিছ পৰিছে? নে সেয়া আমাৰ
দুৰ্বলতা? সেই দুৰ্বলতাক আঁতৰ কৰাৰ বাবে যুৱ সমাজ আগবাঢ়ি আহিবনে সৎ
পথেৰে?

দেশৰ ভৱিষ্যৎ প্ৰজন্মক ৰক্ষা কৰাৰ বাবে কৈশোৰ অৱস্থাৰ পৰাই শিক্ষিত
কৰিব পাৰিব লাগিব প্ৰতিজন জন্মধৰক। নহ'লে এদিন তেওঁলোকৰ নিজস্ব সত্তা
হেৰাই যাব পাশ্চাত্য সংস্কৃতিৰ লগত। তেওঁলোকে বুজি নাপাৰ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ
মূল ভেটিটো কি? নিজক আনৰ ওচৰত সৰু হিচাপে জ্ঞান নকৰি ভাষা-সংস্কৃতিৰ
অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ বাবে আমি সকলোৰে ঐক্যবদ্ধ হোৱাটো প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে।
নহ'লে এদিন হেৰাই যাব শুদ্ধ জ্ঞান, আৰু সঠিক দিক্ দৰ্শন। নহ'লে এদিন
হাঁহিৰ পাত্ৰ হ'ব লাগিব আনৰ ওচৰত।

বৰ্তমান সমাজৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক ভাৱধাৰাই সমাজক গ্ৰাস কৰি পেলাইছে।
কিছুমানে নিজৰ মাজতেই সামান্য পৰিমাণৰ লেতেৰা খাদ্যৰ বাবে কাজিয়া পেচাল
কৰে, মাৰধৰ কৰে, ধৰ্ম-কৰ্মৰ কথা তেওঁলোকৰ মনলৈ নাহে। সেয়েহে কবি
অমূল্য বৰুৱাই কৈছিল— 'সুখাৰ ভাঙনাত সিহঁতে পাহৰি যায় অহিংসা পৰম
ধৰ্ম'। আনহাতে আকৌ কিছুমানে বাস কৰিছে চহৰৰ সেই গুণ অট্টালিকাত।
শোষণকাৰী হিচাপে পৰিচয় দিছে নিজৰ। আনহাতে আকৌ অন্ধকাৰ কুসংস্কাৰে

বৰ্তমান অসমীয়া জাতিটোৱে

জাতীয়তাবোধৰ ক্ষেত্ৰতো

পিছপৰি নথকা ঘেন

নালাগে। কিয়নো দিনক

দিনে জন্ম লয় বিভিন্ন

সংগঠনৰ। তাৰ ভিতৰত ছাত্ৰ

সংগঠনো অন্যতম।

তেওঁলোকে হাহাকাৰ কৰি

আহিছে সদায় তেওঁলোকক

হেনো শোষণৰ আহিলা

হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰি অহা

হৈছে। কিন্তু তেওঁলোকে

উপলব্ধি কৰিব পাৰিবনে

তেওঁলোকৰ দুৰ্বলতা

কোনখিনিত? তেওঁলোকে

অনুভৱ কৰিব পাৰিবনে

তেওঁলোকে আগবাঢ়িছে নে

পিছ পৰিছে? নে সেয়া

আমাৰ দুৰ্বলতা? সেই

দুৰ্বলতাক আঁতৰ কৰাৰ বাবে

যুৱ সমাজ আগবাঢ়ি

আহিবনে সৎ পথেৰে?

দিনক দিনে গ্ৰাস কৰিছে জাতিটোক কোনোদিনে যৌতুকৰ প্ৰাদুৰ্ভাব নথকা অসমত প্ৰতিদিনে বাতৰি কাগজত উঠি আহে যৌতুকৰ নিচিনা ডাঙৰ ডাঙৰ শব্দ। যাৰ ফলত কতো নিৰপৰাধী নাথীয়ে নিজকে সপি দিব লগা হৈছে দানবকপী মানুহৰ ওচৰত। আনহাতে আকৌ শিক্ষিত লোকৰ সংখ্যাও দিনক দিনে ক্ৰমাৎ বাঢ়ি আহিছে। যাৰ ফলত বহুতো পেটৰ তাড়নাত সপি দিব লগীয়া হৈছে নিজৰ জীৱন উচ্চ শিক্ষিত মুখা পিন্ধা ভঙ্গলোকৰ হাতত। কিন্তু এনেকুৱা ঘটনা পুৰণি দিনত হোৱাৰ কোনো উদাহৰণ নাই। সেয়েহে অনুভৱ হৈছে আমিবোৰ জ্ঞানী নে মুৰ্খ? ভেদাভেদ পৰিহাৰ কৰি মহাপুৰুষজনাই নতুন সংস্কৃতিৰে গঢ়া অসমীয়া জাতিটোৱে বৰ্তমানে বলি হ'বলগীয়া হৈছে সাম্প্ৰদায়িকতাৰ। সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষই গা কৰি উঠিছে প্ৰতিদিনে। যিয়ে হয়তো জাতিটোকে আওৰাই লৈ যাব আৰু এখোজ ফ্ৰংসৰ মুৰ্খলৈ।

সকলো নিশতে অধিকাৰ কৰিছে ৰাজনীতিৰ নিচিনা লেতেৰা হাটোৰ। যাৰ পৰা মুক্ত নহয় এজন গাঁৱলীয়া হোজা খেতিয়কো। সকলোৰে মাত্ৰ এটাই আশা 'টকা'। তথাকথিত ভঙ্গ ৰাজনৈতিক নেতাৰ আঁৰৰ পশুত্ব বৰ্তমান দৃশ্যমান। সেয়েহে আমাৰ চিন্তাধাৰাৰ আঁৰত কি মহৎ আদৰ্শ লুকাই আছে তাৰ উপলব্ধি নিজে কবিব নোৱাৰা হৈ আহিছে। এনেবোৰ পৰিস্থিতিক আমি নিৰ্ভয়ে আগবাঢ়ি যাব লাগিব। তেনেতে মনত পৰিছে অম্বিকাগিৰি বায়টোপুৰীদেৱৰ কবিতাকিকিলৈ—

“হেৰা বিশ্ব কৰ্মকাৰ
তোমাৰ ৰক্তৰোধ হাতুৰীয়ে
পিটি পিটি মোক ভাঙি তুপিতৰে
গঢ়ি তোলা কৰি বিশ্বৰ ঝাড়ুদাৰ
হেৰা বিশ্ব কৰ্মকাৰ।”

বিভিন্ন জাতি-উপজাতিৰে প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰ লগতে ভাষা-

সংস্কৃতিৰে ভৰপূৰ অসম। সেয়েহে হিংসা, বিদ্বেষ পাহৰি জাতি-সংস্কৃতিৰ উন্নতিৰ হকে কাম কৰি যাবলৈ সকলোৰে ঐক্যবদ্ধ হ'ব লাগিব। তাৰবাবে যুঁজিব লাগিব, দেহৰ শেষবিন্দু তেজ খকালৈকে। নিস্বার্থভাৱে কাম কৰাজন সদায় মহান। তেওঁ মৰিও অমৰ।

মোৰ কথাবে—

বহুতো আশা বুকুত বান্ধি এদিন ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰিছিলোঁ। সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি মোৰ এটা দুৰ্বলতা সৰুৰেপৰা নথকা নহয়। কিন্তু তাক বাস্তৱত প্ৰতিফলিত কৰিবৰ বাবে পথ মসৃণ নহয়। সাহিত্যচৰ্চাৰ ক্ষেত্ৰ আৰু প্ৰতিভা বিকাশৰ থল এই মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনীখন প্ৰকাশৰ দায়িত্ব হাতত লৈছিলো। মোৰ চেপ্তাত কোনো ক্ষেত্ৰতে ক্ৰটি কৰা নাই। মোৰ সাধানুসৰি এক নতুনত্ব অনাৰ প্ৰয়াস কৰিছোঁ। আলোচনীখনৰ ধাৰা বাহ্যিকতাৰ প্ৰতি লক্ষ্য কৰি সকলোবোৰ কাম নিয়াৰিকৈ কবিবৰ বাবে চেষ্টা কৰিছোঁ। কিন্তু কিঞ্চিৎ হ'লেও ভুল হোৱাটো স্বাভাৱিক। সেয়েহে মোৰ শুভাকাঙ্ক্ষী সকললৈ বিনম্ৰ অনুৰোধ যাতে পৰৱৰ্তী প্ৰকাশত মই অজানিতে কৰা ভুলবোৰ আত্মলিয়াই দি আলোচনীখনৰ মান উন্নত কৰাত সহায় কৰে।

আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰি উলিয়াওতে মোক বিশেষভাবে সহায় কৰা মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ শ্ৰদ্ধেয়া ড॰ কৃষ্ণ বৰ্মন, বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক শ্ৰদ্ধাৰ প্ৰাঞ্জল শৰ্মাছাৰ, দীপক গোস্বামীছাৰ, ড॰ দিলীপ কুমাৰ ডেকাছাৰ আৰু বিকাশ ভাৰ্গৱ শৰ্মাছাৰলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। লগতে মোক বিশেষভাবে সহায় কৰা মোৰ বন্ধু অজয়, আবমান, জ্যোতিকপা আৰু জ্ঞাত-অজ্ঞাত বন্ধু-বান্ধবীলৈ অশেষ ধন্যবাদ, যিয়ে মোক আলোচনীখন প্ৰকাশ কৰি উলিওৱাৰ সুবিধা দিলে।

জয়তু ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়

শ্ৰীপ্ৰদ্যুম্ন ভাগৱতী

সূচীপত্ৰ

প্ৰবন্ধ

- মুখা — ড० কৃষ্ণা বৰ্মন / ১
- শ্ৰীলক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ 'চিৰাজ' গল্পটিৰ সামাজিক দৃষ্টিভঙ্গী— স্বৰ্গীয়া ড० চন্দ্ৰপ্ৰভা দেৱী / ৫
- মধ্য ভাৰতীয় আৰ্য ভাষা আৰু মগধী প্ৰাকৃত — লক্ষীদাস পাঠক / ৯
- অসমীয়া প্ৰগতিবাদী কবিতা আৰু কবি অমূল্য বৰুৱা — বঞ্জিতা দাস / ১২
- সাহিত্যিক দৃষ্টিৰে বিহ্বলিত — হৰিপ্ৰসাদ বৰুৱা / ১৫
- এখন অগতানুগতিক স্মৃতিগ্ৰন্থ : আঢ়ৈ দশকৰ চিত্ৰ — শশী শৰ্মা / ১৮
- মিচিং খাদ্য-সংস্কৃতিত 'নামচং' : একমুৰ্তি— বজ্জেশ্বৰ মিলি / ২২
- বৰগীত আৰু বৰগীতৰ বৈশিষ্ট্য — কানু গোস্বামী / ২৫
- জীবনানন্দেৰ কবিতায় প্ৰকৃতি চেতনা — পাপৰি সেনগুপ্তা / ২৭
- পৰিবৰ্তনশীল সমাজ আৰু যুৱ প্ৰজন্ম — চিন্ময় দত্ত / ২৯
- অহিনষ্টাইনৰ জীৱন কাহিনী — দীপক নাথ / ৩১
- সঙ্ঘাসবাদ আৰু ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা — অজয় কলিতা / ৩২
- মানুহক ভাল পোৱা, মানুহে ভালপোৱা এজন কবি গাৰ্খিয়া লৰকা — প্ৰণৱ শৰ্মা / ৩৩
- কলংপৰীয়া কবি দেৱকান্ত বৰুৱা — প্ৰীতিৰেখা ডাঙৰভী / ৩৫
- ম'বাইল আৰু ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা — কপজ্যোতি দেৱশৰ্মা / ৩৮

গল্প

- ঠাকুৰীয়া চাৰ — বিকাশ ডাঙৰি শৰ্মা / ৩৯
- নিশাৰ আকাশৰ জোন — অজয় কলিতা / ৪১
- আশাৰ বাগিচা — দীপিকা ঠাকুৰীয়া / ৪২
- সময় — মানস প্ৰতিম শৰ্মা / ৪৩
- নীলমৰ নীলা বেদনা — ধৰিত্ৰী ডামুলী / ৪৪
- এটা শব্দৰ মহত্ব (বস বচনা) — কল্যাণ দত্ত / ৪৭

- ধেমাজিৰ হত্যাকাণ্ড (এটা প্ৰসিদ্ধি) — জ্যোতিৰূপা শইকীয়া/৪৯
- প্ৰত্যাকা — নিতেন পাঠক/৫০ অহিংসাব বিজ্ঞাপন — কানু গোস্বামী/৫০
- এজন কবিলৈ — নীলিমা গোস্বামী শৰ্মা/৫০
- 'যাত্ৰা' — উৎপল গোস্বামী/৫১ ফুলি থকা সোণাকৰ হালধীয়া জোনাক — বক্তেশ্বৰ মিলি/৫১
- শ্বহীদৰ স্মৃতি — কপিকা বৰ্মন/৫২ মই আজিও নুবুজো — মিত্ৰবাণী ডেকা/৫২
- মোৰ সোণ — বস্তি বসুমতাৰী/৫৩ আশাভবা মন — বিষ্ণুপ্ৰসাদ ডট্টবায়/৫৪
- প্ৰেমহীনতা — নবজিত বৰ্মন/৫৪ হেজ 'You' — গীতাজ্জলি দাস/৫৫
- এটি কবিতা তোমালৈ — হৰদ্বি কাকা/৫৫ জ্ঞানৰ উৰাল : আমাৰ কলেজ — তৰালি শৰ্মা/৫৬
- মোৰ কলেজ — মানসপ্ৰতিম শৰ্মা/৫৭ মিলনৰ পূণ্যতীৰ্থ আমাৰ মহাবিদ্যালয় — হেমাস্বামী বৰদলৈ/৫৭
- ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ত নন্দিতা শইকীয়া তুমি! — অংকুৰজ্যোতি কপিল /৫৮
- মহান ললিত ভৰালী — হুবীকেশ ভাগবতী/৫৮
- অপেক্ষাৰ মায়াত তুমি — দেৱজিৎ ৰাভা/৫৮

- Superconductivity — Dr. Farhin Hazarika/59
- Survey Report on Socio-Economic Condition of Kamakhya — Dr. Namita Sarma/61
- Importance of Chemistry in our Daily Life — Dr. (Mrs) Krishna Sen Deka/64
- Plastic Waste Threats the Ecosystem of Assam — Mr. Amarjyoti Kashyap/66
- Fastest Pigeon Cell Phone — Nava Kamal Das/68
- Nanotechnology — Tarali Sarma/69
- Digital Libraries : A New Challenge for Library Professional — Kishore Kalita/70
- Swastika — Manoj Kumar Bhuyan /72
- Tsunami : The killer Sea-Wave — Sumita Bharhab /73
- Piology Lesson — Geetali Baruah /75
- Ragging : Demon of Campus — N. Sarma /77
- A letter with Blue Envelop — Sunit Kr. Goswami /78
- You Must Come — Jitumoni Kalita /78
- Magh Bihu — Pulakesh Bayan /78
- All About Cricket — Rubul Sharma /79
- Lasting Love — Rubul Sharma /79

Faint, illegible text in the upper left corner, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the upper right corner, likely bleed-through from the reverse side of the page.

প্রবন্ধ

Faint, illegible text at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.

মুখা প্রাচীনতম লোককলা। ই বিশেষকৈ আমোদ অনুষ্ঠানৰ সম্পদ। পৃথিবীৰ বিভিন্ন সংস্কৃতিৰ মাজত অতি প্ৰাচীন কালৰেপৰা মুখাৰ ব্যৱহাৰ হৈ আহিছে। খৃঃপূৰ্ব ১৩৫০ শকতে ইজিপ্তত মুখাৰ সন্ধান পোৱা গৈছে। পুৰণি কালৰেপৰা পূবফালে কথোদিয়া, চিনান, চীন, জাপান, ব্ৰহ্মদেশ, শ্ৰীলঙ্কা, জাভা আৰু বাৰ্লি দ্বীপত, পশ্চিমত গ্ৰীচ আৰু ৰোমত মুখাৰ ব্যৱহাৰ আছিল।^১ অকল সেয়ে নহয়, ফ্ৰেঞ্চৰ গুহাচিত্ৰত পোৱা মুখাই প্ৰস্তৰ যুগৰ নিদৰ্শন বুলি বিশ্বাস কৰিব পাৰি। সেই চিত্ৰ মানুহৰ ভৰিৰ ওপৰত বস্তু হৰিণৰ অৱয়ব দেখা যায়। সেইবোৰক 'চ'ৰ্চাৰাৰ (Sorcerer) বুলি জনা যায়।^২ ভাৰতীয় মুখাও অতি প্ৰাচীন। খৃঃপূঃ প্ৰায় দুশ বছৰৰ পূৰ্বেই, বচনা কৰা ভৰতমুনিৰ নট্যাশাস্ত্ৰত মুখা ব্যৱহাৰৰ উল্লেখ আছে। নট্যাশাস্ত্ৰত মুখাক প্ৰতিশীৰ্ষক বুলি কৈছে।

প্ৰাচীন কালৰেপৰা বিভিন্ন কাৰণত, বিভিন্ন প্ৰয়োজন সাধন কৰিবলৈ বিভিন্ন সংস্কৃতিত ভিন ভিন মুখা ব্যৱহাৰ হৈ আহিছে। মুখা পিঙ্গি বেজে ৰোগীৰ ৰোগ নিৰাময় কৰে, পজা-পাতাল কৰে। মুখা গুপ্ত সমাজৰ ছদ্মবেশী সদস্য।^৩ মুখাই ধৰ্মীয় কাৰ্য সমাধা কৰা, দেশৰ অমঙ্গল আঁতৰোৱা, জনসাধাৰণক পাপকাৰ্যৰপৰা বিৰত হ'বলৈ সাৱধান কৰাৰ লগতে যাদু উত্তেজনা আৰু হাস্যৰস সৃষ্টি কৰা আদি অলেখ কাম মুখাই সমাধা কৰে। কোনো কোনো অঞ্চলত মুখা প্ৰতীক হিচাপেও ব্যৱহৃত হয়। প্ৰাচীন ইজিপ্তৰ মুখাবোৰ ৰজা-মহাৰাজাৰ কবৰস্থানত ৰাখিছিল। একে ধৰণৰ কবৰস্থানত পেৱা মুখা কথোদিয়া, শ্যাম, ৰোমতো দেখা গৈছিল। চীন, ব্ৰহ্মদেশ আৰু শ্ৰীলংকাত মুখা ৰোগ-ব্যথিৰ প্ৰতিৰোধক বুলি গণ্য কৰে। তেওঁলোকৰ ধাৰণা বেমাৰ আঞ্জাৰ আদি কোনো অপশক্তিৰ কু-প্ৰভাৱৰ ফলত হয়, সেয়ে সেই শক্তিৰ আঁতৰাবৰ বাবে মুখা ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। গ্ৰীচ, ৰোম আৰু চীন দেশৰ যুদ্ধৰ মুখা আৰু ঢালবোৰ অতি ভয়ানকীপক। তিব্বতত দেৱতা আৰু দানৱৰ প্ৰতীক চিহ্নৰে মুখানৃত্য কৰা হয় আৰু নৃত্যৰ শেষত দানৱক পৰাভৱ কৰা দেখা যায়। হিমালয় অঞ্চলৰ মুখাবোৰ অদ্ভুত ধৰণেৰে ৰং কৰা।

মুখা

ড० কৃষ্ণা বৰ্মন

অধ্যক্ষ, ললিত চন্দ্ৰ ভাৰালী মহাবিদ্যালয়

মুখা প্ৰধানকৈ দুই প্ৰকাৰৰ :
(১) মানুহকণী দেৱ-দেৱতাৰ মুখা;
(২) জীৱজন্তু, চৰাই-চৰিকতি আদিৰ মুখা। আনহাতে মুখা বাস্তৱ বা অৱাস্তৱ দুয়ো প্ৰকাৰৰ হ'ব পাৰে। সাধাৰণতে মুখাৰ জৰিয়তে অলৌকিক চৰিত্ৰকো ৰূপায়ণ কৰে, সেই চৰিত্ৰৰ সত্তা বা আত্মাক মুখাই প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। সম্ভৱতঃ প্ৰথম মুখা ব্যৱহাৰৰ চিন্তা কৰা হৈছিল চৰিত্ৰবোৰৰ লগত আত্মাৰ সম্পৰ্ক স্থাপন কৰাৰ বাবেই।^৪

নাট্যাভিনয়ত মুখাৰ ব্যৱহাৰে দৰ্শকক সহজে আকৰ্ষণ কৰে। ভাৰতীয়ই অভিনয় কৰিবলৈ লোৱা চৰিত্ৰটিক মুখাই স্পষ্টতৰ কৰি তোলে। মুখাই এজনক ছদ্মবেশত ধৰা দিয়ে। এজনৰ চৰিত্ৰ ঢাকি আন এজনৰ চৰিত্ৰ প্ৰকাশ কৰাই মুখা ব্যৱহাৰৰ মূল উদ্দেশ্য। অৱশ্যে মুখাৰ লগতে আৱশ্যকীয় সাজ-পোছাকৰ সমন্বয়তে চৰিত্ৰটিয়ে স্পষ্ট ৰূপত প্ৰকাশ পায়।^৫ নাট্যাভিনয়ত মুখা ব্যৱহাৰ হোৱাৰ আগেয়ে প্ৰথমে গ্ৰীচৰ ধৰ্মীয় সোভাৱাত্মক আৰু প্ৰতীক চিহ্ন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। ১২ শ শতিকাত ৰোমানসকলে তেওঁলোকৰ ৰহস্যধৰ্মী নাটকত মুখা ব্যৱহাৰ কৰিছিল। নাট্যাশাস্ত্ৰতো তেনে ধৰণৰ চৰিত্ৰৰ বাবে মুখা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া আছে।

ভাৰতবৰ্ষত মুখাৰ ব্যৱহাৰ :

ভাৰতবৰ্ষৰ উৰিষ্যা, বিহাৰ আৰু বংগত তিনি প্ৰকাৰৰ ছৌ-নৃত্য প্ৰচলিত। উৰিষ্যাৰ সিংহুম জিলাৰ ময়ূৰভঞ্জ আৰু চেৰাইবোলা ছৌ, বিহাৰ আৰু বঙ্গৰ পুকলীয়াছৌ নৃত্যত মুখা ব্যৱহাৰ কৰে, ময়ূৰভঞ্জত ছৌ নৃত্যত মুখা ব্যৱহাৰ নকৰে।

চেৰাইকাত্ৰা ছৌ নৃত্য-নাট্যৰ সম্পূৰ্ণ সাৰ্বকণ্ঠা নিৰ্ভৰ কৰে ব্যৱহাৰ কৰা মুখাবোৰৰ পৰা। ইয়াৰ মুখাবোৰ অতি আকৰ্ষণীয়। সেইবোৰৰ এক নিজস্ব বৈশিষ্ট্য আছে। এই মুখাবোৰ বাস্তৱিক নহয়। চেলাউৰি, চকু, নাক, মুখ, ওঠ প্ৰতিটো অঙ্গ পৰিক্ৰম কৰি অঁকা আৰু তাত পেটেল জাতীয় এৰিধ ৰঙ ব্যৱহাৰ কৰে। মুখাবোৰ আকৃতিও যথেষ্ট ডাঙৰ আৰু অভিনয় বা অভিব্যক্তি একালৰ বাবে বেশ-ভূষা আৰু কেশবিন্যাস অতিশয় গুৰুত্ব সহকাৰে বিবেচনা কৰে। চেৰাইকোছৌৰ মুখাবোৰ আদিতো মাটি বা বোকাৰে

সাজিছিল, পিছলৈ কাঠেৰে সাজিবলৈ লয়। বৰ্তমান সেইবোৰ খাববাই নদীৰ ওচৰত পোৱা এবিধ কলা মাটিৰে সজা হয়।^{১৬}

পুৰুলীয়াছৌৰ মুখাবোৰ চৰিত্ৰবোৰে মুখত আঁত খাই ধৰাকৈ পিন্ধে। এই মুখাবোৰ কৰ ডাঙৰ নহয়, কিন্তু গৌফ, দাঁত, চুলি, খুতুৰিৰ বেথা, কপালৰ বেথা আদিক লৈ মুখাবোৰ ভয়াবহ হলেও সেইবোৰ বাস্তৱধৰ্মী। বাৰণৰ মুখাখনত দহখন মুখ সমান্তৰালভাৱে সহায় কৰে। সেইদৰে কুম্ভকৰ্ণৰ মুখাখনত প্ৰচুৰ চুলি, বিকটোৱা মুখ আৰু ডাঙিৰে সৈতে সঁচাকৈয়ে দৈত্যসুলভ, অশালীন। সাধাৰণতে যক্ষগানৰ দৈত্য বা ভূতৰ অঙ্গসম্ভা ভয়ঙ্কৰ। পুৰুলীয়াছৌৰ মুখাবোৰো তেনেকুৱা। পুৰুলীয়াছৌৰে আন এক বিশেষত্ব চৰাই আৰু জন্তুৰ মুখ। ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰায়বোৰ নৃত্য-নাট্য বীতিত পশু-পক্ষী, মনুষ্যকৃতিৰ দেৱতাৰ মুখাবোৰ মুখ বা মূৰৰ ওপৰতেই থাকে। পুৰুলীয়াছৌত চৰাই আৰু জনুতৰ শৰীৰটো সম্পূৰ্ণভাৱে মুখৰে অৱৰা থাকে। উদাহৰণ স্বৰূপে বৰাহ অৱতাৰ। তেওঁ অকল মুখখনত বৰাহৰ মুখা পিন্ধি নেলায়, তাৰ সলনি থাকে পিঠিত বৰাহৰ ছালেৰে সৈতে চাবিওখন হাতভৰিৰে খোজ কঢ়া এখন নৃত্যশিল্পী। অন্যান্য জন্তু বিশেষকৈ সৰ্প, কুৰ্ম আদিক এনেকুৱা চৰিত্ৰৰদ্বাৰা উপস্থাপন কৰোৱা হয়। যিবিলাকে অকল চাবিখন হাত-ভৰিৰে খেজ কাঢ়াই নহয়, আৱশ্যক হলে পেটেৰে চুচৰি যায়। পক্ষীকিলাকক দেখুওৱা হয় এজোৰ দেউকা, এটা মূৰ আৰু মুখৰ মুখা আৰু এনে এটা সাজ পিন্ধে যিটোৱে গা অংশৰ ৰূপদান কৰে। নাট্যশাস্ত্ৰত মুখা আৰু ছালৰ সহায়ৰে পশুপক্ষীৰ উপস্থাপনৰ বিষয়ে বিশদ আলোচনা আছে।

পুৰুলীয়া আৰু চেৰাইকোৱাছৌৰ মুখাসজা কৌশল সেইবোৰ পিন্ধাৰ ধৰণ আৰু সেইবোৰ ব্যৱহাৰ কৰা চৰিত্ৰৰ প্ৰকাৰ সম্পূৰ্ণ সূকীয়া।^{১৭}

বামলীলাত সাধাৰণতে বাম, সীতা আৰু লক্ষ্মণৰ চৰিত্ৰ ৰূপায়ণ কৰা সকলে মুখা নিপিন্ধে। কিন্তু হনুমান, বাৰণ, বিভীষণ আদি চৰিত্ৰই মুখা পিন্ধে। অৱশ্যে এই মুখাবোৰ চেৰাইকোৱা আৰু পুৰুলীয়াছৌৰ মুখাতকৈ সম্পূৰ্ণ বেলেগ। এইবোৰ কাঠ বা মাটিৰে সজা নহয়, কাপোৰেৰে সজা। এইবোৰ কোমল আৰু মুখত এফলীয়াকৈ পিন্ধি পিছলৈ বান্ধি থোৱা হয়। বাৰণৰ মুখাখন ৰূপালী আৰু সোণালী বেজীৰে কাম কৰা পাকীয় মুখা, ইয়াৰ দহোখন মুখ এখন কাপোৰতে বেজীৰে কৰি কৰি তোলা। হনুমানৰ মুখাখন ধাতুৰ। বামলীলাত বাহিৰে আন কোনো নৃত্যানুষ্ঠানতে এখন বিৰাট আৰু চকুত লগা সোণালী ধাতুৰ মুখা পিন্ধা জনা নাযায়।^{১৮}

তামিলনাডুৰ ভাগৱত মেলা বা কৃষ্ণাউৎসৱৰ নৰসিংহ অৱতাৰৰ মুখাখন বিৰাট এক মুখা। এই অনুষ্ঠানত নৰসিংহ অৱতাৰ, হিবণ্যকশিপু আৰু আন কিছুমান চৰিত্ৰই মুখাৰ লগতে বিশেষ ধৰণেৰে অংগসম্ভা কৰে। ইয়াৰে পূৰ্বৰঙ্গ অনুষ্ঠানৰ পিছতে গণেশৰ মুখা পিন্ধি, গণেশ বন্দনা গীতৰ লগত সংগতি ৰাখি নৃত্য প্ৰদৰ্শন কৰে। সেইদৰে তামিল, কৰ্ণাটক আৰু অন্ধ্ৰ প্ৰদেশত প্ৰচলিত

হৰ্ষগানতো মুখাৰ ব্যৱহাৰ পৰিলক্ষিত হয়। গুজৰাটৰ গণেশ চতুৰ্থী উৎসৱত গণেশৰ মুখা পিন্ধি নচা নাচ অপূৰ্ব। বঙ্গদেশৰ গাজন উৎসৱত, গম্ভীৰা লোকনাট্যত মুখাৰ ব্যৱহাৰ অতি উল্লেখযোগ্য।

অসমৰ মুখা :

অসমত মুখাৰ প্ৰচলন কেতিয়াৰপৰা হ'ল সেই সম্পৰ্কত সঠিক তথ্য পোৱা নাযায়। শঙ্কৰদেৱেই অসমীয়া ভাঙনাত মুখাৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। অৱশ্যে শঙ্কৰদেৱৰ পূৰ্বৰেপৰা অসমত মুখাৰ ব্যৱহাৰ আছিল বুলি ন-নি ক'ব পাৰি।

ভাঙনাত ব্যৱহাৰ কৰা মুখাবোৰ আমাৰ দেশৰ বাঢ়ে, খনিকৰে সাজি উলিয়াইছিল। এনেবোৰ মুখা সাধাৰণতে কাঠেৰে সজা। কাঠৰ বাহিৰেও মুখা সজাত খেৰ, বাঁহ, মাটি, কাপোৰ আৰু তুলাপাত ব্যৱহাৰ কৰিছিল আৰু মুখাবোৰত হেঙুল হাইতালেৰে বেলাইছিল। কোনো কোনো ক্ষেত্ৰত জাতিলাউৰেও মুখা সজা দেখা যায়।

অসমৰ নামনি অঞ্চলত প্ৰচলিত জনপ্ৰিয় ঢুলীয়া অনুষ্ঠানত ব্যৱহাৰ কৰা মুখাবোৰ প্ৰায় অসমীয়া ভাঙনাত ব্যৱহাৰ কৰা মুখাৰ দৰেই। অসমীয়া ভাঙনাত ধৰ্মীয় পৰম্পৰাৰ কাহিনী ৰূপায়িত হয়, বিশেষকৈ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্পৰ্কীয়। আনহাতে ঢুলীয়া অনুষ্ঠানৰ কাহিনী প্ৰায়ে লৌকিক জীৱনৰ লগত সম্পৰ্ক থকা। সেয়ে ভাঙনাত দেৱ-দেৱী, অসুৰ-ৰাক্ষক, বাৰণ, হনুমান, চতুৰ্ভুজ ব্ৰহ্মা, গণেশ, চক্ৰবাত, গৰুড়, বৰাহ, স্কন্ধু আদি চৰিত্ৰৰ মুখা দেখা যায়। আনহাতে ঢুলীয়া অনুষ্ঠানত বজাবাণী, বুঢ়া-বুঢ়ী, বেঙুৰা-বেঙুৰী আদিৰ মুখা, ডাঙৰৰ মুখা, মেম-চাহাবৰ মুখা, বাঘ-শিয়াল, বাঘৰ, কুকুৰ, গৰু, ফেটুৰা আদিৰ মুখা থাকে। অৱশ্যে দুৰ্গা গোসানীৰ মুখাই গণেশ-কাৰ্তিকৰ মুখা, শূৰ্পণখা, জাহ্নৱন্তী, দমবাসুৰ, ভেৰবাসুৰ আদি পৌৰাণিক কাহিনীৰ লগত সম্পৰ্ক থকা মুখাও ব্যৱহাৰ কৰে।

ঢুলীয়া দলবোৰৰ মুখাবোৰ প্ৰায়ে কাঠৰ। কিছুমান মাটিৰ। মাটিৰ মুখাবোৰ সাজোতে প্ৰথমে হাতেৰে মাটিৰ মুখা এটাৰ সীজ সাজি উলিয়ায়। তাৰ পিছত সেই সীচটোৰ ওপৰত কাগজ আঠা লগায় দিয়ে। তাৰ ওপৰত মাটিৰ ডাঠকৈ আন এটা প্ৰলেপ সানি দিয়ে। জোঙা কাঠৰ মাৰি এডালেৰে নাক-চকু-খুতৰি আদি গঢ় দিয়ে। একেধাৰে শেষত মাটিৰ আন এটা পাতল লেপ দিয়ে। ভালকৈ ৰ'দত শুকুৱাব পিছত তাত প্ৰয়োজনীয় ৰং সানে। এইদৰে মুখাখন নিৰ্মাণ কৰাৰ পিছত প্ৰথমৰ মুখাৰ সীচটো একৰাই বা ভাঙি দিয়ে। অসমীয়া ভাঙনাৰ মুখা সজা পদ্ধতিক অনুকৰণ কৰিয়ে ঢুলীয়াসকলে মুখা সাজে।

নাট্যশাস্ত্ৰৰ মতে দেৱতা, অসুৰ, গন্ধৰ্ব, পশু-পক্ষী আদিৰ বৰণ বেলেগ বেলেগ। দেৱতা, যক্ষ আৰু অঞ্জৰাবিলাকৰ বৰণ পকা সুমথিৰাৰ বৰণ বা গৌৰ বৰণ হ'ব লাগে। ক্ৰম, সূৰ্য আৰু ব্ৰহ্মাৰ বৰণ সোণবৰণীয়া হ'ব লাগে। সেইদৰে চন্দ্ৰ, বৃহস্পতি, বকল, তাৰকা, সাগৰ, হিমালয় আদি গঙ্গাক বুজাবলৈ নীলবৰ্ণ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। গন্ধৰ্ব, বিদ্যাধৰ, বাণৰ আৰু ভূতপ্ৰেত নানা বৰণীয়া হ'ব পাৰে। অসুৰ, ৰাক্ষস আদিৰ মুখাৰ ৰং সাধাৰণতে ক'লা, যোৰ

নীলা বা ডাঠ সেউজীয়া বস্ত্ৰ দেখা যায়।^{১০} অসমীয়া ভাঙনাৰ মুখা খনিকৰে নাট্যশাস্ত্ৰৰ নিয়ম মানি চলা দেখা যায়।

অসমৰ অন্যান্য লৌকিক নাট্যানুষ্ঠানতো মুখা ব্যৱহাৰ কৰে আৰু সেইবোৰ সজা পদ্ধতি যদিও অসমীয়া ভাঙনাৰ খনিকৰে সজাৰ দৰে একে, বং-বৰণ ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান ব্যতিক্ৰম দেখা যায়। ঢুলীয়া আদি লৌকিক অনুষ্ঠানবোৰে সহজে পোৰা চুন, কাজল, খৰিমাটি আদি সহজলভ্য সামগ্ৰীৰে মুখাত বং সানে।

অসমীয়া খনিকৰে ভাঙনাৰ মুখাবোৰ সাজোতে চক্ৰিত প্ৰকাশ পোৱাকৈ সজা দেখা যায়। যেনে কেচুৰ মুখখন। কেতুৱে সূৰ্যক গ্ৰাস কৰে, সেয়ে কেতুৰ মুখত এটা আসুৰিক ভাৱ সৃষ্টি কৰিবলৈ নাকটো বেৰেকটাকৈ কাটি উলিওৱা আৰু মুখখন কপালৰ পৰা থুতুৰিলৈ সমানে এফালে হালধীয়া আৰু আনফালে সেউজীয়া বং সনা। পুৰুলীয়াছৌ নৃত্যৰ ৰাৱণৰ মুখাবদৰে ভাঙনাৰ দশাননৰ মুখতো একে শাৰীতে দহোটা মূৰ সংলগ্ন থাকে। কাঠৰ মুখাবোৰ গধুৰ, সেয়ে দশাননৰ মুখা পিচ্ছি ভাও দিয়াটো ভাৱবীয়াৰ শাৰীৰিক সক্ষমতাৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰে।

নামনি অসমৰ গোৱালপাৰা (অবিভক্ত) জিলাত প্ৰচলিত কালীচণ্ডী নৃত্য, ভাৰীগান, গোৱালনী যাত্ৰা, চড়কপূজাৰ গীত, জয়চুলীয়াৰ লগত অপূৰ্ব মুখা নৃত্য প্ৰদৰ্শনৰ প্ৰচলন আছে। উক্তৰ গোৱালপাৰাৰ মুখা পৰিধান কৰি দিয়া কালীচণ্ডী নৃত্য এটি বৰ আকৰ্ষণীয় নৃত্য। এই নৃত্যত ভাৱবীয়াসকলৰ এজনে কালী গোসানীৰ বেশ ধৰি নৃত্য কৰে। এই নৃত্যানুষ্ঠানত প্ৰত্যেকেই মুখা পিচ্ছি। কালীচণ্ডীৰ মুখখন বৰ ডাঙৰ হয়। এই মুখাৰ শিল্পকাৰ্য অতি সুন্দৰ। মুখাখনৰ বৰণ কলা।^{১১}

দক্ষিণ গোৱালপাৰাৰ ভাৰীগান আন এক উল্লেখযোগ্য নাট্যধৰ্মী অনুষ্ঠান। ভাৰীগানৰ বিশেষত্ব হ'ল মুখাৰ ব্যৱহাৰ। ইয়াৰ সবভাগ চৰিত্ৰই মুখা পিচ্ছি অৱতীৰ্ণ হয়, অৱশ্যে কিছুমানে মুখা ব্যৱহাৰ নকৰে। অনুষ্ঠানত বাম আৰু সীতাৰ বাহিৰে বাৱণ, হনুমান, জাম্ববন্ত আদি চৰিত্ৰৰ বাবে মুখা অপৰিহাৰ্য। ভাৰীগানৰ এক বিশেষ চৰিত্ৰ হ'ল কেতুৱা। কেতুৱাকিলাকে বাৱণৰ অনুচৰ হিচাপে মঞ্চত প্ৰবেশ কৰে। কেতুৱাৰ মুখাৰিলাকৰ বিভৎস ৰূপ— কোনোটো মুখ বেঁকা, কোনোটাৰ নাক বেঁকা। তাৰ উপৰি তেওঁলোকে গোটেই গাত কাজল সানি উষ্টট ধৰণৰ সাজ পিচ্ছি বিভিন্ন নৃত্য কৰি দৰ্শকক হত্বায়।^{১২}

গোৱালপাৰাৰ মাৰাইপূজাৰ গান আৰু কালীপূজাৰ গানৰ অনুষ্ঠানত শ্ৰীতৰ্কিধৰ্মী অভিনয়ৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। এই দুয়োবিধ গীতানুষ্ঠানত মুখাৰ ব্যৱহাৰ বিশেষত্ব। মুখাৰ ব্যৱহাৰ থকা আৰু এবিধ নাট্যানুষ্ঠান হ'ল পশ্চিম গোৱালপাৰাৰ কোনো কোনো

অঞ্চলত প্ৰচলিত গোৱালনী যাত্ৰা, এই অনুষ্ঠানত লাউৰে নিৰ্মিত মুখা ব্যৱহাৰ হয়। মাছ পোহাৰী, পাগলা-পাগলী, বাঘ-ভালুক, ম'হ আদি চক্ৰিবোৰে মুখা লৈ ওলায়।^{১৩}

গোৱালপাৰা জিলাত প্ৰচলিত জয়চুলীয়াৰ গীতত মহাভাৰতৰ কাহিনীৰ আধাৰত একোটি ধেমেলীয়া দৃশ্যৰ অভিনয় প্ৰদৰ্শন কৰে। এই গীতৰ লগত কৰা অভিনয়তো মুখা ব্যৱহাৰ কৰে।^{১৪} সেইদৰে চড়কপূজাৰ গীতৰ লগতো দেওধাই কাৰ্ণীৰ মুখা পিচ্ছি নাচ পৰিবেশন কৰে।^{১৫}

নামনি অসমৰ দৰং (অবিভক্ত) জিলাৰ খুলীয়া ডাউবীয়া নাট্যধৰ্মী অনুষ্ঠান। নৃত্য আৰু অভিনয়ৰে বামাৰণ আৰু মহাভাৰতৰ আখ্যানৰ ভেটিত লিখা একোখন গীতি-নাট্য ইয়াত অভিনীত হয়। মূল কাহিনী আৰু চৰিত্ৰৰ মাজেৰে খণ্ডখণ্ড হাস্যৰসাত্মক কাহিনী ব্যপাৰিত কৰে। তেনে চক্ৰিতই সাধাৰণতে মুখা ব্যৱহাৰ কৰে। উজনি অসমৰ খুলীয়া ভাঙনাতো মুখা ব্যৱহাৰ কৰে। প্ৰাচীন কামৰূপৰ গায়ন-বায়নৰ অনুষ্ঠানতো মুখা ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

অবিভক্ত অসমৰ বিভিন্ন জনগোষ্ঠীৰ নৃত্যত মুখা ব্যৱহাৰ কৰে। অসমৰ বামতি সকলে ধৰ্ম সম্পৰ্কীয় নৃত্যতে বেতৰ টোমৰ পেৰত সুন্দৰকৈ বং বহন সনা জন্তুৰ আকৃতিৰ মুখা ব্যৱহাৰ কৰে। শ্বেৰদুকানেক সকলেও মুখা পিচ্ছি নানা ধৰণৰ নৃত্য কৰে আৰু তাৰ বাবে তেওঁলোকে ডিৰাজ বা টাৱাঙৰপৰা মুখা জোগাব কৰি আনে। এই ধৰণৰ মুখা অতি সুন্দৰ আৰু কিছুমান আচল মুখ যেন লাগে।

মুখাৰ লগত জৰিত বিশ্বাস :

সমগ্ৰ পৃথিৱীতে যিবোৰ সংস্কৃতিত মুখাৰ ব্যৱহাৰ হৈ আছে, সেইবোৰত কিছুমান জনবিশ্বাস জৰিত হৈ আছে। মানৱ সমাজৰ মুখাই যাদু অথবা ঐশ্বৰজালিক শক্তিৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে। সাধাৰণতে কোনো চৰিত্ৰৰ সত্তা বা আত্মক মুখাই প্ৰতিনিধিত্ব কৰে বুলি জনসমাজত বিশ্বাস, সম্ভৱতঃ মুখা ব্যৱহাৰৰ প্ৰথম চিন্তাই কৰা হৈছিল তেনে এক ধাৰণাৰেই।

আমাৰ দেশৰ ওচৰ-চুবুৰীয়া তিব্বত দেশত এবিধ দেও মুখাৰ প্ৰচলন আছে। তিব্বতত বৌদ্ধ ধৰ্ম প্ৰচলনৰ আগেয়ে কন বুলি এবিধ ধৰ্ম আছিল। সেই ধৰ্মৰ বিশ্বাসমতে ভূত, প্ৰেত, দৈত্য, দানৱ আদি অপশক্তিৰ উপসৰ্গবিলাকে মানুহৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলায়। সেয়ে দেওমুখা পিচ্ছি দেওনাচ দি দেশৰ আৰু দহৰ অপায় অমঙ্গল আঁতৰাব পাৰ বুলি তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে। ভূটীয়া বিলাকেও দেওমুখা পিচ্ছি দেওনাচ দিয়ে। একে পদ্ধতি উত্তৰ-পূব সীমান্ত বিভাগৰ কিছুমান জাতিয়েও এনে এক নাচ দিয়ে। তেওঁলোকৰ বিশ্বাস, দেওভূতে মৃত্যুৰ পিছত পাপীকিলাকক নৰকলৈ নি নিৰ্বাৰ্তন কৰে। সেয়ে জীয়াই থকা কালতে ধৰ্মৰ নেতাসকলে নিজে দেওমুখা

তিব্বতত বৌদ্ধ ধৰ্ম প্ৰচলনৰ
আগেয়ে কন বুলি এবিধ ধৰ্ম আছিল।
সেই ধৰ্মৰ বিশ্বাসমতে ভূত, প্ৰেত,
দৈত্য, দানৱ আদি অপশক্তিৰ
উপসৰ্গবিলাকে মানুহৰ ওপৰত প্ৰভাৱ
পেলায়। সেয়ে দেওমুখা পিচ্ছি
দেওনাচ দি দেশৰ আৰু দহৰ অপায়
অমঙ্গল আঁতৰাব পাৰ বুলি
তেওঁলোকে বিশ্বাস কৰে।

পিঙ্কি দেওনাচ নি জনসাধাৰণক পাপকৰ্মৰপৰা বিৰত হ'বলৈ সাবধান কৰি দিয়ে।^{১৬}

নামনি অসমৰ গোৱালপাৰা অঞ্চলৰ ভাবীসকলৰ বিশেষত্ব মুখাৰ ব্যৱহাৰ। ভাবীগান প্ৰদৰ্শন কৰা লোকসকলে ইয়াৰ সমগ্ৰ ক্ৰিয়া অতি গভীৰ নিষ্ঠা আৰু বিশ্বাসেৰে গণ্য কৰে। তেওঁলোকে ভাবীগানত ব্যৱহৃত মুখাবোৰত কালিকা থকা বুলি বিশ্বাস কৰে। নতুন মুখা নিৰ্মাণ কৰি (মুখাত কাঠ আৰু গছৰ ছাল ব্যৱহাৰ হয়) কালীপূজা নিহে ব্যৱহাৰ কৰে। অভিনয় নোহোৱা সময়ত মুখাবোৰ এটা বিশেষ ঘৰত থৈ তাত নিতৌ সন্ধিয়া ভক্তি সহকাৰে চাকি ছলোৱা হয়, নহলে মুখাত থকা দেওবিলাকে বাতি নিজৰ ভিতৰত যুদ্ধ কৰে বুলি বিশ্বাস কৰে।^{১৭}

মুখা সজা সামগ্ৰী আৰু পদ্ধতি : পৃথিৱীৰ বিভিন্ন সংস্কৃতিত মুখা সজা সামগ্ৰী আৰু মুখা সজা পদ্ধতি ভিন ভিন।

প্ৰাকৃতিক সামগ্ৰী :

প্ৰকৃততে জন্তুৰ মূৰটোৱে প্ৰাচীন মুখাৰ নিদৰ্শন। যিবোৰ মুখা প্ৰস্তৰ মূৰতে ফ্ৰান্সৰ গুহা-চিত্ৰত পোৱা গৈছে, তেনে ধৰণৰ মুখা আজিয়ো টাওজৰ (Taos) হৰিণ নৃত্যতে ব্যৱহাৰ হৈ আছে। মেজিকোত জন্তুৰ ছালেৰে সজা একপ্ৰকাৰ মুখাত চকুৰ বাবে দুটা বিন্ধা কৰি মুখত পিন্ধি লয়। আন আন প্ৰাকৃতিক সামগ্ৰীৰ ভিতৰত নাইজেৰীয়াত কোমোৰা, পেপাগো (Papago) আদি অঞ্চলত খাঁহ, কালিফৰ্ণিয়া, ব্ৰাজিল আৰু প্ৰাচীন ইংলেণ্ডৰ মুখাত গছ-পাত, নোমো অষ্ট্ৰেলিয়া আদি অঞ্চলত চৰাইৰ পাখি আদি প্ৰাকৃতিক সামগ্ৰী মুখা সজাত ব্যৱহাৰ কৰে। ইয়াৰ উপৰিও আমাজানা, নিউ আয়াৰলেণ্ড, নিউগিনি আদি অঞ্চলত গছৰ বাকলি প্ৰধানকৈ মুখা

সজা সামগ্ৰী। সেইদৰে ব্ৰেজিলত বাঁহবেত, ইৰাকীসকলৰ ধানৰ তুঁহ আদি প্ৰাকৃতিক সামগ্ৰী মুখা সজাত ব্যৱহাৰ কৰে।

গড় দিব পৰা সামগ্ৰী (Plastic material) : আফ্ৰিকাত হাতীৰ দাঁত, মেজিকোত জন্তুৰ ছাল আৰু হাঁড়ৰপৰা সাধাৰণতে মুখা সাজে। সেই অঞ্চলবোৰত খনিকৰে মুখা সজাত কাঠ মূল উপাদান হিচাপে গণ্য কৰে। বিশেষকৈ পশ্চিম আফ্ৰিকা, পশ্চিম ইউৰোপ, মেজিকো আৰু ইৰাকৰ ভাৰতীয় বাসিন্দাসকলে। উত্তৰ প্ৰশান্ত মহাসাগৰীয় উপকূলৰ জনগোষ্ঠী সকলৰ বাবে আৰু এছকিমোসকলৰ বাবে পানীয়ে উঁটুৱাই অনা কাঠৰ টুকুৰা মুখা সজাৰ বাবে উপাদেয় সামগ্ৰী বুলি বিবেচনা কৰে। প্ৰাচীন আৰু আধুনিক মেজিকান সকলৰ মুখাত অতি মূল্যবান পাথৰসমূহ দেখা যায়।

বিভিন্ন ধাতুৰ সামগ্ৰী : পূব এছিয়াৰ দেশসমূহৰ বাহিৰে মুখাত বিভিন্ন ধাতু ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। সিংহলত মেসন-কপ, কেমেকশত পিতল আৰু তাম, মেজিকোত আৰু ইৰাকত তাম আৰু টিন মুখাত ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

ক্ষয়শীল সামগ্ৰী : কাগজ, কাপোৰ আদি ক্ষয়শীল সামগ্ৰী। সাধাৰণতে মেজিকান মুখাবোৰ প্ৰায়ে কাপোৰেৰে সজা আৰু ইংলিছ বাৱৰীয়াসকলৰ মুখাৰ বাবে কাগজ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

আনুসঙ্গিক সামগ্ৰী : মানুহ বা খোঁৰাৰ চুলি, চৰাইৰ পাখি, ভেৰাৰ নোম, দাঁত, মণি, উল, ফুল, যিটো পোহৰৰ প্ৰতিবিম্ব হোৱাৰ বাবে আইনা, নানা বিধ বং আদি বিভিন্ন আনুসঙ্গিক সামগ্ৰী মুখাত ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। মুখাত ব্যৱহাৰ কৰা সামগ্ৰীবোৰ পৃথিৱীৰ বিভিন্ন সংস্কৃতিৰো পৰিচয় দাৰি ধৰে।^{১৮}

প্ৰসঙ্গ পুথি :

- ১ Das, Jugal: *The Mask Art in Assam*. Brochran, Published by Cultural Affairs, Govt. of Assam, 1987.
- ২ Leach, Maria : *Standard Dictionary of Folklore; Mythology & Legend* P. 684.
- ৩ *Ibid*, P. 684.
- ৪ Das Jugal, *Ibid*.
- ৫ *Ibid*.
- ৬ দত্ত বীৰেন্দ্ৰনাথ : (অনুবাদ) পৰম্পৰাগত ভাৰতীয় নাট, বহুমুখী ধাৰা, পৃঃ ৭৫।
- ৭ *ঐ*, পৃঃ ৯১।
- ৮ *ঐ*, পৃঃ ৯১।
- ৯ *ঐ*, পৃঃ ১২০।
- ১০ দাস, যুগল : *অসমৰ লোককলা*, পৃঃ ২৭।
- ১১ দত্ত, সুদেৱা : মুখাৰ কথা, ৰাজ্যিক সংগীত মহাবিদ্যালয়ৰ মুদ্ৰণত্ৰ, ১৯৮৬।
- ১২ দত্ত, বীৰেন্দ্ৰনাথ : *গোৱালপৰীয়া লোকনাট*, সংলাপ, প্ৰথম বছৰ, প্ৰথম সংখ্যা।
- ১৩ *ঐ*।
- ১৪ ভৰালী, শৈলেন : *অসমীয়া লোকনাট পৰম্পৰা*, পৃঃ ৩৬, ১৯৮৪।
- ১৫ *ঐ*, পৃঃ ৫৯, ১৯৮৪।
- ১৬ দাস, যুগল : *প্ৰাকৃতিক গ্ৰন্থ*, পৃঃ ২৭।
- ১৭ দত্ত, বীৰেন্দ্ৰনাথ : *প্ৰাকৃতিক প্ৰবন্ধ*।
- ১৮ Leach, Maria; *Standard Dictionary of Folklore, Mythology & Legend*.

শ্রীলক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ 'চিৰাজ' গল্পটিৰ সামাজিক দৃষ্টিভঙ্গী

স্বৰ্গীয়া ড° চন্দ্ৰপ্ৰভা দেৱী

প্ৰবন্ধা, অসমীয়া বিভাগ

শ্রীলক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ 'চিৰাজ' গল্পটিয়ে অসমীয়া চুটি-গল্প জগতত এক বিশেষ আসন অধিকাৰ কৰি আহিছে। এই গল্পটিৰ সামাজিক দিশটো এই প্ৰবন্ধত দাঙি ধৰা হ'ল।

কথাশিল্পী শ্রীলক্ষ্মীধৰ শৰ্মা (১৯০০-১৯৩৫) :

মাত্ৰ ৩৫ বছৰ আয়ুসকালৰ চোপা কলিটি হেন জীৱনৰ মাজেৰে শ্রীলক্ষ্মীধৰ শৰ্মাই সময়ৰ বালিত খোজ থৈ গ'ল স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ এক নিৰ্ভীক যুঁজাৰু আৰু আদৰ্শবাদী লেখক হিচাপে। 'ব্যৰ্থতাৰ দান' নামৰ গল্প পুথিখনেই তেখেতৰ একমাত্ৰ প্ৰকাশিত পুথি। ইয়াত থকা গল্পপুঞ্জৰ বাহিৰেও আলোচনীৰ পাতত বহুতো গল্প এতিয়াও সিঁচৰতি অৱস্থাতে আছে। অসমীয়া ভাষাৰ চুটি-গল্প জগতত তেখেত এগৰাকী সমাজ-দায়বদ্ধ লিখক (Socially committed writer) হিচাপে স্বীকৃত। ব্যক্তিৰ জৈৱিক আশা-আকাঙ্ক্ষাৰ লগত সামাজিক বন্ধনৰ সংঘাত 'চিৰাজ'কৈ আদি কৰি লক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ ভালেমান গল্পৰ বিষয়-বস্তু। সমালোচক শ্ৰীৱেলোক্য নাথ গোস্বামীৰ ভাষাত "জীৱনৰ আদিম ক্ষুধাৰ তাড়নাত বিভ্ৰান্ত হৈ পৰা পুৰুষ নাৰী শৰ্মাৰ বহুতো গল্পৰ উপজীৱ।"

সামাজিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে 'চিৰাজ' গল্পটিৰ আখ্যান ভাগৰ বিচাৰ বিশ্লেষণ (ডেকা-গাভৰুৰ জৈৱিক কামনা আৰু অভিভাৱকৰ দায়িত্ব বনাম লেখকৰ দায়বদ্ধতা) :

গল্পটিত সমাজক পেনপটীয়াকৈ অনা নাই যদিও চৰিত্ৰৰ কাৰ্যকলাপ ওৰফে কাহিনীভাগ কপায়িত হৈছে সামাজিক অনুশাসনৰ ভেটিত। ডেকা-গাভৰুৰ অভিভাৱকৰ আওকনীয়া স্বভাৱৰ কাৰণে জীৱনত উজুটি খাই জীয়াতু ভোগে (বিশেষকৈ নাৰীয়ে)। চুটি কাহিনী কলাৰ মাজেৰে এই সত্যটো লেখকে সমাজ সংস্কাৰৰ উদ্দেশ্যে সমাজ তথা অভিভাৱকক আঙুলিয়াই নিয়ে; এয়ে লেখকৰ দায়বদ্ধতা।

চিৰাজ গল্পটিৰ জপনা মুখতে এটি প্ৰতীকৰ সংযোচনাৰে গল্পকাৰে গল্পটিৰ পৰিণতিৰ আভাষ এইদৰে দিছে— "... সেইদিনা বাতি বৰ বতাহ বৰষুণ হৈছিল। ..... বস্তলাৰ আগৰ ফুলনিখনৰ অৱস্থা শোচনীয়। কিছুমান ফুলৰ ডাল-পাত ছিগি-ভাগি বাতৈ ত'তে পৰি আছে। কিছুমানৰ আকৌ ফুলবোৰ ছিগি-ভাগি পাহ পাহ হৈ গৈছে।" ফুলবোৰক বৰষুণে শোচনীয় কৰাৰে দৰেই যৌৱনৰ কোবাল বতাহে গল্পটিৰ দুই নায়িকা— সাৱিত্ৰী আৰু সীতাৰ জীৱনৰ বৰ্ণনা পাহিবোৰ পাহ পাহকৈ ছিগি সৰুৱাই থৈ

গ'ল। জৈৱিক বাসনা তথা জীৱন আদিম ক্ষুধাৰ তাড়নাত তেওঁলোকে ভুল কৰিলে, সমাজৰ বিচাৰত তেওঁবিলাক পতিতা হৈ হেৰাই গ'ল। আমাৰ সমাজ-জীৱনত এনে হাজাৰ হাজাৰ কাহিনী 'বৰ বৰ বৰষুণৰ মতো' বৰষুণেই লাগিছে তাৰে এই দুটি 'অশ্লীল' শ্রীলক্ষ্মীধৰ শৰ্মাই তেখেতৰ 'চিৰাজ' গল্পটিত উজলাই তুলিছে; সামাজিক ভুল শুধৰাবলৈ।

দক্ষ সমালোচক শ্ৰীৱেলোক্য নাথ গোস্বামীয়ে শৰ্মাদেৱৰ গল্পৰ উপজীৱ্যৰ বিষয়ে এক যথার্থ মন্তব্য আগবঢ়াইছে— "তেওঁৰ গল্পত জৈৱিক সমস্যাৰ প্ৰাধান্য থাকিলেও সামাজিক দুৰ্বলতাৰ প্ৰতি তেওঁ সচেতন।" প্ৰায় একেখিনি কথা আন এজন বিদগ্ধ সমালোচক সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাদেৱেও কৈছে— "ব্যক্তিৰ জৈৱিক আশা-আকাঙ্ক্ষাৰ লগত সামাজিক বন্ধনৰ সংঘাত লক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ গল্পত বিশেষভাৱে দেখা যায়।" শৰ্মাদেৱৰ আন বহুতো গল্পত থকাৰ দৰে 'চিৰাজ' গল্পটিতো উক্ত বৈশিষ্ট্য যেনে— (ক) ব্যক্তিৰ জৈৱিক আশা-আকাঙ্ক্ষাৰ লগত সামাজিক বন্ধনৰ সংঘাত প্ৰকাশ পাইছে আৰু (খ) সমাজত নাৰীৰ প্ৰতি কৰা অবিচাৰৰ ছবি।

অসমীয়া আৰু বঙালী সমাজৰ ভেটিত গঢ় লৈ উঠা দুটা কাহিনীৰ সমাহাৰত উপস্থাপিত হৈছে 'চিৰাজ' গল্পটি। এটা কাহিনীৰ সমাপ্তিৰ লগে লগে আনটো কাহিনীয়ে গৰ্জালি মেলি উঠিছে কাটি যোৱা গছ এডালৰ মূৰত পোখা মেলাৰ দৰে। দুয়োটা কাহিনী এনেভাৱে খাপ খুৱাই দিয়া হৈছে যে প্ৰথমটোক বাদ দিলে দ্বিতীয়টোক অস্তিত্ব নাথাকে আৰু দ্বিতীয়টোক বাদ দিলে প্ৰথমটো ঠেক ছিগা নাকফুলি এটাৰ দৰে হৈ পৰে।

খিতাতে কাহিনী দুটা :

প্ৰথম কাহিনী : কলিকতাত পঢ়ি কলেজীয়া ছাত্ৰ ১৯ বছৰীয়া কন্দৰ্প সমাজৰ কোনো এক বৰ মানুহ বন্ধুৱাৰ ঘৰৰ একমাত্ৰ ল'ৰা। আই.এ. পৰীক্ষা দি ঘৰলৈ আহোতে ঘৰলৈ নতুনকৈ অহা কনকৰা ছোৱালী নব-যৌৱনত ভৰি দিয়া সাৱিত্ৰীৰ লগত প্ৰথম দৰ্শনেতে পূৰ্বাংগৰ সঞ্চাৰ হয় আৰু অভিভাৱকৰ অনুশাসনহীনতাই তেওঁবিলাকৰ অবাধ মিলামিচাৰ পথ সুগম কৰি দিছে। "সৃষ্টিৰ আহ্বানত তেওঁ আৰু সাৱিত্ৰী আশ্ব-বিস্মৃত হৈ গ'ল। ..... দুয়ো ভূত-ভৱিষ্যত পাহৰি গ'ল।" বন্ধ খোলাত কন্দৰ্প যোৱাৰ পিছতহে কন্দৰ্প আৰু সাৱিত্ৰীৰ মাকে বুজি পালে যে সাৱিত্ৰী অস্তঃসত্ৰা। তেওঁবিলাকৰ বুজিবলৈ বাকী নাথাকিল যে সাৱিত্ৰীৰ গৰ্ভত কাৰ সন্তান। পৰিয়ালৰ

কলঙ্ক মোচন কবিত্বলৈ দুয়োগৰাকী মাতৃয়ে ভাতৰ লগত ঔষধ খুৱাই সাবিত্ৰীক মুক্ত কৰিবলৈ বিচাৰিলে, কিন্তু সাবিত্ৰীয়ে কন্দৰ্পৰ সন্তানক হত্যা কৰিব নোখোজে; সেয়ে এই বড়যন্ত্ৰৰ কথা গম পাই ৰাতি হাতত সাৰে, ভৰিত সাৰে ঘৰৰ পৰা পলাই দৌৰি দৌৰি গৈ কোনো এক মুছলমান গৃহস্থৰ নঙলামুখত সাবিত্ৰী অচেতন হৈ পৰে।

কলেজৰ দীঘলীয়া বন্ধবিলাকত যাতে কন্দৰ্প ঘৰলৈ আহিব নোৱাৰে তাৰ কাৰণে বন্ধা-বন্ধনীয়ে কৌশলেৰে কন্দৰ্পক আঁতৰাই ৰাখিছিল। মাক ঢুকুৱাত কন্দৰ্প ঘৰলৈ আহিল যদিও সাবিত্ৰী জ্বৰ হৈ মৃত্যুমুখত পৰা বুলি এক মিছা সংবাদ তেওঁক দিয়া হ'ল। বি.এ. পৰীক্ষা দি ঘৰলৈ আহিহে তেওঁ গম পালে যে সাবিত্ৰী নিৰুদ্দেশ্য হৈছে। অনুতাপ আৰু আত্মগ্লানিত ভেই-পুৰি কন্দৰ্প পুনৰ আইন পঢ়িবলৈ গ'ল। ৬-৭ বছৰ পিছত কন্দৰ্প উকীল হৈ উভতি আহিল আৰু এদিন ঘটনা সংক্ৰান্তত ওচৰৰ গাওঁ এখনলৈ গৈ সেই গাঁৱৰ মুখিয়াল মানুহ 'চিৰাজ'ৰ ঘৰ পালেগৈ। ইয়াতে আচম্বিতে কন্দৰ্পই সাবিত্ৰীয়ে এৰি থৈ যোৱা ৬-৭ বছৰীয়া সীতাক আবিষ্কাৰ কৰে। চিৰাজৰ ঘৰত সীতাক জন্ম দিয়াৰ পিছত সাবিত্ৰীৰ মৃত্যু হৈছিল।

দ্বিতীয় কাহিনী : কন্দৰ্পই পিতৃদ্বৰ দায়িত্ব পালন কৰি সীতাক কলিকতাৰ বোৰ্ডিঙত ৰাখি পঢ়োৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। সীতাৰ প্ৰকৃত পৰিচয় এখন মিছা আঁৰকাপোৰেৰে ঢাকি কোৱা হ'ল যে সীতা তেওঁৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় ককায়েক এজনৰ মাউৰী ছোৱালী আৰু বৰ্তমান তেওঁৰে সীতাৰ একমাত্ৰ অভিভাৱক। সুবিমল ৰয় নামৰ তেওঁৰ এক বন্ধুৰ ঘৰত বন্ধকালীন অৱস্থাত সীতাক ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰিলে। ইয়াতে সুবিমল ৰয়ৰ ভতিজাক বি. এ. পৰীক্ষা দি উঠা অনিলৰ লগত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা দি উঠা সীতাৰ পৰিচয় হয়। তেওঁবিলাকৰ বন্ধুত্ব অনুৰাগত পৰিণত হয়। দুয়োপক্ষৰ অভিভাৱকে তেওঁলোকৰ বিয়া হ'ব বুলি মনে মনে ঠিৰাং কৰি থৈছিল। ইতিমধ্যে কন্দৰ্পই কোনো এক সম্ভ্ৰান্ত ঘৰৰ সবু নামৰ এজনী ছোৱালীক বিয়া কৰাইছিল। কিন্তু শিক্ষিতা সবুয়ে বুজি পাইছিল যে তেওঁক কন্দৰ্পই গোটেই হিয়া দিব পৰা নাই। তেওঁ কঠোৰ হৈ উঠিল আৰু তেওঁৰ সন্তান নোহোৱা অৱস্থাই তেওঁক কঠোৰৰ পৰা কঠোৰতৰ

যুৱক-যুৱতীৰ মাজত জাগি উঠা প্ৰেম-প্ৰীতি সৃষ্টি পাতনিতে উত্তৰ হোৱা এক আদিম আৰু স্বাভাৱিক প্ৰবৃত্তি, এয়ে ব্যক্তিৰ জৈৱিক বাসনা, সমাজবদ্ধ মানৱৰ প্ৰবৃত্তিৰ এই আকাঙ্ক্ষা পূৰণতে আহি পৰে সামাজিক সংঘাত আৰু এই সংঘাতৰ ৰশ্মি হ'ব গণ্য হয় বিশেষকৈ নাৰী, নাৰী পতিতা হৈ সমাজছাত হ'ব গণ্য হয়।

হবলৈ ইচ্ছন যোগাইছিল। জীৱনৰ এটি সুন্দৰ ঘটনা সবুৰ অধিদুষ্টিত ঘান হৈ যোৱাৰ ভয়ত কন্দৰ্পই সীতাৰ কথা সবুৰ আগত বেকত নকৰিলে।

সীতাই আই.এ. আৰু অনিলে এম.এ. দি উঠাৰ পাছত বিয়াৰ কথা-বতৰা খাটাং হোৱাত দুয়োৰে মাজত মিলা-মিচাৰ বাধা নোহোৱা হৈ পৰিল। দুয়ো পক্ষই দুয়োকো অসেয় একো নাখাকিল। ..... আৰু দুয়োৰে ওচৰত দুয়ো সম্পূৰ্ণকৈ আত্মবিশ্ৰাম কৰিছিল।"

কন্দৰ্প আৰু চিৰাজৰ বাহিৰে সীতাৰ জীৱন তথা জন্ম বহুসৰ ওপুত কথা কোনেও নাজানিছিল। সেয়ে, বিয়াৰ আগে আগে অনিল, সীতা আৰু সবুৰক সকলো কথা কোৱাৰ উদ্দেশ্যেৰে এম.এ. দি উঠা অনিল আৰু আই.এ. দি উঠা সীতাক কন্দৰ্পই ঘৰলৈ আনে। বৈঠকখানাত চিৰাজ, অনিল আৰু সীতাৰ উপস্থিতিত কন্দৰ্পই সীতাৰ কাহিনী কোৱাত অনিল কুন্দ হৈ উঠিল আৰু চাকৰণীৰ গৰ্ভত জাত মুছলমানৰ গৃহত পালিতা ছোৱালীক তেওঁ বিয়া কৰাই নিত-মাতৃৰ অবাধ্য হ'ব নোৱাৰে বুলি স্পষ্টভাৱে কৈ দিলে। সীতাই কথমপি নিজকে সংযত কৰি ৰাখি ভীষণ আতঙ্কত এৰাৰ মাত্ৰ কথা ক'লে— "কিন্তু মই যে অসুস্থ"। কন্দৰ্পই ব্যাকুল হৈ সীতাক সাৰটি লবলৈ আগবাঢ়োতেই সবুই বাধা দি ৰেশ্যা, পতিতা বুলি সীতাক ঘৰপৰা ওলাই যাবলৈ নিৰ্দেশ দিলে। সীতাৰ একমাত্ৰ আশ্ৰয়স্থল আকাঙ্ক্ষা অৰ্থাৎ চিৰাজে দুগাল তিয়াই— "ঘৰলৈ ব'ল মোৰ আই" বুলি সীতাক লৈ ঘৰলৈ খোজ ল'লে।

দুয়োটা গল্প ইটোৰ লগত সিটো ধুনীয়াকৈ খাপ খাই পৰা। পৰৱৰ্তী গল্পটো প্ৰথম গল্পটোতকৈ উজ্জ্বল, কাহিনীভাগ জটিল আৰু শেষৰ দৃশ্যই তীব্ৰ নটকীয়তা অৱলম্বন কৰি এক উৎকৃষ্ট ট্ৰেজিকত বা বিয়োগান্ত নটকৰ পৰিণতি দাঙি ধৰিছে। এই পৰিণতিয়ে আমাৰ হিয়াত ৰেখাপাত কৰে, চকু সেমেকাই তোলে, অনিলৰ দৰে কাপুৰৰ চৰিত্ৰৰ প্ৰতি ঘৃণা ওপজায়, সবুৰ প্ৰতিহিংসাই বাহ বাহ পায়, অসহায় কন্দৰ্পৰ প্ৰতি ৰাখা জন্মায়, জ্বালত পৰা হৰিণীৰ দৰে হোৱা সীতাৰ অৱস্থাই অনুকম্পা জগায় আৰু 'আই ঘৰলৈ ব'ল' বুলি সীতাক লৈ যোৱা দেবোপম মহান চৰিত্ৰ চিৰাজৰ প্ৰতি শিব নত কৰাই সৌৱৰাই দিয়ে যে ভগৱান মানুহৰ কপত এই পৃথিৱীতে বিৰাজমান।

প্ৰথম কাহিনীটো দ্বিতীয় জটিল কাহিনীটোৰ পাতনি যেনহে লাগে। সীতাক কেন্দ্ৰ কৰি চিৰাজ আৰু কন্দৰ্পই দুয়োটা কাহিনীৰ সন্মুখ ৰক্ষা কৰি চলিছে। সেয়ে হ'লেও সাবিত্ৰীৰ কাহিনী দীঘলীয়া; দ্বিতীয় কাহিনীৰো প্ৰথমমাংশে কিছু দীঘলীয়া। সেয়ে সমালোচকসকলে গল্পটোৰ গাঁথনি শিথিল আৰু উপন্যাসধৰ্মী বুলি সমালোচনা কৰে।

লেখকে দেখুৱাব বিচাৰিছে যে যুৱক-যুৱতীৰ মাজত জাগি উঠা প্ৰেম-প্ৰীতি সৃষ্টি পাতনিতে উত্তৰ হোৱা এক আদিম আৰু স্বাভাৱিক প্ৰবৃত্তি, এয়ে ব্যক্তিৰ জৈৱিক বাসনা, সমাজবদ্ধ মানৱৰ

প্ৰবৃত্তিৰ এই আকাঙ্ক্ষা পূৰণতে আহি পৰে সামাজিক সংঘাত আৰু এই সংঘাতৰ বলি হ'ব লগা হয় বিশেষকৈ নাৰী, নাৰী পতিতা হৈ সমাজচ্যুত হ'ব লগা হয়। কিয়? কাৰ দোষত এনে হয়? এই সমস্যাই সমাজ দায়বদ্ধ লেখক লক্ষ্মীধৰ শৰ্মাই কাহিনী কলা (Story-telling-art)ৰ মাজেৰে সজাই ফুটাই তুলিছে 'চিৰাজ' গল্পটিৰ মাজেৰে হৃদয়গ্ৰাহীকৈ।

যৌবন-সঙ্গীত :

প্ৰথম যৌবনত ভবি দিয়া লেখকৰ ভাষাত, 'যৌবন-ৰাজ্যৰ ন-আলহী', কন্দৰ্পই নৱ-যৌবনা সাবিত্ৰীৰ সান্নিধ্যত হঠাৎ জীৱন-সঙ্গীত শুনিবলৈ পালে আৰু দিনে দিনে এক প্ৰবল উন্মাদনাত দুয়ো দুয়োৰে ওচৰ চাপি যাব ধৰিলে। এই উন্মাদনাৰ, আনন্দৰ অন্ত নাই।" এনে অৱস্থাত ক'ব

নোৱাৰাকৈয়ে ডেকা-গাভৰুৰ সিৰাই সিৰাই সৃষ্টিৰ উন্মাদনা আগৈ আৰু সেয়ে, "সৃষ্টিৰ আহ্বানত তেওঁ আৰু সাবিত্ৰী আত্ম-বিস্মৃত হৈ গ'ল। জগত, সংসাৰ, বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ড সকলোতে ফেন তেওঁলোকৰ যৌবনৰ জয়গীতি বাজি উঠিল। — জীৱনৰ আহ্বানত তেওঁবিলাকে ভূত-ভবিষ্যত পাহৰি গ'ল। একেই ঘটনাৰ পুনৰাবৃত্তি ঘটিল সাবিত্ৰী-দুহিতা সীতা আৰু অনিলৰ মাজতো। তেওঁবিলাকৰ বিয়াৰ কথা খটাং হোৱাত এই দুখন কোমল প্ৰাণতো জীৱনৰ নৱ-সংগীত বাজি উঠিল আৰু জৈৱিক বাসনাৰ তাড়নাত দুয়োৰে ওচৰত দুয়ো সম্পূৰ্ণৰূপে আত্মবিক্ৰম কৰিলে।"

অন্ধ অভিভাৱকত্ব :

কন্দৰ্প-সাবিত্ৰী আৰু অনিল-সীতাই জীৱনৰ প্ৰথম খোজত কৰা এই ভুলৰ কাৰণে সমাজ দায়বদ্ধ লেখক শৰ্মাদেৱে স্পষ্টভাৱে অভিভাৱকক দাৱী কৰিছে। ১৯ বছৰীয়া কন্দৰ্প মাক-বাপেকৰ কাৰণে নিচেই সৰু ল'ৰা। সাবিত্ৰীৰ দৰে খুনীয়া গাভৰু ছোৱালীৰ সঙ্গ যে তেওঁলোকৰ উঠি অহা পুত্ৰৰ কাৰণে বাহুল্যীয় নহয়; সেই কথা অভিভাৱকৰ অভিভাৱকত্বত ধৰা নপৰিল। তাতে পিতৃ বৰা ঘৰত নাথাকেই আৰু মাতৃ বৰৱানী আৰু দহ গৰাকী আন মাকৰ দৰে চকুত 'স্নেহৰ পৰ্দা লগাই বহি আছিল।' সেইদৰে বিয়াৰ বন্দবস্ত ঠিক হোৱাৰ পিছতে অনিল আৰু সীতাৰ অভিভাৱক পাহৰি গ'ল পুৰুষ আৰু নাৰীৰ মাজত থকা আদিম আকৰ্ষণৰ কথা, জৈৱিক বাসনাৰ কথা। "..... অনিল আৰু তেওঁৰ মাজত অবাঞ্ছিত দেখা-সাক্ষাৎ কৰাত কোনেও আপত্তি নকৰা হ'ল।"

জীৱন দৰ্শন :

অভিভাৱকৰ অনুশাসনৰ ওপৰত কটাক্ষপাত কৰা এই কাৰ্য গল্পকাৰ লক্ষ্মীধৰ শৰ্মাৰ জীৱন দৰ্শনৰ এটা ফাল। তেওঁৰ জীৱন দৰ্শনে কয় যে নৱ-নাৰীৰ আকৰ্ষণ শাস্ত, নিষ্পাপ; কিন্তু সমাজবদ্ধ জীৱনত সমাজত বাট বুলিবলৈ শিকাব লাগিব অভিভাৱকসকলে।

সমাজ :

সমাজ এক ডাঙৰ বস্তু। সমাজবদ্ধ জীৱনত অবিবাহিতা গাভৰু অন্তঃসত্ত্বা হোৱা এক অবৈধ প্ৰণয়ৰ স্বীকৃতি। ইয়াৰ ফলত সমাজত জীয়াই থকাৰ নিম্নতম সাহসকণো নাৰীয়ে হেৰুৱাই

পেলাবলগীয়া হয়। লেখকে স্পষ্টভাৱেই কৈছে : "আচৰিত কথা এই যে জগতত যিবিলাক কথা কৰো কৰো পক্ষে জীৱন-মৰণৰ সমস্যা বুলি ক'ব

সমাজ এক ডাঙৰ বস্তু। সমাজবদ্ধ জীৱনত অবিবাহিতা গাভৰু অন্তঃসত্ত্বা হোৱা এক অবৈধ প্ৰণয়ৰ স্বীকৃতি। ইয়াৰ ফলত সমাজত জীয়াই থকাৰ নিম্নতম সাহসকণো নাৰীয়ে হেৰুৱাই পেলাবলগীয়া হয়।

পাৰি সেই কথাই আনৰ ব্যঙ্গ আৰু ঠাট্টাৰ সামগ্ৰী হয়। অবশ্যে ই মানৱ-সমাজৰ চিৰকলীয়া গতি", নৱ-নাৰীয়ে জীৱন-যৌৱনক বুজা-নুবুজা অৱস্থাত অজ্ঞাতে কৰা এনে ভুলৰ কাৰণে সমাজৰ দৃষ্টিত বলি হোৱা নানা ঘটনাই যুগে যুগে সাহিত্য ৰচনাৰ উৎস হৈ আহিছে। এই সমাজৰ কাৰণেই কৰ্ম কৌশল নহৈ বাবেয় হ'ব লগা হ'ল। মোপাৰ্ছাৰ 'চাইমনছ-পাপা (Simon's Papa) এনে বিষয়কল্পক লৈ লেখা এক পৃথিৱী বিখ্যাত গল্প। এই অপৰাধৰ কাৰণেই বীণাশ্ৰীৰ মাতৃ এচাম খৃষ্টানৰ পূজিতা নহয়।

"সাবিত্ৰীয়ে যে কাৰ সন্তান গৰ্ভত ধাৰণ কৰিছে" — এই কথা ফটফটীয়া পানীৰ দৰে পৰিষ্কাৰ হৈ ধৰা দিয়াত সমাজৰ বৰ মানুহ বৰৱানী কঁপি উঠিল। সমাজত মান হেৰুৱাৰ ভয়ত স্নান হত্যাৰ নিচিনা পাপলৈ ভয় নকৰি আগবাঢ়িল ঔষধ খুৱাই সাবিত্ৰীক মুক্ত কৰি, আপোন পুত্ৰৰ কলঙ্ক মোচন কৰি সমাজত নিজৰ অস্তিত্ব বাহাল ৰাখিবলৈ। অনিল আৰু সীতাৰ ক্ষেত্ৰতো অনিলৰ মাক-দেউতাকে 'সামাজিক ৰীতি-নীতি'ৰ দোহাই দি বিয়াত সন্মতি দিবলৈ আপত্তি দেখুৱাইছিল আৰু লগতে সাঙোৰ খাই আছিল সমাজৰ জাত-পাতৰ কথাও। এইখিনিতে লেখকে বঙালী সমাজৰ পণ-প্ৰথাৰ ওপৰতো কটাক্ষপাত কৰিছে। কাৰণ আমি দেখিছো যে কন্দৰ্পই অনিলক কিলাতলৈ পঠিয়াবলৈ প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়াত অনিলৰ অভিভাৱকৰ সামাজিক ৰীতি-নীতিৰ আপত্তি ক'বলৈ উঠি গ'ল।

এই সমাজ : যাৰ ভয়ত এম. এ. পৰীক্ষা দি উঠা তথাকথিত শিক্ষিত যুৱক অনিলক কৰি তুলিলে অমানুহ। যি অনিলে কন্দৰ্পক

প্রতিশ্রুতি দিছিল যে তেওঁলোকৰ অন্তৰ মিলনে সকলো অৱস্থাতে দুয়ো দুয়োকে গ্ৰহণ কৰিবলৈ অস্তৰত বল দিব। সেই অনিলে সীতাৰ জীৱনৰ গুপ্ত ইতিহাস শুনাৰ পিছত সীতাক বিয়া কৰোৱাৰ সাধা নাই বুলি প্রতিবাদ কৰি উঠি ক'লে— “চাকৰণীৰ গৰ্ভত জন্ম আৰু মুছলমানৰ ঘৰত ডাঙৰ হোৱা ছোৱালী বিয়া কৰাবলৈ মোৰ ইচ্ছা থাকিলেও মোৰ পিতা-মাতাই কেতিয়াও তেনে কৰিবলৈ নিদিয়ে। তেওঁলোকৰ অবাধ্য হোৱা মোৰ পক্ষে সম্ভৱপৰ নহয়।

যাৰ কোলাত লালিতা-পালিতা হৈছে সবু, তেওঁ শিক্ষিতা কিন্তু সমাজ-সংস্কাৰৰ প্ৰভাৱ সিৰাই সিৰাই নাৰী হিচাপে সবুৰ অস্তৰত সীতাৰ কৰণ অৱস্থাই অলপ ঠাই পাব লাগিছিল। কিন্তু সমাজৰপৰা পোৱা শিক্ষাৰ কাৰণে তেওঁ এই মহৎ ভাৱ জলাঞ্জলি দি সমাজৰ বিচাৰত অবৈধ প্ৰেমৰ বলি হ'লে আখ্যা দিয়া 'বেশ্যা', 'পতিতা' শব্দ দুটা সবুৰে গ্ৰহণ কৰিলে বাক্য-বাণ অস্ত্ৰৰূপে।

এই সমাজৰ ক্ৰুৰ-ক্ৰকুটিল ৰূপৰ ভয়ত, নিজৰ দোষৰ কাৰণে অনুতপ্ত, সাবিত্ৰীক হেৰুৱাব মৰ্ম-বেদনাত আহত কন্দৰ্পই এক স্নেহশীল হিয়াভৰা মৰমৰ পিতৃ হৈও সমাজৰ আলেঙে আলেঙে এক মিছাৰ আঁৰ-কাপোৰৰ আঁৰত সুদূৰ কলিকতাত লাগন-পাগন কবিতা লগা হ'ল আপোন দুহিত্ৰী মাতৃহীনা সীতাক।

সমাজতেই স্বৰ্গ ওৰফে মানৱতা : গল্পটিৰ এক মহত্বম চৰিত্ৰই আমাক শিকায় যে সমাজতকৈও ডাঙৰ বস্তু হৈছে 'মানৱতা'। মানুহ নাম লৈ সমাজ গঢ়িলেই নহ'ব; মানৱতাৰ কৰ্ম কৰি প্ৰকৃত মানুহ হৈ সমাজ গঢ়িব লাগিব। স্বৰ্গজনাথ ঠাকুৰে 'স্বৰ্গ ওপৰে মানুহ সত্য' বুলি স্কিয়াই থৈ গৈছে। 'চিৰাজ'—এই দেৱোপম চৰিত্ৰটোৱে আমাক তাকেই শিকায়। চিৰাজৰ হৃদয়ত বেশ্যা, পতিতাৰ প্ৰতি অৱহেলা নাই; আছে সমাজ আৱৰ্জনা বুলি দলিয়াই দিয়া আশ্ৰয়হীনাক আশ্ৰয় দিয়া এক পবিত্ৰ আসন। সাবিত্ৰীৰ অৱস্থাৰ কথা বুজিছিল কাৰণেই চিৰাজে কন্দৰ্পক ক'ব পাৰিছিল—“তেওঁ হিন্দু মানুহ, সমাজৰ চকুত কলঙ্কিনী, কিন্তু ঈশ্বৰৰ চকুত নিষ্পাপ।” —এই বহল অন্তৰৰ কাৰণেই সবুৰে 'বেশ্যা, পতিতা' বুলি ঘবৰ পৰা উলিয়াই দিয়া সীতাক, “ঘৰলৈ ব'ল মোৰ আই” বুলি তেওঁ গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছিল। চিৰাজৰ প্ৰকৃত মানৱ হিচাপে আন ধৰ্মৰ প্ৰতিও গভীৰ শ্ৰদ্ধা আছিল কাৰণে সীতাক হিন্দু ধৰ্মৰ মৰ্যাদাবে ৰাখিছিল। মহৎ 'চিৰাজ' স্বাৰ্থপৰ নাছিল কাৰণেই তেওঁবিলাকৰ নয়নৰমণি সীতাক কন্দৰ্পক গতাই দি কৈছিল—“মই তাইক নাথো প্ৰাপ্যৰ পৰা দূৰ নকৰোঁ।”—এই সমাজতে এনেহেন মানুহ আছে, যাৰ কাৰণে আশ্ৰয়হীনা, পতিতাবো মুক্ত হ'ব নোৱাৰে আৰু অবৈধ শিশুৱে জীয়াই থাকিব পাৰে মানুহৰ দৰে। গল্পটিৰ মাজেৰে আমি

সমাজ তথা মানৱ চৰিত্ৰৰ এই মহত্বতাৰ শিক্ষা পাওঁ। সমাজৰ এই দিশটো নাথাকাহেঁতেন মহাভাৰতৰ 'কৰ্ণক আমি নাপালোহেঁতেন। সমাজৰ এই দিশটোৱে দিয়া যাৰ আন এক নাম 'সুতপুত্ৰ'।

নাৰীৰ স্থান : চিৰাজৰ গল্পটিয়ে সমাজৰ বিষয়ে আৰু এক শিক্ষা দিয়ে যে (হিন্দু) সমাজত নাৰীৰ স্থান নগণ্য। যদি পুৰুষে কোনো নাৰীক ন্যায়সঙ্গত ভাৱে গ্ৰহণ নকৰে তেনেহ'লে সমাজতে সেই নাৰীৰ অস্তিত্ব নাথাকে। 'সাবিত্ৰী' আৰু 'সীতা' এই কাৰণেই অসহায়া। 'বিবাহ' নাৰীক সামাজিক মৰ্যাদা দিয়াৰ এক ডাঙৰ প্ৰক্ৰিয়া। সেয়ে অনিলে সীতাৰ সৰ্বশ্ব শেষ কৰিও অনিল, অনিল হৈয়ে থাকিল; কিন্তু বৈবাহিক মৰ্যাদা অবিহনে সীতা হৈ পৰিল 'জালত পৰা হৰিণীৰ দৰে' অসহায়া।

সমাজৰ আন দুটা দিশ :

(ক) সংস্কাৰৰ দৃঢ়তা : গল্পটোৰ মাজেৰে সমাজৰ বিষয়ে আৰু এটা শিক্ষা পাওঁ যে জীৱনৰ সৰ্বটোময় অৱস্থাতো সামাজিক সংস্কাৰৰ পৰা মানুহ মুক্ত হ'ব নোৱাৰে। সাবিত্ৰী চিৰাজৰ ঘৰত আশ্ৰিতা যদিও নিজে বান্ধি বাঢ়ি খাই হিন্দু সমাজৰ সংস্কাৰৰ হোমায়িত পূৰ্ণাৰ্থিতা দিছিল আৰু জীয়েকৰ নাম ৰাখিছিল 'সীতা'। এই সংস্কাৰৰ বলতেই সাবিত্ৰীয়ে হিন্দু ধৰ্মৰ আদৰ্শ অনুসৰে 'পতি'ক পৰম দেৱতা ৰূপে থিয়াই শেষ নিশ্বাস পেলাইছিল। এই সংস্কাৰৰ কাৰণেই চাকৰণীৰ গৰ্ভত জন্মা, মুছলমানৰ ঘৰত লালিতা-পালিতা সীতাক অনিলে গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰিলে।

(খ) মানুহৰ প্ৰকৃতি : সাবিত্ৰী আৰু মাকৰ কথা কওঁতে লেখকে সমাজৰ মানুহৰ ওপৰত আঁক মাৰিবলৈ পাহৰা নাই। সাবিত্ৰীৰ বাপেকৰ বেমাৰৰ কথা শুনিয়েই অঙহী-বঙহীয়ে আহি ঘৰ ভৰি পৰিলিহি আৰু মৰাৰ লগে লগে ঘৰৰ পৰা বয়-বস্ত্ৰ, টকা-কঁড়ি যি আছিল সকলো লৈ গুছি গ'ল। মাকে ভাবিছিল সুখৰ দিনৰ এই মানুহবোৰ দুখৰ দিনতো সহায়ক হ'ব; “কিন্তু কাৰ্যত বিপৰীত ঘটিল। গাঁৱৰ সকলোৱে তাইক দেখিলেই ইটো-বিটো কৰিবলৈ ধৰিলে।” মূল কাহিনীটোৰ সুকণ্ঠৰ মাজেৰে সমাজবদ্ধ মানৱ চৰিত্ৰৰ এই অমানৱীয় দিশটোৰ প্ৰতিও গল্পকাৰে আমাক সজাগ কৰি দিছে।

সমাজ দায়বদ্ধ লেখকজনই সমাজৰ সমস্যা লৈয়েই গল্পটো লিখিছে যদিও সমাজকে পোনপটীয়াকৈ অনা নাই। দেখা গৈছে যে সামাজিক শাসনৰ দানৱটোৱে ছাঁৰ দৰে গল্পটিৰ চৰিত্ৰসমূহক খেদি লৈ ফুৰাইছে, কিন্তু ল'ৰাৰ পৰা নাই 'চিৰাজ'ক। সেয়ে গল্পটিৰ নামকৰণ কৰা হৈছে 'চিৰাজ' বুলি ●

(গ্ৰন্থত চম্প্ৰভা ৰাইসেট এগৰাকী কৃতি অধ্যাপিকা, গৱেষক, ৰচকণ্ঠ, নম্ৰ তথা অনন্য গুণৰ অধিকাৰী আছিল। ললিত চম্প্ৰ ভৱালী মহাবিদ্যালয়ত তেখেতে একেৰাহে গ্ৰন্থ দহ বছৰকাল শিক্ষকতাৰে কৰ্মজীৱন অতিবাহিত কৰিছিল। এই এটা দশকতে মহাবিদ্যালয়খনৰ সকলোকে মন ছুই যোৱা ডা চম্প্ৰভা ৰাইসেট যোৱা ইং ১০ জুলাই ২০০২ তাৰিখে ইংলীন্দা সদৰত কৰে। ইতিপূৰ্বে মহাবিদ্যালয়ত আলেচনীত প্ৰকাশিত এই প্ৰবন্ধটি সাংস্কৃতিক সমাজ ব্যৱস্থাত ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা অনুভৱ কৰি, তেখেতৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জনোৱাৰ উদ্দেশ্যে পুনৰ প্ৰকাশ কৰা হ'ল— সম্পাদনা সমিতি)

মধ্য ভাৰতীয় আৰ্য ভাষা আৰু মাগধী প্ৰাকৃত

লক্ষীদাস পাঠক

মুকুৰী অধ্যাপিকা, অসমীয়া বিভাগ

প্ৰকৃতিৰ পৰা যাৰ উৎপত্তি সেয়ে 'প্ৰাকৃত'। 'প্ৰকৃতি' শব্দটোৰ দুটা অৰ্থ কৰিব পাৰি— (১) মূল (Original) আৰু (২) স্বাভাৱিক (Natural)। ইয়াৰ প্ৰথম অৰ্থটো যদি লোৱা হয়, তেনেহ'লে ক'ব লাগিব যে কোনো এটা মূল ভাষাৰপৰা যি ভাষাৰ সৃষ্টি হৈছে সেয়ে 'প্ৰাকৃত'।

ভাৰতলৈ অহা আৰ্যসকল উন্নত ভাষা-সংস্কৃতিৰ অধিকাৰী আছিল। আৰ্যসকল ভাৰতত প্ৰৱেশ কৰাৰ পৰা অৰ্থাৎ খৃঃপূঃ পঞ্চদশ শতাব্দীৰপৰা বৰ্তমানলৈকে ভাৰতীয় আৰ্যভাষাৰ সুদীৰ্ঘ ইতিহাসৰ ধ্বনিতাত্ত্বিক, ৰূপতাত্ত্বিক আদিৰ পৰিৱৰ্তনৰ গতি-প্ৰকৃতিলৈ লক্ষ্য কৰি প্ৰধানতঃ তিনিটা স্তৰত ভাগ কৰা হৈছে— (ক) প্ৰাচীন ভাৰতীয় আৰ্যভাষা, খৃঃপূঃ পঞ্চদশ শতাব্দীৰপৰা খৃঃপূঃ ষষ্ঠ শতাব্দী পৰ্যন্ত; (খ) মধ্য ভাৰতীয় আৰ্যভাষা— খৃঃপূঃ ষষ্ঠ শতাব্দীৰপৰা খ্ৰীষ্টাব্দ দশম শতাব্দী পৰ্যন্ত; আৰু (গ) নব্য ভাৰতীয় আৰ্যভাষা— খ্ৰীষ্টাব্দ দশম শতাব্দীৰপৰা বৰ্তমান পৰ্যন্ত।

প্ৰাচীন ভাৰতীয় আৰ্য ভাষাক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে বৈদিক সংস্কৃত ভাষা আৰু সাহিত্যই। মধ্য ভাৰতীয় আৰ্য ভাষাৰ স্তৰক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে বিভিন্ন প্ৰত্নলিপি, বৌদ্ধধৰ্ম-সাহিত্যৰ ভাষা 'পালি' আৰু বিভিন্ন 'সাহিত্যিক প্ৰাকৃত', অপভ্ৰংশ-অব হট্ট' ভাষা সাহিত্যই। নব্য ভাৰতীয় আৰ্যভাষাক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰদেশৰ আধুনিক ভাষাসমূহে।

ভাৰতীয় আৰ্য ভাষাৰ দ্বিতীয় স্তৰতটোৱেই মধ্য ভাৰতীয় আৰ্য ভাষা। পণ্ডিত ইউষ্টাৰনিজে এই স্তৰক 'Middle Indian Language and Dialects' বুলি কৈছে। এই স্তৰৰ ভাষাকে সাধাৰণভাৱে প্ৰাকৃত আখ্যা দিয়া হয়। বৈদিক মন্ত্ৰ আদি ৰচিত হোৱা কালতে এটা লৌকিক ভাষাৰ অস্তিত্ব আছিল আৰু সেই বৈদিক যুগৰ ৰচনাত নানা ৰুদ্ৰবাচক শব্দাদি বহু উপাদান পোৱা যায় যিবোৰ ভাষাতাত্ত্বিক বিচাৰত প্ৰাকৃতৰূপে প্ৰমাণিত হৈছে। বুদ্ধদেৱে তেওঁৰ ধৰ্মীয় মতবাদ প্ৰচাৰ কৰিছিল সৰ্বসাধাৰণৰ সহজবোধ্য লৌকিক ভাষাত; খৃঃপূঃ ৫০০-৪০০ অক্ষত সংগ্ৰহ কৰা বৌদ্ধ গ্ৰন্থৰ ভাষা মাগধী বুলিও পণ্ডিতসকলে কয়। সেই সময়ৰ কথাভাষা সংস্কৃত বুলি পতঞ্জলিয়ে মন্তব্য কৰিছে যদিও সেই সংস্কৃত আছিল সমাজৰ সুৰচিসম্পন্ন অভিজাত শ্ৰেণীৰ সৈন্যসিন জীৱনৰ ভাষা। কিন্তু লৌকিক বা কথা সংস্কৃততকৈ কিছু সৰল ভাষা সেই সময়ৰ সৰ্বসাধাৰণ মানুহে ব্যৱহাৰ কৰিছিল সেই ভাষাক প্ৰাকৃত বোলা হৈছিল। সংস্কৃত নাটকত সাধাৰণ শ্ৰেণীৰ লোকৰ মুখত প্ৰাকৃত আৰু উচ্চ শ্ৰেণীৰ লোকৰ মুখত সংস্কৃত ভাষা প্ৰয়োগ কৰা হৈছিল।

সংস্কৃত আৰু প্ৰাকৃত ভাষাৰ মূল একেটাই যে সেই কথা ভাৰতৰ নাট্যশাস্ত্ৰতো উল্লেখ কৰিছে। ভাৰতীয় বৈয়াকৰণসকলৰ মতে 'প্ৰকৃতি'ৰ পৰা প্ৰাকৃতৰ উৎপত্তি; ইয়াৰ অৰ্থ হ'ল 'মূল আকাৰ' অৰ্থাৎ সংস্কৃত। অনহাতে কোনো কোনো পণ্ডিতে প্ৰাকৃতকে সেই সময়ৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোকৰ কথাভাষা বুলি ক'ব খোজে। তেওঁলোকৰ মতে সংস্কৃত কোনোদিনেই কথ্য বা লৌকিক ভাষা নাছিল। এইদৰে 'প্ৰাকৃত' শব্দটো পণ্ডিতসকলে ভিন ভিন ধৰণে ব্যাখ্যা কৰিছে। প্ৰকৃতিৰ পৰা যাৰ উৎপত্তি সেয়ে 'প্ৰাকৃত'। 'প্ৰকৃতি' শব্দটোৰ দুটা অৰ্থ কৰিব পাৰি— (১) মূল (Original) আৰু (২) স্বাভাৱিক (Natural)। ইয়াৰ প্ৰথম অৰ্থটো যদি লোৱা হয়, তেনেহ'লে ক'ব লাগিব যে কোনো এটা মূল ভাষাৰপৰা যি ভাষাৰ সৃষ্টি হৈছে সেয়ে 'প্ৰাকৃত'। ভাৰতীয় বৈয়াকৰণসকলে এই মতকে গ্ৰহণ কৰা দেখা যায়।

'প্ৰকৃতি' শব্দটোৰ দ্বিতীয় অৰ্থটো হয় স্বাভাৱিক ভাষাৰপৰা যি ভাষাৰ সৃষ্টি হৈছে সেয়ে 'প্ৰাকৃত'। 'স্বাভাৱিক ভাষা' বুলিলে জনসাধাৰণৰ ভাষা বুজায়, গতিকে জনসাধাৰণৰ ভাষাৰ পৰা সৃষ্টি হোৱা ভাষাই 'প্ৰাকৃত ভাষা' এই মতামতক পণ্ডিত ইউষ্টাৰনিজ আৰু ভাষাতাত্ত্বিক গ্ৰীয়াৰচনে সমৰ্থন কৰিছে। গ্ৰীয়াৰচনে যদিও 'প্ৰাকৃত ভাষাৰ' ভিতৰত বৈদিক যুগত আৰ্যসকলৰ কথিত ভাষাকো ধৰিছে তথাপি ভাৰতীয় আৰু ইউৰোপীয় সৰহভাগ পণ্ডিতে 'মধ্য ভাৰতীয় আৰ্য ভাষা' বুজাবলৈহে প্ৰাকৃত শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰিছে। এই প্ৰাকৃতে পৰৱৰ্তী কালত সুৰচিসম্পন্ন লোকৰ সমাদৰ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল আৰু সাহিত্যৰ বাহন হৈ পৰিল। খৃঃপূঃ ষষ্ঠ শতিকাৰ পৰা খৃঃ দ্বাদশ শতিকালৈকে প্ৰাকৃতে নানা স্তৰৰ মাজেদি বিভিন্ন ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰি জীয়াই থাকিল। এই প্ৰাকৃতৰ কালছোৱাক মধ্য ভাৰতীয় আৰ্যভাষা আখ্যা দি ভাষাগত ভিত্তিত ক্ৰমবিকাশৰ ধাৰাত তিনিটা প্ৰধান উপস্তৰত ভাগ কৰা হৈছে।

আদি প্ৰাকৃত, মধ্য প্ৰাকৃত আৰু অন্ত প্ৰাকৃত। এই তিনিওটা স্তৰৰ সময় ক্ৰমে খৃঃপূঃ ষষ্ঠ শতিকাৰপৰা খ্ৰীঃ প্ৰথম শতিকা, খ্ৰীঃ প্ৰথম শতিকাৰ পৰা খ্ৰীঃ ষষ্ঠ শতিকা আৰু খ্ৰীঃ ষষ্ঠ শতিকাৰ পৰা খ্ৰীঃ দশম শতিকালৈকে।

প্রথম উপস্তব অর্থাৎ আদি প্রাকৃতের ভিতরত অশোকীয় প্রাকৃত আৰু পালি ভাষাক ধৰা হৈছে আৰু দ্বিতীয় উপস্তবৰ অন্তৰ্ভুক্ত প্রাকৃতৰ হ'ল 'সাহিত্যিক প্রাকৃত' আৰু 'নাটকীয় প্রাকৃত'। দ্বিতীয় প্রাকৃত স্তবত আচলতে প্রাকৃত ভাষা বুলিলে যি বুজা যায় সেইবোৰক ধৰা হৈছে। প্রাকৃত ব্যাকৰণ মতে সাহিত্যিক প্রাকৃতৰ প্রধান উপভাষা হ'ল মহাবাহুী, শৌৰসেনী, অৰ্ধ-মাগধী, মাগধী, পৈশাচী আৰু সংস্কৃতৰ প্ৰভাৱহীন অপভ্ৰংশ। প্রাকৃত ভাষাৰ মূল বা উৎপত্তি সম্পৰ্কে ভাষাবিদসকলৰ নানান মত পোৱা যায় যদিও অটাইবোৰতে সংস্কৃততই ইয়াৰ মূল বুলি কোৱা হৈছে। আনহাতে প্রাকৃতজ্ঞ পণ্ডিতসকলেও প্রাকৃত যে সংস্কৃততহে ভাষা সেই কথা স্বীকাৰ কৰিছে। কিন্তু প্রাকৃতৰ মূল পানিনিৰ অষ্টাধ্যায়ী নিয়ন্ত্ৰিত সংস্কৃত নহয়; প্রাকৃততে লোকৰ হক কথা সংস্কৃতহে প্রাকৃতৰ মূল।

মহাবাহুী, শৌৰসেনী, মাগধী, পৈশাচী আদি বিভিন্ন প্রাকৃত ভাষা ভাৰতৰ ভিন্ন ভিন্ন অঞ্চলত প্ৰচলিত আছিল। প্রাকৃত ভাষাবোৰৰ আঞ্চলিক ৰূপৰ মাজত বহুতো প্ৰভেদ আছিল যদিও কিছুমান মৌলিক লক্ষণ অটাইবোৰ প্রাকৃততে দেখা যায়। এনে ধৰণৰ প্রাকৃতৰ লক্ষণ মহাবাহুী, শৌৰসেনী, মাগধী, পৈশাচী আদি প্রাকৃত ভাষাসমূহত পোৱা যায় যদিও এই প্রাকৃত ভাষাসমূহৰ মাজতো কিছুমান ভাষাগত পাৰ্থক্য আৰু সংস্কৃত নাটকত ইয়াৰ প্ৰয়োগৰ পাৰ্থক্য দেখা যায়।

মহাবাহুী প্রাকৃতকে প্রাকৃত ভাষাবোৰৰ ভিতৰত শ্ৰেষ্ঠ বুলি ধৰা হয়। প্রাকৃত ভাষাসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰোতে ভাৰতীয় পণ্ডিতসকলে মহাবাহুী প্রাকৃতকে আদৰ্শ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

মধ্য ভাৰতীয় আৰ্যভাষাৰ তৃতীয় উপস্তবটোৱেই শেষ বা অন্ত প্ৰাকৃত কাল। এই স্তবকে কোৱা হয় অপভ্ৰংশ স্তব। প্রাকৃত ভাষাৰ ভ্ৰমশ: সৰল পৰিণতিতে অপভ্ৰংশৰ উদ্ভৱ। আধুনিক ভাষাবিদসকলে অপভ্ৰংশক সুকীয়া প্রাকৃত বুলি গণ্য নকৰে; প্ৰত্যেক প্রাকৃতৰ পৰৱৰ্তী স্তবক 'অপভ্ৰংশ' স্তব হিচাপে ধৰিছে— যাৰ পৰাই উদ্ভৱ হয় আধুনিক ভাৰতীয় আৰ্যভাষাসমূহৰ— যেনে শৌৰসেনী প্রাকৃত > শৌৰসেনী অপভ্ৰংশ > পশ্চিমা হিন্দী-ৰাজস্থানী > গুজৰাটী মাগধী প্রাকৃত > মাগধী অপভ্ৰংশ > অসমীয়া, বাংলা, উৰিয়া, মৈথিলী-বিহাৰী। অৰ্ধমাগধী প্রাকৃত > অৰ্ধমাগধী অপভ্ৰংশ > পূৰ্বী-হিন্দী-অৱধী-ভোজপুৰী। মহাবাহুী প্রাকৃত > মহাবাহুী অপভ্ৰংশ মাৰাঠী।

মহাবাহুী প্রাকৃতকেই সকলো প্রাকৃতৰ সাৰ বা উৎকৃষ্ট প্রাকৃত বুলি কোৱা হয় যদিও বৌদ্ধ পণ্ডিতসকলৰ মতে মাগধী প্রাকৃতহে আদি প্রাকৃত। আনহাতে জৈনীসকলৰ মতে অৰ্ধমাগধীহে আদি প্রাকৃত কিন্তু আদি প্রাকৃত সম্পৰ্কে বিতৰ্ক থাকিলেও মহাবাহুী প্রাকৃতকেই আদি প্রাকৃত বুলি সকলো পণ্ডিতে স্বীকৃতি দিছে।

বৈশিষ্ট্যৰ ফালৰপৰা মাগধী প্রাকৃত যথেষ্ট গুৰুত্বপূৰ্ণ ভাষা। এইবিধ প্রাকৃত সম্বন্ধে পণ্ডিতসকলৰ মাজত বিভিন্ন মত দেখা যায়। ড: সুকুমাৰ সেনৰ মতে ই সম্পূৰ্ণভাৱে কৃত্ৰিম সাহিত্যিক ভাষা আছিল। পণ্ডিত উলনাৰে কিন্তু ভাষাটোক কৃত্ৰিম বুলি উল্লেখ কৰা

নাই। তেখেতৰ মতে 'Magadhi is the Prakrit of the East. The geographical centre was in the ancient Magadha.....'। মাগধী ভাষাৰ বৈশিষ্ট্য আৰু প্ৰসাৰণ সম্পৰ্কে গ্ৰীয়াৰচনেও যুক্তিমূলক মত দাঙি ধৰিছে। গতিকে মাগধী ভাষাটোৱে যথেষ্ট প্ৰসাৰতা লাভ কৰিছিল।

মাগধী প্রাকৃত আছিল ভাৰতৰ পূব অঞ্চলৰ ভাষা। মাগধী প্ৰাচ্য-প্ৰাকৃত অৰ্থাৎ পূব ভাৰতৰ প্ৰচলিত কথা-প্ৰাকৃতৰ প্ৰাচ্য উপভাষাৰপৰা বিকাশ হয়। মাগধীৰ সৰ্বপ্ৰধান স্পষ্ট নিদৰ্শন অশোকৰ অনুশাসনৰ সমসাময়িক ৰামগড় পাহাৰৰ যোগীমাৰা গুহাত প্ৰাপ্ত 'শতনুকা' প্ৰত্নলিপিত পোৱা যায়। প্ৰাচীন মগধেই মাগধীৰ কেন্দ্ৰভূমি বুলি বিবেচনা কৰা হয়। বিহাৰীৰ অন্যতম উপভাষা বৰ্তমান মগধী প্ৰচলিত অঞ্চলৰপৰা ইয়াৰ দূৰত্ব বৰ বেছি নহয়। প্ৰাচীন মগধৰ পৰাই মাগধীয়ে পশ্চিম, দক্ষিণ, দক্ষিণ-পূব আৰু উত্তৰ-পূবৰ পিনে প্ৰসাৰিত হৈছে বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। এই মাগধীয়ে প্ৰসাৰিত হৈ অপভ্ৰংশৰ মাজেদি পূব ভাৰতৰ আধুনিক আৰ্যভাষাসমূহ যেনে ভোজপুৰী, মৈথিলী, মগধী, উড়ীয়া, বাংলা আৰু অসমীয়া ভাষাৰ উদ্ভৱ আৰু বিকাশ হয়।

মাগধী ভাষা বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ ভাষা। 'মাগধী' নামৰ অন্তৰ্ভালত মগধৰ কথাভাষাৰ স্মৃতি বিদ্যমান হৈ আছে। অশোকে নিজকে 'মাগধ' বুলি কৈছিল। 'মাগধ' শব্দটিৰ অৰ্থ হ'ল গুতি-পাঠক, গায়ক। গতিকে 'মগধ' সংস্কৃতিবান আৰু গৰ্বিত জাতি আছিল আৰু এই সংস্কৃতিবান জাতিৰ মাগধীও জীৱন্ত আৰু বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ ভাষা আছিল বুলি অনুমান কৰিব পাৰে।

মাগধীৰ শাৰবী, চাণ্ডালী, শাকাৰী আদি উপভাষাৰ উল্লেখ প্ৰাকৃত ব্যাকৰণত পোৱা যায়। মুছকটিক নাটকত মাথুৰৰ চৰিত্ৰৰ মাজেদি ঢকী বা টাকী উপভাষাৰ উল্লেখ পোৱা যায়। 'সাহিত্য দৰ্পণ'ত চণ্ডাল, পুষ্কসকলৰ কথাত 'চাণ্ডালী', পত্ৰ-ব্যৱসায়ী কমাৰ, চৰ্মকাৰ আদিৰ কথাত 'শাৰবী', শাকাৰ আৰু শকসকলৰ কথাত 'শাকাৰী' ভাষাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে বুলি বিধান দিছে। 'মুছকটিক' নাটকত শাকাৰৰ ভাষাত 'শাকাৰী' উল্লেখ আছে।

মধ্য ভাৰতীয় আৰ্যভাষাৰ অন্য প্ৰাকৃতৰ তুলনাত মাগধী প্ৰাকৃতৰ ধ্বনি পৰিৱৰ্তন, শব্দৰূপ, ধাতুৰূপ কিছু বেলেগ দেখা যায়। বিভিন্ন আৰ্য-ভিন্ন ভাষাৰ প্ৰভাৱ মাগধীত পৰা বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। পূব ভাৰতৰ আৰ্য-ভিন্ন কোল, হ্ৰাবিড়, ত্ৰিবৃত-বৰ্মী আদি ভাষাৰ প্ৰভাৱৰ ফলত মাগধীত ধ্বনি পৰিৱৰ্তনে বিভিন্ন ৰূপ লৈছিল যেন অনুমান হয়। সেয়েহে মাগধী প্ৰাকৃত অন্য প্ৰাকৃততকৈ ধ্বনিতাত্ত্বিক, ৰূপতাত্ত্বিক বা শব্দৰ ফালৰপৰা কিছু সুকীয়া।

মাগধীৰ অন্য ভাষাৰ লগত সাদৃশ্য বিচাৰ কৰি চালে দেখা যায় শৌৰসেনী প্ৰাকৃতৰ লগত ইয়াৰ ভালেখিনি সাদৃশ্য আছে। বৰকচিয়ে মাগধী-শৌৰসেনীৰ মূলগত সাদৃশ্য লক্ষ্য কৰিয়েই 'প্ৰকৃতিঃ শৌৰসেনী' অৰ্থাৎ শৌৰসেনীয়েই মাগধীৰ মূল বুলি উল্লেখ কৰিছে।

পালি ভাষাৰ ওপৰতো মাগধী ভাষাৰ যথেষ্ট প্ৰভাৱ পৰা

দেখা যায়। Geiger, Rhys Davids আদি পণ্ডিতসকলে মাগধী প্রাকৃতটোই পালিৰ মূল ভিত্তি বুলি অনুমান কৰে। এই মাগধী কিন্তু তেওঁলোকৰ মতে সংস্কৃত নাটকত পোৱা সাহিত্যিক মাগধী নহয়; আচলতে এই ভাষা আছিল সমগ্ৰ উত্তৰ ভাৰতৰ জনগণৰ সাধাৰণ ব্যৱহৃত Lingua-Franca, Geiger এ কৈছে— Pali should be regarded as a form of Magadhi, the language in which Buddha himself had preached। কিন্তু এই মত সকলোৰে মানি লোৱা নাই। আনহাতে জনবিশ্বাস অনুসৰিও বুদ্ধদেৱে তেওঁৰ ধৰ্মমত মাগধী প্ৰাকৃততে প্ৰচাৰ কৰিছিল আৰু প্ৰসিদ্ধ বৌদ্ধশাস্ত্ৰৰ টীকাৰকাৰ বুদ্ধঘোষে বুদ্ধদেৱৰ 'নিজ ভাষা মাগধী ভাষা' বুলি উল্লেখ কৰিছে। কিন্তু ভাষাতত্ত্বৰ বিচাৰত মাগধী প্ৰাকৃতৰ লগত পালিৰ সম্বন্ধ একেবাৰে ক্ষীণ।

মাগধী প্ৰাকৃতৰ লক্ষণ শৌৰসেনীত থকাৰ নিচিনাকৈ অৰ্ধমাগধীতো কিছু দেখা যায়। অৰ্ধ মাগধীত সংস্কৃতৰ প্ৰভাৱ প্ৰচুৰ যদিও ইয়াৰে গদ্যত মাগধীৰ প্ৰভাৱ দেখা যায়। আনহাতে মাগধীৰ বেপাচীৰ লগত কিছু সাদৃশ্য দেখা যায়।

মাগধী প্ৰাকৃতৰ প্ৰধান লক্ষণ—

(ক) শ, ব, স এই তিনিটাৰ ভিতৰত মাগধীত কেৱল 'শ'ৰ প্ৰয়োগ আছে যেনে পুৰুষঃ > পুলিশে; দিবস > দিঅশ; সুৰা > শুলা।

(খ) 'ৰ' ধ্বনি 'ল' লৈ পৰিবৰ্তন হোৱা মাগধীৰ এক বিশিষ্ট লক্ষণ। যেনে— ৰাজ > লাআ; দাক্ষ > দালুণ, কাদম্বনী > কাদম্বনী; ৰোহিত > লোহিদ।

(গ) 'জ' ধ্বনি 'য' হিচাপে ব্যৱহাৰ হয়; যেনে— জানাতি > যানাতি; জনপদ > যনবদ।

(ঘ) ত, থ যথাক্ৰমে দ, ধলৈ পৰিবৰ্তন হোৱা দেখা যায়। যেনে— পুষ্টিতঃ > পুষ্টিদে; জীৱিতম > যীৱিদে; কথয় > কথেহি।

(ঙ) জ, য়, দ্য আদি স্বাভাৱিকভাবে সমীভৱন হৈ য় য় লৈ পৰিবৰ্তন হয়। যেনে— অৰ্জুনঃ > অয়য়ুন; কাৰ্য্য > কয়্য, অদ্য > অয়্য।

(চ) জ, গ্য, ন্য > ঞ্ ঞ্ হয়। যেনে— প্ৰজ্ঞা > পঞঞা, অঞ্জলি > অঞঞলি, পূণ্য > পুঞঞা।

(ছ) বিসৰ্গযুক্ত পদান্ত 'অ'কাৰ এ-কাৰ হয়। যেনে— এবঃ > এশে; নবঃ > নৰে।

(জ) সন্ধানত অ-কাৰান্ত 'আ'-কাৰান্ত হয়। যেনে— হে পুৰুষ > হে পুলিশা।

(ঝ) কৰ্তৃ কাৰকৰ একবচনত অকাৰান্ত পুংলিঙ্গ শব্দত 'এ' যোগ হয়। যেনে— মাসঃ > মাসে; পুণ্ডঃ > পুণ্ডে।

(ঞ) 'অহং' (মই) শব্দৰ ঠাইত 'হগে' ব্যৱহাৰ হয়।

সংস্কৃত নাটকত মাগধী প্ৰাকৃতৰ প্ৰয়োগ—

সংস্কৃত নাটকত প্ৰাকৃতৰ ব্যৱহাৰৰ ঐতিহ্য অতি প্ৰাচীন আৰু সংস্কৃত নাটকৰ জৰিয়তেই প্ৰাকৃত ভাষাই সৰ্ব প্ৰথম শিষ্ট সাহিত্যত প্ৰবেশ কৰে বুলি ক'ব পাৰি। পণ্ডিতসকলৰ মতে অশ্বঘোষৰ 'সাৰিপুত্ৰ প্ৰকৰণ' পুথিখনতহে প্ৰথম প্ৰাকৃতৰ প্ৰয়োগ ঘটে। খৃষ্টাব্দ প্ৰায় প্ৰথম শতাব্দীৰ বুলি অনুমান কৰা এই পুথিখন মধ্য এছিয়াৰ তুৰ্কীস্থানৰ প্ৰাচীন ধ্বংসাবশেষৰপৰা খণ্ডিত আকাৰত জাৰ্মান মনীষী হাইনৰিখ লুৰ্ডাছে উদ্ধাৰ কৰিছিল। এই পুথিখনৰ প্ৰাকৃত প্ৰাচীন মাগধী বুলি পণ্ডিত লুৰ্ডাছে কৈছে। আনহাতে 'সাৰিপুত্ৰ প্ৰকৰণ'ত থকা প্ৰাকৃতত বহুতো ভাষাতত্ত্ববিদে মাগধী, শৌৰসেনী আৰু অৰ্ধমাগধীৰ প্ৰাচীন ৰূপ বুলি মত প্ৰকাশ কৰিছে।

সংস্কৃত নাটকবোৰ বেছি বাস্তৱমুখী হোৱাকৈ সংস্কৃত নাটকাৰসকলে নাটকৰ চৰিত্ৰ অনুযায়ী বিভিন্ন প্ৰাকৃত প্ৰয়োগ কৰিছিল। কালিদাসৰ বিখ্যাত নাটক 'অভিজ্ঞান শকুন্তলম'ত ৰক্ষীত্বয় আৰু ধীৰবৰ ভাষাত মাগধী প্ৰাকৃত প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়। আনহাতে শূদ্ৰকৰ দহ অক্ষীয়া বিখ্যাত নাটক 'মুচ্ছকটিক'ত থকা উল্লেখযোগ্য চৰিত্ৰ শকাৰে একপ্ৰকাৰ প্ৰাকৃত প্ৰয়োগ কৰিছে যাক 'শাকাৰী' বুলি কোৱা হয়। শাকাৰী হ'ল মাগধীৰ এটা উপভাষা। গতিকে শূদ্ৰকৰ মুচ্ছকটিক নাটকত মাগধীৰ অন্তৰ্গত শাকাৰী, চণ্ডালী আদি উপভাষাৰ প্ৰয়োগ কৰা দেখা যায়।

বিশ্বনাথ কবিৰাজে 'সাহিত্য-দৰ্পণ'ত সংস্কৃত ৰূপকৰ ভাষা নিৰূপণ প্ৰসঙ্গত কৈছে যে ৰাজ অন্তপুৰত বাস কৰা বাওনা, কুঁজা আদি পৰিচাৰকৰ ভাষা মাগধী প্ৰাকৃত হ'ব লাগে। সংস্কৃত নাটকত বিশেষকৈ লঘু বা নিম্ন শ্ৰেণীৰ চৰিত্ৰৰ মুখত সচৰাচৰ মাগধী প্ৰাকৃত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। আনহাতে হাস্য বা কৌতুক চৰিত্ৰ অৱতাৰণা কৰিলে মাগধী প্ৰাকৃত ব্যৱহাৰ কৰিছিল। সাহিত্যিক প্ৰাকৃতৰ ভিতৰত সংস্কৃত নাটকত ঘাইকৈ মহাৰাষ্ট্ৰী, শৌৰসেনী আৰু মাগধী প্ৰাকৃতটোই স্থান পাইছিল। সেয়েহে এই তিনিওটা প্ৰাকৃতক নাটকৰ প্ৰাকৃত বা নাটকীয় প্ৰাকৃত বুলিও কোৱা হৈছিল।

অন্ত প্ৰাকৃত বা অপভ্ৰংশৰ লগত মাগধী প্ৰাকৃতৰ সম্বন্ধ—

অপভ্ৰংশ নামটো পতঞ্জলিয়ে প্ৰথম ব্যৱহাৰ কৰিছিল মধ্য ভাৰতীয় কথ্য ভাষা বুজাবৰ বাবে। এতিয়া অপভ্ৰংশক মধ্য ভাৰতীয় আৰ্ঘ্য ভাষাৰ শেষ স্তৰ বুজাবলৈ ব্যৱহাৰ কৰা হয়। প্ৰত্যেকটো প্ৰাকৃতৰ এনে অস্তিম স্তৰ এটা থকা বুলি কল্পনা কৰিছিল আৰু বিভিন্ন প্ৰাকৃতৰ এনে স্তৰ ভেদি নব্য ভাৰতীয় ভাষাবোৰৰ উৎপত্তি হৈছে। নব্য ভাৰতীয় আৰ্ঘ্য ভাষাৰ বিভিন্ন শাখাৰ ভিতৰত পূৰ্ব শাখাৰ লগত মাগধী প্ৰাকৃত আৰু মাগধী অপভ্ৰংশৰ এক সম্বন্ধ থকা দেখা যায়। নব্য ভাৰতীয় আৰ্ঘ্য ভাষাৰ পূৰ্বী শাখাৰ অন্তৰ্গত প্ৰধান ভাষাকেইটা হ'ল— ভোজপুৰী, মৈথিলী, মগহী, উড়ীয়া, বাংলা আৰু অসমীয়া। এই ভাষাকেইটাৰ উদ্ভৱ হয় মাগধী প্ৰাকৃতৰ অপভ্ৰংশৰ বিৱৰ্তনৰ ফলত আৰু এই ভাষাকেইটাক একেলগে 'মাগধীয় ভাষা গুচ্ছ' বুলি অভিহিত কৰা হয়। মাগধী অপভ্ৰংশৰ কোনো নিদৰ্শন পোৱা নগ'লেও পূৰ্ব-ভাৰতৰ এই ভাষাকেইটাৰ সাধাৰণ লক্ষণৰপৰা মাগধী অপভ্ৰংশৰ স্বৰূপ নিৰ্ণয় কৰি লোৱা হৈছে।●

অসমীয়া প্ৰগতিবাদী কবিতা আৰু কবি অমূল্য বৰুৱা

ৰঞ্জিতা দাস
প্ৰবক্তা, অসমীয়া বিভাগ

সাম্প্ৰতিক কবিতাক জনপ্ৰিয় আৰু শক্তিশালী কবি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়া প্ৰগতিবাদী কবিতাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা আছে। অসমীয়া কাব্য সাহিত্যলৈ এই প্ৰগতিবাদী কবিতাৰ ধাৰাটো বৈ আহে ঘাইকৈ দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পিছৰপৰাহে। দ্বিতীয় মহাযুদ্ধই অসমীয়া কবিতাৰ পূৰ্বৰপৰা প্ৰৱহমান সূঁতিটোৰ গতিপথ সলনি কৰি দিলে। ব্যক্তিকেন্দ্ৰিকতা, শিথিল স্বপ্নবিলাসী ৰীতি পৰিহাৰ কৰি যুদ্ধোত্তৰ যুগৰ কবিসকলে সমাজবাদী প্ৰগতিশীল চিন্তাধাৰাক তেওঁলোকৰ কবিতাৰ মাজেৰে দাঙি ধৰিলে। যুদ্ধৰ প্ৰভাৱত সমগ্ৰ বিশ্বৰ লগতে অসমৰো জন-জীৱন সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষ, অৰ্থনৈতিক বিপৰ্যয়, ৰাজনৈতিক অস্থিৰতা আদি এশ এবুৰি সমস্যাই জুমুৰি পাতি ধৰিছিল। ফলস্বৰূপে অনেকে ৰোমান্টিক উজ্জ্বল পৰা আঁতৰি আহি সমাজ জীৱনৰ বিভিন্ন সমস্যা, বুৰ্জোৱা সমাজৰ তথাকথিত আভিজাত্য, বলীয়ে দুৰ্বলীৰ ওপৰত কৰা শোষণ, সমাজৰ অৱক্ষয়ৰ বিত্তীৱিকাৰ চিত্ৰ কবিতাত ৰূপায়িত কৰিলে। ১৯৩৮ চনৰ জানুৱাৰী সংখ্যা 'জয়ন্তী'ৰ পাতে অসমীয়া কবিতাৰ এই নতুন জীৱন লাভ কৰাৰ ইতিহাস লিপিবদ্ধ হ'ল। অমূল্য বৰুৱা, ভৱানন্দ দত্ত, চন্দ্ৰেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য, হেম বৰুৱা, যতি নাৰায়ণ শৰ্মা, পদুম বৰুৱা আদি কবিয়ে অসমীয়া ৰোমান্টিক কবিতাৰ বিৰুদ্ধে সচেতনভাৱে বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰি অসমীয়া কবিতালৈ প্ৰগতিবাদী চিন্তাৰ সোঁত বোৱাই আনিলে আৰু মানৱ মুক্তিৰ কামনাবে নতুন এক বামপন্থী আশাবাদৰ সূচনা কৰিলে। প্ৰসঙ্গৰূমে উল্লেখযোগ্য যে 'জয়ন্তী' আলোচনীৰ পূৰ্বে আন কোনো আলোচনী বা কাকতে প্ৰগতিশীল আদৰ্শক ঘোষিত লক্ষ্য হিচাপে প্ৰকাশ কৰা নাছিল। অৱশ্যে অঘোষিতভাৱে সেইবোৰত অনেক প্ৰগতিশীল লেখা প্ৰকাশিত হৈছিল। 'জোনাকী', 'বাহী' আদি আৰু ীয়ে শ্ৰেণীবিশেষৰ অনুভূতিত আঘাত হনা লেখনী প্ৰকাশ কৰিবলৈ ইচ্ছুক নাছিল। ইয়াৰ পিছত প্ৰকাশিত আলোচনী 'আবাহন' প্ৰগতিশীল আৰু সমাজবাদী আদৰ্শৰ গল্প-প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ কৰে। আবাহনৰ শেষৰ পিনে প্ৰকাশৰ পোহৰলৈ অহা জয়ন্তীয়ে এক প্ৰগতিশীল জাতীয়তাবাদী মনোভাৱেৰে নিজস্ব আদৰ্শ প্ৰকাশ্যভাৱে ঘোষণা কৰে। উল্লেখযোগ্য যে ৬ষ্ঠ বছৰ, ৩য় সংখ্যা 'জয়ন্তী'ত 'প্ৰগতি সাহিত্যৰ টেকনিক' (সত্যকাম ৰচিত) শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত অসমীয়া সাহিত্যলৈ বোৱাই আনিব খোজা নতুন প্ৰেৰণাৰ সূঁতি সম্পৰ্কে স্পষ্টভাৱে ঘোষণা কৰা হয়। ইয়াত কোৱা হয় যে যুগবিৰোধী পৰম্পৰাগত সংকুচিত গতানুগতিক কাব্যিক কু-সংস্কাৰবোৰ জলাঞ্জলি দি কাব্যক্ষেত্ৰত চিৰকাল অকিঞ্চিৎকৰ নগণ্য নতুন

প্রতীকবোৰক লৈ নতুন প্ৰয়োগশালা স্থাপিত কৰিব লাগিব। এই নতুন প্ৰীতকবোৰৰ মাজেদি ফুটাই তুলিব লাগিব— নিৰ্যাতিত, উপেক্ষিত, লালিত, শোষিত সৰ্বহাৰা দুখীয়া জনগণৰ বাস্তবিক ৰূপ, অসন্তুষ্ট আশা আৰু নিষ্পেখিত আকাংক্ষা। এই শোষিত, নিষ্পেখিতজনৰ আশা-আকাংক্ষাই আন দহজনৰ দৰে জয়ন্তী যুগৰ মধ্যমণি স্বৰূপ অমূল্য বৰুৱাৰ অন্তৰো পৰশি গ'ল। মাথোন ২৪ বছৰ বয়সতে (জন্ম-১৯২২, মৃত্যু-১৯৪৬) কলিকতাৰ সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষত মৃত্যুক আঁকোৱালি ল'বলগীয়া হোৱা এইজন কবিৰ অসমীয়া প্ৰগতিবাদী কাব্যধাৰাৰ অন্যতম বাটকটীয়া বুলি গণ্য কৰা হয়। এই চুটি জীৱনকালত তেওঁ সাম্প্ৰতিক অসমীয়া কবিতাৰ পথাৰখন যিদৰে সাৰুৱা কৰিলে সেয়া অসমীয়া কাব্য সাহিত্যৰ ইতিহাসত এক সাহসী পদক্ষেপ। অসমীয়া কবিতাৰ এক সুস্থ-সবল প্ৰগতিশীল প্ৰবাহ সৃষ্টি কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বৰুৱা অতুলনীয়। এওঁৰ ৰচিত কবিতাবাজি নন্দ তালুকদাৰ সংকলিত 'অচিনা'ত (১৯৬৪) খুপ ৰাই আছে। উল্লেখযোগ্য যে ১৯৪৩ চনৰ আগত ৰচিত কবিতাত তেওঁৰ অন্তিমুখী ভাবধাৰা আৰু পিছত ৰচনা কৰা কবিতাবাজিত বহিমুখী চিন্তাধাৰাৰ স্ফূৰণ দেখা যায়। মাথোন দহ বছৰ বয়সৰপৰা কবিতা লিখিবলৈ আৰম্ভ কৰা বৰুৱাই ১৯৪০ চনত দশম শ্ৰেণীত পঢ়ি থাকোঁতেই হাতে লিখা আলোচনী 'কবিতা মালঞ্চ'ত কবিতা লিখিছিল। এই সময়ত অৰ্থাৎ হাইস্কুলীয়া আৰু কলেজীয়া জীৱনৰ আৰম্ভণিৰ সময়ছোৱাত ৰচনা কৰা প্ৰায়বোৰ কবিতাই আছিল ৰোমাণ্টিক ভাৱ-বিলাসিতাবে পৰিপূৰ্ণ। গণেশ গগৈ, যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা, বন্ধকান্ত বৰকাকতি, আনন্দচন্দ্ৰ বৰুৱা আদিৰ সান্নিধ্য লাভ কৰা এইজন কবিৰ মনৰ দিগন্ত ৰোমাণ্টিক কল্পনাই আৱৰি ৰাখিছিল। বিশেষকৈ 'বনফুল'ৰ কবি দুৱৰাৰ লগত তেওঁৰ এক আন্তৰিকতাপূৰ্ণ সৌহাৰ্দ্য গঢ়ি উঠিছিল। ফলস্বৰূপে তেওঁৰ ওপৰত দুৱৰাৰ প্ৰভাৱ শিলৰ বেথাৰ দৰে গভীৰ হৈ পৰিছিল। পিছে টি.এছ. এলিয়ট, এঞ্জা পাউণ্ড, বোডেলৈয়াৰ আদি মহাদেশীয় বাস্তববাদী কবিসকলৰ কাব্যচৰ্চা আৰু তেওঁৰ নিজৰ চৌপাশৰ সমাজখনত বহুদুলাৰ দৰে বাঢ়ি অহা নানা সংঘাত আৰু দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ পিছৰ নিৰ্মম যান্ত্ৰিক অমানৱীয় বাস্তৱ অভিজ্ঞতাই থকা-সৰকা কৰাত ৰোমাণ্টিক প্ৰেমৰ সপোন কাঁচধৰৰ দৰে ভাঙি পৰিল। সমসাময়িক সমাজখনৰ কাঢ় ৰূপটোৱে তেওঁৰ কবিতাক এক প্ৰগতিবাদী বাস্তৱনিৰ্ভৰ সুৰ দিলে— যিটো সুৰ আছিল অসমীয়া কবিতাৰ ইতিহাসত সম্পূৰ্ণ অপৰিচিত। মহাদেশীয় কবিসকলৰ উপৰিও প্ৰতিবেশী বাংলা কবি জীৱনানন্দ, বুদ্ধদেৱ বসু, বিষ্ণু দে আদিৰ প্ৰভাৱপুষ্ট হৈয়ো সাম্যবাদী সমাজৰ কামনাৰে তেওঁ নতুন কবিতা ৰচনাত আত্মনিয়োগ কৰিলে। 'জয়ন্তী'ৰ পাতত সেয়েহে তেওঁৰ কবিতাই নিঃস্ব

পীড়িতজনৰ প্ৰতি মমতা প্ৰকাশ কৰাৰ লগে লগে পুঁজিবাদী ধনিক শ্ৰেণীটোৰ মনোবিকাৰৰ প্ৰতি বিতৃষ্ণা আৰু ক্ৰোধৰ অগনি প্ৰজ্বলিত হ'ল আৰু প্ৰকাশ পালে ভবিষ্যতৰ এক কঠোৰ আশাবাদ। এই সময়ৰপৰা প্ৰকাশিত কবিতাত ধনিত হৈছে মানুহৰ সামাজিক প্ৰগতি আৰু লালিত, অপমানিত মানৱাধাৰ মুক্তিৰ দাবী। অসমীয়া ৰুবিতাৰ ইতিহাসলৈ তেওঁ এক নব্য মানৱতাৰ সুৰৰ স্বাক্ষৰ কঢ়িয়াই আনিলে।

অমূল্য বৰুৱাই লিখা প্ৰথম প্ৰগতিশীল কবিতাটো হ'ল 'যোগসূত্ৰ'। ১৯৪১ চনত 'বদলি' নামৰ হাতে লিখা আলোচনীখনৰ সম্পাদক হৈ থকা কালত তেওঁ এই কবিতাটো লিখিছিল। মাৰ্ক্সীয় দৰ্শনৰদ্বাৰা উদ্বুদ্ধ হৈ কবি বৰুৱাই সমাজৰ নিষ্পেখিত জনতা, শোষক পুঁজিপতিৰ কামনাৰ বলি বেশ্যা, এটুকুৰা ৰুটিৰ বাবে যুঁজ কৰা ভিক্ষাৰী ল'ৰা-ছোৱালীৰ দুৰ্দশা দেখি বিদ্ৰোহ কৰি উঠিছিল। সেয়েহে তেওঁৰ লেখনিবৰুৱা ওলাইছিল— বিপ্লৱী, বেশ্যা, কয়লা, আন্ধাৰৰ হাহাকাৰ, কুকুৰ, লেম্পপোষ্ট, পহিলা মে'ৰ কবিতা, মুক্তিগান আদি। কবি বৰুৱাই তেওঁৰ চমু জীৱনৰ শেষ কালছোৱাত (১৯৪৩-৪৫)। ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ, কাজী নজৰুল ইছলাম আদি বঙ্গীয় কবিৰ সংস্পৰ্শ লাভ কৰিছিল। এই সময়ছোৱাৰ কবিতাত দ্বিতীয় মহাসমৰ, বিয়াল্লিশৰ গণ বিদ্ৰোহ, নৌ বিদ্ৰোহ আদিয়ে মুখ্য স্থান লাভ কৰি কাব্যধাৰাক অন্যৰূপ প্ৰদান কৰে।

অমূল্য বৰুৱাক ৰোমাণ্টিকতাৰ পৰা সমাজ বাস্তৱবাদলৈ অগ্ৰসৰ হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় কৰিছিল উপবোধিত 'জয়ন্তী' আলোচনীয়ে। কবি চক্ৰেশ্বৰ ভট্টাচাৰ্য, ভবানন্দ দত্ত আৰু অমূল্য বৰুৱা আলোচনীখনৰ সহযোগী আছিল। এই আলোচনীখনৰ পাতত প্ৰকাশিত কবিতাবোৰৰ (কুকুৰ, বেশ্যা, কয়লা আদি) জৰিয়তে শোষিত আৰু নিষ্পেখিত সমাজৰ ছবি ফুটাই তোলাত কবি কৃতকাৰ্য হৈছে। তেওঁৰ কবিতাত পোন প্ৰথমবাৰৰ বাবে সংযোজিত হৈছে শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ কথা। পেটৰ ভোক নিবাৰণ কৰিবলৈকেই অভিজাত পুঁজিপতিৰ সকলো শোষণ মানি ল'বলগীয়া হৈছে। কবি বৰুৱাই সেয়েহে চিঞৰি উঠিছে :

"কোনে কয় তুমি বাৰাঙ্গনা?

তুমিয়ে ধনিক সম্প্ৰদায়ৰ বিৰুদ্ধে

কনুৱা শ্ৰেণীৰ সংগ্ৰামৰ

এটা সংকটপূৰ্ণ 'ষ্টেটেকিক পইণ্ট'

তুমি কুৰি শতিকাৰ নগ্ন সভ্যতাৰ নিৰ্ভীক বীৰাঙ্গনা!"

অমূল্য বৰুৱা বিপ্লৱী কবি। বিপ্লৱৰ জৰিয়তেই এখনি সুস্থ নতুন সমাজ গঢ়িব পাৰি বুলি তেওঁ স্পষ্টকৈ কৈছে আৰু

প্ৰগতিবাদী মানুহৰ ওপৰত গভীৰ আস্থা তথা প্ৰবল আশাবাদৰ কথা দাঙি ধৰিছে :

“আমাৰ আছে মানুহৰ ওপৰত বিশ্বাস
আমাৰ আছে ভৱিষ্যতৰ বডা সূৰ্যৰ পিনে চকু।
আমি মানুহ
জাগতিক পঞ্চভূত জাত আমাৰ
দীপ্তিমান শৰীৰক লাগে
নতুন মুকলি নীলাকাশত হোৱা
অকনোদয়ৰ
‘আন্ট্ৰাভায়ালেট’ বশি
পুষ্টিদায়ক অন্নৰ
তৃপ্তিদায়ক ভৰা খাল
তাৰ বাবে আমি
উৰ্বৰা মাটিৰ কমনিষ্ঠ পূজাৰী
যুগ পৰিস্থিতিৰ প্ৰতীক
বস্ত্ৰ আৰু আদৰ্শৰ চম্ভাঙ্কক গতি
সংগ্ৰামত লিপ্ত বিপ্লৱী।

(বিপ্লৱী)

‘বেশ্যা’ কবিতাত আকৌ ধনিকশ্ৰেণীৰ বিৰুদ্ধে শ্ৰমিকসকলৰ শ্ৰেণীসংগ্ৰামৰ কথা মূৰ্তমান হৈ উঠিছে। প্ৰতীকধৰ্মী এই কবিতাতোত এচাম ভোগলিঙ্গ, ক্ষমতালিঙ্গ, যৌনলিঙ্গ লোকৰ চৰিত্ৰ চিত্ৰিত হৈছে। সেইদৰে ‘ভাৰতীৰ মুক্তি স্বপ্ন’, ‘আজি আমাৰ বিহু’, ‘কুকুৰ’, ‘লেম্পপোষ্ট’ আদি কবিতাৰ মাজেৰে কবিয়ে কামনা কৰিছে সাম্প্ৰদায়িক ঐক্য। লগতে দেশী-বিদেশী সাম্ৰাজ্যবাদী শক্তিৰ অহমিকা ভাৱত কুঠাৰাখাত কৰি ফোভ প্ৰকাশ কৰিছে :

“এইদল খাবলৈ নোপোৱা কুকুৰ
সিহঁত নিম্ন বংশজাত
কিন্তু আৰু এদল আছে
সেইদল কুকুৰে খাবলৈ পায়
সিহঁত উচ্চ বংশজাত
সেইদলৰ খাবলৈ পোৱাৰ সভ্যতাত
গঢ়ি উঠিছে
এইদল খাবলৈ নোপোৱাৰ বৰ্বৰতা;
দুয়োদলৰ নাম কুকুৰ।”

(কুকুৰ)

অমূল্য বৰুৱাৰ কাব্যচৰ্চাৰ কালছোৱা আমাৰ দেশৰ পৰাধীনতাৰ কাল। ইংৰাজসকলৰ খেচ্ছাচাৰী শাসনত ভাৰতবাসী হৈ পৰিছিল অতিষ্ঠ। তাতে আকৌ দ্বিতীয় মহাযুদ্ধৰ টোত

মেটেকাৰ দৰে উটি অহা এমেৰিকান সৈনিকসকলে অসমীয়া মানুহৰ ওপৰত অকণনীয় অত্যাচাৰ চলাইছিল। এনেতে ভূতৰ ওপৰত দানহ পৰাদি সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষক দুৰ্ভিক্ষৰ ক’লা আন্ধাৰে আবৰি পেলাইছিল। এনে বিপৰ্যয়ৰ সুযোগ লৈ গা কবি উঠা এচাম লাভখোৰ আৰু চোৰাং বেপাৰীয়ে নিৰীহ, হোজা অসমীয়াসকলক অশেষ নিৰ্যাতন কৰিছিল। এনে নিৰ্যাতনৰ দৃশ্যই তৰুল কবি অমূল্য বৰুৱাৰ অন্তৰত গভীৰভাৱে বেথাপাত কৰিছিল। অসহ্য যন্ত্ৰণাত ছাটিফুটি তেওঁ আৱিষ্কাৰ কৰিছিল মাৰ্ক্সীয় দৰ্শনৰ প্ৰভাৱেৰে পুষ্ট হৈ সৰ্বহাৰাৰ মাজত সাম্যবাদ প্ৰতিষ্ঠা নোহোৱালৈকে ভাৰতীয় জনতাৰ মুক্তিৰ আশা মিছা। ‘ভাৰতীৰ মুক্তি স্বপ্ন’ নামৰ কবিতাত সেয়েহে কবিয়ে মনৰ চকুৰে দেখা পাইছে ভাৰতীৰ মুক্তি আসন্ন। সমগ্ৰ ভাৰততে মূৰ দাঙি উঠা গোষ্ঠীগত সংঘৰ্ষ মধিমূৰ কবি তাৰ ঠাইত হিন্দু-মুছলমানৰ ঐক্য কামনা কৰি কবিয়ে গাইছে :

“অহিংসাৰ জোৰ লৈ মৰমৰ সূৰদী বাণীয়ে
জগতৰ মুক্তিকামী দূত
আগত গৈছে সৌৱা
যোৱা বীৰ আগবাঢ়ি
মোৰ তপস্যাৰ মহা সাধনাৰ ধন
যুগে যুগে তুমি হ’বা
কুকুৰ সন্তান
হে হিন্দু হে মুছলনাম
মুক্ত ভাৰতীৰ
কবি উচ্চ শিব
মুক্তিৰ আলোক প্ৰতী
বিশ্বজিৎ সত্যৰ পূজাৰী।”

দেখা যায়, তেনেই চুটি জীৱন কালছোৱাত অতি কম সংখ্যক কবিতা লিখিলেও অসমীয়া প্ৰগতিবাদী কবিতাৰ ইতিহাসত কবি বৰুৱাৰ নাম সোণালী আখৰেৰে লিখা ব’ব। তেওঁৰ কবিতা সম্পূৰ্ণৰূপে প্ৰগতিবাদী কবিতা; কিয়নো তেওঁৰ কবিতাত চিন্তাৰ প্ৰগতি বিৰাজমান। ●

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

- ১। ‘জয়ন্তী’ ৬ষ্ঠ বছৰ, ৩য় সংখ্যা।
- ২। ‘অচিনা’ (১৯৬৪ চন) স্বৰ্ণীয় নম্ব তালুকদাৰ সম্পাদিত।
- ৩। ‘আধুনিক অসমীয়া কবিতা’ (অসম সাহিত্য সভা), চন্দ্ৰ কটকী।

সাহিত্যিক দৃষ্টিৰে বিহুগীত

হৰিপ্ৰসাদ বৰুৱা

প্ৰবন্ধ, অসমীয়া বিভাগ

পৃথিৱীৰ সকলো ভাষাৰে লিখিত আৰু পৰিমাৰ্জিত সাহিত্য সৃষ্টি হোৱাৰ আগতে জনসমাজে মৌখিক গীত-নৃত্যৰ মাজেদিয়েই সামূহিক জীৱনৰ আশা-নিৰাশা, প্ৰেম-প্ৰীতি, আনন্দ উচ্চৰে ভাব ফুটাই তুলিছিল। অসমীয়া সাহিত্যৰো আদি অৱস্থা অসমীয়া মৌখিক লোকগীতসমূহ। বিহুগীত এই মৌখিক লোকগীতৰে এটা শ্ৰেণীবিশেষ মাথোন। আভ্যন্তৰীণ পৰ্যালোচনাই কোনো এক সাহিত্যৰ ৰচনাকাল নিৰ্ণয় কৰাত সহায় কৰে। বিহুগীতৰ ভাষাৰপৰা কিন্তু ইয়াৰ ৰচনাকাল বা প্ৰাচীনত্বৰ বিষয়ে একো সিদ্ধান্ত উলিয়াব নোৱাৰি। সময়ৰ সৌতত ইয়াৰ ভাবৰ নিজৰাটোৱে নানা ভাষাৰ নানা ছাপ বহন কৰি নিত্য নতুনত্বতা অক্ষুণ্ণ ৰাখিছে।

ইংৰাজী সাহিত্যৰ অমূল্য ৰত্ন ইংলণ্ডৰ গৰখীয়া গীতবিলাক (Pastoral Poems and Ballads) আৰু চ'চাৰ, স্পেনচাৰ প্ৰকৃতি কবিসকলৰ সাৰ্থক ৰচনাসমূহত ইংলণ্ডৰ নৈসৰ্গিক শোভাৰ যি মনোমুগ্ধকৰ চিত্ৰ ফুটি উঠিছে আৰু তাৰ মাজেদি প্ৰায় জীৱনৰ বৈচিত্ৰ্যৰ পঢ়িত ৰূপটো যেনে ধৰণে প্ৰকাশ পাইছে আমাৰ বিহুগীতবোৰতো নৈসৰ্গিক শোভাৰ মাজত একে Pastoral বৈভৱ আৰু চমৎকাৰিত্বই সৃষ্টি হৈছে। "প্ৰকৃতিৰ শোভাত ল'ৰালিৰ আনন্দ (Fresh, childlike delight in nature) আৰু সৰলচিত্তীয়া প্ৰাণীৰ সবল বিমল নৈসৰ্গিক সন্তোষ (That simple spontaneous, unreflecting pleasure which all unsophisticated beings feel in open air life— Prof. Sharp)" বিহুগীতৰো সৌন্দৰ্য।

বিহুগীত বতৰৰ গীত। মানুহৰো বতৰ আৰু প্ৰকৃতিৰো বতৰ। বসন্ত কালৰ প্ৰকৃতিখনে বৰষুণত জীপ পাই সজীৱ হৈ উঠে, ব'দৰো উত্তাপত নৈসৰ্গিক জগতে শোভা ব্যচয় আৰু তাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি বিহুগীতৰ মাজেদি ওলায়। বিহুগীত পথৰুৱা গীত, ইয়াৰ পটভূমি বাহিৰৰ জগতখন। বাহিৰৰ জগতৰ পথাৰ-সমাব, মুকলি বতাহ, সেউজীয়া গছ-গছনি, দূৰণিৰ নীলা পৰ্বত-পাহাৰ, অসমীৰ মাজেদি বোৱা প্ৰাণময় বৰলুইতখন। চহা প্ৰাণৰ নিভৃত কোণত জাগি উঠা প্ৰকৃতি পৰিৱেশৰ বৌকিবাহৌ চিত্ৰবোৰ ইমান ৰঞ্জিতা খোৱা আৰু ইয়াৰ প্ৰকাশ ইমান পোনপটীয়া যে সেইবোৰ শুনি বিস্মিত নহৈ নোৱাৰি—

সাহিত্যিক দৃষ্টিৰে বিহুগীত

আঠিয়া কলবে পাত নেকাটিবা
ছিটিকি পৰিব এঠা;
লোকক দেখুৱাই কেতেবাই মাতিবা
ভিতৰি নেবিবা বেথা।

গীতৰ বিজনি ভাবৰ বাবে নে ছন্দৰ পৰিপূৰকৰ বাবে
এই বিষয়ে চিন্তাৰ প্ৰয়োজন।

মানুহৰ জীৱনলৈ যৌৱন আহে অনাহুত অতিথি হৈ।
অনাহুত যৌৱনৰ লগতে হাতধৰা লিগিৰী হৈ আহে প্ৰেম-প্ৰীতি,
মিলন-বাসনা। প্ৰেম সাহিত্যৰ পুৰনি অনুপ্ৰেৰণা। সৃষ্টিৰ আদিম
প্ৰেম প্ৰকৃতি আৰু পুৰুষৰ পীৰিত্তি—

প্ৰথমে ঈশ্বৰে পৃথিৱী সৃজিলে
লগতে সৃজিলে জীৱ;
সেইজন ঈশ্বৰে পীৰিত্তি কৰিলে
আমি বা নকৰিম কিয়?

বিহগীতৰ প্ৰেমে ভোগৰ পূৰ্ণতাৰ মাজেদি পৰিতৃপ্তি লাভ কৰা
নাই। আকাংক্ষা আৰু বাৰ্থতাকেই ৰূপ দিহে ই সাৰ্থকতা লভিছে।
প্ৰেমৰ দুৰন্ত মিলন বাসনা আৰু বিবহৰ ইননি-কিননিৰ গভীৰতা
ই জগতৰ সেই পৰ্যায়ৰ সকলো কবিতাৰ লগত ফেৰ মাৰিব পাৰে।
শ্বেইল্পপীয়েৰৰ জুলিয়েটে গৃহ বিবাদে বিচ্ছেদ ঘটোৱা ৰোমিঅ'ক
বংশ-পৰিয়াল সকলো পাহৰি যাবলৈ কাৰুত্বি কৰিছিল :

*O romeo, Romeo! wherefore art thou Romeo?
Deny the father and refuse thy name;
Or, if thou wilt not, be but sworn my love.
And I'll no longer be a capulet.*

Act. II, Sec. 2

একেদৰে বিহগীতৰ প্ৰেমিকায়ো প্ৰেমিকক জাতকুল পাহৰি
যাবলৈ কৈছে :

তোমাৰ মন হ'লে আমাৰ মন হ'লে
কি কৰিব কনিতাৰ কুল।

সাহিত্য সমাজৰ দাপোণস্বৰূপ। সাহিত্যত যি জাতীয়তা; যি
সাৰ্বজনীন ভাব প্ৰতিফলিত হয় সেয়া জাতীয় গঢ়েৰে বিহগীততো
ফুটি ওলাইছে :

জুইতৰ সিপাৰে কঁছৱনি ফুলিলে
মিৰিয়নী ঘেলিলে তাত,
এনে ফাগুন দিনত তোমাৰ যৌৱন ফুলিলে
মনে মোৰ খেলিছে তাত।

গীতৰ অন্তৰ্নিহিত এনে ভাবৰ ব্যাপকতা উপলব্ধি কৰিয়েই
ডঃ প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীদেৱে কৈছে : "প্ৰেম-কবিতা হিচাপে
বিহগীত পৃথিৱীৰ পুৰনি নতুন —প্ৰাচীন গ্ৰীকৰ পৰা বৰ্তমান যুগৰ
শ্বেলী-হাইনৈলৈ— যি কোনো প্ৰেম-কবিতাৰ ওচৰে ওচৰে যায়।
আন্তৰিকতা, অনুভৱৰ গাষ্টীৰ্ণ, বিশ্বব্যবোধ (cosmic feeling),

উচ্চস্তৰৰ কল্পনা, সৌন্দৰ্যবোধ, অনুপম প্ৰতীকৰ প্ৰয়োগ, প্ৰকাশভঙ্গীৰ
সংঘম— অটাইবিলাকৰ চানেকী দুই-চাৰি বিহগীতত পায়।"

বিহগীত-বনগীতৰ অনামী ৰচকসকল সাহিত্যিক নহয়; কিন্তু
সাহিত্যবস গীতবোৰৰ মাজত প্ৰচুৰ, শব্দালঙ্কাৰ আৰু অৰ্থালঙ্কাৰবো
অনুপম প্ৰয়োগ। গীতবোৰত বিপ্ৰলম্বৰ প্ৰবাস এনেদৰে প্ৰকাশ কৰা
হৈছে :

জুইতৰ এসুতি দিচৈৰ এসুতি
মোৰ ধন এসুতিয়ে যায়;
চকু তিববিৰ হৃদয়ে নসহে
চৰি ভাঙি ভাঙি যায়।"

বিপ্ৰলম্বৰ কাৰুণ্যলৈ চালেও দেখিম :

"নেৰে সিপাৰে কোনে জুই দিলে ওপৰে উৰি গ'ল ছাই।
মোৰনো দেহত ঐ কোনে জুই দিলে বিচনী ধৰোঁতা নাই।"

আদি ৰসৰ গোটেইকেইটা ভাগ জনকবিৰ ৰচনাত প্ৰকাশ
পাইছে। আদিৰসৰ সংজ্ঞাগৰ এটি গীত এনে ধৰণৰ—

"কুকুৰা কুকুৰা অজাতি কুকুৰা
জুকুৰাই মাৰিমে তোক;
ৰাতি নৌ পুৰাওঁতেই কিয় ডাকে দিলি
ধনে এৰি যায় মোক।"

আদি ৰসৰ লগতে দুই-এটি গীতত হাস্যৰসবো সোৱাদ পোৱা
যায় :

"বেং তেবি নেতেৰী মাটিকলী ফাপৰী নেপাইহে জানিলো তোক।
সমনীয়াৰ আগলৈ নোলাবি তই ফাপৰী পেঘেনিয়াই মাৰিব মোক।"

বিহগীতৰ চহা গায়কে গীতত জতুৱা ঠাচৰ সুন্দৰ প্ৰয়োগ
কৰিছে। 'চল চাই কঠীয়া পৰা' এই জতুৱা ঠাচটিৰ মনোৰম স্বৰহাৰ
চাওকচোন :

চল চাই কঠীয়া পাৰিবা কঠীয়া
বঁটাত নিসিচিৰা ধন,
সমনীয়াৰ আগত ফালি কথা নকৰা
সেই কথা পাবলৈ টান।

জতুৱা ঠাচৰ লগতে বিহগীতত ঋগুৰাক্যৰ ব্যৱহাৰো মন
বিহলগীয়া। বিহগীত কনমোষাত ঋগুৰাক্য ব্যৱহাৰ দেখি সেই
সময়ৰ গীতিকৰৰ নিপুণতা আৰু ঋগুৰাক্যৰ জনপ্ৰিয়তাৰ কথা মনত
পেলাই দিয়ে। 'কথাৰ লাচ' ঋগুৰাক্যটি কেনেকৈ প্ৰয়োগ কৰিছে
চাওকচোন :

কাঁহৰ বাটিতে সবিয়হ পিছলে
নিয়বত পিছলে ভৰি;
কথাৰে লাচতে কথাটি পিছলে
কথাতে খোপনি ধৰি।

বিহগীতৰ জনকবি আলংকাৰিক বা সাহিত্যৰ অলংকাৰ শাস্ত্ৰত
পণ্ডিত নহয় তথাপি তেওঁলোকৰ ৰচনাত অলংকাৰ। আলংকাৰিক

বিচাৰতো বিহীনত কনঘোষাৰ সৰলতা আৰু সজলতা চকুত পৰে। বহু গীত প্ৰতীকধৰ্মী— এই প্ৰতীক সহজে বুজিব পৰা বিধৰ। গীতসমূহ স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱেই অলংকৃত— শিল্পীমনৰ উত্থলি উঠা আবেগ-অনুভূতি। শব্দ আৰু অৰ্থ সাহিত্যৰ অলংকাৰ। তাকে কোৱা হয় শব্দালংকাৰ আৰু অৰ্থালংকাৰ। বিহীনতত সাহিত্যৰ অলংকাৰ প্ৰয়োগ মন কৰিবলগীয়া। শব্দালংকাৰৰ অনুপ্ৰাসাৰ বিহীনত এটিলৈ মন কৰক :

“খনক মনে কবি ধনকে ঘটিলো
পৰম মতন কবি;
ধন গ’ল উছলি ধন গ’ল পিছলি
লগত গ’ল দুছলি খৰি।”

আকৌ ছেকানুপ্ৰাসলৈ মন কৰিলে আমাৰ লোককবিৰ বচনাত পাম :

“ঢোলে ভালে কৰি বাৰি ঐ ঢুলীয়া ঢোলে ভালে কৰি বাৰি।
লাইকৈ নাবাৰি খৰকৈ নাবাৰি নাচনী ছেৱতে বাৰি।।”

অনুপ্ৰাসৰ বৃত্তানুপ্ৰাস ভাগতো এয়া জনকবিৰ বিহীনতৰ উদাহৰণ :

“চ’তে গই গই বহাগ পালেহি
ফুলিলে ভেবেলি লতা;
কৈ থাকো মানে ওৰকে নপৰে
সৰুটি ‘লেটেস্তৰ’ কথা।”

অন্তানুপ্ৰাসৰ ক্ষেত্ৰতো আমাৰ লোককবিৰ বচনৰ পৰা এয়া উদাহৰণ :

“চৰাইলৈ বুলি ছিটিকা পাতিলো
দৰিকলৈ পাতিলো জাঠী;
উধা পকোৱাদি পকাই পকাই সুধিলো
পেটৰ কথা নক’লা ডাঙি।”

তদুপৰি বিকল্প, বক্ৰোক্তি, বাকোক্তিৰ উদাহৰণো বিহীনত-কনঘোষাত ভৰি আছে :

“হাঁহে বাটে বুলে লোদোৰে পোদোৰে পাবই বাটে বুলে বই।
সৰিয়হ জনম লৈ বেটেবী চেপালৈ কেলেই কৰিছ ভয়।।”

বিহীনতবিলাকত উপমা আৰু ৰূপকৰ ব্যৱহাৰ সৰহীয়া।

শাৰীৰিক সৌন্দৰ্য আৰু প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰ বিজনিতেই উপমাবোৰ উদ্ভিননী হৈ আছে। উপমা আদিৰ সহায়ত নৰ-নাৰীৰ ৰূপ-লাৱণ্য বৰ্ণনা অতি মনোৰম। জনকবিসকলে নিবন্ধৰ হৈয়ো, আনৰ অনুকৰণ নকৰাকৈয়ে যথোচিত উপমাৰ সহায়ত মনৰ ভাব-অনুভূতিৰ সুন্দৰ বৰ্ণনা আগবঢ়াইছে। ইয়াতেই প্ৰকাশ পাইছে জনকবিৰ অসামান্য কবি প্ৰতিভা। তলৰ বিহীনতটিৰ উপমেয় ‘মন’, উপমান ‘কমোৱা তুলা’, সামান্য ধৰ্ম (ক্ৰিয়া) ‘উৰা’ আৰু উপমাবাচক ‘যেনেকৈ তেনেকৈ’ কি সুন্দৰ প্ৰয়োগ ঘটিছে চাওকচোন :

“ঘৰতো নপৰে মনে সমনীয়া
পথাৰত নপৰে মন;
কমোৱা তুলাবোৰ যেনেকৈ উৰিছে
তেনেকৈ উৰিব মন।”

এই লেখাত স্থানৰ অভাৱত বেছি দূৰলৈ নগৈও এটা কথা ক’ব পাৰি যে পূৰ্বৰ পৰা সংবন্ধিত কৰি অহা বিহীনতৰ ভাষাই আজিও হিয়াৰ শিহৰণ তুলি আছে; অমূৰ্ত ভাৱক মূৰ্ত কৰি আছে। ‘হাড়ক মাটি কৰি তেজক পানী কৰি’ গহনা গঢ়াই নিয়াৰ হাউচতে মতলীয়া হোৱা মনে ভুমুকি মাৰিছে। ‘মোৰে খতি হ’ল হাতৰ কাঠী কামী জোমাৰ খতি হ’ল তাঁতী’, ‘দি যাওঁ হাতী দাঁতৰ মাকো’, ‘গছকত ভাঙি যাওঁ যঁতৰ’, ‘জাপিৰ সৰুদৈয়া ফুল’ আদি এশ এবুবি বিহীনত-কনঘোষাই গাঁৱলীয়া শিল্পচৰ্চাৰ সৌন্দৰ্য আনি দিয়াৰ লগতে জীৱন যাপনৰ গুৰু দৰ্শনৰ সুন্দৰ প্ৰকাশ হৈ জিলিকি আছে। প্ৰেম ব্যঞ্জনা স্ৰোতনৰ ‘ছপোলা-ছবুৰি’ শব্দই যেন অভিধান ৰচনা কৰিছে। কলিয়া, মইনাৰ নিচিনা সৰু সৰু শব্দই সৰ্বভাৱতীয় কথাও কৈছে। আনফালে নামবাচক শব্দবোৰৰ মাজেদি গ্ৰামীণ চহকবিসকলৰ হৃদয়ৰ বিশালতা বিস্তীৰ্ণ বিকাশলৈ ঢাপলি মেলিছে। ‘মোৰ ঐ মইনা যেন পূৰ্ণিমাৰে জোন’, ‘বৈনো বৈ খেমালি কৰিম, জীয়াই থাকো মানে খেমালি কৰিম ঐ মৰিলে কাহনি কৰিম’, ‘চ’তে চকৰি বহাগত বগনি জেঠত আমনা ধান’, ‘ওলিলে কি হ’ব ভাবিলে কি হ’ব ইশ্বৰে পাতিব যোৰ’ আদিয়ে জনজীৱনৰ হৰ্ষ-বিষাদ আনন্দ-উৎসৱ চিবকাল হিয়োগ্লিত, ছন্দায়িত কৰি আছে। এতিয়া সাহিত্য, ভাষাতত্ত্ব, বুৰঞ্জী, সুক্ৰমাৰ কলা, নৃ-বিদ্যা ইত্যাদি বিষয়বোৰৰ মাধ্যমেদি বিহুৰ সামগ্ৰিকতা বিচাৰৰ এক গৱেষণাপ্ৰসূত সম্পূৰ্ণ গ্ৰন্থ প্ৰকাশ হোৱাহে প্ৰয়োজন। ●

সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী :

- ১। অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত —সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা
- ২। অসমীয়া জন-সাহিত্য —ডঃ প্ৰফুল্লচন্দ্ৰ গোস্বামী
- ৩। বিহু এটি সমীক্ষা —লীলা গগৈ
- ৪। গুচৰি : মুকলি বিহু আৰু বিজ্ঞানচ —জয়কান্ত গগীয়া
- ৫। বহাগী —নকুল চন্দ্ৰ জুঞা
- ৬। সাহিত্য-বিদ্যা পৰিক্ৰমা —তীৰ্থনাথ শৰ্মা

এখন অগতানুগতিক স্মৃতিগ্রন্থ : আঢ়ৈ দশকৰ চিন্তা

শশী শৰ্মা

প্ৰাক্তন মুৰব্বী অধ্যাপক
নলবাৰী মহাবিদ্যালয়

শিক্ষাৰ প্ৰতি আগবঢ়োৱা হেতুকে সকলো স্তৰৰ শিক্ষানুষ্ঠানে বৃদ্ধি লাভ কৰাটোও স্বাভাৱিক কথাই হৈ পৰিছে। লগে লগে বৃদ্ধি পাইছে কপালী জয়ন্তী, সোণালী জয়ন্তী আৰু শতবাৰ্ষিকী অনুষ্ঠান আৰু অনুষ্ঠানৰ অংগস্বৰূপ স্মৃতিগ্ৰন্থই। গুৱাহাটীৰ ললিত চন্দ্ৰ ভবালী কলেজেও (১৯৭১-৯৭) পঁচিশ বছৰ পূৰ্তি উপলক্ষে কপালী জয়ন্তী উৎসৱ পালন কৰিলে আৰু কপালী জয়ন্তীৰ অংগস্বৰূপে এখন 'আঢ়ৈ দশকৰ চিন্তা' বোলা স্মৃতিগ্ৰন্থও প্ৰকাশ কৰিলে। স্মৃতিগ্ৰন্থখনৰ পাঠ লুটিয়াই অনুভৱ হৈছে যে ই এখন অগতানুগতিক স্মৃতিগ্ৰন্থ, ই এটা নতুন আদৰ্শ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে।

অন্যান্য সৰহ সংখ্যক স্মৃতিগ্ৰন্থৰ দৰে ইয়াত পেনপেনীয়া সৌৰৰূপে প্ৰাধান্য লাভ কৰা নাই; যোৱা আঢ়ৈ দশকৰ অসমৰ সমাজখনত বিকাশ লাভ কৰা বিজ্ঞান, প্ৰযুক্তিবিদ্যা, সাহিত্য, সংস্কৃতি প্ৰভৃতি ভিন ভিন দিশৰ গধুৰ আৰু মধুৰ আলোচনায়ো ঠাই পাইছে। কলেজখনে কপালী জয়ন্তী বৰ্ষৰ ভিতৰত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ সৌজন্যত ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ৰ আলোচনা চক্ৰৰ আয়োজন কৰিছে, আন্তৰ্জাতিক খ্যাতিসম্পন্ন বিজ্ঞানীক আদৰি আনি ভাষণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিছে, 'বাৰ্ণীকান্ত কাকতী আৰু অসমৰ বৌদ্ধিক ইতিহাস' বোলা গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰিছে, এখন মুকলি ৰংগমঞ্চ মুকলি কৰিছে, 'পৰিকেশ বাৰ্তা' বোলা আন এখন বিশিষ্ট পুস্তিকাও প্ৰকাশ কৰিছে। তদুপৰি অনুষ্ঠিত কৰিছে কেবাখনো সভা-শোভাযাত্ৰাৰ।

এইবোৰে অনুভৱ কৰিব দিয়ে যে ললিত চন্দ্ৰ ভবালী কলেজ কেৱল কলেজৰ চাৰিসীমাৰ মাজত সীমিত হৈ থকা নাই; শিক্ষায়তনিক গভীৰ মাজলৈ বহল সমাজখনকো আদৰি আনিবলৈ যত্নপৰ হৈছে। আৰু সেই কাৰণেই কলেজখনৰ কপালী জয়ন্তী স্মৃতিগ্ৰন্থখনিয়ে সাৰ্থকভাৱেই বহল সমাজখনক কপালিত কৰা স্বাভাৱিক হৈ পৰিছে। স্মৃতিগ্ৰন্থখন বিজ্ঞান, সাহিত্য-সংস্কৃতি, সমাজ, শিক্ষা, অন্যান্য, কপালী জয়ন্তীৰ বেঙণি প্ৰভৃতি শিতানত বিভক্ত হৈছে।

'অন্যান্য' শিতানত সংযোজিত ডঃ অতুল চন্দ্ৰ শৰ্মা আৰু ডঃ ভদৰকৰ ভট্টৰ আলোচনা দুটাক সামৰিলে বিজ্ঞান বিষয়ক আলোচনাই আছে এঘাৰটা। কোনোটা আলোচনাই তত্ত্বগধুৰ বা দুৰ্বোধ্য হোৱা নাই; ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী, অভিভাৱক বা যিকোনো লোকেই পঢ়িলে আলোচনাকেইটাৰ বক্তব্যৰ লগত সহজে পৰিচিত হ'ব পাৰে। ইয়াৰপৰা অনুভৱ কৰিব পাৰি যে গ্ৰন্থখনৰ সম্পাদনা সমিতিয়ে শিক্ষক গণমুখী কৰাত সাৰ্থকভাৱেই গুৰুত্ব আৰোপ কৰি বপাৰিছে। প্ৰথমটো আলোচনা হ'ল 'বিজ্ঞান আৰু বৈজ্ঞানিক

মানসিকতা'। ডঃ চন্দ্ৰ শৰ্মাই প্ৰাচীন ভাৰতত বৈজ্ঞানিক চিন্তা-চৰ্চাৰ কিদৰে বিকাশ ঘটিছিল আৰু সিয়ে পোনতে আৰব জগতক আৰু পিছত আৰবৰ মাধ্যমত ইউৰোপক প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল, তাৰ এটা মনোজ্ঞ সমীক্ষা সংযোগ কৰি, সামন্ত্যুগীয়া আৰু সাম্ৰাজ্যবাদী শাসনে কিদৰে বৈজ্ঞানিক, পৰিৱেশ বিধ্বংস কৰিলে তাক জানিবলৈ দিছে। সমকালীন সমাজত বৈজ্ঞানিক মানসিকতা গঢ় লৈ উঠাত প্ৰতিবন্ধকতাৰ সৃষ্টিৰ কাৰণে শ্ৰেণী প্ৰভুসকলৰ উপৰি জগৰীয়া কৰিছে একাংশ বিজ্ঞান আৰু অন্যান্য মানৱবিদ্যাৰ সাধকস্বৰূপ বুদ্ধিজীৱী সকলৰ ছলনা আৰু মতান্বেতাৰ। বৈজ্ঞানিক যুক্তিৰ সলনি ধৰ্মৰ আৰু ভাগ্যৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰি সেই অংশ বুদ্ধিজীৱীয়ে যে সমাজৰ সামন্ত্যুগীয়া চিন্তা-ভাৱনাৰ মাজত

আবদ্ধ ৰাখিব বিচাৰে তাক মুকলিভাৱে জানিবলৈ দিছে। মতান্বেতাৰ সলনি বিজ্ঞানময় মুকলি চিন্তা-চৰ্চাৰ বিকাশ বিনে যে অসম তথা ভাৰতৰ নতুন ভৱিষ্যৎ সংকটাজ্ঞেয়, তাকো অনুভৱ কৰিব দিছে। অৱশ্যে শ্ৰেণী সমাজ যে তেওঁলোকৰ নিজৰ স্বাৰ্থতে জনগণক ধৰ্মান্বেতা আৰু মতান্বেতাৰ মাজত আবদ্ধ কৰি ৰাখিব বিচাৰে, সেই দিশত আৱশ্যকীয় ধৰণে আলোকপাত কৰাত ডঃ শৰ্মাই গুৰুত্ব নিদিলে।

'অসমত বিজ্ঞান শিক্ষা' বোলা আলচটোত ডঃ শ্যামাপ্ৰসাদ শৰ্মাই মাতৃভাষাৰ মাধ্যমত বিজ্ঞান চৰ্চা কৰি সহজে বৈজ্ঞানিক মানসিকতা আয়ত্ত কৰাৰ লক্ষ্যৰেই যে বিদ্যালয় স্তৰত বিজ্ঞান শিক্ষা

বাধ্যতামূলক কৰিলে তাৰ কাৰণে আনক প্ৰকাশ কৰিছে। কিন্তু পৰীক্ষাগাৰকে ধৰি আহিলাপাতিৰ যোগান ধৰাত ব্যৰ্থ হোৱা কাৰণে যে বাধ্যতামূলক বিজ্ঞান শিক্ষাৰ আদৰ্শ কেৱল ফুটুকাৰ ফেনত পৰিণত হ'ল তাৰ কাৰণে দুখ আৰু ক্ষোভো প্ৰকাশ কৰিছে। প্ৰতিবন্ধকতা আঁতৰোৱাৰ অৰ্থে সমাজ চেতনাৰ প্ৰয়োজন আৰু বৈজ্ঞানিক মানেই পৰাধীন ভাৰতবৰ্ষৰ জগদীশ চন্দ্ৰ বসু, চন্দ্ৰশেখৰ ভেংকটৰমন, প্ৰফুল্ল চন্দ্ৰ ৰায় প্ৰভৃতিৰ দৰে সেৱাৰ মনোভাৱে অনুপ্ৰাণিত হোৱা উচিত, সেই দিশটোক ওপৰত কিন্তু আলোকপাত নকৰিলে।

'যোৱা আঢ়ৈ দশকত অসমত পৰিবেশ বিজ্ঞানৰ চৰ্চা' বোলা আলচটোত ডঃ সূৰ্যকান্ত শৰ্মাই গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে ১৯৭৪ চনত পৰিবেশ বিজ্ঞান চৰ্চাৰ সিদ্ধান্ত লৈ, কামত হাত দিয়াৰেপৰা এই কালছোৱাৰ পৰিবেশ বিজ্ঞান চৰ্চাৰ ইতিহাস কৰিছে। অৱশ্যে স্নাতক বা স্নাতকোত্তৰ মহলাত পৰিবেশ বিজ্ঞানৰ শ্ৰেণী আৰু পাঠ্যক্ৰম প্ৰৱৰ্তন নকৰা কাৰণে দুখ প্ৰকাশ কৰিছে। পৰিবেশ প্ৰদূষণ জীৱজগত, জড়জগতত যি বিঘ্ন ক্ৰিয়া প্ৰতিক্ৰিয়াৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰে বা কৰিছে তাৰ প্ৰতিও দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিছে। কিন্তু পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ কাৰণে যে ঘাইকৈ মহাবিশ্বজুৰি চলা মহাশোষণৰ প্ৰতিযোগিতাই জগৰীয়া আৰু শ্ৰেণীহীন শোষণৰ অৱসান বিনে যে মহাশোষণ আৰু লগতে প্ৰদূষণৰ পৰাও মানৱজাতি মুক্ত হ'ব নোৱাৰে, তাৰ প্ৰতি দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাৰ আৱশ্যকতা কিন্তু লেখক ডঃ শৰ্মাই অনুভৱ নকৰিলে।

ডঃ সোণেশ্বৰ শৰ্মাৰ 'অসমত জীৱ-প্ৰযুক্তি বিজ্ঞানৰ শিক্ষা আৰু গৱেষণা' এটা বেছ আকৰ্ষণীয় আলোচনা। আলচটোত কেৱল জীৱ-প্ৰযুক্তি বিজ্ঞানৰ শিক্ষা আৰু গৱেষণাৰ ইতিহাসত আলোকপাত কৰিয়ে ক্ষান্ত থকা নাই, এই বিজ্ঞানৰ উৎকৰ্ষতা আৰু ব্যাপকতাৰ লগে লগে ব্যাপক সমাজ জীৱন কিলৰে উপকৃত হ'ব তাৰো এটা ইংগিতময় ধাৰণা দিবলৈ সমৰ্থ হৈছে।

ডঃ পৰমানন্দ মহন্তৰ আলোচনা 'যোৱা শতিকাৰ অসমত পদাৰ্থ বিজ্ঞানৰ শিক্ষা' মূলতঃ অসমত পদাৰ্থ বিজ্ঞান শিক্ষাৰ চমু খতিয়ান। ডঃ মহন্তৰ এই আলোচনাটোৱে পঢ়ুৱৈ সমাজক আনন্দিত কৰাৰ লগতে চিন্তাৰ খোৰাকো যোগাব বুলি তেওঁ বাস্তৱ অভিজ্ঞতাৰ ভেটিত কৈছে যে—

(১) মহাবিদ্যালয়সমূহৰ বিজ্ঞান শিক্ষকৰ চাহিদা পূৰণ কৰাৰ অৰ্থে শিক্ষক সৃষ্টি কৰিব লগাত পৰাই 'গুণৰ বাছ-বিচাৰ কৰিবলৈ আহৰি নোলাল', ফলত শিক্ষাৰ মান অৱনত হ'ল।

(২) মহাবিদ্যালয়সমূহৰ বহুতৰে পৰীক্ষাগাৰ আৰু অন্যান্য আহিলাপাতি নথকা কাৰণে পৰীক্ষাৰ লগত চিনাকি নোহোৱাকৈও উত্তীৰ্ণ হোৱা কাৰণে শিক্ষাৰ মান অৱনত হ'ল।

(৩) পৰীক্ষাত আৰু বিশেষকৈ উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষাৰ সফলতাৰ ওপৰত মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীয়ে গুৰুত্ব আৰোপ কৰিবলৈ

লোৱাৰ ফলত টিউশ্যনৰ আৱশ্যকতা বাঢ়িল; আৰু টিউশ্যনৰ টোকা মুখস্থ কৰি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'বলৈ লোৱাৰ ফলতো উচ্চ শিক্ষাৰ মান অৱনত হ'ল।

দিলীপ শৰ্মাৰ 'যোৱা আঢ়ৈ দশকৰ অসমত গণিত শিক্ষাৰ বিকাশ'এ প্ৰকৃততে গণিত শিক্ষাৰ বিকাশৰ বুৰঞ্জীয়েই অঞ্চলটোত গণিত শিক্ষাৰ পৰিৱৰ্তন— পৰিৱৰ্তন ঘটা বুলিছে, কিন্তু সাধাৰণ পঢ়ুৱৈৰ অনুসন্ধান চৰিতাৰ্থ কৰাৰ অৰ্থে পৰিৱৰ্তন — পৰিৱৰ্তনৰ স্বৰূপ দাঙি ধৰাৰ আৱশ্যকতা অনুভৱ নকৰিলে। পাঠ্যপুথি বদলা বুলিছে, কিন্তু নতুন পাঠ্যপুথিয়ে কেনে নতুনত্বৰ সন্দেশ দিছে তাক নক'লে। সামৰণিত কোৱা "প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ গণিত বৰ্ণমালাৰ লেখীয়া, হাইস্কুলৰ গণিত ব্যাকাৰ লেখীয়া, কলেজীয়া গণিত সৰু সৰু সাধুকথাৰ লেখীয়া। পণ্ডিতসকলেহে মাথো সাহিত্য সদৃশ গণিত সম্বন্ধে অবগত।"

কথা আঘাৰো সাধাৰণ পঢ়ুৱৈৰ মানত সাঁথৰ হৈয়ে থাকিল।

ডঃ কৃষ্ণগোপাল ভট্টাচাৰ্যৰ 'পেট্ৰ'লিয়াম, পৰিবেশ আৰু অসম' এটা বেছ মনোজ্ঞ আলোচনা। আমেৰিকাৰ পেনচিলভানিয়াৰ পোন প্ৰথম থাকুৱা তেলৰ খাদ আৱিষ্কাৰ হোৱাৰ প্ৰায় লগে লগে অসমৰ ডিগবৈ অঞ্চলতো থাকুৱা তেল কেনেকৈ উদঘাটন হৈছিল তাৰ পৰিচয় দি, থাকুৱা তেলৰ লগত নিহিত হৈ থকা উপাদানবোৰৰ লগতো পৰিচয় কৰি দিছে। অকল থাকুৱা তেলৰ পৰায়ে যে অসংখ্য উদ্যোগ গঢ় লৈ উঠিব পাৰে আৰু তাৰদ্বাৰা আৰ্থ-সামাজিক ভিন ভিন সমস্যা সমাধান হ'ব পাৰে তাকো জানিবলৈ দিছে। অকল অসমৰ পেট্ৰ'লিয়ামৰ পৰা ১৯৮০-৮৫ চনৰ কালছোৱাত ভাৰত চৰকাৰে ১৫০৭৫ কোটি টকা আয় কৰাৰ বিপৰীতে যে ৰাজহৰ বাবদ অসমে কেৱল ৩২০ কোটি টকাহে পাইছিল তাৰ কথা কৈ অসম কিদৰে কেন্দ্ৰৰ দ্বাৰা উপেক্ষিত হৈ আছে তাৰো স্বৰূপ উপলব্ধি কৰিবলৈ দিছে। তাতোকৈ বেছি গুৰুত্বপূৰ্ণভাৱে আঙুলিয়াইছে পৰিবেশ প্ৰদূষণলৈ। তেলখাদ আৰু শোখনাগাৰৰ আশে-পাশে থকা খেতিপথাৰকে ধৰি মহাপ্ৰকৃতি উচ্ছন্ন হ'ব ধৰিছে, কেনজিন আঙঠিযুক্ত হাইড্ৰকাৰ্বনবোৰে সৃষ্টি কৰিব ধৰিছে কেম্বাৰ ৰোগ। প্ৰকৃতিক উদ্ভ্ৰান্তভাৱে ব্যৱহাৰ কৰা কাৰণে যে প্ৰকৃতিয়ো প্ৰতিশোধপৰায়ণ হৈ পৰে তাকো বেছ-উপলব্ধিপূৰ্ণভাৱে দেখুৱাই দিব পাৰিছে। এই আলোচনাটোৰ অধ্যয়নে পঢ়ুৱৈ মাত্ৰকৈ চিন্তিত কৰি তুলিব যে নিশ্চিত।

ডঃ অমৰজ্যোতি চৌধুৰীৰ 'ইলেক্ট্ৰনিক্সৰ ভৱিষ্যৎ' ইলেক্ট্ৰনিক্সৰ জন্ম আৰু বিকাশৰ চমু ইতিহাস। ইলেক্ট্ৰনিক্স ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু আনকি ব্যক্তিগত জীৱনতো কেনেদৰে ক্ৰিয়া-প্ৰতিক্ৰিয়া কৰিছে আৰু ভৱিষ্যতে ইলেক্ট্ৰনিক্স ভিত্তিক সমাজ-সভ্যতা গঢ় লৈ উঠিব তাৰো আশাশ্ৰুতি ইংগিত দিছে।

গ্ৰন্থখনত মহাবিদ্যালয়খনৰ এজনী ছাত্ৰী পুলকিতা তালুকদাৰে 'পৰিবেশ বিজ্ঞান আৰু আমি' বোলা চমু আলচ এটা দাঙি ধৰি

পৰিবেশ সংৰক্ষণৰ কাৰণে সমগ্ৰ জগতব্যাপী কেনেদৰে আলোড়ন গঢ় লৈ উঠিব ধৰিছে আৰু তাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত কলেজখনৰ পৰিবেশ বিজ্ঞান চৰ্চাৰ পৰিবেশ কিমান অনুন্নত তাক দেখুৱাব বিচাৰিছে।

গ্ৰন্থখনৰ অন্যান্য শিতানত সংযোজিত ডঃ অতুল শৰ্মাৰ আলোচনাত দ্ৰুত পৰিৱৰ্তিত বিজ্ঞানৰ গতি-প্ৰকৃতিয়ে মানৱ সভ্যতালৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ এটা খতিয়ান পোৱা যায়, আনহাতে ডঃ ডম্বকেশৰ ভট্টৰ আলোচনা 'কম্পিউটাৰৰ সহায়ত আণৱিক দৰ' শীৰ্ষক আলোচনাত কম্পিউটাৰে কেনেকৈ চিকিৎসাবিজ্ঞানৰ সফলতা প্ৰভুত পৰিমাণে সহায় কৰিব ধৰিছে তাক বিচাৰ কৰি দেখুৱাইছে। অৱশ্যে ডঃ অতুল শৰ্মাই সমাজতান্ত্ৰিক উৎপাদন ব্যৱস্থা বিফল হোৱা বুলি কৰা ধাৰণা সম্পূৰ্ণৰূপে সমৰ্থনযোগ্য নহয়। কাৰণ পুঁজিবাদী জগততো সংকট আছে, সমাজতন্ত্ৰৰ পৰিৱৰ্তে পুঁজিবাদ প্ৰৱৰ্তিত দেশবোৰৰ সংকট টুটা নাই, বাঢ়িছেহে। সিৰোৰে দেখোন পুনঃ সমাজতন্ত্ৰলৈ প্ৰত্যাগমনৰ অভিমুখেহে আলোড়ন গঢ়ি তুলিছে।

সাধাৰণ ক্ৰুটি-শিচুটি আৰু বিতৰ্কমূলক চিন্তা-ভাবনাৰ সমাবেশ ঘটা সত্ত্বেও বিজ্ঞান বিষয়ক এই এঘাৰটা আলোচনা ফলপ্ৰসূ বুলিয়ে ক'ব লাগিব।

সাহিত্য সংস্কৃতি বিষয়ক আলোচনাৰ ভিতৰত প্ৰথমটো হ'ল উপেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই লেখা 'যোৱা পঁচিশ বছৰৰ অসমীয়া উপন্যাস'। উপন্যাসত আধুনিকতা, প্ৰগতিবাদিতা বা প্ৰতিবাদী কণ্ঠ আদিৰ পৰিচয় দিবলৈ নগৈ কেৱল একাংশ উপন্যাসৰ চমু পৰিচয় দিয়া কাৰণে আলচটোৱে সাধাৰণ পঢ়ুৱৈ সমাজক আলোড়িত কৰা টান হ'ব নিশ্চয়।

নাটক বিষয়ক আলোচনা আছে দুটা, এটা ডঃ প্ৰণতি শৰ্মা গোৰাখামীয়ে লেখা 'আধুনিক অসমীয়া নাটকত নাৰী চৰিত্ৰ'। নাটকত নাৰী চৰিত্ৰক কিদৰে ৰূপায়িত কৰিছে তাক বিশ্লেষণ কৰাৰ লগতে আঙুলিয়াইছে যে নাটকবোৰে জনজাতীয় আৰু চাহ বনুৱা-নাৰী চৰিত্ৰ সৃষ্টি কৰিবলৈ যত্নপৰ হোৱা নাই। ডঃ শৈলেন ডবালীয়ে ইংৰাজীত লেখা 'যোৱা ত্ৰিশ বছৰৰ অসমীয়া নাটক' বেলা আলচটোত অসমীয়া নাটকৰ ভিন ভিন দিশত আলোকপাত কৰাত শিক্ষিত পঢ়ুৱৈয়ে অসমীয়া নাটকৰ আলোচনাৰ গতি প্ৰকৃতিৰ লগত পৰিচিত হ'ব পাৰিব যে নিশ্চিত। নাটক বিষয়ক দুয়োটা আলোচনাৰ বৈশিষ্ট্য এয়ে যে আলোচকসকলে লোক-সংস্কৃতিৰ ভেটিত ৰচনা কৰা সদা প্ৰকাশিত নাটকবোৰৰ গতি-প্ৰকৃতিতো আলোকপাত কৰিব পাৰিছে।

গ্ৰন্থখনত সমীক্ষা হুজুৰিয়ে লেখা 'অসমীয়া প্ৰগতিশীল কবিতাৰ ঐতিহ্য : আঢ়ৈ দশকৰ প্ৰতিবাদী পৰিক্ৰমা' ন-পূৰণি অসমীয়া প্ৰগতিবাদী কবিতাৰ এটা বেছ বিশ্লেষণাত্মক আলোচনা। ইয়ে অসমীয়া পঢ়ুৱৈ সমাজক প্ৰগতিবাদী তথা প্ৰতিবাদী কবিতাৰ ধাৰাৰ লগত সন্দৰ্ভভাৱে পৰিচয় কৰি দিব যে নিশ্চিত। সাধাৰণতে প্ৰতিষ্ঠিত সমালোচক সকলে তৰুণ কবি বা অন্যান্য দিশৰ তৰুণ

লেখকৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব আৰোপ নকৰে। কিন্তু সমীক্ষা হুজুৰি নিজেই অন্যতম তৰুণ কবি হোৱা হেতুকে বেছ সহানুভূতিৰে তৰুণ সকলৰ সৃষ্টিৰো বিচাৰ কৰিব পাৰিছে।

ডঃ নবীন চন্দ্ৰ শৰ্মাৰ আলোচনা 'বিগত পঁচিশ বছৰত অসমত লোক-সংস্কৃতিৰ চিন্তা-চৰ্চা'ক এই কালছোৱাৰ অসমৰ লোক-সংস্কৃতি বিষয়ক চিন্তা-চৰ্চাৰ এখন তালিকাভিত্তিক সুৰঞ্জী বুলিব পাৰি। এই আলচটোত লোক-সংস্কৃতিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰী আৰু গৱেষকক থাউকতে প্ৰায় সকলো পুথিৰ সন্দেশ দিব। কিন্তু আলোচনাটোৰ এঠাইত লোক-সংস্কৃতিৰ আলোচনাৰ ক্ষেত্ৰত মাৰ্গীয় দৃষ্টিভঙ্গী গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰিবৰ দৰে কথা সংযোগ কৰিহে পঢ়ুৱৈ সমাজক বিভ্ৰান্ত কৰিব বিচৰা যেন অনুভৱ হৈছে। অৰ্থাৎ একে প্ৰসঙ্গতে সাহিত্যৰ অন্যান্য দিশত মাৰ্গীয় সমালোচনা পদ্ধতি প্ৰশংসনীয় বুলিও ক'বলৈ এৰা নাই। ডঃ শৰ্মাই নিশ্চয় জানে যে মাৰ্গীয় দৃষ্টিভঙ্গী তথা মাৰ্গবাদ লোক-জীৱন, লোক-সমাজ আৰু লোক-সাহিত্যৰ ওপৰতেই প্ৰতিষ্ঠিত। লোক-সংস্কৃতি বা লোক-সাহিত্য বিচাৰৰ ক্ষেত্ৰত মাৰ্গীয় পদ্ধতি দেখোন অপৰিহাৰ্যহে। অন্যথাই সাহিত্য-সংস্কৃতিক অপসংস্কৃতিৰ কৰলৰ পৰা মুক্ত কৰিব কিৰূপে?

ডঃ গিৰিপদ চৌধুৰীৰ 'অসমত প্ৰত্নতাত্ত্বিক অধ্যয়নৰ পঁচিশ বছৰ' এটা সুচিন্তিত আৰু সুলিখিত আলোচনা। অসমৰ প্ৰত্নতত্ত্বৰ জগতখনক আলোচনাটোৰ মাজেদি ফুটাই তুলি অনুসন্ধিৎসু মাৰ্গকে প্ৰত্নতত্ত্বৰ বিচাৰ, অনুসন্ধান, গৱেষণাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী কৰি তুলিবলৈ সমৰ্থ হৈছে বুলিব পাৰি। অতীতৰ বিজ্ঞানসন্মত অধ্যয়নে বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যতক সুন্দৰকৈ গঢ়ি তোলাত প্ৰেৰণা যোগায়েই।

গ্ৰন্থখনত অসমীয়া চলচ্চিত্ৰ বিষয়ক দুটা আলোচনা সংযোজিত হৈছে, এটা পদুম বৰুৱাৰ আৰু আনটো অপূৰ্ব শৰ্মাৰ। আধুনিক সমাজত চলচ্চিত্ৰৰ প্ৰভাৱ অতুলনীয়; যদিহে প্ৰযোজক-পৰিচালক সকল সমাজমুখী চিন্তাৰে অনুপ্ৰাণিত হয়। শ্ৰেণীহীন শোষণহীন

ডঃ অতুল শৰ্মাই সমাজতান্ত্ৰিক

উৎপাদন ব্যৱস্থা বিফল হোৱা বুলি

কৰা ধাৰণা সম্পূৰ্ণৰূপে সমৰ্থনযোগ্য

নহয়। কাৰণ পুঁজিবাদী জগততো সংকট

আছে, সমাজতন্ত্ৰৰ পৰিৱৰ্তে পুঁজিবাদ

প্ৰৱৰ্তিত দেশবোৰৰ সংকট টুটা নাই,

বাঢ়িছেহে। সিৰোৰে দেখোন পুনঃ

সমাজতন্ত্ৰলৈ প্ৰত্যাগমনৰ অভিমুখেহে

আলোড়ন গঢ়ি তুলিছে।

জাতি-বর্ণ-ধৰ্ম-সম্প্ৰদায় ভেদে সমূহ জনগণৰ অৰাধ বিকাশ সুনিশ্চিত সম্পন্ন সমাজ গঢ়াতো চলচ্চিত্ৰই বিপুল পৰিমাণে অৰিহণা যোগাব পাৰে। আনন্দৰ কথা যে দুয়োগৰাকী লেখকে এনে ভাবাদৰ্শৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে, বিচ্ছিন্নতাবাদী পৰিচালক-প্ৰযোজকৰ স্বৰূপ উদঙাই দিবলৈও দ্বিধাবোধ কৰা নাই, বিশেষকৈ অপূৰ্ব শৰ্মাই।

তাৰক গোপাৰ্মীৰ 'উচ্চ শিক্ষাৰ মাধ্যম হিচাপে অসমীয়া ভাষা : এটি পৰ্যালোচনা' এটা বেছ গুৰুত্বপূৰ্ণ আলোচনা। বহুভাষিক আৰু বহুজাতিক অসমত উচ্চ শিক্ষাৰ মাধ্যম এটা বিতৰ্কমূলক বিষয় হোৱা তেনেই স্বাভাৱিক কথা। সমস্যা সমাধানৰ সূত্ৰ স্বৰূপে ইংৰাজী মাধ্যমকে সমৰ্থন কৰিছে। কিন্তু সি শিক্ষানীতি আৰু মনোবিজ্ঞানবিৰোধী কথা। পৃথিৱীৰ উন্নত জাতিমাত্ৰেৰে শিক্ষাৰ মাধ্যম মাতৃভাষা। অসম-ভাৰততো তাক প্ৰবৰ্তন কৰা বাঞ্ছনীয়। শোষণহীন, শ্ৰেণীহীন সমাজ গঢ় লৈ উঠিলে অসমত আৰু অপচয়ৰ কাৰণ নাথাকিব, তেতিয়া পাঠ্যপুথি প্ৰণয়নৰ কাৰণে তথা শিক্ষা-সংস্কৃতিৰ বিকাশৰ অৰ্থে পৰ্যাপ্ত ধনৰ অনাটন নহ'ব। সকলো ভাষাৰ মাধ্যমত শিক্ষা সংস্কৃতিৰ বিকাশ ঘটিলে বিৰোধ বিচ্ছিন্নতা স্বাভাৱিকতেই লোপ পাব। শিক্ষাৰ লক্ষ্য যে চাকৰি নহয়, মানৱিকতা তথা মনুষ্যত্ববোধৰ ক্ৰমোন্নতি সাধনহে তাক উপলব্ধি কৰাৰ কাল প্ৰকৃততে উকলিব ধৰিছে। অধ্যাপক গোপাৰ্মীয়ে এনেবোৰ দিশলৈ কিয় মন নিদিলে কোৱা টান।

'বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া ভাষাৰ পাঠ্যপুথি প্ৰকাশৰ সমস্যা' বোলা আলচটোত অভিজ্ঞতাৰ ভেটিত বিশিষ্ট কথা সাহিত্যিক মুকুট ভট্টাচাৰ্যই গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ে প্ৰকাশ কৰা পুথি সমূহৰ পৰিচয় দিয়াৰ উপৰিও প্ৰতিবন্ধকতাসমূহলৈও দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিছে।

ডঃ দেৱপ্ৰসাদ বৰুৱাই ইংৰাজীত লেখা মানৱ অধিকাৰ বিষয়ক আলচটো এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু সমৰোপযোগী আলোচনাই। মানৱ অধিকাৰ ঘোষণাত সন্নিবিষ্ট মৌলিক ঘোষণা 'সকলো মানুহ জন্মতেই স্বাধীন, মৰ্যাদা আৰু অধিকাৰতো সমান' শ্ৰেণী সমাজত শুনিবলৈ শুৱলা ঘোষণাভিন্ন আন কি হ'ব পাৰে? ডঃ বৰুৱাই সেই অধিকাৰ সাব্যস্ত হোৱাৰ কাৰণে যে শ্ৰেণীহীন শোষণহীন সমাজৰ আবশ্যক সেই দিশৰ ওপৰত যথোচিত গুৰুত্ব নিদিলে; তেওঁ নজনা নহয় যে শ্ৰেণী সমাজত জন্মৰ লগে লগেই মানুহ দাসত্বৰ শিকলিৰে আবদ্ধ হয়।

গ্ৰন্থখনৰ 'অন্যান্য' শিতানতো কেবাটাও গধুৰ আৰু মধুৰ আলোচনা সংযোজিত হৈছে। এইবোৰৰ ভিতৰত কবি আৰু সুকুমাৰ কলাৰ বিশিষ্ট সমালোচক নীলমণি ফুকনৰ 'গংগা-যমুনাৰ সৌন্দৰ্য' এটা বেছ আকৰ্ষণীয় আলোচনা। ইয়াত দুৰ অতীতৰ ভাস্কৰ্যৰ মুখত ভাষা দি ভাস্কৰ্যক সৰ্বক কৰি তুলিব বিচাৰিছে। ইয়ে এফালে সৌন্দৰ্য অনুসন্ধিৎসাৰ সৃষ্টি কৰিছে আনহাতে ভাস্কৰ্য বিচাৰ বা বিশ্লেষণৰ প্ৰতিও পঢ়ুৱৈ সমাজৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিছে।

ডঃ নাৰায়ণ দাসে লেখা 'ব্ৰজবুলি আৰু সমকালীন উত্তৰ

ভাৰতীয় সন্ত কবিৰ ভাষা' বোলা আলচটোই বিশেষকৈ ভাষাতত্ত্বৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ চাহিদা পূৰণত সহায় কৰিব যে নিশ্চিত।

লক্ষীদাস পাঠকে লেখা 'অংকীয়া নাটত অৰ্ধ নাটকীয় আৰু পৰিবেশ্য কলাৰ প্ৰভাৱ' বোলা আলচটোত অংকীয়া নাটত পুতলা, ওজাপালি, ঢুলীয়াৰ ভাও, পচতি, খুলীয়া ভাওনা, গায়ন-বায়ন, বঙালী ভাওনা, কুশান গান, ভাৰী গান, দোতৰা গান, মথলী, খেৰাই নৃত্য, দেওধনী নৃত্য আদিৰ প্ৰভাৱ কিদৰে পৰিলক্ষিত হৈছে তাৰ চমু আভাস দিছে।

ডঃ পৰমানন্দ ৰাজবংশীয়ে ইংৰাজীত লেখা 'দৰঙী লোক সংস্কৃতিৰ ভৱিষ্যৎ' বোলা আলচটোত বৰ্তমানেও সকল সতেজ হৈ থকা দৰঙী লোক-সংস্কৃতিৰ ধাৰাৰ লগত পঢ়ুৱৈ সমাজক পৰিচিত কৰি দিয়াৰ লগতে দৰঙী লোক-সংস্কৃতিৰ ভৱিষ্যতো সমুজ্বল বুলি আশা প্ৰকাশ কৰিছে।

এই স্মৃতিগ্ৰন্থখনে সমাজ, সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ ভালেমান দিশ সামৰি লোৱা কাৰণেও ইয়াৰ আদৰ আৰু মূল্য বৃদ্ধি পোৱা স্বাভাৱিক কথা। কেশৱ মহন্তই ৰচনা কৰা কলেজখনৰ প্ৰশস্তিমূলক 'গীত'টো, কপালী জয়ন্তীৰ মুকলি অধিবেশন উপলক্ষে কলেজৰ অধ্যক্ষ গঙ্গাপদ চৌধুৰীয়ে নিবেদন কৰা আদৰণী ভাষণ, পৰমা কলিতাই ললিত চন্দ্ৰ ভৰালীৰ জীৱী বিষয়ক সংযোগ কৰা লেখা, কৃষ্ণ বৰ্মন, অনিমা বৰকটকী আৰু ডঃ ৰঞ্জিতা চৌধুৰীৰ কলেজ বিষয়ক স্মৃতিচাৰণ, ইংৰাজীত সংযোগ কৰা কলেজখনৰ চমু ইতিবৃত্ত, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ সৌজন্যত অনুষ্ঠিত ৰাষ্ট্ৰীয় আলোচনাচক্ৰৰ চমু পৰিচয়, আনকি কলেজখনৰ বিষয়ে প্ৰচাৰিত সংবাদ মাধ্যমৰ অভিমত প্ৰকৃতি নানা কথা তাৎপৰ্যপূৰ্ণভাৱে সংযোগ কৰাত স্মৃতিগ্ৰন্থখনৰ আকৰ্ষণো বাঢ়িছে আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে ধৰি পঢ়ুৱৈ সমাজৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিবলৈও সমৰ্থ হৈছে। গ্ৰন্থখনত ছপাৰ ভুল যথেষ্ট পৰিমাণে বৈ যোৱাটো নিশ্চয় এটা ডাঙৰ ত্ৰুটি। আনহাতে, যিহেতু গ্ৰন্থখনে সকলো দিশকে সামৰি লৈছে, গতিকে সাহিত্য-সংস্কৃতি শিতানত গল্প, সমালোচনা, জীৱনী, নিবন্ধ, শিশু সাহিত্য আদিৰ বিষয়েও একোটাকৈ আলোচনা সংযোগ কৰা হৈতেন এটা দিশে পূৰ্ণত্ব লাভ কৰিলে হৈতেন নিশ্চয়।

গ্ৰন্থখনৰ পৰিকল্পনা প্ৰায় নিখুঁত সংযোজিত আলোকচিত্ৰসমূহ, সুদৃশ্য বেণু মিশ্ৰই আঁকি দিয়া বেটুপাতৰ ছবি সুন্দৰ ছপা-ৰঙা এই সকলোবোৰে গ্ৰন্থখনৰ সৌন্দৰ্য আৰু আকৰ্ষণ বৃদ্ধি কৰিছে। জানাৰেণী, অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান, পুথিভঁৰাল আদিয়ে গ্ৰন্থখন সংৰক্ষিত কৰিব বুলি আমাৰ দৃঢ় বিশ্বাস। ইমান সুন্দৰ এই স্মৃতিগ্ৰন্থখনৰ দুশ টকা মূল্য একো বেছি হোৱা নাই। □□

বিশিষ্ট সমালোচক নলবাৰী মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন মুকলি অধ্যাপক শৰ্মী শৰ্মাই গ্ৰন্থখনৰ সম্পাদনা সমিতিৰ অনুৰোধত সমালোচনাটি লিখিছিল।

বল্লেশ্বৰ মিলি
প্রবন্ধা, অসমীয়া বিভাগ

কালীন

প্রত্যেক জাতি-গোষ্ঠীৰে জীৱন ধাৰণ পদ্ধতি, কৃষ্টি-সংস্কৃতি, খাদ্যাভ্যাস সুকীয়া সুকীয়া। সেই সুকীয়াত্ব মিচিং জনজাতিসকলৰ খাদ্য-সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰতো পৰিলক্ষিত হয়।

প্রাচীন কালৰেপৰা খাদ্য-সংস্কৃতিত মিচিং সকল চহকী। বিবিধ খাদ্য-সজ্জাৰ ভিতৰত খাই ভাল লগা আৰু বৰ্তমানৰ আপুৰুগীয়া স্বৰূপ এবিধ খাদ্য হ'ল নামচুং। নামচুং মানে চুঙাত ভৰোৱা শুকন মাছৰ গুড়ি। এক দীঘলীয়া পদ্ধতিৰে মিচিং সকলে নামচুং তৈয়াৰ কৰে।

পুৰাতন কালতে পাহাৰৰ পৰা মিচিং সকলে ভৈয়ামলৈ নামি আহি নদীৰ পাৰত বসবাস কৰিবলৈ লয়। নদীৰ পাৰত বন-বিবিধৰ মাজত থাকি নানা পদ্ধতিৰে চিকাৰ কৰি মাছ মাৰি কচিসমতভাৱে খোৱা-বোৱা কৰি জীৱন নিৰ্বাহ কৰে। এটা দশকৰ আগলৈকে অসমৰ হাবিত জীৱ-জন্তু, চৰাই-চিৰিকতি আৰু খাল-বিল, নদ-নদী আদিত মাছ-কাছৰ অভাৱ নাছিল। মাছে-মঙহে অজৰ-অমৰ আছিল। হাত মেলিলেই সকলো পোৱা গৈছিল। বনৰীয়া ঔষধি জাতীয় াক-পাচলিও লাগ বুলিলেই পাইছিল। এনেকুৱা সহজলভ্য কালতেই দুৰদৰ্শী মিচিং সকলে নামচুং তৈয়াৰ কৰি বৈজ্ঞানিক পদ্ধতিৰ দৰে উন্নত পদ্ধতিৰে সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰি প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ তথা অভাৱ কালত তৃপ্তিৰে এসাজ ভাত খাইছিল। বেমাৰত মাছ মাৰে। খৰাং হ'লে মাছ পোৱা নাযায়। বানপানী হ'লে মাছৰ আলাই-আখনি

হয়। এনেবোৰ সমস্যাৰ কাৰণে সুবিধা পালেই মাছ মাৰি সংৰক্ষণ কৰাৰ ব্যৱস্থা মিচিং সকলে গ্ৰহণ কৰিলে।

মিচিং সকল চিকাৰ কৰাত যেনে পাৰ্গত, চিকাৰৰ সঁজুলি সজোৱাতো তেনে পাৰ্গত। লাণ্ডিজাল, টাণ্ডিজাল, সৰুজাল, বৰজাল, ছেপা-ডিঙৰা, থোকা, প'ঙ-পাঁউনি আদি সঁজুলি সাজি মাছ মাৰে। পুকুৰ সমানে তিবোতাবোৰো মাছ মৰাত পাকৈত। চালনীৰে চালি, লাণ্ডিজাল, টাণ্ডিজাল পাতি আৰু আঁঠুৰা জাল টানি তিবোতাসকলে মাছ মাৰে। কোনো কোনো ঠাইত তিবোতাই জাল বাইও মাছ মাৰি পেৰা দুখটাত আছে। মিচিং সকলে জীৱিকাৰ উপায় হিচাপে মাছ মৰাটো গ্ৰহণ নকৰিলেও মাছ মৰাত কেতিয়াও এলাহ নকৰে। মাছ নাপালে বিলক যুগুলা কৰি থৈ আছে। দিনৰ আৰু ৰাতিৰ সাজত প্ৰয়োজন হোৱা মাছ অধিক হ'লে ঘোঁৰাচাঙত ভালদৰে শুকুৱাই থায়। মন গ'লে তাকেই নামচুং তৈয়াৰ কৰে আৰু সঁচি থয়। খাল-বিল, পুখুৰীত মাছ সহজলভ্য হ'লে মাৰি আনি নামচুং হিচাপে দীঘদিনলৈ সঁচি থয়। বিশেষকৈ কামৰ সময়ত মাছ মাৰিবলৈ সময়ৰ অভাৱ হয় বাবে আজৰি সময়তেই সিৰোৰ প্ৰস্তুত কৰি ৰখা হয়। তাৰ পাছত খাবলৈ মন গ'লেই খাই অত্যন্ত সোৱাদেৰে পেটৰ ভোক শুচায়। এই লেখকৰে 'সোৱণশিৰিৰ এচুঙা নামচুং' শীৰ্ষক কবিতাৰ কেইটামান শাৰী তুলি ধৰিলো—

"চাংমাই শালৰ ঘোঁৰাচাঙত এঁচেঙে সঁচি থয়

এচুঙা এচুঙাকৈ নামচুং

চুঙাবোৰৰপৰা ওলায় নিগৰি নিগৰি

বুড়ুকিত এটি খাওঁ খাওঁ গোছ

জুইৰ তাপত তৰাপাতৰ ভাঁজত।

সোৱণশিৰিৰ এচুঙা নামচুং ভক্ষণ কৰিলে

মুঠি মুঠি ভোক ওচে পেটৰ

সবল হয় দিনৰ ক্লান্ত শৰীৰ।"

(‘তেজফুল-সময়’, সম্পাদনা- লক্ষপতি, প্ৰকাশ)

নামচুংৰ প্ৰস্তুত প্ৰণালী বিজ্ঞানসন্মত। অন্য জাতিৰ মানুহে মাছ ব'দত শুকুৱায়; কিন্তু মিচিং মানুহে জুইত শুকুৱায়। ব'দত শুকুৱা মাছত মাৰি পৰি কলী পাৰি দিয়ে। ফলত মাছবোৰত পোক হয়। জুইত শুকুৱা মাছত মাৰি পৰি নোৱৰাৰ কাৰণে তাত পোক হ'ব নোৱাৰে। অৱশ্যে যত্নৰ অভাৱত পাছলৈ মাৰি পৰি পোক হোৱাও দেখা যায়। মাছবোৰ শুকুৱাওঁতে আৰু চুঙাত ভৰোৱা মাছৰ তড়িত যাতে পোক নতুবা তেনে জাতীয় কীট সোমাব নোৱাৰে তালৈ মিচিং তিবোতা সকলে সতৰ্ক দৃষ্টি ৰাখে। বহুত যত্নৰ পাছতো শুকুৱা মাছত নতুবা চুঙাত ভৰোৱা গুড়ি মাছত পোক হোৱা দেখা যায়। অৱশ্যে এনে মাছ বা নামচুং ভক্ষণ কৰা নহয়। সিৰোৰ মাটিত পুতি থোৱা হয়, নতুবা জুইত পুৰি দিয়া হয়।

নামচুং তৈয়াৰ কৰাৰ নিৰ্দিষ্ট সময় নাই। যেতিয়া বহুত পৰিমাণৰ মাছ পোৱা যায় তেতিয়াই নামচুং তৈয়াৰ কৰে।

আজিকালি নগৰত বসবাস কৰা মিচিং সকলেও গাঁৱত খাই অহা নামচুঙৰ সোৱাদ পাহৰিব নোৱাৰি গাঁৱৰ কোনোবা আত্মীয় লোকৰপৰা নামচুং লৈ আনি আপাহতে ভক্ষণ কৰে। কেতিয়াবা কিনিও আনে, নতুবা আত্মীয় লোকক টকা দি মাছ কিনোৱাই নামচুং তৈয়াৰ কৰিবলৈ দিয়ে।

এতিয়া প্ৰশ্ন হ'ল মিচিং সকলে কেনেকৈ নামচুং তৈয়াৰ কৰে? এবিধ পদ্ধতিৰে নামচুং তৈয়াৰ কৰা হয়। সৰু ডাঙৰ সকলো মাছকে নামচুং কৰিব পাৰে। প্ৰথমে মাছবোৰৰ পেটু-চেটু গুচাই ভালদৰে পানীত ধুই ছাফা কৰি লোৱাৰ পাছত চালনীৰে ধোৱাচাঙত দি খৰখৰীয়াকৈ শুকুৱাই লোৱা হয়। মাছবোৰ নুতকালে নামচুং ভেজভেজীয়া হয়। শুকান মাছখিনি গুড়ি গুড়িকৈ উড়ালত হয়। তাৰ পাছত চুঙাত ভৰোৱা হয়। চুঙা মানে যিকোনো বাঁহৰ চুঙা। চুঙাটো শুকান বাঁহৰ লোৱা হয়। কেঁচা বাঁহ বেয়া। তাত খোৱা নামচুংসেমেকি যায় আৰু ভেৰুঁবে ধৰে। কেঁচা বাঁহৰ চুঙা হ'লে তাক প্ৰথমে ধোৱাচাঙত বহুত দিন ধৰি শুকুৱাই লোৱা হয়। তাৰ পাছতহে তাক ব্যৱহাৰ কৰে। বাঁহৰ চুঙাৰ উপৰিও মাটিৰ টেকেলী, কলহ, পিতলৰ কলহ আদিতো ভৰাই দীঘদিনলৈ ৰাখি নামচুং খোৱা হয়। আজিকালি মানুহবোৰ নগৰমুখী হোৱাত প্লাষ্টিকৰ বৈয়াম, টেমা, হৰলিকৰ টেমা, বটল আদিতো নামচুং সংৰক্ষণ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছে। সেইবোৰৰ ভিতৰত বাঁহৰ চুঙাই উপযোগী আৰু তাত ভৰোৱা নামচুঙেই উৎকৃষ্ট।

চুঙাতেই হওক বা কলহতেই হওক, নামচুঙ ভৰোৱাৰ পাছত যাতে মাখি নতুবা তেনেকুৱা কোনো অপকাৰী পোক প্ৰবেশ কৰিব নোৱাৰাকৈ পৰিষ্কাৰ ধানখেৰেৰে নতুবা পৰিষ্কাৰ কাপোৰেৰে মুখত সোপা দিয়া হয়। আজিকালি সোপা দিবলৈ পলিথিনো ব্যৱহাৰ কৰে। দীঘদিন ধৰি সাঁচি খবলগীয়া চুঙাবোৰৰ মুখত দিয়া খেৰ-পলিথিন-কাপোৰ আদিৰ ওপৰত মাটি লেপি দিয়া হয়। তেনে কৰিলে তাত পোক-পতঙ্গ সোমাব নোৱাৰে। নামচুঙৰ চুঙাবোৰ সাধাৰণতে ধোৱাচাঙতেই খোৱা হয়। জুইৰ তাপ পাই থাকিলে পোক নহয় আৰু ভেৰুঁবিব নোৱাৰে। ভেৰুঁবিলে অত্যন্ত গোছায়। ফলত খাব নোৱাৰা হয়, নষ্ট হৈ যায়।

চুঙা বা কলহৰপৰা কেনেকৈ নামচুং উলিওৱা হয়? চুঙাটো ফলা হয় নে টুকুৰা-টুকুৰাকৈ কাটি উলিয়ায়? কলহটো ভাঙি দিয়া হয় নে তাত হাত ভৰাই উলিয়াই অনা হয়? এইবোৰ এটাও কৰা নহয়। এটা সহজ উপায়েৰে চুঙা নতুবা কলহ আদিৰপৰা যথাসময়ত নামচুং উলিয়াই খোৱা হয়। চেপেটাকৈ এপাট বাঁহৰ মাৰি বনোৱা হয়। সাইলাখ গাঁৱৰ পাঠশালাত পঢ়া কণ-মইনাইতে ব্যৱহাৰ কৰা বাঁহৰ ছেলপাতৰ দৰে। যিমান পাৰে ব্যৱহাৰত উপযোগীকৈ বনোৱা হয়। হয়তো কিছুলোকে লোহাও ব্যৱহাৰ কৰে। এই মাৰিজালেৰে যিমানখিনি খোৱা হ'ব সিমানখিনি খুচি খুচি উলিয়াই লোৱা হয়। মাৰিজাল পাছত ব্যৱহাৰ কৰিব পৰাকৈ ধুই ধোৱা চাঙত খোৱা হয়। নামচুং উলিওৱাৰ পাছত মুখখন আকৌ ভালদৰে সোপা মাৰি

খোৱা হয়। কিছুমান নামচুং শুকান হয় আৰু আন কিছুমান ভেজভেজীয়া হয়। এইটো শুকুৱাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। শুকানবোৰ চুঙাৰপৰা উলিয়াবলৈ অধিক সহজ। উভয় প্ৰকাৰে কিছুমান সোৱাদ লগা আৰু আন কিছুমান সোৱাদ লগা নহয়। এইটো প্ৰস্তুত প্ৰণালী আৰু মাছৰ বিভিন্ন স্বাদৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে।

নামচুঙৰ লগত আন আন দ্ৰব্য মিশ্ৰণ কৰিব পাৰেনে? কনশাক খোৱাত মিচিংসকল অগ্ৰণী। তেওঁলোকে বিবিধ কনশাকৰ সমাহাৰত তৈয়াৰ কৰে সু-স্বাদু ব্যঞ্জন। তেনেকৈ বিবিধ দ্ৰব্যৰ সমাহাৰত সোৱাদলগা কৰি তোলা হয় নামচুং। শুকান মাছবোৰ উৰালত খুন্দোতে লগত শুকান জলকীয়া, নহৰু, কচুখোৰ, কচুপাত আদি মিহলোৱা হয়। তেনে কৰিলে অধিক জুতি লগা হয়। তদুপৰি সুগন্ধ যুক্ত হৈ ধকাত নামচুঙৰ বেয়া গন্ধ নোলায়। লগতে এই গন্ধৰ কাৰণে তাত পোক সোমাব নোৱাৰে।

নামচুং কেনেকৈ খোৱা হয়? সাধাৰণতে পাতত দি নামচুং সিজোৱা হয়। কলপাত আৰু তৰাপাতেই অধিক সুবিধাজনক। কলপাততকৈ তৰাপাতত দি সিজোৱা নামচুং বেছি সোৱাদ লগা। অৱশ্যে বৰ্তমান কলপাত আৰু তৰাপাতৰ অভাৱ হোৱাত লগতে মানুহবোৰ চহৰমুখী হোৱাত বেছিকৈ ভাজি খাবলৈ লৈছে। সেমেকা নতুবা ভেজভেজীয়া নামচুং হলে পাতত দিওঁতে বেছি সময় জুইত দিয়া হয়। পাতেৰে ভালকৈ মেৰিয়াই লোৱাৰ পাছত অঙঠা নতুবা ফুটুজুইৰ মাজত সোমোৱাই দিব লাগে। বেছিকৈ পুৰিলে তিতা হয় আৰু খাবলৈ বেয়া লাগে। মেৰিওৱা পাতখন পুৰিলে নামচুংখিনিও পোৰা যায়। যাতে পাত পুৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে পাতেৰে মেৰিয়াই বন্ধা নামচুং টোপোলাৰ ওপৰত ভজা কলহৰ টুকুৰা নতুবা তেনে কোনো লোহা বা টিনৰ টুকুৰা দিব লাগে। পুৰিবলৈ দিয়াতকৈ যিমান পাৰে ঘাপ দিয়া ভাল। নামচুং শুকান হ'লে তাত সামান্য পৰিমাণৰ পানী দিয়া হয়।

পাতত দিয়াৰ পাছত কেনেকৈ খাব? আগতীয়াকৈ গোটাি খোৱা কোনো পাচলি নাথাকিলে গৰম ভাত কেইটামানৰ লগত কেঁচা জলকীয়া বা পোৰা শুকান জলকীয়া আৰু নামচুং মিহলাই সানি পিটিকি খালে ভাল লাগে। কৰ্মট মিচিং সকলে ভোজন সময়ত পথাৰ, ঘৰ নতুবা যথাস্থানত তেনেদৰে খাই শাৰীৰিক সবল কৰি তোলে। জলকীয়াৰ ভিতৰত বিহ জলকীয়া বা কণ জলকীয়া হ'লে খাই বেছি তৃপ্তি পোৱা যায়।

মিচিংসকলে পাতেৰে বন্ধা নামচুং ভাত ৰাছোতে নতুবা চিজি সিজাগুতে লগতে দি সিজায়। তেনে কৰিলে এক গুলিত দুই ডিকাৰ হয় আৰু তেনেদৰেও অধিক সোৱাদ লাগে। পাতত দিয়া নামচুঙৰ লগত পোৰা বেঙেনা, পোৰা জিকা-ভোল, পোৰা আলু, পোৰা বিলাহী, পোৰা কেঁচা জলকীয়া আদিৰ লগত কেঁচা পিৰাজ দি ভালদৰে সানি পিটিকি খালে লাৱণ্য সোৱাদ পোৱা যায়। লগতে আদা, নহৰু, ধনীয়া আদিও অলপ অলপকৈ পিহি দিলে আৰু জুতি লগা হয়। সিজোৱা কলডিলৰ লগতো পিটিকা কৰি খালে অত্যন্ত

সোৱাদ পোৱা যায়। এনেদৰে বিবিধ বস্তুৰ লগত পাতত দিয়া নামচুং মিহলাই খালে তৃপ্তিদায়ক ফল পাব পাৰি।

পাতত দিয়াৰ উপৰিও আৰু কেনেদৰে খাব পাৰি? পিৰীজৰ লগত জলকীয়া, নিমখ, হালধি আদি দি ভাজি খালেও ভাল লাগে। ভাজোতে যাতে সেই-পুৰি নাযায় তালৈ লক্ষ্য কৰা উচিত। এই ক্ষেত্ৰত প্ৰথমে পিৰীজখিনি ভাজি লোৱা হয়। জুলীয়া আঞ্জাতো নামচুং অধিক সোৱাদ লগা। কচুখোৰৰ লগত অত্যন্ত মিলে। কেঁচা কচুখোৰ নতুবা কচুৰ মাটিত বগোৱা শিপা (মিচিং সকলে 'ইঙৰি' বুলি কয়) খিনি ধোঁৱাচাঙত দিনচেৰেক শুকুৱাব লাগে। শুকুৱাই ল'লে খজুৱতি নাইকিয়া হয়। ভাজিবলৈ প্ৰয়োজন নাথাকে। প্ৰথমে কচুখিনি নিমখ, জলকীয়া, হালধি দি ভালদৰে সিজাই লোৱাৰ পাছত নামচুং দিব লাগে। বেছি পানী দিব নালাগে, থুপথুপীয়া হ'লে ভাল। তাত জালুক দিব লাগে। তাৰ পাছত তেলত নহক দি পগাব লাগে।

নামচুঙৰ উপকাৰিতা আৰু অপকাৰিতা কি? মাছত যি ভিটামিন থাকে নামচুঙতো একেই ভিটামিন থাকে। মিচিঙসকলৰ বাবে নামচুং যেন আকালৰ খন। কমই জীৱন। মিচিঙসকলে পুৰাবপৰা বাতিলৈকে কামতেই ব্যস্ত থাকে। এনে কামৰ সময়ত মাছ বা অন্যান্য চিকাৰ কৰি খোৱাৰ সুযোগ নাথাকে। সেয়ে আঞ্জৰি সময়তে প্ৰস্তুত কৰি খোৱা নামচুঙকে ব্যস্তময় দিনবোৰত খাদ্য হিচাপে গ্ৰহণ কৰে। আঘোণ আৰু পূহ, আহাৰ আৰু শাওণ মাহৰ বাবে বৈজ্ঞানিক নামচুং সঁচিবলগীয়া হয়। সেই সময়ছোৱাত কৃষিজীৱী মিচিঙসকল সৰ্বাধিকভাৱে খেতিত ব্যস্ত থাকে। ব্যস্তময় সময়ত কম সময়তে উলিয়াই খবকৈ খোৱাত নামচুং সুবিধাজনক।

প্ৰত্যেক বস্তুৰ যেনেকৈ উপকাৰিতা থাকে, তেনেকৈ অপকাৰিতাও থাকে। সকলোৰেই জানে— "To much of everything is very bad"। নামচুং বেছিকৈ খালে পেটৰ বিষ,

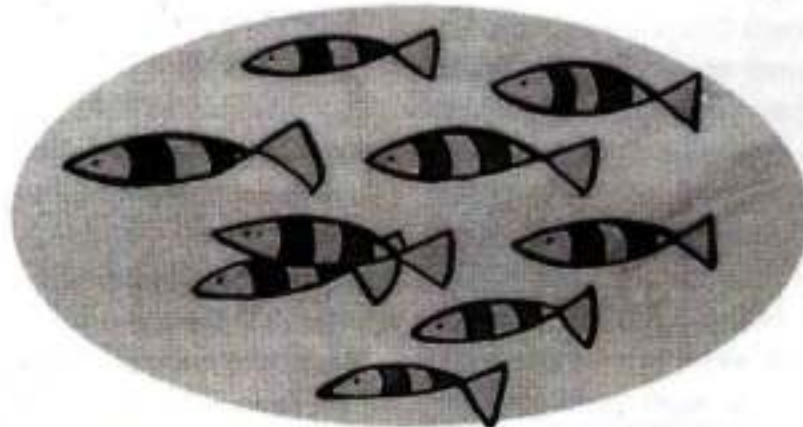
অত্যন্ত সোৱাদৰ বাবেই নামচুং মিচিং সমাজৰ উপৰিও আন আন সমাজতো বহলভাৱে জনপ্ৰিয় হৈ পৰিছে। ভক্ষণ কৰা মানুহৰ সংখ্যাও বৃদ্ধি পাইছে। নামচুঙে মিচিং সমাজৰ খাদ্য-সস্তাৰ সমৃদ্ধিশালী কৰি তোলাৰ লগতে আন আন প্ৰদেশবোৰতো জাতিটোক পৰিচিত কৰি তুলিছে।

তেতিয়া সেই আঞ্জা নন্দনতাত্বিক খাদ্য হৈ পৰে। দালি-চজিতো নামচুং দিলে তৃপ্তিদায়ক হয়। এনেদৰে বিবিধ ব্যঞ্জনৰ লগত নামচুং মিহলাই মিচিং সকলে খাদ্য ভক্ষণ কৰি পেটৰ ভোক শুচোৱাৰ উপৰিও শাৰীৰিক সবল কৰি তোলে।

অত্যন্ত সোৱাদৰ বাবেই নামচুং মিচিং সমাজৰ উপৰিও আন আন সমাজতো বহলভাৱে জনপ্ৰিয় হৈ পৰিছে। ভক্ষণ কৰা মানুহৰ সংখ্যাও বৃদ্ধি পাইছে। নামচুঙে মিচিং সমাজৰ খাদ্য-সস্তাৰ সমৃদ্ধিশালী কৰি তোলাৰ লগতে আন আন প্ৰদেশবোৰতো জাতিটোক পৰিচিত কৰি তুলিছে।

পেটৰ অসুখ আৰু গেষ্ট্ৰিক হোৱাৰ সুবিধা থাকে। গতিকে চাই চাই খোৱা উচিত।

বৰ্তমান নামচুং আপুৰুগীয়া খাদ্য সম্পদ হৈ পৰিছে। বিভিন্ন প্ৰাকৃতিক দুৰ্যোগ, পোনা-পোৱালিৰ পৰা আদি কৰি কৰী দিয়া ডাঙৰ মাছবিলাকো ধৰি ধৰি খাবলৈ লোৱাত নদী, খাল, বিল আদিত মাছৰ সঁচ বিচাৰি পাবলৈ নোহোৱা হৈছে। ফলত নামচুং তৈয়াৰ কৰাত অসুবিধাই দেখা দিছে। মিচিং সমাজতো পাবলৈ নোহোৱা হৈছে। ক্ৰমশঃ লোপ পাইছে। প্ৰাকৃতিক সম্পদসমূহৰ বিলুপ্তিৰ প্ৰতি সজাগ আৰু সিবোৰৰ সংৰক্ষণৰ বাহুৱা নকৰিলে প্ৰকৃতিৰ সকলো বস্তুৰপৰা বঞ্চিত হ'ব লাগিব মানুহ, মানুহ নামৰ আসুৰিক প্ৰাণী। ●

বৰগীত আৰু বৰগীতৰ বৈশিষ্ট্য

কানু গোস্বামী
প্রবন্ধা, অসমীয়া বিভাগ

ভক্তি আন্দোলন প্রধানতঃ অনুভূতিপ্রবণ আৰু ই প্ৰাণৰ উচ্ছ্বাসক মুখৰিত কৰি তোলে। ভাৰতৰ বিভিন্ন প্ৰদেশৰ বৈষ্ণৱ আন্দোলনসমূহে বিভিন্ন ভাষাত লিৰিক বা গীতি-কবিতাৰ জন্ম দা- দিছে। অসমতো এই আন্দোলন সৃষ্টিশীল হৈ পৰে আৰু তাৰ ফলস্বৰূপে মহাপুৰুষ দুজনাৰ হাতত বৰগীতৰ সৃষ্টি হয়। দৰাচলতে মহাপুৰুষ দুজনাই 'বৰগীত' বুলি নামকৰণ কৰি কোনো গীতকে বচনা কৰা নাই। গুৰু দুজনাই সৃষ্টি কৰা ভক্তিমূলক গীতসমূহক পৃথককৈ বাখিবৰ কাৰণে পিছৰ শিষ্যসকলে 'বৰগীত' শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰে।

বৰগীতবোৰ প্ৰধানকৈ উচ্চাঙ্গ শ্ৰেণীৰ। ইয়াৰ সুৰ, তাল, লয় আদি খোল আৰু তালৰ সংযোগত তোলা হয়। গীতবোৰৰ মাজেৰে ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণৰ জীৱনৰ নানান লীলা বৰ্ণনা কৰা আছে। বৰগীত কি, ইয়াৰ এটা নিৰ্দিষ্ট সংজ্ঞা উত্থাপন কৰাটো কঠিন। ডঃ বাৰীকান্ত কাকতিয়ে বৰগীতক ইংৰাজীত 'Noble Numbers', কালিবাম মেধিয়ে 'Great Song' বা 'Song Celestial', আৰু অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী প্ৰণেতা দেৱেন্দ্ৰনাথ বেজবৰুৱাই 'Holy song' বুলি কৈছে। মহাপুৰুষ দুজনাৰ বৰগীত বচনাৰ বহুকাল আগৰেপৰা 'গীতা', 'ভাগৱত', 'মহাভাগৱত', 'ৰামায়ণ', 'পুৰাণ' আদিৰ চৰ্চাৰ লগে লগে 'হিনু' অৰ্থাৎ ভাৰতীয় সংগীত চৰ্চা অসমত প্ৰচলিত আছিল। যিবিলাকৰ লগত ফেৰ মাৰি অসমৰ থলুৱা সুৰো বিৰাজ কৰিছিল। বৈষ্ণৱ যুগৰ অবৈষ্ণৱ গীত ৰচয়িতা

দুৰ্গাবৰ, পীতাম্বৰদেৱ আৰু সুকবি নাৰায়ণদেৱ আদিৰ গীতত ব্যৱহৃত বাণ আৰু মহাপুৰুষ দুজনাৰ গীতসমূহত ব্যৱহৃত বাণ তালিকা কৰিলে কম-বেছি একেই ধৰণৰে হ'ব। তেনেহ'লে মহাপুৰুষ দুজনাৰ গীতবাজিক এটা বিশিষ্ট নামাকৰণ কৰাৰ অৰ্থ কি হ'ব পাৰে?

"দেবু সখি, মধুৰ মুকতি হৰি।

ধৰি অধৰে পূৰে মুকাৰী।।" (বৰগীত, শংকৰদেৱ)

গুৰুৰ বৰগীতফাকিলে লক্ষ্য কৰিলে বৰগীতৰ এটা প্ৰধান বৈশিষ্ট্য ভাষাৰ বিচিত্ৰতাৰ ৰূপটো ধৰা পৰে। মহাপুৰুষ দুজনাৰ প্ৰায়খিনি বৰগীতৰ ভাষা ব্ৰজাৱলী। মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ প্ৰায় মধ্যাহ্ন জীৱনৰ সময়ত অসম-বঙ্গ আৰু উৰিষ্যাৰ বিশেষকৈ ব্ৰজপ্ৰিয় শ্ৰীকৃষ্ণক কেন্দ্ৰ কৰি কিছুমান গীত-মাতৰ ব্যৱহৃত একোটি উপভাষাৰ সৃষ্টি হৈছিল। বেৰেলি, আলিগড়, আগ্ৰা, মথুৰা, বাৰানসী আদি ঠাইৰ আশে-পাশে প্ৰচলিত পশ্চিমা হিন্দীৰ অপভ্ৰংশ ব্ৰজভাষাৰ লগত এই কৃত্ৰিম উপভাষা ব্ৰজাৱলীৰ কোনো সম্পৰ্ক নাই। সেই সময়ৰ মৈথিলী, উড়িয়া, অসমৰ বৈষ্ণৱ কবিসকলে সৃষ্টি কৰি লোৱা এই সাহিত্যিক ভাষাক ব্ৰজবুলি, ব্ৰজবোল আৰু অসমত সাধাৰণ কথাত ব্ৰজাৱলী বোলে। এই কৃত্ৰিম সাহিত্যিক ভাষাটোৰ এইবোৰ নামকৰণ ঠিক শংকৰদেৱৰ দিনতে হোৱা যেন নালাগে। অংকীয়া নাটবোৰতো 'ব্ৰজাৱলী' ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ব্ৰজাৱলী ভাষাক কোনো ঠাইৰ চলিত ভাষা বুলি ধৰি লোৱা টন।

পৃথিবীর রূপ খুঁজিতে যাইনা আর; এই গভীর ইন্দ্রিয় চিত্তনার আত্মপ্রকাশ বা তাঁর **Sensuousness** হয়ত ইংরেজ কবি **Keats** এর চাইতেও কোন কোন ক্ষেত্রে ছিল আরও বেশি সংবেদনশীল যা কিছু সত্য তাকে তিনি প্রকৃতি থেকেই উন্মোচন বা উন্মোচন করেছেন। জীবনের একান্ত বাস্তব কে জানতে গিয়ে বলিষ্ঠ কবি কখনও হয়ত রক্ত বাস্তব অথবা রক্ত সত্যকে প্রকাশিত করেছেন অন্যরকম সৌন্দর্যে, তার প্রয়োজন ও অবশ্য স্বীকার্য, মহত চিত্তনার স্থানে গভীর উপলক্ষির জগতে পৌঁছবার এটি হচ্ছে অতি প্রয়োজনীয় সোপান। যাকে কবি অগ্রাহ্য করতে পারেন না। **To reach up to the soul the body is an indispensable medium** ইংরেজ কবি **Robert Browning** এর মত এই উপলক্ষি জীবনানন্দের ছিল।

পাত্রী প্রকৃতির সিদ্ধতা যেমন দেখেছেন **City life** বা নগর জীবনের বিক্ষণশী কোলাহল, **Literature of the absurd**, **anti novel** এ সবার অস্তিত্বও এখানে বুঁজে পাওয়া যায়। **DYLAN THOMAS** আধুনিক কবি তাঁর কবিতায় অতি কাব্যনিক বিষয়বস্তু নিয়ে আসেন। এ ছাড়াও **HENRY MILLER** ইত্যাদি কবিগণ তাঁদের সাহিত্যে এই ভাবধারা প্রবর্তন করেন।

মহত্তর কাঙ্গা, রাজনীতি, করনীতি, দুচোখ মেলে লক্ষ্য করেছেন নগরের রাস্তাঘাট, শেষ ট্রামের শব্দ মুছে গিয়ে কলকাতায় জীবন-জলতও অস্তিম নিশিথ, কিছুই তাঁর অবলোকন থেকে বাদ যায়নি। নিপিড়িত সমাজ কে সমালোচনা করেছেন কঠিন ভাবে। কুষ্ঠরোগীকে হহিভ্রান্ত খুলে তুষ্মার জলমেটাতে দেখেছেন, দেখেছেন সভ্যতার সফট বস্ত্রবানী সভ্যতার করুণ পরিণতি। সোঁদা ফুট পাখে ভিখিরীর দল, ত্রেতলার হাট, টালার জল, ভিখিরীর চরম কষ্ট, যাদের একটি পরস্পা দিতে নারাজ সম্পন্ন ঘরের বধু। মুক্ত মহত্তর ৪৭ এর দেশ বিভাগের সাক্ষী কবি। নিম্নবিত্ত মধ্যবিত্ত জীবনের চরম বন্ধনা, সমাজ ব্যবস্থার চরম অন্যায় দেখে কখনও মর্মান্বিত কবি গভীর দুঃচিন্তায় আতঙ্কিত কবি তাই বলেন—

মহত্তর শেষ হলে পুনরায় নব মহত্তর
মুক্ত শেষ হয়ে গেলে নতুন মুক্তের নাস্তরোল।

এই অবক্ষয় পশু সমাজের মূল্যহীনতা এবং বৈষয়িক চিন্তায় ব্যাকুল মানুষের জন্ম তাঁর শেষ আশার বানী উচ্চারিত হয়েছিল অত্যন্ত প্রকট ভঙ্গিতে। তিনি দেখেছিলেন, প্রকৃতির কাছ থেকে মানুষকে বহু দূরে সব স্মৃতি। দেখেছিলেন প্রেম ভালবাসার ত্রেতনা। যেটি মানুষের জীবনে সব চাইতে বেশি প্রয়োজন। তাই সর্বসহা প্রকৃতির কোলে কিড়ে এসে মানুষকে গভীর গভীরতর অসুখ থেকে বাঁচাতে চেয়েছেন। কারণ তিনি দেখেছেন সমুদ্র নীল, স্কিনুকের গায়ে আলপনা, পাখীর কল্লোল, বসন্তের গান, ঋতুের প্রতিমূর্তি প্রকৃতি রূপে এসেছে কল্যাণময়ী নারী সুরঞ্জনা বহু মৃতদের রোল বুকে ধারণ করে ও যে সে জোরের কল্লোল।

কবি বস্তু পথ পরিচয় করে অবশেষে উপস্থিত হয়েছেন নাটোরের বনলতাসেনের কাছে। এও প্রকৃতির ঐশ্বর্যের আর একটি দিক। যে প্রকৃতি কে তিনি পরম প্রকৃতির পরম আশ্রয়ালিনী রূপে মানবিক আবেদনে সমৃদ্ধ করেছেন, তাঁরই কাছে তিনি চেয়েছেন পরম আশ্রয়।

ফুরায় এ জীবনের সব লেনদেন;

থাকে শুধু অনুকার, সুখোমুখি বসিবার বনলতাসেন।

সর্বশেহর (মানুষের মঙ্গলকামনায়) কবির আশা—

মানুষকে সেতু থেকে সেতু লোক পার হতে হয়। তিনি বলেছেন জ্ঞান হোষ প্রেম, প্রেম জ্ঞান (আলোকপত্র)

তবু আদি ব্যাথা হবে কল্যাণী

জীবনের নবনব জলধারা উচ্ছল জগতে। (আশা ভরসা)

(১) জীবনানন্দের কবিতার মধ্যে নতুনতর স্বাদ রয়েছে।

(২) মনের অন্তঃস্থল তাঁর ভাবের উৎস।

(৩) গতানুগতিক কে আঘল দেননি।

(৪) লেখার ক্ষেত্রে নতুন রীতি প্রবর্তন করেছেন।

(৫) কাব্যে যে Image গুলি প্রবর্তন করেছেন তার মধ্যে নতুনতর প্রচুর। কাব্যে যে পরিবেশ তিনি সৃষ্টি করেছেন তা পঠক মনকে এক বিষয় বিমুক্ত কল্পনার রাজ্যে নিয়ে যায়। নাট্যকারের বনলতা সেন যেমন প্রিয়া ও প্রকৃতি তেমন এক স্বপ্ন জগতের নারী। যে কবিকে দিয়েছে দুহস্তের মানসিক শান্তি। পূর্ববঙ্গের সবুজ প্রকৃতি বর্ণনার মধ্যে এই নতুন সাহিত্য শৈলির উপস্থিতি রয়েছে, যা গতানুগতিক কাব্যে নেই। এই ভাবে জীবনানন্দ এক নতুন অনুভূতির বিশ্ব সৃষ্টি করেছেন। তেমন এমন এক জগত পাঠককে উপহার দিয়েছেন যেখানে মানুষের অস্তিত্ব উপস্থিত। মানুষের সুখ-দুঃখ বেদনা, সমাজ, ঐশ্বর্য সৃষ্টি পাখী ও প্রাণী খাল-খেত সবুজ ত্রেনা আরও উপস্থিত ছোট ধানশিঙি নদীটি। এখানেই বাংলার কবি জীবনানন্দ স্বতন্ত্র ও সমৃদ্ধ। তাঁর **Sensuousness Keats** এর **Sensuousness** স্বতন্ত্র ও শক্তিশালী **Pure Poetry**-র গুণাবলী তাঁর মধ্যে রয়েছে। **W.B. Yeats**-এর সাথে সামঞ্জস্য রয়েছে অনুভব কল্পনা ও দর্শনের ক্ষেত্রে। **Keats**-এর **BYZANTIAM Poems** এ কল্পনার প্রাধান্য জীবন দর্শনে সমৃদ্ধ। জীবনানন্দের রচনার মধ্যেও আমরা তা পাই তবে তা সম্পূর্ণ নিজস্ব নিয়মে, তাই তিনি এক স্বতন্ত্র ও বলিষ্ঠ ধারাকে প্রতিষ্ঠিত করতে সক্ষম হয়েছেন।

আমার কবিতা বা এ কাব্যের কবিতাতে নির্জন বা নির্জনতম আখ্যা দেওয়া হয়েছে, কেউ বলেছেন, এ কবিতা প্রধানতঃ প্রকৃতির বা প্রধানতঃ ইতিহাস ও সমাজ-চেতনার অন্য মতে নিশ্চেতনার; কারো মীমাংসায় এ কাব্য একান্তই প্রতীকী সম্পূর্ণ অবচেতনার; সুররিয়ালিষ্ট। আরো নানারকম আখ্যা চোখে পড়েছে। প্রায় সবই আংশিক ভাবে সত্য বোলা কোনো কবিতা বা কাব্যের কোন কোন অধ্যায় সম্বন্ধে খাটি; সমগ্র কাব্যের ব্যাখ্যা হিসেবে ●

পৰিবৰ্তনশীল সমাজ আৰু যুৱ প্ৰজন্ম

সংস্কৃত সমাজ আৰু যুৱ প্ৰজন্ম

চিন্ময় দত্ত

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ (বিজ্ঞান)

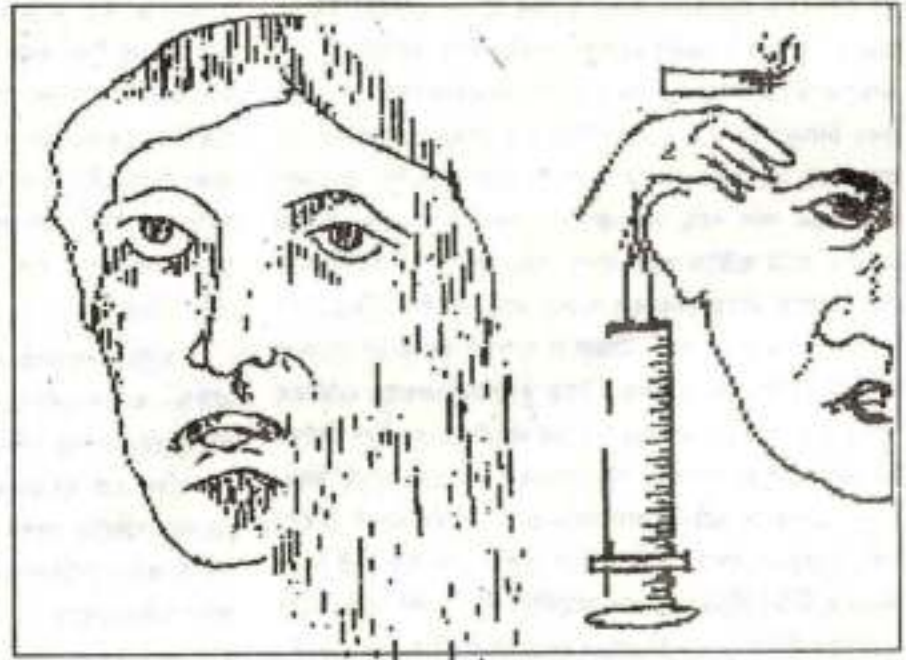
আধুনিক পৃথিৱীত এজন মানুহৰ জীৱন ধাৰণৰ মান তথা সামাজিক দৃষ্টিভঙ্গী পোনপটীয়া বা আওপকীয়াকৈ মানুহজনৰ অৰ্থনৈতিক অবস্থাটোৰ আৰম্ভ নিৰ্ভৰ কৰে। সহজ ভাষাত টকা হৈছে সকলোৰে এক অবিচ্ছেদ্য লগতে অত্যাৱশ্যকীয় চালিকা শক্তি। ইয়াৰ অভাৱত এজন মানুহৰ উন্নতিৰ পৰিসীমা টুটি আহে। এই টকাই বিভিন্নজনক বিপথে পৰিচালিত কৰিব পাৰে বা কৰি আহিছে। অভাৱত স্বভাৱ নষ্ট হোৱাৰ এক সাক্ষ্য এই টকা। আজিৰ এই পৃথিৱীত প্ৰতিযোগিতা বুলিলে তাৰ আৰম্ভ লুকাই থকা সাফল্যটোও টকা বা টকাৰেই অন্য এক ৰূপ। মুঠতে এক নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যক কেন্দ্ৰ কৰি সাংসৰিক মানুহবোৰ পৰিচালিত হয় আৰু উত্থান-পতনৰ মাপ-কাঠী বুলিও বহু সময়ত গণ্য কৰা হয়; সেইটোৱেই হ'ল টকা। এই টকাৰ মোহৰ মেৰপাকত মানুহ সহজেই আবদ্ধ হয়।

সং উপায়েৰে শ্ৰমৰ বিনিময়ত উপাৰ্জন কৰা টকাক সমাজে সং ভাবেৰেই গ্ৰহণ কৰে। কিন্তু যিবোৰ ধন অৰ্জন কৰাৰ সহজ আৰু খৰটকীয়া উপায় সেইবোৰ পথ সমাজৰ কামা নহয়, কাৰণ তেনেবোৰ পথ সদায় বেয়া বুলি গণ্য হৈ আহিছে। এনেবোৰ পথৰ প্ৰতি যুৱচামৰ একাংশ বলি হৈছে, অৰ্থাৎ আগ্ৰহী হৈ পৰিছে। তদুপৰি উচ্চপদত অধিষ্ঠিত ব্যক্তিয়েও কম সময়ৰ ভিতৰত অধিক ধন খটাৰ প্ৰৱণতাত ভূমি আধস্যাত, ভেটি লোৱা আদি জাতীয় কু-পথৰ আশ্ৰয় লোৱা কথা এতিয়া সকলোৰে জ্ঞাত। এই সকলোবোৰৰ প্ৰভাৱ নিশ্চয়কৈ আমাৰ সমাজৰ ওপৰতো পৰিছে আৰু তাৰ ফলত নিশ্চয় ক্ষতি হৈছে সমাজখনৰ। ইয়াৰ ওপৰতে, আহক পিছৰ কথাখিনি পৰ্যালোচনা কৰো।

ঘৰখনৰ ডাঙৰ অপূৰ্ব। তাৰ তলত দুজনীকৈ বিয়া দিবলগীয়া ভনীয়েক আছে। শিক্ষা-দীক্ষাৰে পৰিপুষ্ট অপূৰ্বৰ কোনো চাকৰি ৰাকৰি নাই। বাপেক গুচৰৰে মূল এখনৰ মালিক। একে আৰাৰে ক'বলৈ গ'লে অপূৰ্ব হ'ল এজন শিক্ষিত

নিকনুৱা, যিজনে দিনৰ পিছত দিন ধৰি চাকৰি নাপাই একপ্ৰকাৰ হৈ পৰিছে হতাশাগ্ৰস্ত। দেউতাকে ইমান দিনে চলাই থকা ঘৰখনো লাহে লাহে অভাৱত ভূগিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে, কাৰণ ইতিমধ্যে তেওঁৰ চাকৰিকাল শেষ। দিনৰ পিছত দিন ধৰিও যেতিয়া অপূৰ্বই এটা চাকৰিও উলিয়াব নোৱাৰিলে তেতিয়া তাৰ চকুত ধৰা দিলে ঘৰখনৰ চূড়ান্ত নিৰাপত্তাহীনতাৰ কথা। ঘৰত থকা বুঢ়া মাক-বাপেকহাল আৰু বিয়াৰ উপযুক্ত হৈয়ে ঘৰত বহি থকা ভনীয়েক দুজনীৰ ছুটি তাৰ চকুত তাঁহি উঠাত সি ৰব অসহায় অনুভৱ কৰিলে। এনেহে দুৰ্ভাগ্যৰ মাজতে এদিন অপূৰ্বৰ ভাগ্যচক্ৰ আনফালে ঢাল খালে।

লাহে লাহে ঘৰখনত নানা বস্তুৰে ভৰি পৰিল, যিবোৰ আছিল ঘৰখনৰ বাবে দুৰ্লভ, এক কথাত অসম্ভৱ এটা সুপোনৰ দৰে। ঘৰখনত হঠাতে অহা এই পৰিবৰ্তনত সকলোৱে আচৰিত হ'ল।

মাক-দেউতাকে যেতিয়া অপূৰ্বই ইমানবোৰ টকা পোৱাৰ উৎসৰ কথা সুধিলে, তেতিয়া সি এটা স্বস্তিগত কোম্পানীত চাকৰি পোৱা বুলি ক'লে। দিন বাগৰাৰ লগে লগে ঘৰ ভৰি পৰিল অত্যাধুনিক

বন্ধৰে। ইয়াৰ মাজতে ভনীয়েক দুজনীৰো বিয়া হৈ গ'ল মহা ধুমধামেৰে। কিন্তু ইয়াৰ মাজতে এদিন লাগিল কেণাটো। এদিন অপূৰ্ব পুলিচৰ হাতত ধৰা পৰি জেলত সোমাবলগীয়া হ'ল। কিন্তু অপূৰ্বই কি এনেকুৱা কাম কৰিলে যাৰ বাবে সি জেলৰ ভাতৰ সোৱাদ লবলগীয়া হ'ল? মাক-বাপেকে ইমানদিনে ভাবি থকা আৰু অপূৰ্বই কোৱাৰ দৰে সি সঁচাই ব্যক্তিগত কোম্পানী এটাৰ লগত জড়িত আছিলনে? সি ইমান টকা জানো তাত চাকৰি কৰিয়েই পাইছিল? এইবোৰ সকলো কথাৰ উত্তৰ পুলিচৰ মুখেৰেই জনা গ'ল যেতিয়া সকলোৰে হতভম্ব হোৱাৰ পাৰ। পুলিচৰ মতে অপূৰ্বই কাহানিও কোনো ব্যক্তিগত কোম্পানীত চাকৰি কৰা নাছিল। অথচ, সি জড়িত আছিল এনে এক চক্ৰৰ লগত যাৰ কাম হ'ল চোৰাংভাৱে জাগছ, কোকেইন আদিৰ ব্যৱসায় চলোৱা আৰু দৰকাৰ হ'লে কাৰোবাক হত্যা কৰা। সি ইমানদিন এই চক্ৰটোৰে জড়িত থকাৰ প্ৰমাণ পুলিচে হাতে-লোটে পোৱাৰ পিছতহে তাক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিছে। হয়! এইয়াই কি ভৱিষ্যৎ আছিল অপূৰ্বৰ নিচিনা উপযুক্ত শিক্ষা-দীক্ষাৰে পালিত যুৱকৰ, যাৰ চকুতো আছিল আন হাজাৰজন যুৱকৰ দৰে এটা ৰঙীণ যৌৱনৰ সুপেচ। কিহৰ বাবে সি এনে এক অনৈতিক পথত ভৰি দিবলগীয়া হ'ল? সহজে ক'লা টকা সংগ্ৰহ কৰাৰ উৎসাহেইবা সি কাৰপৰা পালে? নিশ্চয় হতাশাত ভুগিয়েই নহয়, কাৰোবাৰ উৎসাহেও তাক জীৱনৰ এনেকুৱা কাইটীয়া পথত ভৰি দিবলৈ প্ৰলোভিত কৰিলে।

ওপৰৰ অপূৰ্বৰ কাহিনীটো এটা মাথোন কাহিনীয়েই নহয়, কাঢ় হ'লেও ই এটা কঠিন বাস্তৱ আৰ্জিৰ আমাৰ সমাজৰ। সমাজৰ অসংখ্য শিক্ষিত নিবনুৱাৰ মাজত অপূৰ্বও এজন আছিল। বিজনে উপযুক্ত অৰ্হতা আহৰণ কৰাৰ পাছতো যদি বছৰৰ পিছত বছৰ ধৰি ঘৰত নিবনুৱা হৈ বহি থাকিবলগীয়া হয়, তেতিয়া স্বাভাৱিকতেই হতাশাগ্ৰস্ত হৈ পৰে। আৰু তাৰপৰা হাত সাৰিবলৈ কাৰোবাৰ প্ৰলোভন পৰি বাছি লয় জীৱনৰ অন্ধকাৰ পথটো। অসমৰ কথাৰে আমি ঘাইকৈ চালে দেখা পাম যে 'অসম আন্দোলন'ৰ পিছত লাহে লাহে নিকনুৱাৰ সংখ্যা বাঢ়ি আহিব ধৰিছে। এই সময়ছোৱাৰ মাজত অপূৰ্বৰ নিচিনা শ-শ যুৱক এনেদৰেই হতাশাত ভুগি টকা উপাৰ্জনৰ এই সহজ কিন্তু দুৰ্ভাগ্যজনকভাৱে অনৈতিক পথত ভৰি দিছে। আমাৰ যুৱ সমাজৰ চামটোৱে এনেদৰে সিহঁতৰ জীৱনটো বিশৃঙ্খলতা আৰু অধঃপতনৰ ফালে ঢাল খুৱাই নিছে। নানান ধৰণৰ বে-আইনী কাম আৰু হত্যা-সজ্জাসৰ দ্বাৰাই সিহঁতে টকা উপাৰ্জনৰ পথটো বাছি লওঁতে এথাৰ চিন্তা কৰা নাই নিজৰ ঘৰখনৰ, নিজৰ জীৱন-যৌৱনৰ বহুমূলীয়া সময়বোৰৰ। যদি সিহঁতে এনেবোৰ নীচ চিন্তা বাদ দি কাৰো প্ৰলোভনত এই মাৰাত্মক ফলদাত ভৰি নিদি নিজৰ দক্ষতা অনুসৰি অস্ততঃ কিবা এটা সৰুৱে হওঁক

বা ডাঙৰ কাম কৰিলেহেঁতেন আমাৰ সমাজে যুৱ সমাজৰ এনে অধঃপতন আজি দেখিব নালাগিলহেঁতেন। আজি আমাৰ দেশত শশ আত্মনিয়োজন আঁচনিৰ প্ৰবৰ্তন কৰা হৈছে। হাজাৰ হাজাৰ আত্ম-সহায়ক গোট গঠন কৰা হৈছে। কিন্তু অপূৰ্বৰ নিচিনা যুৱকে কেৱল সহজে টকা উপাৰ্জনৰ পথটোতহে দৌৰে কিয়? আন আন সমাজৰ দৰে অসমীয়া ডেকাই কিয় সৰু-সুৰা কামবোৰ কৰিব নোৱাৰে? ইয়াৰ উত্তৰত হয়তো আমি মাথোন এটাই উত্তৰ পাম— অসমীয়া ডেকাৰ লাজ আৰু কৰ্মসংস্কৃতিৰ অভাৱ। যিমানদূৰ সম্ভৱ যদি কামৰ ক্ষেত্ৰত লাজ কৰা হয়, তেন্তে কোনোদিনেই কামটো কৰা সম্ভৱ নহ'ব। আৰু কৰ্মসংস্কৃতিটো আমি নিজেই গঢ়ি তুলিব লাগিব।

সমাজখনৰ কথা চিন্তা কৰোতে আমাৰ চকুৰ আগত বৰ্তমান যুৱসমাজৰ শিক্ষিত যুৱকসকলে সমাজৰ নাগৰিক হিচাপে কিমান দক্ষতাৰে নিজৰ বাবে, সমাজৰ বাবে, দেশৰ বাবে দায়িত্ব পালন কৰিব পাৰিছে আৰু তাৰ প্ৰভাৱ উঠি অহা নৱ-প্ৰজন্মৰ ওপৰত কিমান পৰিছে সি ভাঁহি উঠে। কিন্তু সকলোবোৰ দেখাৰ পিছত আমি হয়তো ভাবিবলৈ বাধ্য হৈ পৰিম যে যদি সময় থাকোতেই যুৱসমাজে সেই অসং আৰু অন্ধকাৰযুক্ত পথ বাদ নিদিয়ে তেনেহ'লে নৱপ্ৰজন্মৰ ভৱিষ্যৎ জীৱন অন্ধকাৰৰ বাহিৰে আন একোৱেই নহয়। ইয়াৰ লগে লগে আমাৰ মনত আন এটি প্ৰশ্নই ভিৰ কৰেহি, আমি জানো ইয়াৰ প্ৰতিকাৰ বিচাৰি উলিয়াব পাৰিম? ইয়াৰ উত্তৰো আমাৰ হাতত। কাৰণ যুৱ সমাজৰ এই ধ্বংসৰ মুখলৈ আগবাঢ়ি যোৱাত কম-বেছি পৰিমাণে আমাৰো হাত আছে। সমাজৰ তথাকথিত ভদ্ৰ মানুহৰ মুখা পিন্ধা প্ৰতিভাশালী ব্যক্তি তথা নেতাসকলো ইয়াৰ বাবে বহু পৰিমাণে দায়ী। তেওঁলোকে সমাজৰ নিবনুৱাসকলক টকাৰ প্ৰলোভন দেখুৱাই ৰক্ত কু-কৰ্ম কৰোৱায় যাৰ বাবে তেওঁলোকেও সেই পথত ভৰি দিবলৈ উৎসাহিত হৈ পৰে। সেয়ে এইবোৰ ৰোধ কৰাৰ জৰীডাল আমাৰ হাততেই আছে। সময় থাকোতেই আহক আমি সকলোৱে মিলি আমাৰ মেৰদগুৰুৰূপ যুৱসমাজক ধ্বংস কৰা অপশক্তিবোৰক ৰোধ কৰিবলৈ আপ্ৰাণ চেষ্টা চলাও।

সময় থাকোতেই যদি এয়া সম্ভৱ নহয়, তেন্তে হয়তো এনে এটা দিন আহিব যেতিয়া তথাকথিত আত্মসন্মান, নৈতিকতাৰ পতন ঘটি সুপ্ৰতিভাসম্পন্ন ব্যক্তিত্বও টকাৰ কু-স্পৰ্শত পৰি ধ্বংস হোৱাটো হৈ পৰিব এক সহজলভ্য উদাহৰণ। ফলশ্ৰুতিত নিজৰ লগতে আপোন পৰিয়াল, দেশৰ অৱনতিত এইসকল লোকৰ উল্লেখযোগ্য অৱদানক লৈ চৌদিশে প্ৰতিবাদৰ ধ্বনি বিৰাজমান সত্ত্বেও হৈ চলিব ধৰিব অবিৰতভাৱে।

হায় মানৱ! তোমাৰ সভ্যতাৰ চূড়ান্ত অৱনতিত তোমাৰ ভৱিষ্যৎ কোন দিশে? ●

আইনষ্টাইনৰ জীৱন কাহিনী

দীপক নাথ

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

দাৰ্শনিক, বৈজ্ঞানিক, সাহিত্যিক, ৰাজনীতিক এই আটাইকেইটা বিষয়ৰ লগত জড়িত ব্যক্তিজন আইনষ্টাইন পৃথিবীবিখ্যাত বৈজ্ঞানিক, যাক লৈ লগুৰ মানুহেও ভয় খাইছিল যে ভাৰত আক্ৰমণ কৰিবলৈ আমাৰো নিস্তাৰ নাই, আইনষ্টাইনে আছিল প্ৰথম ভাৰতত Atombomb আবিষ্কাৰক। তেখেতৰ দৰে চোকা বুদ্ধিৰ দ্বিতীয় এজন এই পৃথিবীত ওলোৱা নাই।

তেখেতে স্কুলত পঢ়া দিনবেপৰা নিজৰ ওপৰত বিশ্বাস কৰিছিল, কোনো ধৰ্ম, কোনো দেশ তেওঁৰ নিজৰ নাছিল কাৰণ তেওঁ সকলো দেশতে বাস কৰিছিল, সকলো সময়তে চিন্তা কৰিহে, তেওঁ জীৱনত সকলোতকৈ ভাল পাইছিল গণিত। গণিত তেওঁ ইমান বহুত জানিছিল তেওঁৰ সমান হয়গৈ শিক্ষকসকলেও জনা নাছিল। Euclidৰ কিতাপ পঢ়ি তেওঁ গণিতৰ সংস্কাৰ লগত খেলা আৰম্ভ কৰিছিল, শ্ৰেণীৰ সমস্যাৰ শিক্ষকসকলক ইমান বেছি প্ৰশ্ন কৰিছিল যে শিক্ষকসকলে বেশী কোঠালৈ যাবলৈ ভয় পাইছিল সকলো বিষয়ৰ শ্ৰেণীত তেওঁ সকলো এৰিতৰ কথাৰে ভাবিছিল আইনষ্টাইনৰ এনে অৱস্থা দেখি এদিন তেওঁৰ স্কুলৰ শিক্ষক এজনে ভাল সাহিত্যৰ কিতাপ এখন দিছিল যিখনত সকলো প্ৰশ্নৰ কিতাপহে আছিল। সাহিত্যৰ কিতাপখন পঢ়ি তেওঁ সাহিত্যত অনুৰাগ প্ৰকাশ কৰিলে। তেওঁ ১৯০০ চনত ত্ৰিভূজী লাভ কৰিছিল যদিও তেওঁ কোনো জীৱিকাৰ উপায় পোৱা নাছিল কাৰণ বিদ্যালয়ৰ মনুহে তেওঁক ভয় কৰিছিল এটা সাধাৰণ কেৰাণী পদতহে সোমাবলৈ অনুমতি দিয়া নাছিল। পিছত ২৩ বছৰ বয়সত তেওঁৰ এটা বছৰে Patent Office এটাত কাম এটা দিছিল। সেই সময়ত তেওঁ গণিত আৰু ৰসায়ন বিজ্ঞানৰ ওপৰত অনুসন্ধান কৰি তিনিখন বিজ্ঞান প্ৰকাশ কৰি উলিয়াইছিল— (1) Brownian Motions, (2) Photoelectric Effect and (3) Special Theory of Relativity.

Photoelectric Paper খনৰ বাবে তেওঁ Nobel Prize পাইছিল ১৯২১ চনত। তেওঁ ৩৭ বছৰ বয়সত নিউটনৰ সন্মান হৈ পৰিছিল য'ত নিউটনৰ বয়স আছিল ৬৭ বছৰ। আইনষ্টাইনক লৈ বহুত মানুহ আচৰিত হৈছিল কাৰণ ইমান কম বয়সত ইমান বেছি কাম কৰি শেষ কৰিছিল যে পৃথিবীবিখ্যাত বৈজ্ঞানিক হৈ পৰিছিল।

দাৰ্শনিক হিচাপে আইনষ্টাইনে নিজে কৈছিল যে “বিষয়নিষ্ঠ দৃষ্টিকোণৰ পৰা চালে নিজৰ বা বিশ্ব চৰাচৰৰ অস্তিত্বৰ অৰ্থ বা

উদ্দেশ্য অন্বেষণ কৰাটো নিতান্তই অৰ্থহীন কথা বুলি তেওঁৰ ধাৰণা হয়। তথাপিহে প্ৰত্যেকৰে নিজা কিবা আদৰ্শ থাকে আৰু সেই আদৰ্শই তেওঁৰ কৰ্মোদ্যোগ আৰু বিচাৰবোধ নিৰ্ধাৰণ কৰে। এই অৰ্থত সুখ বা স্বাচ্ছন্দ্যক তেওঁ কেতিয়াও জীৱনৰ এক পৰম লক্ষ্যৰূপে গ্ৰহণ কৰা নাই। জীৱনবোধৰ এনে হীনাবস্থা হৈ তেওঁ ভাবে “প্ৰাণ গ্ৰহণিক হৈ শুৱায়।”

আইনষ্টাইনে দাৰ্শনিক হিচাপে মানুহৰ মনৰ কথা বুজি পাইছিল যদিও তেওঁ মানুহৰ লগত কথা পাতি বেছি সময় নষ্ট কৰা নাছিল। দেশৰ বাবে তেওঁ কাম কৰিছিল মানুহৰ সুখ আৰু শান্তিৰ বাবেহে কোনো Prize বা Scholarshipsৰ আশাত নহয়। তেওঁৰ প্ৰথম Atom-bombৰ লগুৰ হিৰোছিমা আৰু নাগাছকিৰ পৰি ঠাইখন ঘৰে হৈ সকলো মানুহ মৰি নোহোৱা হৈছিল সেইবাবে তেওঁক বহুতো মানুহে এই Bomb আবিষ্কাৰ কৰা বাবে দায় দিছিল। তেওঁ হিৰোছিমা আৰু নাগাছকিৰ দুৰ্দশাৰ বাবে বহুত দুখ পাইছিল কাৰণ তেওঁ তেওঁৰ জীৱনত কোনো মানুহে মৰি পেলাব বুলি ভবা নাছিল।

আইনষ্টাইন যেতিয়া ইটালীত আছিল তেতিয়া তাৰ ৰজাই তেওঁৰ বুদ্ধিৰ পৰীক্ষা চাবৰ বাবে এটা সোণৰ হাঁহ দিছিল আৰু সেই হাঁহটো নষ্ট হোৱাত তাত কিবা বেলেগ পদাৰ্থ আছিল নেকি চাবলৈ দিছিল। তেওঁ বিমুঢ় হৈ পৰিছিল কেনেকৈ তেওঁ এই কামটো কৰিব ভাবি ভাবি এদিন তেওঁ গাৰ ধোৱা কামত সোমাই গা ধোৱা নাতি সোমাই গৈছিল পানীৰে পৰিপূৰ্ণ পাত্ৰটো আইনষ্টাইন সোমোৱাৰ লগে লগে পাত্ৰটোৰ পৰা যেতিয়া পানীবোৰ পৰি গৈছিল তেতিয়া তেওঁ লগতে পাত্ৰটোৰপৰা উঠি উদং হৈ দৌৰি দৌৰি উপায় পালে। উপায় পালেহে তেওঁৰ সেই হাঁহটোৰ সমান একে জেৰ লৈ আন এটা সম্পূৰ্ণ সোণৰে হাঁহ আবিষ্কাৰ কৰি উলিয়াই দুয়োটা হাঁহে সমান পানীত সমান পাত্ৰত জুবুৰিয়াই চালে যে কোনোটা পাত্ৰৰ পৰা কিমান পানী তলত পৰে চাই হাঁহটোত গোটেইখিনি সোণ নহয় বুলি প্ৰমাণ কৰি উলিয়ালে।

আইনষ্টাইন যদিও ইমান ডাঙৰ বৈজ্ঞানিক আছিল তেওঁৰ ল'ৰা দুজন কিন্তু নহ'ল। এন মানসিকভাৱে দুৰ্বল। তেওঁৰ পত্নী দুজনী, এজনী তেওঁৰ নিজৰ মামাকৰ জীয়েক আছিল। তেখেতে কৰি যোৱা কাম আমি কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰোঁ। আইনষ্টাইনে মৃত্যুৰ আগমুহূৰ্তলৈ জ্যামিতিৰ সূত্ৰতেই ব্যস্ত হৈ থাকিল, তেওঁৰ বাবে আমাৰ ভাৰতবৰ্ষ আজিলৈ আত্মনির্ভৰশীল হৈ আছে। ●

সম্ভ্রাসবাদ এনে এটা ভয়ানক শব্দ, যিটো শব্দই সাম্প্ৰতিক পৰিস্থিতিত সকলোকে ছুই গৈছে। আজি বিশ্বৰ এনেকুৱা এখন দেশ নাই য'ত নাই সম্ভ্রাসবাদী। বিশ্বৰ অন্যান্য দেশৰ লগতে ভাৰতবৰ্ষতো বিৰাজমান সম্ভ্রাসবাদৰ আতংক। দেশ এখনৰ সংবিধানৰ ওপৰত চলা এনেকুৱা সম্ভ্রাসৰ বলি সকলোৱে হ'বলগীয়া হৈছে। সম্ভ্রাসবাদে বৰ্তমান সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু মানুহৰ নৈতিক অধিকাৰৰ লগতে দৈনন্দিন জীৱনৰ ওপৰত যিভাৱে প্ৰভাৱ পেলাইছে তাক কল্পনা কৰাটো কঠিন।

সম্ভ্রাসবাদ হ'ল এক মুষ্টিমেয় শক্তিগোট। তেওঁলোকে জাতীয়

স্বাৰ্থ বন্ধাৰ হকে ওলাই আহিছে। জাতীয় স্বাৰ্থৰ কাৰণে কিছুমান বিয়োগাত্মক তথ্য দাঙি ধৰিছে দেশ এখনৰ সংবিধানৰ ওপৰত। হাতত একো একোটা মাৰণাত্মক লৈ হকে-বিহকে ধ্বংস কৰি গৈছে একো একোটাকৈ দেশৰ সম্পদ। তেওঁলোকে সপোন দেখিছে এখন আদৰ্শ সমাজ গঢ়াব। সম্ভ্রাসবাদৰ এনে অত্যাচাৰৰ জীয়াতু ভুগিছে কোনে? সৰ্বহাৰা জনসাধাৰণ নহয় নে? সম্ভ্রাসবাদে আজি আমাৰ সমাজৰ প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ নৈতিক অধিকাৰৰ ওপৰত কলংক সানিছে। তেওঁলোকৰ লক্ষ্যৰ পৰা লক্ষ্যচ্যুত হোৱা নাই এজনো নিষ্পাপ শিশু, যি দেশৰ ভৱিষ্যৎ। সম্ভ্রাসবাদীৰ আতংকত আতংকিত হৈছে মহামানবজনাই দি থৈ যোৱা জাতীয় পতাকাৰ তলত দেশৰ জয় গান গোৱা একোজন শিশু। কত মাতৃৰ কোলা আজি উদং। দেশৰ সেৱাৰ ববে ওলাই যোৱা সৈনিক এজনো আজি সন্মুখীন হৈছে তেওঁলোকৰ প্ৰত্যাহানৰ। তেওঁলোকৰ লক্ষ্যৰপৰা সাৰি যোৱা নাই এজন কৃষকো। এনে পৰিস্থিতিৰ আৰম্ভণিৰ লগে লগে এচাম ৰাজনৈতিক নেতাৰ আনন্দ উপজিছে। আজি চৰকাৰে উগ্ৰপন্থী কিচাৰ নামত হাৰাশক্তি কৰিছে এচাম নিৰ্দোষী লোকক। চৰকাৰৰ কু-চক্ৰৰ বলি হৈ প্ৰাণ দিবলগীয়া হৈছে কতো নিৰ্দোষী যুৱক।

সম্ভ্রাসবাদ আৰু ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা

অজয় কলিতা

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

সম্ভ্রাসবাদ নিৰ্মূলৰ নামত চলোৱা পদক্ষেপত কতো মহিলা নিৰ্মাতনৰ বলি হ'বলগীয়া হৈছে তাৰ সঠিক হিচাপ দিয়াটো কঠিন। দেশত এনে পৰিস্থিতি বাহুল্য থাকিলে ভৱিষ্যতে কি পৰিস্থিতিৰ উদ্ভৱ হ'ব পাৰে? এনেকুৱাকৈ ধ্বংসযজ্ঞ চলি থাকিলে হিতে বিপৰীতহে হ'ব যেন লাগে। যদি তেওঁলোকে কিবা পাবলগীয়া বুলি ভাবিছে, তেতিয়াহলে আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে কৰিব নোৱাৰে নেকি? চৰকাৰৰ ওচৰত আনো এনেকুৱা এক ক্ষুদ্ৰ শক্তিগোটো তিষ্ঠি থাকিব পাৰিব? আলোচনাৰ মাধ্যমেৰে যদি পদক্ষেপবোৰ গ্ৰহণ কৰা যায় এখন সুন্দৰ সমাজ গঢ়িব পাৰে। বিশ্বত এনেকুৱা এটা উদাহৰণ আজিলৈকে দেখা নাই য'ত সম্ভ্রাসেৰে সমাপ্ত কৰিছে অন্যথা জটিল পৰিস্থিতিৰহে উদ্ভৱ হোৱা দেখা গৈছে। সেয়েহে মহামানবজনাই দি থৈ যোৱা আদৰ্শ 'হিংসাই পৰম ধৰ্ম' যদি সকলোৱে গ্ৰহণ কৰে তেতিয়াহ'লে এখন সুন্দৰ, সুস্থ আৰু আদৰ্শ সমাজ গঢ়িব পৰা যাব ●

মানুহক ভাল পোৱা,
মানুহে ভালপোৱা এজন কবি
গাৰ্খিয়া লৰকা

প্ৰণৱ শৰ্মা

উমোঃ দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

জীৱনৰ বুনিয়াত বচনা কৰা মানুহৰ বুকুখনত নিজৰ বুকুখন অন্বেষণ কৰা অথবা তেওঁৰ আলফুলীয়া বুকুখনত মানুহে নিজৰ বুকুখন বিচাৰি পোৱা, দুৰ্বাৰ মৰম আকলুৱা শিশুৰ আটাইখিনি সমগ্ৰভাবে নিস্পাপ সৰল নিৰ্মল এজন কবিক ঘাতকৰূপী ফেচিষ্ট দলে বধ্যভূমিলৈ টানি টোচৰাই নি কৰ নিৰ্মমভাৱে গুলীয়াই হত্যা কৰি ইতিহাস ৰচনা কৰিলে। চিলিৰ জাতীয় কবি পাবলো নেকডাৰ ভাষাৰ 'উৰন্ত হৃদয়, এটি ফটিক প্ৰভাত'ৰ জন্মে জনে আলোড়িত কণ্ঠ এজাক অমানুহৰূপী মানুহে চিৰদিন চিৰকালৰ বাণে উন্ন কবি দিলে। মানুহৰ জিংখাসা প্ৰসুতিয়ে দান্তিকতাক আকৌ এবাৰ পৰিচয় ঘোষণা কৰি এক কবিসত্তাক জিনিলে।

গ্ৰানাডাৰ প্ৰাণ সঞ্চাৰিণী নদী গোৱাডেলকুইভীৰ প্ৰাচন ভূমি আন্দালুছিয়াৰ ফুএণ্টেই ডণকেৰ'ছ নামৰ আখ্যাত সৰু গাঁৱত ৫ জুন, ১৮৯৮ (কোনো কোনোৰ মতে ১৮৯৯) চনত চহকী এটা সন্তান কৃষক পৰিয়ালত গাৰ্খিয়া লৰকাৰ জন্ম। দেউতাক এজন ভাল ঘোঁষা চোৱাবী আৰু মাক আছিল স্কুলৰ শিক্ষয়িত্ৰী। প্ৰথম

কৰুনাপ্ৰৱণতা, সৃজনশীল প্ৰতিভা, সৃষ্টিৰ উন্মুখতাই যে শাৰীৰিক প্ৰতিবন্ধকতাকো সহজে পৰাভূত কৰিব তাৰ এক উজ্জ্বল নিৰ্দেশন হ'ল লৰকা। কিয়নো তিনি-চাৰি বছৰ বয়সলৈকে তেওঁ ভালদৰে খোজ কাঢ়িব পৰা নাছিল, ভালদৰে তেওঁৰ মাত ফুটা নাছিল অথচ উপলক্ষিৰ ধাৰা ইমান প্ৰবল আছিল যে যি ল'ৰালি কালতে প্ৰকাশিত হৈছিল। অৱশ্যে তেওঁৰ পৰিয়ালৰ প্ৰতিজনৰে একান্তভাৱে থকা কবিতা প্ৰীতিয়েও এই ক্ষেত্ৰত বাককৈয়ে তেওঁক সহায় কৰিছিল।

স্কুলীয়া শিক্ষা শেষ কৰি লৰকাই প্ৰথমে গ্ৰানাড বিশ্ববিদ্যালয়, তাৰ পাছত ১৯১৯ চনত মাদ্ৰিদ বিশ্ববিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। ইয়াত তেওঁ কলা, সংগীত, লোক-সংস্কৃতি, নাট্য-শিল্প আৰু সাহিত্যৰ লগতে আইনৰ শিক্ষাও লাভ কৰে। ক'বলৈ প'লে মাদ্ৰিদেই তেওঁৰ দূৰন্ত প্ৰতিভাৰ স্মৃষ্ণৰ প্ৰথম খলী আছিল। তাতে সেই সময়ছোৱাতে লগ পোৱা মহান অগ্ৰণী তথা নিপপঞ্জ চালভাজেৰ জাৰ্জি, ৰাফায়েল এলবাৰ্টো, ডন মানুয়েল ফাৰ্না আদি সকলৰ সাগৰাই তেওঁৰ

ওজ্জ্বলিত প্রকাশ বিকাশত সোণত সুবর্ণা চৰাইছিল বুলি ক'ব পাৰি। সমসাময়িক কালছোৱাতে লৰকাই এফালে কবিতা আৰু নাট্যশিল্প অনুশীলনত আৰু আনফালে পিয়ানো বজোৱাত সঠিকভাৱে মনোনিবেশ কৰিছিল আৰু তাত তেওঁ পাবদৰ্শিতা লাভ কৰিছিল। ক্ৰমান্বয়ে জনমানসত তেওঁৰ শিল্পী সত্তাটো পৰিচিত হৈ পৰিছিল।

১৯২০ চনত এই সাংস্কৃতিক কৰ্মীজনৰ প্ৰথমখন নাট আৰু ১৯২১ চনত প্ৰথমটো কবিতা Book of Poems প্ৰকাশ পায়। ১৯২৮ চনত প্ৰকাশিত তেওঁৰ দ্বিতীয় কাব্য সংকলন Gypsy Ballad (জিপছী বেলাড)য়ে আলোড়ন সৃষ্টি কৰি কবিৰ বাবে কঢ়িয়ায় এক বিশ্বব্যাপ্ত খ্যাতি। আঠোটা বছৰ ভিতৰতে জিপছী বেলাডৰ সাতোটা সংস্কৰণ ছপা হৈ এক অভিলেখ স্থাপন কৰে। ইতিমধ্যে তেওঁ যুক্তৰাষ্ট্ৰ আৰু কিউবা ভ্ৰমণ কৰি স্পেইনলৈ ঘূৰি আহে আৰু নাট্যকৰ্ম অনুশীলনত একাপতীয়াকৈ মনোনিবেশ কৰিছিল। স্ব-জনমভূমি, স্ব-জনমভূমিৰ মাটি-পানী-বায়ুৰে লালিত লৰকাৰ কবিমনৰ উন্মেষণ ঘটিছিল সেউজীয়া প্লাতেনড্ৰি, আন্দালুছিয়াৰ শীতল ছায়াত। এগৰাকী বৰেণ্য কবি নীলমণি ফুকনৰ ভাষাত— 'আন্দালুছিয়াৰ বৌদ্ধমত প্ৰকৃতি, নৈসৰ্গিক শোভা, গাঁও, নগৰ, ঘাঁহনি পথাৰ, জলফাইৰ হাবি, গীৰ্জা, গম্বুজ, নদ-নদী, চৰাইখানা, কৰাৰশাল, অঘৰী জীৱন আৰু অঘৰী নৃত্য-গীত-মাতৰ প্ৰাণময় অতুল বৈভৱৰ মাজত জন্ম আৰু লালিত হৈছিল লৰকাৰ কবিমানস আৰু সৃজনীশীল ব্যক্তিত্ব।' আন্দালুছিয়াৰ সাধাৰণ চহাজনৰ ভাষাতো মানবদৰ্শী এই কবিজনে আবিষ্কাৰ কৰিছিল মাটিৰ গোক খকা, পূৰণি হৈও নতুনত্বৰে জীৱন এটা কবিতা, অনুভৱ কৰিছিল হৃদয় সংবাদ; যি অনুভৱৰ তেওঁ উত্তৰাধিকাৰী হৈছিল আন্দালুছিয়াৰ কেইজনমান ক্ৰমজন্মা, কেইজনমান উত্তৰসূৰী কবিৰ পৰাও।

জাতীয় জীৱনৰ বিভিন্ন লোকপ্ৰাধৰ পৰা আংগিক, উপকৰণ লৈ আধুনিক বোধসম্পন্ন লৰকাৰ কবিতা জটিল তথা কঠিন আছিল যদিও স্পেইনৰ প্ৰাণাডৰ সমাজ জীৱনটোৱেই তাৰ মাজেদি প্ৰতিফলিত হৈছিল। সেয়েহে সহজ-সৰল মানুহে তেওঁৰ কবিতা ভাল পাইছিল, কবিতা গুনি অভিভূত হৈছিল আৰু হৃদয়ত লৈ ফুৰিছিল কবিতাৰ পংক্তি। অসহ্যতে তেওঁৰ কবিতাৰ প্ৰতিবাদী ভাষাই বহুতৰে চকুৰ টোপনি হৰণ কৰিছিল।

মাৰ্কিন যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ভ্ৰমণেও কবিগৰাকীৰ জীৱনক বাৰুকৈয়ে বেথাপাত কৰিছিল। সেয়েহে তেওঁ লিখি উলিয়াইছিল 'নিউয়ৰ্ক' কাব্যপুথিখন। মানুহৰ মৰম ভালপোৱাৰ বাবেই নিজৰ উৎসৰ্গা কবিৰ বিচাৰ লৰকাৰ কেতিয়াবা অনুভৱ হয়— 'প্ৰতিটো গানেই প্ৰেমৰ স্কন্ধতা / প্ৰতিটো ভৰাই / সময়ৰ স্কন্ধতা / কালৰ এটি

গ্ৰহ / প্ৰতিটো ধুমুনিয়াহেই / স্কন্ধতা আঁতৰি।'

ষোৰা শতিকাৰ আৰম্ভ কালছোৱাত স্পেইনক গৃহযুদ্ধই জোকৰি তুলিছিল। ফলস্বৰূপে বহুজন বৌদ্ধিক দিশলৈ অবিহণা যোগোৱা প্ৰতিভাধৰে নিজকে আত্মত্ৰি দিবলগীয়া হৈছিল নিজ দেশৰ তেজে ধোঁৱা মাটিৰ বুকুত। ওপজা মাটিৰ কেঁচা সুবাস লৈ বিলীন হৈ যাবলগীয়া হৈছিল মাটিৰ বুকুতেই। ১৯৩৬ চনৰ ১৯ আগষ্টৰ দোকমোকালি পুৰাতোত ফেলাংগিষ্টাইতৰ বুলেটৰ আঘাতত ফেডেৰিকো গাৰ্খিয়া লৰকাৰো খকা-সৰকা হৈ স্পেইনৰ গৃহযুদ্ধৰ প্ৰথম বলি হবলগীয়া হৈছিল। তেওঁৰ শুভকাংক্ষীসকলে বহুবুৰুগি তেওঁক দেশ ত্যাগ কৰি গুটি যাবলৈ পৰামৰ্শ দিছিল, তেওঁৰ প্ৰতিবাদী সত্তাটোৱেই কিন্তু তেওঁক সোৱা কৰাৰ পৰা বিৰত কৰিলে। তদুপৰি নিজতে তেওঁ বিশ্বাস থাপিছিল— এটা সেউজীয়া মনৰ অধিকাৰী কবিক কোনেও অন্যায় কবিৰ নোৱাৰে অথচ গৃহযুদ্ধত তেওঁৰেই প্ৰথমে আত্মত্যাগ কৰিবলগীয়া হৈছিল। প্ৰথম শহীদ হবলগীয়া হৈছিল। কবিৰ কবিতাবোৰ কিতাপবোৰ স্ফলিহা দিয়া হৈছিল। অপৰাধ আছিল তেওঁৰ মানুহে তেওঁক ভাল পাবৰ বাবে কবিতা লিখিছিল, নাটক লিখিছিল। অপৰাধ আছিল তেওঁৰ কবিতাৰ মাজেদি তেওঁ সাধাৰণ মানুহৰ ছবিখন চাব বিচাৰিছিল। অপৰাধ আছিল তেওঁৰ মানুহে বুকুখনৰ মাজত তেওঁক ঠাই দিছিল। প্ৰাণাডৰ ফ্ৰাঞ্চেটজ গ্ৰাডেইৰ মৌন প্ৰান্তৰৰ এজোপা বুঢ়া জলফাই গছৰ আশে-পাশে কৰবাত লৰকাক কবৰ দিয়া হৈছিল বুলি আজিও কবিতাপ্ৰেমীসকলে, লৰকাপ্ৰেমীসকলে বিশ্বাস কৰে। কবিৰ এই নিদাৰুণ, শোকাবহ মৃত্যুৱে সেই সময়ত দেশ আৰু বিদেশত খলকনি তুলিছিল। তেওঁৰ জীৱনকালত দহখন কাব্যসংকলন আৰু মৰণোত্তৰভাৱে 'প' এটা 'এ' নু পুও বা' ডিভান্ ডেল গনাৰিট' নামৰ সংকলন দুটা প্ৰকাশ পায়।

গৃহযুদ্ধৰ গহীনা লৈ মৃত্যু যে তেওঁৰ আসন্ন সেই কথা নিজেও অনুমান কৰিব পৰা সত্ত্বেও ওপজা মাটিৰ মোহ, প্ৰাণাডৰ সহজ-সৰল মানুহখিনিৰ প্ৰতি ওপজা মোহৰ বাবে লৰকা নিজৰ দেশ এৰি আঁতৰি যাব পৰা নাছিল। কোনো কবিসত্তা নিঃশেষৰ কাৰণ হ'ব নোৱাৰে বুলি আত্মা আৰু আত্মাস নিজৰ ওপৰতে ৰখাৰ বাবে তেওঁৰ নিজৰ জন্মভূমিকে আঁকোৱালি আছিল। অথচ বিশ্বাস, সেই আত্মা আৰু আত্মাস ধানবান হৈ মানুহক ভালপোৱা মানুহে ভালপোৱা অভিযোগেৰে অভিযুক্ত হৈ বিশ্ব ইতিহাস গুলট-পালট কৰি কলংকিত কৰি মানুহৰ ভিতৰৰ পৈশাচিক বীভৎস ৰূপটো উদঙাই দি এক জগত ব্যাপ্ত খ্যাতি, একুৰি যোৱা বছৰীয়া এটা **পুৰুষ সপোন ফেডেৰিকো গাৰ্খিয়া লৰকা আঁতৰি যাবলগীয়া হ'ল।**

কলংপৰীয়া কবি দেৱকান্ত বৰুৱা .....

প্ৰীতিবেশা ভাগৱতী
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ (কলা)

“সাগৰ দেখিছা ?
দেখা নাই কেতিয়াও ?
ময়ো দেখা নাই।”

দেৱকান্ত বৰুৱা। কি বিতুষণেৰে বিতুষিত কৰো তেওঁক। ‘সাগৰ দেখিছা’ৰ কবি..... নে ‘কলংপৰীয়া কবি’..... নে ‘দেৱদাসীৰ কবি’..... ? শেষেই নহ’ব চাণে। যিজন মহান ব্যক্তিয়ে অসমীয়া কাব্য-সাহিত্যৰ জগতত মাত্ৰ এখন কবিতা পুথি লিখি সুখ্যাতি অৰ্জন কৰি গ’ল, সেই যুগান্তকাৰী ব্যক্তিক বিশেষণৰ সীমাবদ্ধতাবে আবদ্ধ কৰা সম্ভৱ জানো ?

সংস্কৃত ভাষাত কবিৰ অৰ্থ সৰ্বজ্ঞ, ত্ৰিকালজ্ঞ। যদি সেয়ে হয়, তেন্তে দেৱকান্ত বৰুৱাদেৱক কবি সম্বোধনেৰে বিতুষিত কৰাই যুগত হ’ব। অসমীয়া বৰ্মন্যাসিক যুগৰ কাণ্ডাৰী কবিসকলৰ যি কাব্য সম্ভাৰে অসমীয়া কাব্য জগত সমৃদ্ধ হৈ আছে, তাৰ ভিতৰত দেৱকান্ত বৰুৱাৰ ‘সাগৰ দেখিছা’ও অন্যতম। ইংৰাজী সাহিত্যত স্পেনচাৰে ‘Fairy Queen’ লিখি বিখ্যাত হোৱাৰ দৰে দেৱকান্ত বৰুৱায়ো ‘সাগৰ দেখিছা’ কবিতা পুথিখনেৰে সাহিত্যৰ জগতত শ্ৰেষ্ঠ আসন লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

প্ৰেমৰ কবি দেৱকান্ত বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৯১৪ চনত নগাঁও জিলাত। তেখেতৰ পিতৃৰ নাম আছিল নীলকান্ত বৰুৱা। কবি দেৱকান্ত বৰুৱাই নগাঁও চৰকাৰী হাইস্কুলৰ পৰা মেট্ৰিক পাছ কৰে। তাৰ পিছত কাশী বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা বি.এ. পাছ কৰাৰ উপৰিও ১৯৩৭ চনত এল.এল.বি. পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়।

অসমীয়া কাব্য-সাহিত্যলৈ যৌবনসূত্ৰত তেজ আৰু সৌন্দৰ্য

টৌ বোৱাই কবিতাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী প্ৰত্যেক ডেকা-পাভৰৰ হৃদয় উখল-মাখল লগাই দিয়ে কবি দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতাই। তেওঁৰ কবিতাৰ ষ্টাইল তেওঁৰ নিজস্ব, কাব্যে লগত নিমিলে। ইংৰাজ কবি বৰ্ট্ৰান্ডিন্ডৰ নাটকীয় উক্তিৰ প্ৰভাৱ দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতাশৈলীত স্পষ্টভাৱে পৰিলক্ষিত হয়। ববীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ, বধুনাথ চৌধাৰী আদিৰ কবিতাত দেখা যায় প্ৰকৃতিৰ প্ৰেম। কিন্তু দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতাৰ প্ৰধান উপজীব্য হ’ল তেজ-মত্তহৰ নাৰী। ‘দেৱদাসী’ কবিতাটো তাৰ এক উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন। তলৰ কবিতাটোকিয়ে এই কথাৰ যথাৰ্থতা নিকপণ কৰে :

“কাক দিবা ? দিবা কাক ? মনৰ মাধুৰী বাশি
শৰীৰৰ শোভা সুকুমাৰ ?
দেৱতাক ? দেৱতাৰ নুওচে পিয়াহ
হায় অভাগিনী
প্ৰেমেৰে আমাৰ।”

তেখেতৰ আন এটি মনোৰম কবিতা ‘সাগৰ দেখিছা’ৰ প্ৰকাশভঙ্গী অতিকৈ সুন্দৰ। কবিতাটিৰপৰা উমান পাব পাৰি যে দেৱকান্ত বৰুৱাদেৱৰ হৃদয় সাগৰৰ দৰে নীলা কেননাৰে ভৰপূৰ। তেওঁ প্ৰেয়সীক নাটকীয় ভংগীত সুধিছে :

“মোৰ এই অন্তৰখনি
সাগৰৰ দৰে নীলা বেদনাৰে
দেখা নাই তুমি ?
উঠিছে মৰিছে য’ত বাসনাৰ লক্ষ চউ তোমাৰেই
স্মৃতি-সীমা তুমি।”

দেবকান্ত বৰুৱাৰ কাব্যধাৰাৰ উৎস কোনো এক গাভৰু; তেওঁৰ প্ৰিয়া, সখী, লাহৰী, বাণী, মনোৰমা। 'হিয়াইনী প্ৰিয়া'ই তেওঁৰ অনুৰাগ হয়তো নুবুজিলে, ফলত গগৈ, দুৰ্বা, বায়চৌধুৰীৰ দৰে তেওঁৰো বৰ্ণন প্ৰেমে জন্ম দিলে কবিতাৰ। প্ৰেম ব্যৰ্থ হ'লেই জীৱন ব্যৰ্থ নহয়; বক্ত-মাংসৰ যৌৱন কেৱল দেহাতীত প্ৰেমতেই তৃপ্ত হ'ব নোৱাৰে, 'গাভৰুৰ ওঁঠৰ লালিমা'ৰ অবিহনে জীৱন যৌৱন দুয়োটিই অসার্থক; এইবোৰ বাস্তৱৰ চৰম সত্যক দেবকান্ত বৰুৱাই কবিতাত বৰণ দিলে। তেওঁৰ বাবে দেহ আৰু মন দুয়োটিই সঁচা। শাৰীৰিক সৌন্দৰ্যৰে সৈতে যোগ হৈছে প্ৰেমিকাৰ হিয়াৰ সৌন্দৰ্যই তেওঁৰ মন-জীৱনলৈ বস আনিছে। তেওঁৰ অকপট অনুভৱ :

"নিটোপল বুক লাটুমণি ওঁঠ
দুয়োপাৰি দাঁত জালিম ওটি,
মৰুময় মোৰ জীৱনত সখী
তুমি কবিতাৰ একেটি সৃষ্টি।"

তেজ-মণ্ডহৰ সামান্য এটি পুতলা হ'লেও, 'মৰতৰ মৃত্যুশীল ফুল' হ'লেও তেওঁৰ প্ৰেমসীৰ নিজলীৰ অস্তিত্বীয়া শোভা নহয়, যৌৱনৰ অক্ষয় দিপালীহে। নাবী শৰীৰৰ কামনাৰ জুইত তেওঁৰ সৌন্দৰ্যবোৰৰ প্ৰকৃত প্ৰতীক বিচাৰি কবিয়ে সাহসী যৌৱনৰ গীত গাইছে। ফলত কলংপাৰত মাজনিশা লগ কৰা মনোৰমা নাইবা খোপাত বঙা কৰবীৰ ফুল পিন্ধা প্ৰেমসীৰ সৈতে তেওঁ দেহ-মনৰ এধানমানো ব্যৱধান ৰাখিব বিচৰা নাই। মনোৰমাৰ নিশাহত 'কোমল ঘাঁহৰ সুৰভিৰে পূৰ মুদুল বা' আৰু জোন যেন মুখখনিৰ সপোন মায়া সনা চকুৰোৰে তেওঁক কল্পনা জগতৰ সিংহ প্ৰেমেই কেৱল দান কৰা নাই, সিঁঠকৰ নিবেধ নেওচি প্ৰাপ্যখিনি গ্ৰহণ কৰাৰ সাহসো দিছে :

"এতিয়াই যাবা ঘৰলই ? কিয় কেনেকাকো কোনোবাই
যদি সাব পায় ?
তুমি গোলাপৰ আজি লভিছো পৰশ প্ৰিয়া
কাঁইটৰ শংকা মোৰ নাই।"

কবি দেবকান্ত বৰুৱাৰ হৃদয় প্ৰেমসীৰ বাবে সদায় উদ্ভাস। কবিয়ে নিঃসংকোচে মনত প্ৰেমসীৰ বাবে উদয় হোৱা প্ৰেম ব্যক্ত কৰিছে। দেবকান্ত বৰুৱাই মনে বিচৰা প্ৰেমসীক আজীৱনৰ বাবে পোৱা নাই যদিও কিন্তু তাৰ বাবে তেওঁৰ কবিতাত ভগ্ন হৃদয়ৰ হা-হতাশ ফুটি উঠা নাই। প্ৰেমিকাৰ প্ৰত্যাহ্বানত মৰ্মাহত হৈ কবি দুৰ্বাই নিজকে উপেক্ষিত 'বনফুল' আখ্যা দিলে, গগৈয়ে 'সুখৰ নহয়, দুখৰ নহয়, হিয়াভৰা চকুলোৰ' প্ৰাণৰ 'পাপৰি' ফুলালে আৰু বায়চৌধুৰীয়ে এক 'তুমি'ৰ বিৰহত সমগ্ৰ বিশ্বকে তুমিময় কৰি পেলালে। তেওঁলোকৰ হৃদয় যেন সিঁঠকৰ কাঢ়াত ভাগি পৰিছে। আনফালে প্ৰেমৰ কবিতালৈ নতুনৰ বাতৰি বহন কৰোঁতা বংগৰ কবি জীৱনানন্দৰ কবিতাত বাস্তৱক সহজভাৱে গ্ৰহণ কৰাৰ প্ৰয়াস দেখা যায়। সুৰঞ্জনা, সূচৰিতা, কলংতা সেনৰ স্মৃতিখিনিয়েই তেওঁৰ বাবে যথেষ্ট, পোৱা-নোপোৱাৰ হিচাপ-নিকাচৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। তেওঁ কয় :

"হেমন্ত ঘাঁসে নীল ফুল ফোটে
হৃদয় কেন যে কাঁপে
ভালো বাসতাম স্মৃতি-অংগাৰ তাপে
তৰ্কিত কেন বয়েছে বৰ্তমান।"

যৌৱনৰ দুৰাৰডলিতে আনন্দ আৰু বিৰহৰ বেদনাই কবিৰ হৃদয় আলোড়িত কৰিছে। কবিয়ে প্ৰশ্ন কৰিছে তেওঁৰ প্ৰিয়তমাই তেওঁৰ হৃদয়ৰ কল্লোল অনুভৱ কৰিছে নে নাই ?

মাজনিশাৰ পাই বিবহ বেদনাত কাতৰ হৈ কান্দি থকা কেতেকী চৰাইজনীৰ অন্তৰৰ বেদনাৰ লগত কবিৰ হিয়াৰ বিননিৰ যেন সাদৃশ্য আছে। দেৱকান্ত বৰুৱাদেৱৰ প্ৰিয়তমা অপকণ সৌন্দৰ্যৰ গৰাকিনী। তেওঁ আনৰ আবেগ-অনুভূতিৰ বিষয়ে অজ্ঞ। সেয়ে তেওঁ কৈছে :

"মই জানো তুমি কিটো জানা
হেৰা মোৰ হিয়াহীনা প্ৰিয়া
তুমি জানা মাথোঁ
তুমি তুমি, মই মই।"

কবিতাটিৰ অন্তিম স্তৱকটোত কবিৰ ক্লান্ত মনৰ স্পষ্ট উমান পোৱা যায়।

কবিৰ আন এটি জনপ্ৰিয় কবিতা হৈছে 'কলংপাৰত মাজনিশা'। কলংপাৰ পাৰত নিজম নিশা স্নিগ্ধ নীলিমাৰ তলত বহি কবিয়ে অধীৰ আগ্ৰহেৰে তেওঁৰ ৰূপহী প্ৰেয়সীক শেষ বিদায় জনাবৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছে। কবিৰ বাবে সংসাৰ অনিত্য যদিও তাৰ মাজতে অস্তহীন সুখৰ খনি আছে। জীৱনত পোৱাতকৈ নোপোৱাৰ সংখ্যাই সৰহ। কিন্তু যিবল পোৱা, তাৰো অসীম মূল্য। সঁচা-মিছাৰ মায়াজালেৰে ভৰা, পংকিলতাৰে পূৰ্ণ জীৱন এইবাৰেই আদৰ্শীয় যে ইয়াত আছে ওঁঠতে লগাই ওঁঠ পদুমৰ দৰে ফুলিবলৈ দুখন একেসূৰী হিয়া। হ'ব পাৰে প্ৰেমৰ আনন্দ ক্ষুদ্ৰেকীয়া। কিন্তু কৃষিকৰ মাজতে প্ৰেমে হৃদয়ত যি ছবি আঁকে সি কেতিয়াও মচ নাখায়। সেয়েহে প্ৰিয়তমাক সন্দোধি তেওঁ কয় :

তোমাৰ বিয়ালৈ আৰু কেইদিন বাকী ? দহদিন ? মাথোঁ ?
দহ দিন আছে ?
এনে দহ নিশা, তুমি যাবা তোমাৰ বাটোদি, মই যাম
মোৰ বাটে বাটে।
নতুন ঘৰত ফুলাবা যি চাকি গছি
তাৰ পোহৰত মান যাব জীৱনী
কালৰ আশা, সুখ-দুখ
দিনে দিনে মিচি।।

কবিৰ হৃদয় বিস্তৃত যদিও কবিতাটিৰ শেষৰ ফালে অহমিকাৰ ভাব ফুটি উঠিছে। তেওঁৰ স্মৃতি তেওঁৰ প্ৰেয়সীয়ে পাহৰি গ'লেও কোনো বেদ নাই, বৰঞ্চ প্ৰেমে তেওঁক সমস্ত জীৱনৰ বাবে দি গৈছে এটা সম্পদ, এক অহংকাৰ :

"..... মোৰ অহংকাৰ
প্ৰথম জগালো ময়ে, তন্ত্ৰাজাল গাভৰুক
মনোৰমা হিয়াৰ তোমাৰ।"

কবিগৰাকীৰ অন্য এটি বিখ্যাত কবিতা 'তিলোত্তমা'। সেই কবিতাটিত কবিয়ে তেওঁৰ প্ৰেয়সীৰ অপকণ সৌন্দৰ্যৰ লগতে তেওঁৰ প্ৰিয়তমা যে চলনামাৰী সেই কথা বৰ্ণনা কৰিছে :

"মিলনৰ স্বপ্ন সাজি ক্ষণে ক্ষণে চিৰদিন
অক্ষয়মান বিবহক কবিয়া সোণালী।"

কাব্য দৃষ্টিত দেৱকান্ত বৰুৱাই প্ৰেমক সৰ্বোচ্চ স্থান দিছে। প্ৰেমৰ বাবে সকলোৰে সন্মুখীন হ'বলৈ সাজু তেওঁ। প্ৰেমেই যেন সকলো সুখ-শান্তিৰ উৎস। ভালপোৱা বৌদ্ধনৰ ধৰ্ম। কবি দেৱকান্ত বৰুৱাৰ মতে দুদিনীয়া বৌদ্ধনত কাৰোবাক ভাল পোৱাটো এটা স্বাভাৱিক সত্য, পাপ-পুণ্যৰ উৰ্বৰ অনুভূতি। দৈহিক মিলনৰ পৰিতৃপ্তিত যদি পাপ হয়, হওক সেই পাপ। সেই মিলন সুখেই যেন স্বৰ্গীয় সুখ। কবিৰ 'অসার্থক' কবিতাটিত তাৰ এক স্পষ্ট ছবি ফুটি উঠিছে :

"আমিও মৰহি যাম ? অসার্থক প্ৰেম মোৰ ? পাপ মাথোঁ
এই চুমাচুমা
কি কৰিম ? হক পাপ ক্ষতি নাই, মই পাম স্বৰ্গ তাতে
তুমি ব'বা তুমি।"

কবি দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতাৰ প্ৰকাশভঙ্গী স্যৱলীল আৰু হৃদয়স্পৰ্শী। সকলো কবিতানুবাগী লোকে তেওঁৰ কবিতাৰ বস আনন্দ পান কৰিব পাৰে। অপূৰ্ব শব্দৰ ব্যৱহাৰ আৰু ছন্দৰ সাৱলীলতাই তেওঁৰ কবিতাক অধিক জনপ্ৰিয় আৰু মনোহৰী কৰি তুলিছে। তেওঁৰ কবিতাত সৰ্বোচ্চ স্থান দিয়া প্ৰেম তেওঁৰ বাবে জানি-গুনি কৰা মধুৰ ভুল, ঠিক ভুলো নহয়, 'বেজাৰ দুখৰ তেজেৰে বাঙলী হেজাৰ ফুল'। ভগ্ন হৃদয়ক লৈ গৌৰৱ কৰাৰ ক্ষমতা খুউব কম সংখ্যক কবিৰহে থাকে, কিন্তু সেই ক্ষমতা আছে কবি দেৱকান্ত বৰুৱাৰ। কিয়নো—

"হিয়া নিয়া আমাৰ থেমালি মাথোঁ, ভগা হিয়া মানুহৰ
নিজস্ব গৌৰৱ
বিবহৰ চকুপানী মনতৰ মন্দাকিনী, প্ৰেম তাৰ
মন্দাৰ সৌৰভ।"

তেওঁৰ অনুভূতি পৌৰুষদীপ্ত প্ৰাণৰ চানেকী। কোনো কাতৰ কৰুণভাৱে তেওঁৰ কবিতাক সেমেকাই তোলা নাই। কবি দেৱকান্ত বৰুৱাই সক্ৰিয় ৰাজনীতিত যোগদান কৰিও যদি সাহিত্যৰপৰা আঁতৰি নগ'লেহেঁতেন তেওঁ হয়তো আৰু বহুতো কালজৰী কবিতাৰ সৃষ্টি কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। তেওঁৰ কাব্যিক বস লুইতৰ দৰে চিৰ প্ৰবহমান।

"মৃত্যুও এক শিল্প জীৱনৰ কঠিন শিলত কটা
নিৰ্গত ভাস্কৰ্য্য"

(হীৰেন ভট্টাচাৰ্য্য)

কবিতাৰ নিচিনা মৃত্যুও এটা শিল্প-কলা আৰু এই মৃত্যু এক চিৰন্তন সত্য। ইয়াক বাধা দিয়াৰ বা নেওচি যোৱাৰ সাধ্য কাৰো নাই। মানুহ মাথোঁ মৰণশীল, যিহেতু কবি দেৱকান্ত বৰুৱাদেৱৰো ১৯৯৬ চনত নিৰ্ম্মিত দেহাৱসান ঘটে। অসমৰ সাহিত্যৰ আকাশৰপৰা যেন এটা উজ্জ্বল নক্ষত্ৰ খহি পৰে কালৰ অতল গৰ্ভত। এইজন্য মহান কবিৰ মৃত্যুত যেন সোণালী অধ্যায়ৰ যবনিকা পৰিল। ●

ম'বাইল আৰু ইয়াৰ প্ৰাসংগিকতা

ৰূপজ্যোতি দেৱশৰ্মা
দ্বিতীয় বৰ্ষ (বিজ্ঞান)

মানুহে সমাজ পাত্ৰি বাস কৰা দিনৰপৰাই যোগাযোগৰ মাধ্যম হিচাপে বিভিন্ন কৌশল ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। ৰজা-মহাৰাজাই কটকী পঠাই ইখন দেশৰ খবৰ সিখন দেশলৈ পঠাইছিল। আনকি পাৰৰ পাবিত চিঠি গাঁঠি লিও মানুহে ইজনে নিজৰ সৈতে যোগাযোগ ৰক্ষা কৰিছিল। ডাকযোগে আহিবলগা একোটা খবৰ বাবে যে কিমান দিন অধীৰ অপেক্ষা কৰিব লগা হৈছিল।

কিন্তু বিজ্ঞানৰ ক্ৰমাগত উন্নতিৰ সৈতে আৱিষ্কৃত ন-ন মাধ্যমে আগৰ যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত থকা সমস্যাবোৰ লাহে লাহে দূৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। এতিয়াৰ বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিয়ে এনেকুৱাকৈ আগবঢ়াইছে যে দুজন মানুহৰ মাজৰ দূৰত্ব যেন মাত্ৰ কিছু ছেণ্টিমিটাৰহে। এনেকুৱা এটা ব্যৱস্থা হ'ল টেলিফোন।

বৰ্তমান দূৰসংযোগ ব্যৱস্থাবোৰৰ ভিতৰত টেলিকম প্ৰযুক্তিবিদ্যাই ইমান আগবঢ়াইছে যে আৰু কেইবছৰমানৰ ভিতৰত ভাৰতবৰ্ষই বিশ্বৰ আগশাৰীৰ দেশবোৰৰ ভিতৰত স্থান পাব, টেলিকমৰ ক্ষেত্ৰত। এই টেলিকম (লেণ্ড লাইন আৰু ম'বাইল) সেৱাৰ ভিতৰত ম'বাইল ফোনে যথেষ্ট গুৰুত্ব পাবলৈ ধৰিছে। বৰ্তমান ভাৰতবৰ্ষত বহুতো দেশী-বিদেশী কোম্পানীয়ে ম'বাইল সেৱা আগবঢ়াইছে। তাৰ ভিতৰত বিলায়েঞ্চ, ভাৰতী, টাটা, ইচাৰ, বি.এছ.এন.এল. ইত্যাদি।

ম'বাইল সেৱা প্ৰধানতঃ দুটা প্ৰযুক্তিৰ ওপৰত কাম কৰে। সেই দুটা হ'ল GSM (Global System for Mobile) আৰু CDMA। বিলায়েঞ্চ, ভাৰতী, ইচাৰ, বি.এছ.এন.এল. আদি কোম্পানীয়ে GSM সেৱা আগবঢ়ায়। আনহাতে টাটা ইণ্ডিকম আদি কোম্পানীয়ে CDMA সেৱা আগবঢ়ায়। GSM প্ৰযুক্তি ব্যৱহৃত ম'বাইলৰ প্ৰধান সুবিধা এয়েই যে যেতিয়াই তেতিয়াই ম'বাইল হেণ্ডছেট সলনি বা বিক্ৰী কৰিব পাৰি। আনহাতে CDMA প্ৰযুক্তি ব্যৱহৃত ম'বাইলত নোৱাৰি।

ম'বাইলৰ জৰিয়তে আমি এজন মানুহৰ সৈতে যিকোনো সময়ত য'ত-ত'ত যোগাযোগ স্থাপন কৰিব পাৰো। SMSৰ জৰিয়তে খবৰ-বাতৰি আদান-প্ৰদান কৰিব পাৰো। ইয়াৰ উপৰিও ম'বাইলৰ দ্বাৰা ফটো পঠিওৱা, গেম ডাউলোড কৰি গেম খেলিব পৰা বা ই-মেইল কৰা। এই সুবিধা দুটা যিকোনো ম'বাইল ছেটৰপৰা কৰিব নোৱাৰি তাৰ বাবে MMS (Multimedia Manage Service) আৰু GPRS (Group Packet Radio Service)ৰ সুবিধা থাকিব লাগিব।

কোম্পানীবোৰে নিজৰ লাভাৰ্থে গ্ৰাহকক আকৰ্ষণ কৰে আৰু ইয়াৰ ফলত কোম্পানীবোৰে চাৰ্জিচ চাৰ্জ হ্ৰাস কৰিবলৈ লৈছে আৰু

কম খৰচতে অন্যান্য সুবিধা আগবঢ়াইছে। সেইবাবে ম'বাইল এতিয়া সহজলভ্য আৰু জনসাধাৰণৰ মাজত জনপ্ৰিয় মাধ্যম হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। আজি কিছু বছৰ আগলৈ ম'বাইল ধনীচামৰ মাজত আবদ্ধ আছিল যদিও এতিয়া ই প্ৰায় সকলোৰে হাতে হাতে। কৰসায়ীৰপৰা গ্ৰাহকলৈ, ডাক্তৰৰপৰা শ্ৰেণীলৈ, শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰপৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ, আনকি নিবনুৱা চামৰ হাততো। সকলোৰে ভাল ম'বাইল সেৱা বিচৰাৰ লগতে এটা ভাল অত্যাধুনিক হেণ্ডছেট বিচাৰে বা লয়। ইয়াৰ লগে লগে হেণ্ডছেট নিৰ্মাণ কৰা কোম্পানীবোৰৰ (যেনে Nokia, Sony Ericsson, Philips, Samsung, BenQ etc) মাজতো প্ৰতিযোগিতা আবন্ত হৈছে।

ম'বাইল সেৱাই আমাৰ সমাজলৈ যথেষ্ট সুভাৱ আনিছে যদিও আমি ইয়াৰপৰা হ'ব পৰা বিপৰীত দিশটোৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিয়াটো প্ৰয়োজনীয় হৈ পৰিছে। বিপৰীত দিশ মানে এইটো কোৱা হৈছে যে ম'বাইলৰপৰা Ultra ray বাহিৰ হয় আৰু এই ৰশ্মি মগজুৰ বাবে বেয়া। ইয়েই মগজু কেপাল বা টিউমাৰ হোৱাৰ সম্ভাৱনা বৃদ্ধি কৰে। বিশেষকৈ গাড়ীৰ ভিতৰত বা বন্ধ কোঠালীত বেছি সময়ৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰাটো স্বাস্থ্যৰ পক্ষে ক্ষতিকৰক।

আজিৰ সহজলভ্য যোগাযোগ মাধ্যম হ'ল বুলিয়েই জানো আমি সকলোৱে ইয়াক সঠিকভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিছো? বিশেষকৈ আমাৰ মাজৰ এচাম ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু নিবনুৱা সমাজে? নে এইটো আমি 'আজিকালি' শব্দটোত জেৰ দি আধুনিকতা দেখুৱাবলৈহে ব্যৱহাৰ কৰিছো? ম'বাইল এটা অভিভাৱকে তেওঁৰ সন্তানক দিওঁতে এইটো চোৱা উচিত যে এইটো তাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় হয় নে নহয়। নে অভিভাৱকজনেও আভিজাত্যৰ বশবৰ্তী হৈ হে দিয়ে। অভিভাৱক এজনে তেওঁৰ সন্তানক ম'বাইল এটা দিলেও, ল'ৰা বা ছোৱালীজনীয়ে ম'বাইলত কি ধৰণৰ কথা বতৰা পাতে তাৰ ওপৰত অলপ হ'লেও চকু দিয়াটো প্ৰয়োজনীয়। যাতে ল'ৰা বা ছোৱালীজনী বিপথে পৰিচালিত নহয়।

শ্ৰেণীকোঠাত পাঠদানৰ সময়ত যেতিয়া কাৰোবাৰ ম'বাইল এটা বাজি উঠে, তেতিয়া ই নিশ্চয় শ্ৰেণীকোঠাৰ সু-পৰিবেশ হ্ৰাস কৰাৰ লগতে পাঠদানৰ গতিতো বাধা প্ৰদান কৰে।

বৰ্তমান চীনদেশত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত ম'বাইল এনেকুৱাকৈ প্ৰচলন হৈছে যে সিহঁতৰ হাতৰ ফোনটো যদি দহ মিনিটলৈ নৰাজক থাকে তেন্তে সিহঁতে হতাশাত ভোগে। এতিয়া এইটো এটা মানসিক ৰোগত পৰিণত হৈছে। আমাৰ ইয়াতো যাতে তেনেকুৱা এটা পৰ্যায় আহি নাপায় তাৰ বাবে আমি সকলোৱে এতিয়াই সাৱধান হোৱা উচিত। ●

গল্প

ঠাকুৰীয়া চাৰ

বিকাশ ভাৰ্গৱী শৰ্মা

প্ৰবন্ধা, দৰ্শন বিভাগ

দুৰ্ঘটনাবোৰ কেতিয়াও ঘটে বুলি নথটে, সকলোৰে সংগোপনে যেতিয়াই সুকণ্ঠা পাই তেতিয়াই পাহাৰৰ মাটি বহি পৰাদি একেটা পৰিয়ালৰ মাজলৈ নামি আহি সকলো সুখ স্বচ্ছন্দ চুইমৈ কৰি পেলাই। দুৰ্ঘটনাবোৰে বাক সকলোকে একেদৰে চুই য়ানে? দুৰ্ঘটনাই বাক কেনেকৈ ভাঙে ধনী-দুখীয়াৰ, উচ্চ নীচৰ শিলতকৈয়ো কঠিন প্ৰাচীৰ। কথাবোৰ ভাবি ভাবি অস্থিৰ হৈ পৰা অচিন্তই যৈখা ধৰি একেটা ঠাইতে বহি থকাৰ ইচ্ছাকণ হেৰুৱাই পেলালে। কোঠাটোৰ পৰা ওলাই আহিলেই অধৰিবে পৰা মনৰ ভিতৰত গুজৰি গুমৰি থকা চিন্তাবোৰে তাৰ লগ এৰা দিবনে? তথাপিও ওলাই আহি সদুখৰ বাৰান্দাখনতে থিয় দিলেহি। বাওঁ হাতত থকা

ঘড়ীটোলৈ এনেয়ে এবাৰ চালে। বাতি পূৰাবলৈ আৰু প্ৰায় তিনি চাৰেতিনি ঘণ্টা বাকী।

বেছি শব্দ নকৰাকৈ বাহিৰৰ গেটখন খুলি ৰাস্তালৈ ওলাই আহিল অচিন্ত। ৰাস্তাৰ ওপৰত ত-তকৈ জ্বলি থকা টাউন কমিটিয়ে দিয়া ষ্টীল লাইটৰ পোহৰটো আজি কিয় জানো তাৰ খাওঁ খাওঁ মুঠী ধৰি থকা ভাদমাৰৰ দুপৰীয়াৰ সূৰ্য্যটো যেনহে লাগিল। বাতি প্ৰেছক্ৰাৰৰ পৰা ঘৰ সোমাবলৈ দেখি হলে সেই খীণ হালধিয়া পোহৰটোৰেই তাক সন্তোষ জনায়। জয়াল ৰাতি এই পোহৰটো বৰ ভাল লাগে অচিন্তৰ। তাৰ মনটো বৰ মুকলি মুকলি লাগে। অঞ্চ আজি সেই একেখিনি পোহৰেই তাৰ চৌপাশে বিচ্ছৰিত হৈ থকাৰ পিছতো কোনো আবেদন অনুভৱ কৰা নাই সি।

মোৰাইল ফোনটো তাৰ পঢ়া টেবিলখনতেই থাকে যদিও নিশা ১১-০০ মান বজাৰ পিছত সেইটো অফ কৰি থবলৈ সাধাৰণতে সি নাপাহৰে। ফোনটো অফ হৈ থকা হলে দুঃসংবাদটোৱে অন্ততঃ ৰাতিটোৰ ভিতৰতে আহি তাক লগ চুব নোৱাৰিলেহেঁতেন। জে কি যে টুলুঙা কথাবোৰ ভাবিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে সি। বিপদত পৰিলে মানুহৰ মগজুত থকা যুক্তিবোৰো এনেদৰে ভৰা নদীৰ নাওখনৰ দৰে টুলুং ভুলুং কৰি থাকে নেকি!

অচিন্তই পিন্ধি থকা পাইজামাটোৰ পকেটৰ পৰা চিগাৰেটৰ পেকেটটো উলিয়াই পকেটখনৰে এটা চুকত পৰি থকা সৰু লাইটাৰটোৰে চিগাৰেট এটা জ্বলাই প্ৰায় একেৰাহে দুই-তিনি হোপা মাৰি ললে। ৰাতিৰ নিস্তৰ্দ্ধতা ভংগ কৰি মাজে মাজে দুই এটা সৰু গেণ্ডনি মৰাৰ শব্দ তাঁহি আহি তাৰ কাণত পৰিল। সিহঁতৰ কাষৰ কেম্পাচত শইকীয়াৰ ঘৰত ভাড়া থকা ভেটেনাবী ডা"ৰ অৰিন্দম কলিতাৰ পোহনীয়া লেবাৰমেন কুকুৰটোৱে নিতাল মাৰি গুই থকা নাই বুলি গম পালে অচিন্তই। দুৰ্ঘটনাটোৰ খবৰটো তাঁহি অহা ফোনকলটোৰ প্ৰতিটো শব্দ তাৰ কাণত এতিয়াও বাজি আছে। অচিন্তৰ বুকুখনত হঠাতে এক অজান শোকে খুন্দা মাৰি ধৰিলে।

লাহে লাহে ভিতৰলৈ গৈ বাৰান্দাৰ চকীখনত আঁউজি বহি লৈ এনেয়ে চকুদুটা মুদি দিলে অচিন্তই। পুৰণি কথাবোৰে এটাৰ পিছত এটাকৈ পানীৰ বুৰবুৰনিৰ দৰে তাৰ মনত ভুমুকি মাৰিবলৈ ধৰিলে। দেউতাক চুকাবৰ দিনা গোপ্টাই দিনটো ঠাকুৰীয়া চাৰে অচিন্তৰ লগত ছাঁটোৰ দৰে লাগি আছিল। শ্ৰাদ্ধৰ দিনা সন্ধিয়া ঘৰলৈ ঘাবৰ সময়ত ঠাকুৰীয়া চাৰে অচিন্তৰ কাছত নিজৰ সোঁহাতখন থৈ বুজনিৰ সুৰত তাক যে কৈছিল- "মই আহো দে। তই দেউতাবৰ আদৰ্শক জীয়াই ৰাখিবলৈ চেষ্টাৰ ক্ৰটি নকৰিবি। টকা-পইচা মানুহক দুবেলা দুসাজ খাই জীয়াই থাকিবলৈ লাগে সঁচা, কিন্তু কেবল টকা উপাৰ্জন কৰো বুলিয়েই জীয়াই থকাটো উচিত নহয়। এজন আদৰ্শ শিক্ষক হিচাবে দেউতাবই জীৱনকালত যি পূৰ্ণতা আৰ্জিলে তাক উপলব্ধি কৰিবলৈ শিক, শিৰোন্নত কৰি জীয়াই থাকিব পাৰিবি।" বাক্যকেইটা ঠাকুৰীয়া চাৰে আহি তাৰ নিচেই কাষত ঠিয় হৈ যেন আকৌ এবাৰ কৈ গ'ল, অচিন্তৰ সঁচাকৈয়ে এনে অনুভৱ হ'ল। গাৰ

নোমবোৰ সিঞৰি উঠিল তাৰ।

কিমান মৰমীয়াল আছিল, নিয়মিত স্কুলৰ প্ৰাৰ্থনা সভা বহাৰ আগতে পৰিষ্কাৰ পোছাক পিন্ধি হাজিৰ হোৱা ওখ অথচ নিয়মীয়া চেহেৰাৰ সিহঁতৰ ইংৰাজী পঢ়োৱা শিক্ষক বিদ্যাচৰণ ঠাকুৰীয়া। নিজৰ নীতি আদৰ্শৰ পৰা কাহানিও বিচলিত নোহোৱা মানুহজনে একমাত্ৰ স্বল্পশিক্ষিত কিছুমান ৰাজনৈতিক পালিনেতাৰ হাতৰ মুঠিলৈ আহিব লাগে বাবেই স্কুলৰ 'প্ৰধান শিক্ষক'ৰ পদটো পাইও, গ্ৰহণ নকৰো বুলি উৰ্দ্ধতন কৰ্তৃপক্ষক লিখিত জনাইছে। প্ৰধান শিক্ষক হলে চাবে হেনো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত শ্ৰেণীকোঠাত বেছি সময় থাকিব নোৱাৰিব আৰু এচাম নীচ চৰিত্ৰৰ, মেৰুদণ্ডহীন, ভণ্ড ৰাজনীতিকৰ ওচৰত নতজানু হব লাগিব। সহকৰ্মী হিচাপে দেউতাকৰ সান্নিধ্য লাভ কৰা ঠাকুৰীয়া চাবে মাজে সময়ে এনেবোৰ কথা সিহঁতৰ লগতো আলোচনা কৰিছিল। পঢ়া শেষ কৰি অচিন্ত সংবাদ মাধ্যমৰ সতে জড়িত হৈ পৰাত প্ৰধান প্ৰেৰণাৰ উৎস আছিল এই ঠাকুৰীয়া চাবেই। দেউতাকৰ পৰা পোৱা কৰ্মস্পৃহা আৰু ঠাকুৰীয়া চাৰৰ পৰা শিকা নীতিকথাবোৰেই হয়তো অচিন্তক আজি সত্তানিষ্ঠা সাংবাদিকতাৰ দিশলৈ আৰু এচাপ আগুৱাই নিছে।

'কৃতি শিক্ষক' বঁটাৰ বাবে মনোনীত ঠাকুৰীয়া চাৰৰ নামটো দুবাৰকৈ কাটি ভণ্ড ৰাজনীতিক মুনাম্বালোভি, দালাল দুজনমানে দুখন বেলেগ স্কুলৰ দুগৰাকী শিক্ষকৰ নাম ভৰাই দিওঁতে অচিন্তই তাৰ পেপাৰখনৰ প্ৰথম পৃষ্ঠাত অহাকৈ নিউজো বনাইছিল। 'উলংগ দেশত কাম কি যোৱাৰ' হেডলাইনেৰে ওলোৱা নিউজটোৱে সেই সময়ত বিধান সভা পৰ্য্যন্ত কঁপাই তুলিছিল। বিধান সভা কঁপাই যোৱা এনে এটা বিতৰ্কিত সংবাদে ঠাকুৰীয়া চাৰক কিন্তু কোনোমতে টলাব নোৱাৰিলে। নিজ কৰ্তৃত্বত অটল ঠাকুৰীয়া চাবে বৰং অচিন্তক প্ৰায় ধমক দিয়াৰ নিচিনাকৈ কৈছিল- "অচিন্ত, তহঁত সাংবাদিকবিলাকে কিছুমান সৰু কথাতে বহু ডাঙৰ কৰি পেলাৱ। কৃতি শিক্ষকৰ মানপত্ৰখন চৰকাৰৰ পৰা পালেই মই আজীৱন কৃতি শিক্ষক হৈ ৰমনে? নে অৱসৰৰ পিছত দুবছৰ অফিচলৈ বাটকুৰী নোবোৱাকৈ মই অৱসৰকালীন সা-সুবিধাখিনি পাম। আমাৰ মানপত্ৰখন একমাত্ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়েহে দিব পাৰে।" কথাখাৰ মনত পৰি অচিন্তৰ অন্তৰখন চাৰৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা আৰু ভক্তিত পুনঃবাৰ গদ্ গদ্ হৈ পৰিল।

যোৱা সপ্তাহত নিউজটো ওলাইছিলহে মাত্ৰ। হয়! এইবোৰো অচিন্তয়ে নিউজটো পঠাইছিল। "সূৰ্য্যক ঢাকিব কোনে? অৱশেষত শ্ৰীবিদ্যাচৰণ ঠাকুৰীয়াই চৰকাৰৰ কৃতি শিক্ষকৰ সন্মান" শীৰ্ষক বাতৰিটো পঢ়ি ঠাকুৰীয়া চাৰক নতুনকৈ একো উৎসাহিত হোৱা দেখা নাছিল অচিন্তই। কেবল যাব লাগে বাবেই যোৱা দি যোৱা কালি অৰ্থাৎ ৫ চেপ্তেম্বৰত ঠাকুৰীয়া চাবে ৰাজধানী চহৰত চৰকাৰে কেন্দ্ৰীয়ভাবে আয়োজন কৰা কৃতি শিক্ষকৰ সম্বৰ্দ্ধনা সভাত যোগ দিবলৈ ওলাই গৈছিল।

প্ৰায় ডেৰ ঘণ্টা সময় বাহিৰতে যন্ত্ৰণাকাতৰ হৈ চটফটাই থাকিল যদিও অচিন্তই দুঃসংবাদটো একে আখৰতে মানি লবলৈ

টান পালে। কোঠালৈ গৈ পুনৰবাৰ টোপনি যোৱাৰ কথা ভাবিব নোৱাৰিলে সি। ঠাকুৰীয়া চাৰৰ সান্নিধ্যত অতিবাহিত কৰা দিনবোৰ, সৰু-বৰ ঘটনাবোৰ চিনেমাৰ বিলৰ দৰে সৰুসৰুকৈ পাৰ্কেই যাবলৈ ধৰিলে অচিন্তৰ মনৰ মাজেদি।

ঘৰৰ আটায়ে উঠি গম পাই ঘৰাদুৰাখন লগোৱাৰ আগতেই নিউজটো বনাব লাগিব। অচিন্তই পুনৰ এডাল চিগাৰেট জ্বলাই ললে আৰু তাৰ পঢ়া টেবিলখনৰ সোঁমাজতে থকা টাইপ ৰাইটাৰটো অলপ গাৰ ফালে টানি ষ্টেণ্ড লাইটটো অন কৰি দিলে। সন্মুখত থকা চকীখনত বহি বহিয়েই চিগাৰেটটোত এটা দীঘল হোপা মাৰি টাইপ কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰি দিলে। প্ৰায় নহ মিনিট সময় টাইপ কৰি থাকি ছপিবলৈ পাহৰি যোৱা চিগাৰেটটোত শেষৰ হোপাটো মাৰি ওচৰতে থকা এছটোত হেঁচুকি থৈ দিলে অচিন্তই। টাইপ মেচিনৰ বোলাৰ ছইলাৰটো হাতেৰে ওপৰলৈ বুলি পকাই দিলে। কিট্ কিট্ কিট্ কিট্ শব্দ কৰি কাগজখন সন্মুখৰ ফালে ওলাই পৰিল। কাগজখন হাতত লৈ অচিন্ত থিয় হ'ল। সন্মুখত জ্বলি থকা ষ্টেণ্ড লাইটটোৰ পোহৰত নিউজটো এবাৰ নিজৰ ভিতৰতে সৰু সৰুকৈ পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলে অচিন্তই- "এন্ধাৰৰ সুযোগ লৈ ওলিয়াই হত্যা কৰা হ'ল শিক্ষকক, ঘটক কোন? চৰকাৰী ডেবৰীয়া গুণ্ডা বাহিনী নে চৰকাৰী কৃতিত্বক স্বীকাৰ নকৰা সহস্ৰ বিদ্ৰোহী", নিজা সংবাদদাতা : ঘটনাটো ঘটে যোৱাৰাতি ঠিক ন মান বজাত। গুৱাহাটীৰ পৰা প্ৰায় পাচ ঘণ্টা বাঞ্ছৰে আহি কৃতি শিক্ষক সন্মানেৰে বিভূষিত শ্ৰীবিদ্যাচৰণ ঠাকুৰীয়াই নিশা ন মান বজাত আহি তেজপুৰৰ ওচৰৰ সৰু চহৰখন পাইছিল। বাছৰ পৰা নামি চাৰি নং বাৰ্ডত থকা নিজ ঘৰলৈ বুলি বিজ্ঞা এখনত উঠি তেখেতৰ ঘৰ পাবলৈ আৰু মাত্ৰ এশ গজমান থাকোতেই সন্মুখৰ ফালৰ পৰা অহা দুগৰাকী চাইকেল আৰোহী যুৱকে তেওঁলোকৰ হাতত থকা অত্যাধুনিক মাৰণাত্মক শিক্ক গৰাকীলৈ গুলি চালাই কৰে। অচিন্তে বিজ্ঞাৰ পৰা মাটিলৈ বাগৰি পৰা কৃতি শিক্ষক গৰাকীক লগে লগে কেইজনমান স্থানীয় সচেতন ব্যক্তিৰ তৎপৰতাত ওচৰৰে চৰকাৰী হাস্পাতালখনলৈ বুলি নিয়া হয় যদিও হাস্পাতালখন পাবলৈ অলপ দুৰ বাকী থাকোতেই শিক্ষক গৰাকীয়ে নশ্বৰ দেহ ত্যাগ কৰে। ঘটনাস্থলীত উপস্থিত থকা আৰক্ষী অধীক্ষক গৰাকীৰ.....।"

এইমাত্ৰ নিজে টাইপ কৰি উলিওৱা নিউজটো পঢ়ি শেষ কৰিবলৈ ধৈৰ্য্য হেৰুৱাই পেলালে অচিন্তই। জ্বলি থকা ষ্টেণ্ড লাইটৰ চুইছটো অফ্ কৰি দিলে। বস্ত্ৰেকৰ বাবে অচিন্তই অনুভৱ কৰিলে যেন এক অচিন শক্তিয়ে তাৰ ভৰি দুটা প্ৰায় অচতেন কৰি পেলাইছে। যথেষ্ট অসহায় অনুভৱ কৰা অচিন্তই খুব সাৱধানে ওচৰত থকা বিচনাখনৰ ফালে আগুৱাই গ'ল। পিছফালৰ লাইনৰ মধু বনিয়াইতৰ গড়াপৰ পৰা মতা কুকুৰাকেইটাই আৰম্ভ কৰা কোহৰাল অচিন্তৰ কোঠালৈলৈও ভাঁহি আহিল। ●

বিভাৰ— ইতিপূৰ্বে 'অভিমত' কাকতত প্ৰকাশিত। —সম্পাদনা সমিতি

নিশাৰ আকাশৰ জোন

অজয় কলিতা

প্ৰথম কিতাপ (কলা)

সকলোবোৰ যেন শেষ হৈ গ'ল। তাৰ জীৱনটোক অন্ধকাৰে
গ্ৰাস কৰি পেলাইছে। হঠাৎ স্তব্ধ হৈ গ'ল তাৰ জীৱনৰ লক্ষ্য।
এয়া কি হৈ গ'ল, সি গমকে নাপালে। যোৱাকালিলৈকে সকলোবোৰ
ঠিকে আছিল। কিন্তু আজি? এতিয়া যেন সি সমাজৰ এক
পেলনীয়া বস্তু। আজি সি কি বুলি কৈফিয়াৎ দিব সমাজখনক,
তাৰ মাক-দেউতাকক! সিতো পাহৰিব নোৱাৰে নিশাক। তাৰ
প্ৰেয়সী হ'লেও নিশা আছিল অভিভাৱকৰ দৰে। তাইৰ প্ৰতিচ্ছবি
জানো সি তাৰ হৃদয়ৰপৰা মচি দিব পাৰিব? নাই সি নোৱাৰে।
কিন্তু তাৰ সমাধান কোনখিনিত? সি জানিছিল তাৰ মৃত্যু খাটাং।
কিন্তু তাৰ জীৱনত অজানিতে ঘটি যোৱা ঘটনাবোৰৰ বিষয়ে কাৰ
আগত প্ৰকাশ কৰিব। এনেকৈয়ে ভাবি থাকোতে চিগাৰেটটো পুৰি
কেতিয়া শেষ হ'ল সি গমকে নাপালে। এনেকৈয়ে ভাবি থাকোতে
হঠাৎ মনত পৰিল তাৰ বন্ধু জোনলৈ। জোন এজন ইঞ্জিনীয়াৰ।
লগে লগে পকেটৰপৰা মবাইলটো উলিয়াই জোনলৈ নম্বৰ ডায়েল
কৰিলে...। আকাশৰ খবৰ পাই জোন আহি তাৰ ওচৰত উপস্থিত
হ'ল। তেতিয়া আকাশে তাৰ জীৱনটোত ঘটি যোৱা ঘটনাবোৰ
ক'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে.....।

চা জোন, সিদিনা মই মোৰ চেম্বাৰত বহি পেচেন্ট চাই
আছিলোঁ। হঠাৎ চকিদাৰজনে আহি ক'লে যে ইমাৰজেক্সি কমত
এজন বোগীক ভৰ্তি কৰা হৈছে, সোনকালে যাব লাগে। মই গৈ
উপস্থিত হ'লো সেই কমটোত। দেখিলো মানুহজনৰ অৱস্থা

সংকটজনক। গাড়ীৰ এঞ্জিনডেণ্টত বেয়াকৈ হাত-ভৰি আৰু মুৰত
আঘাত পাইছে। লগে লগে মই হাতে-কামে লাগি গ'লো। লাহে
লাহে ভৰিবপৰা ভঙা আইনাৰ টুকুৰাবোৰ উলিয়াই আছিলো যদিও,
কেনেকৈ বোগীজনৰ তেজ লগা আইনাৰ টুকুৰাই মোৰ হাতত
কাটিলে মই গমকে পোৱা নাছিলোঁ। সেইবিলাকক মই গুৰুত্ৰ দিয়া
নাছিলো, কিন্তু যেতিয়া বোগীজনৰ তেজ পৰীক্ষাৰ ফলাফল আহিল
তেতিয়া মোৰ চকু কপালত উঠিল, কাৰণ মানুহজন আছিল HIV
বীজাণুৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত। মোৰো ভয় লাগি গ'ল। সেয়েহে মনৰপৰা
ভয় আঁতৰ কৰিবলৈ কাৰণে মোৰো তেজখিনি পৰীক্ষা কৰালোঁ।
ভবামতে কাম হ'ল। মোৰ তেজতো আছিল HIVৰ বীজাণু। কিন্তু
মোৰ দোষ কোনখিনিত। সেয়েহে মোৰ মৃত্যু খাটাং। সেয়েহে
যিকোনো উপায়ে নিশাক তই বিয়া কৰাব লাগিব। কাৰণ, তাইৰ
দুখ হোৱাটো মই নিবিচাৰো। যদি তই দায়িত্ব লোৱা মই সুখেৰে
মৰিব পাৰিম।

আকাশৰ কথা শুনি জোন সবগ পৰা মানুহৰ দৰে একেথৰে
আকাশলৈ চাই থাকিল আৰু অনুৰোধমৰ্মে নিশাক গ্ৰহণ কৰিবলৈ
মাস্তি হৈছিল। এনেকৈয়ে কিছুদিনৰ পিছত নিশাক নানা মিছা কথা
কৈ জোনৰ লগত বিয়াত বহাৰলৈ সন্মত কৰিছিল আৰু মাত্ৰ এমাহৰ
ভিতৰতে বিয়া সম্পন্ন হৈ গৈছিল। কিন্তু আকাশ? নিজৰ অকণমান
অসাৱধানতাৰ কাৰণে জীৱনটোক জানি-শুনি তিলতিলকৈ মৃত্যু
মুখলৈ আগবঢ়াই দিছিল। নিজৰ সুখ-শান্তিবোৰৰ কথা পাহৰি যাবলৈ
বাধ্য হৈছিল। এজন পগলা মানুহৰ দৰে অলিয়ে-পলিয়ে ফুৰিবলৈ
আৰম্ভ কৰিছিল।

শেষত, সেই শোকাকুল দিনটোৰ বাবে যেন সকলোৰে
অপেক্ষা কৰি আছিল। আকাশৰ মৃত্যুৰ বাতৰি পোৱাৰ পিছত নিশাই
যাব বিচৰা নাছিল, কাৰণ আকাশ নামৰ মিছলীয়া লোকজনৰ কথা
পাহৰি গৈছিল। কিন্তু যেতিয়া জোনৰ মুখৰপৰা সকলো কথা গম
পাইছিল, তেতিয়া তই নিজকে ক্ষমা কৰিব পৰা নাছিল আৰু হিয়া
উজাৰি কান্দি কান্দি আকাশ শোকাকুল কৰি দিছিল।

আকাশৰ মৃত্যুৰ সংকৰৰ কাম সম্পন্ন কৰি উঠি নিশা আৰু
জোনে তাৰ সমাধিতে প্ৰতিজ্ঞাবদ্ধ হৈছিল যে এই পৃথিবীৰপৰা
এজনো আকাশৰ মৃত্যু হ'ব নিদিয়ো তাৰ কাৰণে দুয়ো সিদিনাৰপৰাই
অভিযান আৰম্ভ কৰিছিল, সন্মুখত এক বৃহৎ আশা লৈ.....। ●

আশাৰ বালিঘৰ

দীপিকা ঠাকুৰীয়া
দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

সন্ধিয়াৰ সময় আছিল। গোটেই দিনটো বিজুলী ঢেবেকণিৰে বৰষুণ দি আছিল। সেই গা-ৰূপাই যোৱা বৰষুণকো আওকাণ কৰি চহৰৰ আলিবাট এৰি যুৱক এজনে নিজৰ ঘৰলৈ বুলি গাঁৱৰ সৰু আলিবাটটোৱেদি চিন্তাক্ৰিষ্ট মনেৰে ঘৰলৈ আহি আছিল। সেই যুৱকজন দুখীয়া বুঢ়ী মেথালীৰ পুত্ৰ— মোহন। মোহনৰ শৈশৱ কাল আৰু পঢ়া জীৱন কঠোৰ সংঘাতৰ ঢেবেকণিৰে বৰষুণসদৃশ পাব হৈছিল। নিচেই সৰু থাকোতে মোহনৰ বাপেকৰ এটা বাছ দুখটিনাত মৃত্যু হৈছিল। বাপেকৰ মৃত্যুৰ পিছৰপৰা দুখনী মাক মেথালীয়ে ওচৰ-পাজৰৰ মানুহৰ ঘৰত কাম কৰি তাক বহু কষ্টেৰে পঢ়ুৱাইছিল। ভাবিছিল

সিয়ে কিজানি এদিন মাকৰ মুখত সুখৰ হাঁহি বিৰিঙাব পাৰিব। কিন্তু নিয়তিৰ নিষ্ঠুৰ পৰিহাসে মোহনৰ মাকৰ সেই আশা ভাঙি চূৰমাৰ কৰিলে।

এটা সময়ত মোহন মেট্ৰিক পৰীক্ষাৰ বাবে সাজু হ'ল। পৰীক্ষাও ভালদৰে উত্তীৰ্ণ হ'ল। পৰীক্ষাৰ পাছত মোহনে কায়ৰ ল'ৰা-ছোৱালীক পঢ়ুৱাই পোৱা পইচাৰে ঘৰখন চলাই থাকিল। চাওঁতে চাওঁতে সময় পাৰ হ'ল। সেইদিনা যে তাৰ পৰীক্ষাৰ খবৰ দিব সেই কথাটো পাহৰিছিলেই। সেইদিনা তাৰ গা বেয়া লগা কাৰণে সি ঘৰতেই আছিল। মোহনৰ সেই ভগ্না পঁজাটোলৈ শিক্ষকজন অহা দেখি মোহনে কি কৰিব নকৰিব চিন্তা লাগি গ'ল। কোনোমতে মোহনে তাৰ শিক্ষকজনক এটুপি চাহ দিলে। শিক্ষকজনে কৈ উঠিল— মোহন এনেকুৱা ভাল খবৰত খালী চাহ! মোহনে বুজি নাপাই ওলোতাই সুধিলে— 'কি খবৰ ছাৰ?' কিয় তাৰ পৰীক্ষাৰ খবৰটো তেতিয়াহে মোহন উচ্চতৰ মাধ্যমিকৰ বিজ্ঞানৰ কথা গম পালে। সি পৰীক্ষাত দুটা বিষয়ত লেটাৰসহ প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হৈছে। খবৰ শুনি তাৰ অত্যন্ত ভাল লাগিছিল। হয়তো দেউতাক থকা হ'লে তাৰ আৰু বেছি ভাল লাগিলহেঁতেন।

তাৰ পিছত মোহনে স্থানীয় কলেজ এখনত নাম লগালে। সি যি কি নহওক মোহনে ওপৰৰ পৰীক্ষাবিলাকতো ভালদৰে উত্তীৰ্ণ হৈ গ'ল। ওচৰ-পাজৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীক পঢ়ুৱাই মোহনে আৰু ঘৰখন কিমান চম্ভলিব। লাহে লাহে তাৰ ঘৰখনৰো খৰচ বাঢ়িছে। মাকৰ অসুখে তাক চিন্তাত পেলাইছে। দৰৱৰ ওপৰতে মাকৰ জীৱনটো নিৰ্ভৰ। গতিকে কিবা এটা সংস্থাপন অবিহনে তাৰ ঘৰ চলোৱাটো কঠিন হৈ পৰিছে।

শেষত মোহনে এদিন চহৰলৈ বুলি যাত্ৰা কৰিলে। ভাবিছিল তাৰ যোগ্যতা অনুসৰি কিবা এটা সংস্থাপন বিচাৰি পাব। কিন্তু চহৰৰ আও-ভাও বুজি নোপোৱা মোহনে আজিকালি চাকৰিৰ নামত যে টকাৰ ব্যৱসায় চলিছে গমকেই পোৱা নাছিল। বহু সংগ্ৰাম কৰিও একো কৰিব নোৱাৰিলে। মাক-পুতেকৰ অৱস্থা পানীত হাঁহ নচৰা যেন হ'ল।

সময় নদীৰ প্ৰবাল সোঁতৰ নৰে বৈয়ে থাকিল। মোহনৰ দুখৰ দিন পাব হৈ দূৰৈত আশাৰ পোহৰ জিলিকিল। সিহঁতৰ গাঁৱৰ ৰাইজ মিলি তাক গাঁৱত থকা হাইস্কুলখনৰ প্ৰধান শিক্ষক পদত নিৰ্বাচিত কৰিলে। কিন্তু গাঁৱৰ গাঁওবুঢ়া এই কথাত একমত নাছিল। গাঁওবুঢ়াই তেওঁৰ সৰু পুতেকক এই পদটো দিব খুজিছিল। কিন্তু ৰাইজে সেইটো হ'ব নিদিলে।

কেইবাবছৰমান মোহনে সেই স্কুলখনতে খাটি থাকিল। অলপতে স্কুলখন চৰকাৰৰ অধীনত ল'লে। মোহনৰ সঁচাকৈয়ে ভাগ্যত সুৰ্যোদয় হ'ল।

সেইদিনা মোহনে মাকক কৈছিল— মা, মই পোৱা প্ৰথম দৰমহাৰে তোমালৈ এযোৰ ফুৰীয়া মেখেলা-চাদৰ আনিম। মোহনে এইটোও ভাবিছিল যে তাৰ পিছদিনা ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ সৰ্বজনীন উৎসৱ পালন কৰিব আৰু স্কুলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীৰ মাজত ভোজভাত পাতিব। স্কুলত মোহনে তাৰ ক্লাছটো কৰি গুৱাহাটীলৈ দৰমহা আনিবলৈ গ'ল। দৰমহা লৈ অফিচৰ পৰা বাছটেও বুলি খোজ লওঁতেই মোহনক পিছফালৰপৰা কোনোবাই গুলীয়াই মাটিত বগৰাই দিলে। লগতে গোটেইকেইজন শিক্ষকৰ দৰমহাৰ টকাখিনিৰ হেণ্ডবেগটো হাত কৰি লগে লগে মুষ্টিকাৰীয়ে সেই ঠাইৰ পৰা পলায়ন কৰিলে।

আবেলি মোহনক ঘৰলৈ গাড়ীৰে অনা হ'ল। মোহনক দেখি মাকে বেমাৰী দেহাৰে কান্দি কান্দি ভাগি পৰিল। কিন্তু কি হ'ব? হোৱাটো হৈয়ে গ'ল। মোহনক কোনেও ঘূৰাই আনিব নোৱাৰিলে।

আশাৰ বালিঘৰ নিমিত্তে ধুমুহাই উৰুৱাই লৈ গ'ল দূৰ দিগন্তলৈ ●

সময়

মানস প্রতিম শর্মা
ষাটক তৃতীয় বর্ষ, (ইলেক্ট্রনিক্স)

সেই একেই আকাশ, একেই পৃথিবী, তথাপি কিমান প্রভেদ। ব্যস্ত মহানগর চৌদিশে গজি উঠা প্রকাণ্ড অট্টালিকাবোব, যাব গগনচুম্বী শিখবে হেঁপাহেঁপে এবাব চাব নিদিয়ে অতি মবমব সেই আকাশখন যাব তলতেই একাকার হৈছিল শৈশব আৰু যৌবনব সোণালী দিনবোব। বাৰাণ্ডাৰ আৰামী চকীখনত বহি বহি প্ৰায়ে ভাবে বৰবাই। দিনে দিনে দুৰ্বল হৈ অহা দেহাটোলে চাই, শৌচোকা শোভোৰ ছালখনলে চাই প্ৰায়ে হুমুনিয়াহ ওলাই আহে।

'ককা ভাত খাই লওঁক, আহক' আৰতিৰ মাতত তেওঁৰ চিন্তল যতি পৰে। দিনৰ দিনটো অকলশৰীয়াকৈ এই ঘৰটোত আৰতিয়েই তেওঁৰ একমাত্ৰ লগৰী। বাতিপুৰাই ওলাই যোৱা তেওঁৰ চাকৰিয়াল পুত্ৰ-বোৱাৰীয়ে তেওঁক অবজ্ঞা কৰে বুলিব নোৱাৰি। পিছে চাকৰিব ব্যস্ততা, অত্যাধুনিক জীৱন গতিকে সিহঁতক আঁতৰাই ৰাখে। খেদ নাই তেওঁৰ, অকণো খেদ নাই। সিহঁত সুখী হলেই হ'ল।

'আই অ', আৰতি, মোৰ চকীখন অকণমান ব'দত উলিয়াই দেচোন।' ভাতখিনি খাই তেওঁ ক'লে। সেই সৰুতে অভাৱৰ তাড়নাই তেওঁলোকৰ ঘৰত খিতাপি দিয়া আৰতি। সমাজত চিনাকি 'কককা ছোৱালী'। পিছে তাইৰ পৰিচয় কেৱল তাতেই সীমাৰুদ্ধনে? বৰবাই ভাবে।

বাতিপুৰা প্ৰায় এঘণ্টামান সময় তেওঁ গৌসাইঘৰত কটায়। ঘৰখনৰ মঙ্গলৰ প্ৰাৰ্থনা কৰে আৰু ঈশ্বৰক প্ৰায়েই কয়— 'হে ঈশ্বৰ, মোক আৰু জীয়াই ৰাখি তুমি কি কৰিব খুজিছ। উমাকতো পাৰ কৰি নিলা প্ৰভু।' জীৱনৰ সেই দিনবোৰ যিবোৰ উমাৰ স'তে সোণবৰনীয়া হৈছিল, ক'ত যে হেৰাই গ'ল। বৰ সুখৰ আছিল উমাৰ বিদায়। বাতি ভাত খাই শোৱাৰ পৰত যি চলি পৰিল, আৰু নুঠিল।

হাইপ্ৰেছনৰ আছিল। শান্তিত গ'ল তেওঁ।

'হায়! ককা'—গেট খুলি স্কুলৰ পৰা অহা সৰু নাতিনী বেহাই কৈ গ'ল। নাতি-নাতিনীৰ যি ৰূপৰ কল্পনা তেওঁ কৰিছিল সেয়া তেওঁ বেহা বা বিয়া কাৰো মাজতেই নাপালে। সৰুবেপৰা ইংৰাজী মাধ্যমত পঢ়া সিহঁতে টিভি, ভিডিঅ' গেম আদিতেই ব্যস্ত। পঢ়া-শুনাৰ দুৰ্লভ্য বোজাটো আছেই। তেওঁলোকৰ দিনত কিমান সময় কটাব লাগিছিল কিতাপৰ স'তে স্কুলীয়া দিনত। লোকৰ বাৰীৰ আম, লেতেকু, পনিয়ল খাই কত গালি খাইছিল দেউতাকৰ। কত সাঁতুৰিছিল নৈখনত। এদিন দুপৰীয়া অকলে সাঁতুৰিবলৈ যাওঁতে পানী খাই ডুবিবই ধৰিছিল। ভাগ্যে যেনিবা বচালে বৰদেউতাকহঁতৰ ঘৰত কাম কৰা ল'ৰাটোৰে। বিয়া আৰু বেহাই বান্ধ কল্পনা কৰিব পাবেনে তেনে জীৱনৰ? সময়ে সিহঁতক বৰ ব্যস্তিক কৰি পেলাইছে নে মাক-দেউতাকে কৰিছে? ককাক বুলি তেওঁৰ লগতো কোনো আদৰৰ সম্পৰ্কই নাই।

আজি বিয়াৰ কোঠাত বৰ ছলছুল, তাইৰ লগৰ ল'ৰা-ছোৱালী কেইটামান আহিছে। তেওঁৰ কোঠাটো তাইৰ কোঠাৰ কাষতে। টোপনি যাম বুলিও যাব পৰা নাই। ডেকাত ব্যক্তি আছে কিবা এটা তেওঁৰ বাবে অকোথা উদ্ভাম সংগীত। 'ছে টোপনি যাব পৰা হলে! বৰ অশান্তি পায় তেওঁ।

'ককাটোও বুঢ়া হৈছে নহয় দিনে দিনে? মায়েও কয় জানা এতিয়াই মৰি থাকিলে। নহ'লে জানেনে আমাৰহে কষ্ট.....।' সেয়া বিয়াৰ মাত। আকাশখন সৰি পৰা কেন ভাব হ'ল তেওঁৰ। তেওঁৰ মূৰত খুৰি থাকিল বিয়াৰ সেই উক্তি। 'মৰি থাকিলে..... আমাৰহে কষ্ট.....' ●

নীলমৰ নীলা বেদনা

ধৰিত্ৰী তামুলী

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

আজি প্ৰায় পাঁচ বছৰ আগতে এই গছজোপাই এক মোহনীয় ৰূপ লৈ বাঢ়ি অহা দেখা গৈছিল। এইজোপা গছৰ তলতে এহাল ডেকা-গাভৰুৱে বহি অনাগত ভবিষ্যতৰ নানা বৰ্ণনা সপোন বচিছিল। প্ৰায়ে এই ডেকা-গাভৰুৱে গছজোপাৰ তলত বহিছিল, ইজনে সিজনৰ পৰা কেইটামান মৰমৰ শব্দ শুনাৰ আশাত।

আজি প্ৰায় কেইটামান বসন্তৰ পিছত গছজোপাৰ সময়ৰ লগে লগে কিছু পৰিৱৰ্তন চকুত পৰিছে। ই যেন প্ৰাণহীন হৈ গৈ আছে। তাৰ সেই সেউজীয়া পাতবোৰ কোমল কোমল ভালবোৰ ভাঙৰ নৌহওঁতে হালধীয়া হৈ লেবেলি তলৰ ফালে হাটলি পৰিছে। হয়তো এদিন ফসেও হ'ব পাৰে। পাঁচ বছৰ আগৰ দৰে আজিও এই ডেকা-গাভৰুৱাল (নীলম আৰু দীপামণি) মৃতপ্ৰায় গছজোপাৰ তলত বহিছে। কিন্তু আগৰ দৰে তেওঁলোকৰ মুখবোৰত আনন্দৰ কোনো চিন নাই। ইয়াৰ বিপৰীতে দুয়োৰে মুখত স্পষ্ট হৈ উঠিছে দুখ-বেদনা, চিন্তাৰ চাপ। আগৰ দৰে ইজনে সিজনৰপৰা মৰমৰ শব্দ শুনাৰ আশাত বহা নাই। আজি দীপামণিয়ে নীলমৰ ওচৰত বহিছে কেইটামান সহিব নোৱাৰা বেদনাদায়ক শব্দ শুনাৰ আশাত।

দীপামণি হ'ল ইঞ্জিনিয়াৰ পৰন চৌধাৰী আৰু প্ৰীতি চৌধাৰীৰ একমাত্ৰ কন্যা। নীলমে এইবাৰ স্নাতক চূড়ান্ত বৰ্ষৰ পৰীক্ষা দিছে।

তাই নীলমক ভাল পায়। নীলম এটা দুখীয়া পৰিয়ালৰ ল'ৰা। সি পঢ়া-শুনাত বৰ চোকা। তাৰ খবৰ পৰিয়াল বুলিলে মাক, দুজন ভায়েক আৰু এজনী ডাঙৰ বায়েক। বহুদিন ধৰি কৰ্কট ৰোগত ভুগি থকা দেউতাকে এদিন সিহঁতক এৰি চিৰদিনৰ বাবে এই পৃথিৱীৰ পৰা বিদায় ল'লে। আমাৰ অসমীয়া সমাজত এবাৰ কথাই আছে যে—

মাতৃ অবিহনে ভোজনত চাবখাব।

পিতৃ অবিহনে সংসাৰত পৰে ভাব।।

নীলমবোৰে এই অৱস্থাতে হ'ল। দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পিছত তাৰ মূৰতে সংসাৰৰ ভাব পৰিল। সি ঘৰে ঘৰে কেইটামান টিউচন কৰি ঘৰখন চলাই আছে। সি তাৰ ভায়েক দুজনবোৰে পঢ়া খৰচ বহন কৰিব লাগে। তাৰ ডাঙৰ বায়েক বীমা মেট্ৰিক পাছ কৰি ঘৰতে বহি আছে। মাকে মাকে মাকে তাইৰ বিয়াৰ কথা কয়। কিন্তু কি হ'ব, তাইত বিয়া দিব পৰা সম্ভৱ তাৰ নাই। মাকৰ কথাত সি চিন্তাধিত হৈ পৰে; সেইবোৰ কথা পিছত চিন্তা কৰিম, আগতে কিবা এটা হ'বলৈ দিয়া বৃষ্টি সি মাকক আশাস দিয়ে। সি ইংৰাজীত মেজৰ লৈ এম.এ. পাছ কৰিছে। ইয়াৰ মূলতে আছিল দীপামণিৰ প্ৰেৰণাৰ লগতে আৰ্থিক সহায়। তাই সহায় নকৰা হ'লে সি হয়তো

আজি

দীপামণিৰ

বিয়া।

গোটেই

ৰাতি তাইৰ

কথা ভাবিয়ে

উজাগৰে

কটালে।

তাই তাক

বিয়ালৈ

নিমন্ত্ৰণ

কৰিছে। সি

নগ'লে তাই

বৰ দুখ

পাব। সি

তাইক খুউব

ভাল পায়।

গতিকে

সকলো

বেদনা সহ

কৰি হ'লেও

সি তাইৰ

নিমন্ত্ৰণ ৰক্ষা

কৰিব।

বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাবৰ্ণনা বন্ধিত হ'লহেঁতেন। সি সকলো দুখ, কষ্ট জয় কৰি এম.এ. পাছ কৰিছে; কিন্তু কি হ'ব, চাকৰি পাবলৈ নাই। আজিৰ যুগত যেন টকাৰেহে সকলো কৰিব পাৰি। সি তাৰ চাৰ্টিফিকেট লৈ অফিচে অফিচে ঘূৰিছে ইন্টাৰভিউ দিছে, কিন্তু কি হ'ব চাৰ্টিফিকেটতকৈ যে আজিৰ যুগত টকাৰেহে মূল্য বেছি হৈছে।

কিছু সময় দুয়ো নীৰবে বহিয়ে কটালে। নীলমে নীৰবতা ভঙ্গ কৰি লাহে লাহে গভীৰ সুবত ক'লে— “তুমি সুখী হোৱা দীপামণি। তোমাৰ সুখৰ বাবে মই তোমাৰ জীৱনৰ পৰা আঁতৰি যাব বিচাৰিছোঁ। তুমি সুখী হোৱা কেবল.....; কথাখিনি শুনি দীপামণিয়ে তাৰ মুখলৈ চাইছিল। তাই বুজিব পৰা নাই এয়া সি কি কৈছে। সঁচাকৈয়ে এয়া হ'বনে? পাবিবনে নীলমে? পাবিবনে তাই? আজি যেন বছৰিৰ চিনাকি নীলমক তাইৰ কোনোবা অচিনাকি যেন লাগিছে। নীলমৰ এয়া অন্তৰৰ কথানে? নাই এয়া হ'ব নোৱাৰে। মইতো নীলমৰ বাহুবন্ধনৰ বাহিৰে আন কাৰো বাহুবন্ধনত সোমোৱাৰ কথা ভাবিব নোৱাৰোঁ। কিন্তু আজি ..... নাই, এইটো হ'ব নোৱাৰে। নীলম, মই তোমাৰ বাহুবন্ধনৰ পৰা..... নাই কোনোপধ্যেই বন্ধিত হ'ব নোৱাৰোঁ। তুমি বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা নীলম। তুমি বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা। তাই কথাখিনি কৈয়ে কান্দি পেলালে। নীলমে তাইৰ হাত দুখন তাৰ হাতৰ মুঠিৰ মাজত লৈ মৰমেৰে বুজাবলৈ চেষ্টা কৰিলে— ‘তুমিও বুজিবলৈ চেষ্টা কৰা দীপা। বাস্তৱ বৰ কঠিন। বতাহ খাই জানো মানুহ জীয়াই থাকিব পাৰে? তোমাৰ আৰু মোৰ মৰমৰ স্মৃতিটোৱে এটি সংস্কাৰ নদীক মাজত মিলি যাব বিচাৰিব। তেতিয়া আমি দিশহাৰা হৈ যাম। সেই স্মৃতি এদিন শুকাই যাব। তাতকৈ তাক স্মৃতি হৈ থাকিবলৈ দিয়া। বাস্তৱৰ ওচৰত মই পৰাজিত হৈছোঁ। সময়ত এটা সংস্কাৰন যোগাৰ কৰিব নোৱাৰাৰ বাবে মই তোমাৰ প্ৰেমক জীয়াই ৰাখিব নোৱাৰিলোঁ। তাৰ বাবে তুমি মোক সুবিধাবাদী, প্ৰতালক, অক্ষম যিয়ে নোকোৱা ক্ৰিয়া তাক মই হাঁহিমুখে মানি লম। চোৱা, দীপামণি, সোঁ গছজোপালৈ চোৱা, যিজোপা গছ আজি কিছুদিনৰ আগলৈকে প্ৰাণ প্ৰাচুৰ্যৰে ভৰি আছিল; ফাগুনৰ পছোৱাৰ নিৰ্মম আঘাতত সি আজি নষ্ট হৈ পৰিছে। এইমতে বাস্তৱ। তুমি তোমাৰ মা-দেউতাৰ কথা মানি লোৱা। তেওঁলোকক দুখ নিদিবা। তুমি বিয়াত সন্মতি দিয়া দীপা। তেতিয়াহে মই জানিম তুমি মোক সঁচাকৈ ভাল পাইছিল।” কিছু সময় নীৰবে থাকি সি আকৌ ক'লে— “দীপামণি, আজি মোৰ মনত পৰিছে কবি দেৱকান্তে। তেওঁ কৈছিল— তুমি নুবুজিবা সৰী সৰীত প্ৰতিষ্ঠা কৰা দেৱীক বিসৰ্জন আমি বিজয়ৰ বিফল সন্ধানত। গতিকে চোৱা, তুমি মোৰ হৃদয়ত স্থিতি লৈছা যেতিয়া যাৰয়ে লাগিব। যাবৰ বাবেইতো তুমি আহিছিল।” তুমি নিশ্চয় জানা ৰজনীকান্ত বৰদলৈয়ে কৈছিল— ‘প্ৰেমক মিলন নহ'লেহে প্ৰেম স্থায়ী হয়।’ গতিকে আমাৰ প্ৰেম স্থায়ী হ'বলৈ দিয়া। ইয়াক আমাৰ মনত স্মৃতিৰ নদী হৈ ৰবলৈ দিয়া। দীপামণিয়ে অৱশেষত মান্তি হৈ ক'লে— ‘হ'ব নীলম, তোমাৰ প্ৰেমক মোৰ হৃদয়ত স্মৃতি কৰি জীয়াই ৰাখিম। তোমাৰ প্ৰেমৰ স্মৃতিৰে এটা নতুন জীৱন গঢ়িম। আমাৰ প্ৰেমৰ স্মৃতি আমাৰ হৃদয়ত নদী হৈ বৈ যাওঁক। দুয়ো আকৌ নীৰব হৈ পৰিল।

ইতিমধ্যেই পশ্চিম আকাশত সূৰ্যটো অস্ত যাবলৈ ধৰিছে। আন্ধাৰবোৰ লাহে লাহে নামি আহিছে। অস্ত যোৱা সূৰ্যটোলৈ লক্ষ্য কৰি দুয়ো বহাৰপৰা উঠি নীৰবে আলিবাটত খোজ দিলে। বাস্তৱ কামৰ লাইটবোৰ আৰু ওচৰৰ মানুহৰ ঘৰৰ লাইট কিছুমান জ্বলি আন্ধাৰবোৰ আঁতৰাই নিছে। নীলমৰ কিষ্ট লাইটৰ পোহৰবোৰ অসহ্য লাগিল। সি তাৰ জীৱনটোক কিছুমান সৰু সৰু চগাই পোহৰ বিচাৰি যাওঁতে মৃত্যুক আঁকোৱালি ল'ব লগা হোৱাৰ লগত তুলনা কৰিছে। যিদৰে চগাৰোৰে পোহৰ বিচাৰি যাওঁতে লাইট বা জ্বলন্ত ৰাৰি মৃত্যুক আঁকোৱালি ল'ব লগা হয় সেইদৰে সিও যেন পোহৰ বিচাৰি যাওঁতে গভীৰ আন্ধাৰত ডুৰ যাব ধৰিছে। সি তাইক ঘৰলৈ আগবঢ়াই দি আহি তাৰ ৰমত সোমাল। যদিও সি তেওঁলোকৰ প্ৰেমক স্মৃতি কৰি ৰাখিব বুলি কৈছে, বাস্তৱত সি কিন্তু নিজে দুৰ্বল হৈ পৰিছে। সি তাইৰ বাহিৰে আন কোনো জোৱালীকে তাৰ হৃদয়ত স্থান দিব নোৱাৰে। তাইৰ কথা ভাবিয়ে সি অস্থিৰ হৈ পৰিছে। আৰু এক সপ্তাহ পিছত তাইৰ বিয়া। তাৰ মনত শান্তি নোহোৱা হ'ল। সি বিছনাত শুই টোপনি যাবলৈ চেষ্টা কৰিলে যদিও টোপনি

নাইল। সি অস্থিৰ হৈ জোৰকৈ চকুযুৰি মুৰি দিলে।

আন্ধাৰ আঁতৰাই সূৰ্যৰ বন্ধি ওলাই আহিছে। নানা চৰাই-চিৰিকটিৰ খলকনি শুনা গৈছে। নীলমে বন্ধ কোঠাৰ বিছনাত শুই অস্থিৰ হৈ পৰিছে। অলপ মুকলি বতাহ ল'বৰ বাবে দুৱাৰ খুলি বাহিৰলৈ আহি বাৰাণ্ডাৰ চকীখনতে বহিলে। আজি দীপামণিৰ বিয়া। পোটেই ৰাতি তাইৰ কথা ভাবিয়ে উজাগৰে কটালে। তাই তাক বিয়ালে নিমগ্ন কৰিছে। সি নগ'লে তাই বৰ দুখ পাব। সি তাইক খুউব ভাল পায়। গতিকে সকলো বেদনা সহ্য কৰি হ'লেও সি তাইৰ নিমগ্ন ৰক্ষা কৰিব।

নীলম! মুখ ধো, এয়া চাহ আনিছো' — মাকৰ মাতত তাৰ ভাবৰ আউল লাগিল। যোৱা ৰাতি টোপনি নহাৰ বাবে তাৰ চকুযুৰিও ছুলা-পোৰা কৰা যেন লাগিছে। সি বহাৰ পৰা উঠি মুখখন ধুই, চাহৰ কাপটো হাতত লৈ তাৰ কমত সোমাল। টেবুলৰ ওপৰত থকা ঘড়ীটোলৈ লক্ষ্য কৰিলে, সাত বাজিছে। সি চাহখিনি শেষ কৰি কাপোৰ এঘোৰ পিঙি মাকৰ ওচৰলৈ গৈ মাকক ক'লে— মা, মই টিউচনৰপৰা বাহিৰে বাহিৰে বজাৰলৈ যাম। মাকে তাৰ মুখলৈ চাই সুধিলে, বজাৰলৈ কিয়? সি মাকৰ চকুৰপৰা চকু নমাই তলমূৰ কৰি ক'লে— মা আজি দীপামণিৰ বিয়া, তাইৰ বাবে কিবা এটা উপহাৰ আনিব লাগে। সি কথাখিনি কৈ ওলাই গ'ল। দীপামণিৰ বিয়াৰ কথা শুনাৰ লগে লগে মাকৰ মনটো অজানিতে সেমেকি গ'ল। দীপামণিয়ে তাক কিচাৰি মাজে মাজে সিহঁতৰ ঘৰলৈ আহিছিল। তাই আহিয়ে তেওঁক জেঠিমা বুলি মাত লগায়। বৰ মৰমিয়াল ছোৱালী। ধনী ঘৰৰ হ'লেও তেনেই সবলচিঠীয়া, কোনো অহংকাৰ ভাব নাই। আজি তাইৰ বিয়া। ক্ষত্ৰকৰ বাবে মাকৰ মনটো আনন্দিত হৈ উঠে।

সি বজাৰৰপৰা আহি খোৱা-লোৱা কৰি বিছনাত শুই কিতাপ এখন চাই আছিল। তাৰ কিন্তু কিতাপত মন নবহিল। বাৰে বাৰে দীপাৰ ছবিয়ে তাক আমনি কৰে। সি যিমনে তাইৰ ছবি মনৰপৰা আঁতৰাব বিচাৰে সিমানে সি দুৰ্বল হৈ পৰে। টেবুলৰ ওপৰত থকা ঘড়ীটোলৈ চালে, ছয় বাজিছে। বিছনাৰপৰা উঠি সি হাত-মুখ ধুই সাজ-পোছাক কৰিবলৈ ল'লে। হঠাৎ তাৰ মনত পৰিল দীপামণিয়ে নীলা চাৰ্ট আৰু বগা লংপেণ্টেৰে বৰ ধুনীয়া দেখায় বুলি কোৱা। তাইৰ নীলা ৰং বৰ প্ৰিয়। সেইবাবে সি সেই কাপোৰযোৰেই পিঙি ল'লে। হাতত উপহাৰটো লৈ মাকক মাত লগাই ঘৰৰ পদূলি এৰি সি আলিবাটত খোজ পেলালে। সেউজীয়া আলিবাটটোৰে যাওতে তাক নানা চিন্তাই আগুৰি ধৰিলে। সি যিমনে তাইৰ ছবি পাহৰিব বিচাৰে সিমানে তাৰ চকুত ভাঁহিবলৈ ধৰে। দীপামণিক চাপে কইনাৰ সাজত বৰ ধুনীয়া দেখা হৈছে। মোক দেখিলে তাই বাক আগৰ দৰে নীলম বুলি মাতিবনে? তাই মোক পাহৰি নাযায়তো; হওক তাই সুখী হ'লে মই শান্তি পাম। তাইৰ কথা ভাবি ভাবি বাওঁতে বিয়াঘৰৰ পদূলি পালে। লাহে লাহে সি ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল। তাক দেখা পাই দীপামণিয়ে প্ৰায় দৌৰি আহি তাৰ ভৰি চুই আশীৰ্বাদ কিচাৰিলে। সি তাইক তুলি ধৰি তাইৰ চকুলৈ কিটুপৰ চাই ৰ'ল।

তাই ইমান সময় সি নহা দেখি অস্থিৰ হৈ পৰিছিল। সামান্য হৰাঁৰ দৰে কৰি তাই তাক বহিবলৈ ক'লে। সি তাইৰ সু-সজ্জিত বিছনাখনৰ ওচৰতে ধাঙ্গী থকা চকী এখনত বহি লগৰ দুই-চাৰিজনৰ লগত কথা-বতৰা পাতিবলৈ ল'লে যদিও তাৰ মুখত দুখৰ চাপ স্পষ্ট হৈ উঠিছে।

নীলমক দেখি দীপামণিৰ মাকে তাৰ ওচৰলৈ আহি সি খোৱা-লোৱা কৰিলেনে সুধিলে। সি কবিলে বুলি চমু উত্তৰ দিলে। তাইৰ মাকেই সিহঁতৰ ভালপোৱা কথাটো জানিছিল। কিন্তু কি হ'ব দেউতাকৰ কথাই তেওঁৰো কথা। দেউতাকৰ ওপৰত তেওঁ মাত মাতিব নোৱাৰে।

নীলমে অনুভৱ কৰিবলৈ ধৰিলে তাৰ যেন গৰম লাগিছে, গাটোও কঁপা কঁপা যেন লাগিছে। সি তাইক কইনাৰ সাজত চাই থাকিব নোৱাৰা হ'ল। সি অস্থিৰ হৈ উঠিল। সি বহাৰপৰা উঠি তাইৰ হাতত উপহাৰটো দি বিনায় ল'লে। তাইৰ মুখতো দুখৰ চাপ ফুটি উঠিছে। তাই সামান্য হৰাঁৰ দৰে কৰি উপহাৰটো ল'লে যদিও মুখেৰে একো নামাতিলে। সিও মুখেৰে মাতিব নোৱাৰিলে। লাহে লাহে সি ৰজাছলীৰপৰা ওলাই আহিল। তাই সি অহাৰ পিনে একেধৰে চাই ৰ'ল। হঠাৎ অজানিতে বাৰিষাৰ বাঢ়নী পানীৰ দৰে তাইৰ চকুপানী বুকুভেদি ওলাই আহিল। তাই তেনেকৈ কন্দা দেখি কিন্তু কোনোও আচৰিত হোৱা নাছিল। কাৰণ তাইৰ বাম্বীকেইজনীয়ে তাক ভালপোৱা কথাটো জানিছিল। সকলোৰে মৌন হৈ ৰ'ল। তাইক কোনোও একো নক'লে। লাহে লাহে বাস্তবলৈ ঘূৰি আহি তাই চকুপানীখিনি মচি ল'লে। আজি এই শুভ দিনত তাই হাঁহিৰ মাজেৰে চকুলো লুকাবলৈ চেষ্টা কৰিছে।

নীলমে ওলাই আহি এটা দীখন নিশ্বাস পেলালে। তাৰ গাটো গধুৰ গধুৰ অনুভৱ হৈছে। তাৰ বুকুখনো বিঘোৱা যেন লাগিছে। সি নজনাকৈয়ে খোজবোৰ খৰ হৈ আহিছে। ঘৰৰ পদূলি পাই সি ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল।

ইতিমধ্যেই ঘৰৰ সকলোৱেই শুই পৰিছে। কেৱল তাৰ মাকে কেৰাচিনৰ চাকি এটা ছুলাই তাৰ বাবে অপেক্ষা কৰি আছে। সি আহি ঘৰৰ বাৰাণ্ডাত বোজ দিয়া গম পাই মাকে দৰ্জাখন খুলি দিলে। সি গভীৰ হৈ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল; আৰু মুখেৰে একো নামাত মাকক সাবটী ধৰি ছক্কাই কান্দি দিলে। মাকে তাৰ কথা বুজিবলৈ বাকী নাথাকিল। তাক সান্ধনা দিবৰ বাবে মূৰটো তুলি ধৰি চকুপানীখিনি মচি দিলে। সি এটা আশ্ৰয়হীন শিশুৰ দৰে খোকাধুকি মাতেনে মাকক ক'লে— মা সময়ত এটা সংস্থাপন যোগান কৰিব নোৱাৰাৰ বাবে মই দীপামণিক মোৰ জীৱনৰপৰা ত্যাগ কৰিব লগা হ'ল। তাই বৰ দুখ পাইছে মা। কথাখিনি কৈ সি মাকৰ বুকুত জোৰকৈ মুখখন গুজি দি আকৌ কান্দি পেলালে। মাকৰো চকুলো বৈ আহি দুগাল তিত্তি গ'ল। তাৰ মূৰত হাত বুলাই কঁপা কঁপা মতেৰে ক'লে— দুখ নকৰিবি নীলম। দুখ-কষ্ট সহ্য কৰি জীয়াই থাকিবলৈ শিকিব লাগিব। হাঁহি হাঁহি জিকিব লাগিব। এয়াই জীৱন, এয়াই ভাগ্য, এয়াই বিধাতাৰ লিখন। ●

এটা শব্দৰ মহত্ব

(বস বচনা)

কল্যাণ দত্ত
স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ

আপোনালোক হয়তো আচৰিত হৈছে 'শব্দৰ মহত্ব'। আচৰিত হ'বই, মহত্ব মানুহৰে থাকে, অথবা জীৱ থকা প্ৰাণীৰ থাকিব পাৰে, শব্দৰ কিহৰ মহত্ব? কিন্তু শব্দ বিহেতু মানুহৰ মুখৰপৰাই সৃষ্টি হোৱা, সেয়েহে ইয়ালৈ মহত্ব আছে।

মই যিটো শব্দৰ মহত্ব বিষয়ে ক'বলৈ ওলাইছো সেই শব্দটোৰ সৈতে আপোনাৰ জীৱনত প্ৰথম পৰিচয়। আপোনাৰ কিবা খোকোজা-মোকোজা লাগিল নেকি? ভয় নাই। ই কোনো সাঁঘৰ নহয়। মাত্ৰ এটা শব্দ। যিটো শব্দ ইমান মহান অথচ ইমান সৰু, মাত্ৰ এটা আঁখৰৰ জোঁটনি, অথচ ইমান ভাল লাগে।

আপুনি কথাটো গম পালেনে? নাই পোৱা, কোনো কথা নাই, ই কোনো কুইজ নহয়, তেনেই সহজ। এই শব্দটো সকলো পৰিবেশতে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। স্বৰ্গৰ সুখ আপুনি এই শব্দটোতে পাব। আপুনি ভাবিছে লিখি গৈ গৈ এনেয়ে শেষ কৰি থব, সকলো গাজা। মিছা কথা। কিন্তু ডাঙৰীয়া মনত ৰাখক মই যিটো শব্দৰ মহত্বৰ কথা কম, এই পৃথিৱীৰ সমান ডাঙৰ। তাৰ শক্তি মহান। এই শব্দই আপোনাক যি কোনো সময়তে কোলাত তুলি ল'ব পাৰে, শব্দটো কৃপণ নহয়, সাগৰৰ দৰে উদাৰ।

কিন্তু সাৱধান। ইয়াৰ বদ ব্যৱহাৰ হ'লে আপুনি আৰু জীৱনত নিজৰ নাপায়া। মৃত্যু অনিবাৰ্য, গতিকে মই আপোনাক, মাত্ৰ আপোনাকহে ক'লো। আপোনাক ভাল পাওঁ কাৰণেহে ক'লো। আনক এই পৰ্যন্ত কোৱা নাই আৰু নকওঁ, মৰক। কিন্তু আপুনি নমৰিব। কাৰণ আপোনাক মই ভাল পাওঁ। গতিকে, আনে মৰক — আপত্তি নাই, কিন্তু আপুনি নমৰিব, কাৰণ আপোনাক মই ভাল পাওঁ। যদি আপুনি-পিছে বদ ব্যৱহাৰ কৰিছে তেতিয়াহ'লে গঙ্গাৰ জল আনি এজোপা আমগছত দুডাল ৰঙা আৰু ক'লা সূতাৰ বান্ধ দি পুৱা পাঁচটামান ৰজাত নিতৌ তিনিবাৰকৈ দুমাহ ঘূৰি, 'ওঁ মা গঙ্গা' বুলি তিনিবাৰ চিঞৰ মাৰি বস্ত্ৰক সময় চকুমুদি গঙ্গাৰ জলবিনি ঢালি দিব। তেহে আপুনি নিজৰ পাব, কিন্তু আপুনি হিন্দু হ'লেহে এই কাম কৰিব পাৰিব।

যদি আপুনি বৃষ্টান হয়? তাৰো উপায় আছে। যদিহে আপুনি খুষ্টিয়ান, তেন্তে 'হে আমাৰ স্বৰ্গত থকা পিতৃ' বুলি সন্মোক্ষন কৰি এটা গীৰ্জাঘৰৰ ভিতৰত নিতৌ দুবাৰকৈ প্ৰেয়াৰ কৰিব।

যদি আপুনি মুছলিম, ওপৰৰ কামকিটাতো কৰিব নোৱাৰে। তেতিয়াহ'লে আপুনি কি কৰিব? মছজিদত গৈ দুডাল মম জ্বলাই লৈ আন্নাহো বুলি দুবাৰ চিঞৰি অট্টকটি মমডাল জ্বলি শেষ নহয় মানে চকুমুদি থাকিব।

এই কামটো কৰা অনিবাৰ্য, নহ'লে আপোনাৰ মৃত্যু অনিবাৰ্য বুলি আপোনাক মই

চেষ্টা পাৰ্চেন্ট গেৰাণ্টি দিব পাবোঁ। আপোনাক ভাল পাওঁ বুলিহে ক'লোঁ।
অ' কথা হ'ল আপোনাক মই কিমান ভাল পাওঁ। ক'বইতো লাগিব,
নহ'লে কলিৰ মানুহক বিশ্বাস কৰে কোনে? ভৰকাৰীত নিমখ যেনেকুৱা,
মোৰ বাবে আপুনি তেনেকুৱা। আপুনি ইলেক্ট্ৰিচিটি, মই হ'লো বাল্ব।
অৰ্থাৎ আপুনি মোক জ্বলাই ৰাখে। গতিকে বুজিলে মই আপোনাক
কিমান ভাল পাওঁ।

গতিকে শুনক, শব্দটো মই এতিয়া কম। আপুনি কিন্তু প্ৰতিশ্ৰুতি
দিয়ক মই কোৱা কথা কেইটা মানিম বুলি। তিনিবাৰ শপত, তিনিবাৰ.....।
বাৰ আপুনি শপত দিলে যেতিয়া, এতিয়া শুনক।

এই শব্দটো প্ৰত্যেকৰে বাবে প্ৰিয় আৰু মহৎ। এই শব্দটো আছে
বাৰেই আমি জীয়াই আছে। সুখ-দুখ সকলোতে ইয়াৰ ব্যৱহাৰ হয়।
গম পাইছে নে শব্দটো কোনটো? অভিধানত বিমানবোৰ শব্দ আছে,
অটাইবোৰ শব্দতকৈ এই শব্দটো সহজ আৰু মহান। আগে-পিছে যদি
আপুনি শব্দটো আৱিষ্কাৰ কৰা নাই, তেতিয়াহ'লে শুনক।

শুনক, শব্দটো বৰ সৰু শব্দ। বৰ মৰমৰ। লাহেহে উচ্চাৰণ
কৰিব। তিনিবাৰ উচ্চাৰণ কৰিব, দেখিব আপোনাৰ দেহা চোঁচা পৰি
গৈছে। শীতল মলয়া বতাহ আপোনাৰ মূৰৰ ওপৰেদি বৈ যাব,
আপোনাৰ বৰ্ম হ'ব, নহ'লেও দেহা পৰিষ্কাৰ হ'ব।

শব্দটো কওঁতে ইমান ভাল লাগে। গতিকে আপুনি কওক—
'মা', শব্দটো হ'ল 'মা'। কি মধুৰ শব্দ। আপুনি চাব সকলো ক্ষেত্ৰতে
ইয়াৰ ব্যৱহাৰ দেখা যায়। মানুহ প্ৰথম জন্ম হৈয়ে অভিধানৰ অতবোৰ
শব্দৰ ভিতৰত এই শব্দটোৰ সৈতেহে প্ৰথম পৰিচয় লয়। এই শব্দটোৰ

বুকুখন বহুত ডাঙৰ। ই যাতে তাকে সাৰটি ল'ব পাৰে। আমাৰ দেশখনক
আমি 'মা' বুলি মাতে, কিয়? কাৰণ, 'মা' শব্দটো মহান। ইয়াতকৈ
ডাঙৰ বিশেষণ বা বিশেষ্য আৰু আন শব্দৰ মাজত নাই। গতিকে দেখিলে
শব্দটো কিমান ডাঙৰ। আমাৰ ভাষাক মাতৃভাষা কোৱা হয়, কিয়?
কাৰণ প্ৰথমে শিশুৱে মাৰ সৈতে পৰিচয়। যেনেকুৱাই ভাষা-ভাষী বা
দেশৰ শিশু নহওক, প্ৰথমে নিজৰ ভাষাৰ 'মা' শব্দটোহে ব্যৱহাৰ কৰে
বা শিকে মাকৰ কোলাত। গতিকে, মাতৃভাষা। এইয়ে মোৰ ফিলছফি।
গতিকে দেখিলে শব্দটো কিমান মহান।

আপুনি হঠাৎ কিবা ভয়ানক বস্তু দেখিলে আপোনাৰ মুখত প্ৰথমে
উচ্চাৰণ হ'ব— 'আই ঔ মা ডাঙৰ সাপ' বা 'মাগো কি বৰ সাপ'।
সেইদিনা কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠা দিৱসত চিনেমা চাওঁতে গৰমত থাকিব
নোৱাৰি প্ৰত্যেকৰে মুখত উচ্চাৰণ হৈছিল, 'আই ঔ মা কি গৰম'।
গতিকে দেখিলে, মই ইমান সময় এনেয়ে বলকা নাই। আৰু বহুত
আছে, মই নকওঁ, কাৰণ আপুনি জানিলে অমনৰ আগত 'গাজা' মিহলাই
লোকচাৰ মাৰি প্ৰফেছৰ নামটো পাব। ইফালে মোৰ নামৰ গোন্ধেই
নোলাব। হ'ব নোৱাৰে, কলিকাতাত মই স্বাৰ্থত্যাগ কৰিব নোৱাৰোঁ।
সত্য বা জ্বেতা যুগৰ কথা বেলেগ, তেতিয়া এপাট শৰ মাৰিলে বৰযুগ
পৰে। আজিকালি তেনে হোৱা হ'লে আমাৰ বেতিয়কসকলে বহুত
উৎপাদন কৰিব পাবিলেহেঁতেন। এই 'হেঁতেন' শব্দটো বৰ ভয়ানক, ই
মনত বৰ দুখ দিয়ে। গতিকে ইয়াৰ কথা নকওঁ। কিন্তু সাৱধান মই
কোৱা শব্দটো বৰ সযতনে ৰাখিব। ইয়াৰ যাতে অপমান নহয়, অপমান
যদি কোনোবাজনে কৰিব বিচাৰে মোক জনাব। টেলিফোন নাথাক
গাইডত পাব। দেশত পুলিচ, ডি-আৰ-পি আছে বন্ধা কৰিবলৈ।
উৰাবাতবিত বিশ্বাস নকৰিব, কাণ থিয় কৰি থ'ব, জীৱনৰ একমাত্ৰ
সম্বল এই শব্দটোৱে। জয় 'মা' বুলিয়ে মেলানি মাগিলোঁ। ●

কবিতা

ধেমাজিৰ হত্যাকাণ্ড

(এটা প্ৰশ্নচিহ্ন)

জ্যোতিকাৰ শইকীয়া

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

কি কিচাৰি হতভগা মাতৃৰ বুকু শুদা কৰি,
কোলা উদং কৰি কাটি নিলা;
তেওঁৰ নিচেই কণমানিটিক?
কি লাগে, কাক লাগে; কিহৰ বাবে
এই তেজৰ ফাঁকু?

কাবোৰৰ দোষৰ শক্তি; কাবোৰৰ ভুলৰ প্ৰায়শ্চিত্ত;
আনৰ ওচৰত বিচাৰৰ যুক্তি ক'ত?
অইনৰ প্ৰাণ্য কিহৰ দোষত আন এজনে আদায় দিব?
ধিক তোমালোকৰ জীৱনক,
স্বাধীনতা বিচাৰি নিজৰ ভাতৃ, ভগ্নীক ছলাঞ্জলি দিছ।

তিলমানো দুখ প্ৰকাশ কৰা নাই;
দুটোপাল অশ্ৰু নিগৰা নাই।
তেৰটি শিশুৰ সলিল সমাধিত।
কি কৰিবা স্বাধীনতা লৈ?

স্বাধীন অসমত কি উলংগে বজা হৈ সঁচাচাৰৰ পোহাৰ
মেলিবা?

কিশুংখলতাৰ শিকলি খুলি পাৰিবা জানো মুক্ত কৰিব
হেজাৰ হেজাৰ বন্দী পক্ষীক?
আজিৰ জনসমাজে পাহৰি গৈছে স্বাধীনতাৰ দৃষ্টিক।
পাহৰাই শ্ৰেয়;

য'ত ক্ষণে ক্ষণে মৃত্যুৰ আমন্ত্ৰণ;
দলিত পথিকৰ মৃত্যুৰ তিক্ততা।
চাৰিওফালে কেঁচা তেজৰ গোন্ধ
বিবেকৰ মৃত্যু হোৱাই স্বাভাৱিক।

পাৰিবা জানো স্বাধীন অসমক কোনো বাধা নোহোৱাকৈ
আঙুৰাই নিব,

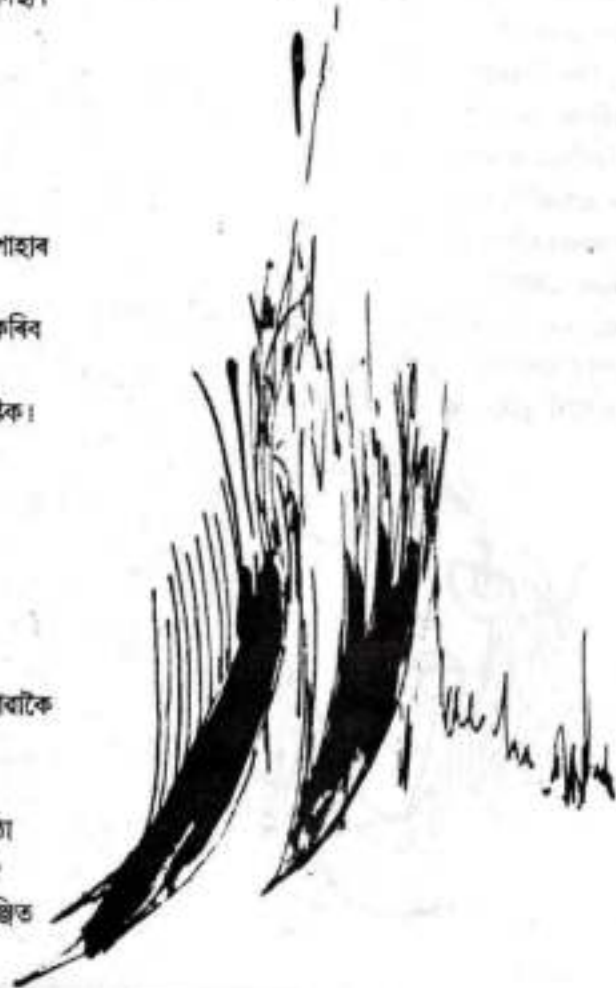
বিশ্বৰ দৰবাৰলৈ বুলি?

অসম মাতৃৰ যোগ্য সন্তান বুলি নিজকে প্ৰতিষ্ঠা
কৰাৰ সৎ সাহস আছে জানো তোমালোকৰ?
যাৰ দুহাত নিৰপৰাধী শিশুৰ নিপ্পাপ বক্তেবে বঞ্জিত
যাৰ মস্তিষ্ক বিবেকশূন্য;

যাৰ আত্মা মৃত;
তেওঁলোকে কি অসম মাতৃক স্বাধীনতা দিয়াৰ;
তেওঁলোকে কি স'তে অসমক 'অসম' বুলি
বিশ্বৰ দৰবাৰত পৰিচয় কৰাব।

তেওঁলোক যে মুক বদ্বিৰ;
তেওঁলোক যে একো একোটা ব'বট,
এতিয়াও সময় আছে নিজক শুধৰাই পেলোৱাৰ
মানুহৰ জীৱনক লৈ তোমালোকে যি
হেতালি কৰিছ তাৰ প্ৰত্যাহাৰ কৰা
শ্যামলী অসমত জন্ম গ্ৰহণৰ ধাৰ শুজাই দিয়া;
অসমী আইৰ সুযোগ্য সন্তান হৈ দেখুৱাই দিয়া;
সকলোকে মুক্তভাৱে উশাহ ল'বলৈ সাহস দিয়া
আনৰ বল হোৱাতকৈ নিজৰ শক্তি হোৱা।

অসমবাসী বাইজে ধেমাজিৰ হত্যাকাণ্ডৰ এয়া এক
অবিশ্বাসনীয় প্ৰায়শ্চিত্ত বুলি
সাক্ষ্য লভিব। ●

প্রতাৰণা

নিতেন পাঠক
প্রবক্তা, দৰ্শন বিভাগ

যোৱা নিশা বৰষুণৰ টোপালবোৰে
গছৰ পাতত বুটা বচাৰ সময়ত
মোৰ নিশাহেৰে মৰি পৰিছিল
তোমাৰ কথাবোৰ
জীৱনতকৈও বহু ডাঙৰ।
মোৰ হৃদয়ৰ আঘাতত হাত বুলাই
দিছিল এটি ভাল পোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি
আৰু মোৰ সত্কাৰ সেই উদাসীন মুহূৰ্তত
সংযোগ কৰিছিল। তুমি
এটি নতুন শিখা,
পোহৰৰ জ্বলন্ত আভাই
ছাঁই কৰি নিছিল মোৰ সমস্ত সত্কাৰ।
তাৰ পিছত...
বগা বিচনা চাদৰখনত
এন্ধাৰেৰে মোক ঢাকি
তুমি আঁতৰি গৈছিল।
মোৰ কলিজা ভেদি
নিগৰি নিগৰি আহিছিল
ব্যৰ্থতাৰ একাজলি দুখ
যদিও জোনাকৰ স্নিগ্ধতাই
কাঢ়ি নিলে জোনাক।
প্ৰিয়তমা,
মোৰ কবৰ চাবলৈও
এবাৰ নাহানে তুমি? ●

অহিংসাৰ বিজ্ঞাপন

কানু গোস্বামী
প্রবক্তা, অসমীয়া বিভাগ

হিংসাৰ বিপৰীতে অহিংসা গান্ধীৰ বগা টুপীত উঠি আছে
সমাজত নিগাজিকৈ বহি
'অহিংসাই পৰম ধৰ্ম' বুলি
চিঞৰি চিঞৰি শিয়ালজাকে হোৱা দিয়ে,
বাৰীৰ কলতলৰ পথৰা কুকুৰৰ ভুকভুকনি
মাৰ নৌয়াওঁতেই

অহিংসাৰ পৰম বাণীৰে(?) পথৰ কাষৰ দেৱালবোৰ
ওলমি পৰে!

আচলতে অহিংসা হ'ল বেডিঅ'ত প্ৰকাশ কৰা
নিয়োগ বাতৰিৰ দৰে
মাথোন বিজ্ঞাপনৰ নমুনাহে; ই
হাতে-কামে সমাজত পথা নহয়!!

অহিংসা আহে মাজনিশা . . .
চোৰৰ দৰে হাতত চিপৰাং লৈ
পিৰলিৰ মীতিতে সিদ্ধি দিয়ে . . .
গৰজি উঠে 'এ. কে. ফৰ্ণিট চেভেন'
তেজৰ ডোঙাৰে অহিংসাই মূৰ তুলি চায়
গান্ধীৰ বগা টুপী কিমান দূৰত? ●

এজন কবিলৈ

নীলিমা গোস্বামী শৰ্মা
প্রবক্তা, অসমীয়া বিভাগ

ভাষাক শাণ দিয়া
কবি

তুমিও যাবাগৈ
এদিন

জীৱনক জয় কৰি

কৰ সতে
কবিতা আলাপ

জীৱনৰ

ভঙ্গ

গজঘিনি

বেলিও

মোলান পৰিৰ সেইদিনা

তোমাৰ বিচ্ছেদৰ

কৰণ সুৰ শুনি ... ●

‘যাত্রা’

উৎপল গোস্বামী
প্রবন্ধা, বসায়ন বিভাগ

আনিবলৈ পৃথিবীত শান্তি,
ছলাবলৈ সমৃদ্ধিৰ আলোকবন্তি,
যাত্রা কৰিছে আমি
সভ্যতাৰ উচ্চ শিখৰলৈ বুলি।

ফুলি থকা সোণাকৰ হালধীয়া জোনাক

বল্লেশ্বৰ মিলি
প্রবন্ধা, অসমীয়া বিভাগ

তিববিবাই আছে সুদূৰত এটি
উজ্বল জ্যোতি,
চৌদিশ উদ্ভাসিত কৰিব পৰা
জ্বলন্ত প্রতিমূৰ্তি।
যাত্রা কৰিছে আমি
আনিম বুলি পৃথিবীলৈ
জ্বলাম বুলি মানব হৃদয়ত
সেই ছন্দময় বন্তি।

চৌদিশে চৌপাশে ছানি ফৰা
ঐতীমিকার জ্বয়ে
প্রাস কৰিছে বিশ্ববাসীৰ সুখ-শান্তি
সুধুভুক্তিকাৰীৰ হতাশনকপী
প্রাসব বহিয়ে
আঁচি নিছে হৃদয়ৰ পৰা
অনৰীয়াতাৰ প্রতিচ্ছবি,
আইছে বিশ্বমাতৃৰ হিয়াত
প্রাস, আৰ্তনাদৰ ভয়াবহ সুবধনি।

চুবলৈ পৃথিবীত শান্তিৰ বিজয়গীথা,
চুবলৈ অন্ধকাৰাচ্ছন্ন ভয়াবহতা
আ কৰিছে আমি
কৰ সেই আলোক শিখৰলৈ বুলি।
কপৰা আমি বিশ্বক জ্ঞানম
ম, মেহ, সাত্ত্ববোধৰ
ম বাণী,
ম দক্ষ প্রাপ্ত
ম মাজত
প্রতিভাত প্রস্ফুটিত বন্তি। ●

ফুলি থকা সোণাকৰ হালধীয়া জোনাক
দিনত গলে ৰাতিত গলে
পৰিমাপ কৰিব নোৱৰা
বিশাল এটা পৰিধি

তোমালৈ মনত পৰে
নিৰ্বাক বেলিকা
জ্ঞানৰত গাভৰুৰ গাৰ তিয়নিৰ দৰে
তিতি থাকে চকুলোৰে
উদ্ভিগ্ন ভাবাবেগ মৌন দুচকু

সুদূৰত গৰকি অহা হাবিতলীয়া বাটৰ
সৰাপাতে ঘনাই নিং মাৰে চেং-চেং
ক'ত পাৰ্শ্ব ক'ত থও ৰাস্তেকীয়া মিঠে
সেই, এ, তুমি দিয়া কমালত বাকি থ'ব পৰা হ'লে
ভোকৰ এটা জোন আবেগৰ সোৱাদ

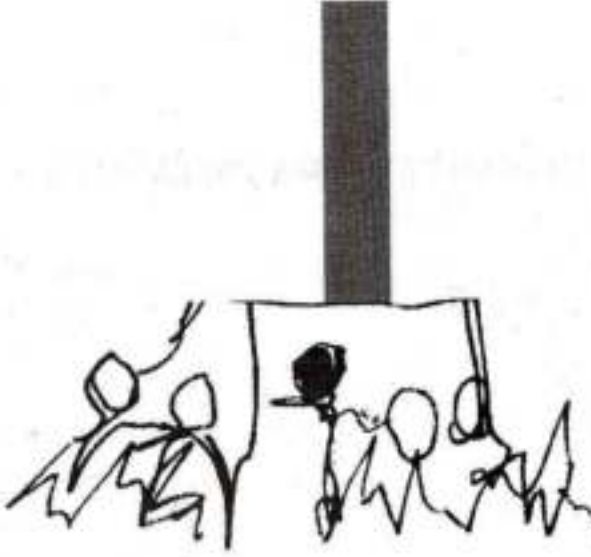
ফুলি থকা সোণাকৰ হালধীয়া জোনাক
ক্রমশঃ বাঢ়ি যায় বিশালতা
অন্ধৰ দৰে পোহৰ আন্ধাৰ একোকে নমনি
মনে উৰা মাৰে উজনি নামনি
আকাশ পাতাল পাহাৰৰ ইপাৰ সিপাৰ
ওন্দোলা মেঘ এচপৰাত খুন্দা বাই
ওলমা বাদুলীৰ দৰে ওলমি উচুপি থাকে
মনৰ বিহাদ

দিনত গলে ৰাতিত গলে
পৰিমাপ কৰিব নোৱৰকৈ..... ●

মই আজিও নুবুজো

মিত্ৰবাণী ডেকা
স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ (কলা)

শহীদৰ স্মৃতি

কবিকা বৰ্মন

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ (কলা)

পাহৰিলা জানো
হৃদয়বিদাৰক কাহিনী
অস্তৰ চকুলো, শোকৰ বাগিণী?
বিদায় মুহূৰ্ত্তত চিঞৰাৰ প্ৰতিধ্বনি
সংগ্ৰামী জীৱনৰ প্ৰতিচ্ছবি
মোৰ ন্যায্য দাবীৰ বিনিময়ত
বগা তেজৰ দাগ
খোদিত হৈছে
জননী বুকুত
নিশ্চিন্ত শুক দাগবোৰে
বিঙিয়াই বিঙিয়াই
সকীয়াই দিয়ে
অজব অমৰ বহু।
সংগ্ৰামী জীৱনৰ, সংগ্ৰামী খোজত
প্ৰতিটো মুহূৰ্ত্তত, প্ৰতিটো শব্দত
বিৰাজমান আকাশে বতাহে
শহীদৰ উষ্ম নিশ্বাস। ●

মই আজিও নুবুজো
এটা বঁদেৰে উজ্জ্বল পুৰা
এটা হেঙুলীয়া আবেলি
এটা কবিতা, এটা জোনাকৰ গধূলি
অলপ দুখ
এটা হৃদয় তোলপাৰ কৰা গান
তোমাৰ পৰা কিহত বেলেগ।

তুমি অহাৰ দৰে কবিতা আহেনে মোৰ বুকুলে'
নে কবিতা অহাৰ দৰে তুমি আহা
তোমাক ভাল পাওঁ বাবে ভাল পাওঁ মায়াময় জোনাক
নে জোনাকৰ বাবে তোমাক।

মই আজিও নুবুজো
বহাগ অহাৰ বাবে তুমি বলিয়া
নে তোমাৰ বাবেহে বহাগ উগ্ৰনা।

আচলতে একুকু মৰম, এমুঠি জোনাক
এখন নদী, অলপ সেউজীয়া
তোমাৰ ওঁঠৰ মিঠা বৰণ
বেচুমী চুলিৰ আকাৰ
তোমাৰ দেহৰ সেউজ উত্তাপ
তোমাৰ চকুলোৰ স্বৰ্ণ
একাৰ এই সকলোবোৰ
মোৰ বুকুৰ এপাহ দুখৰ ফুল। ●

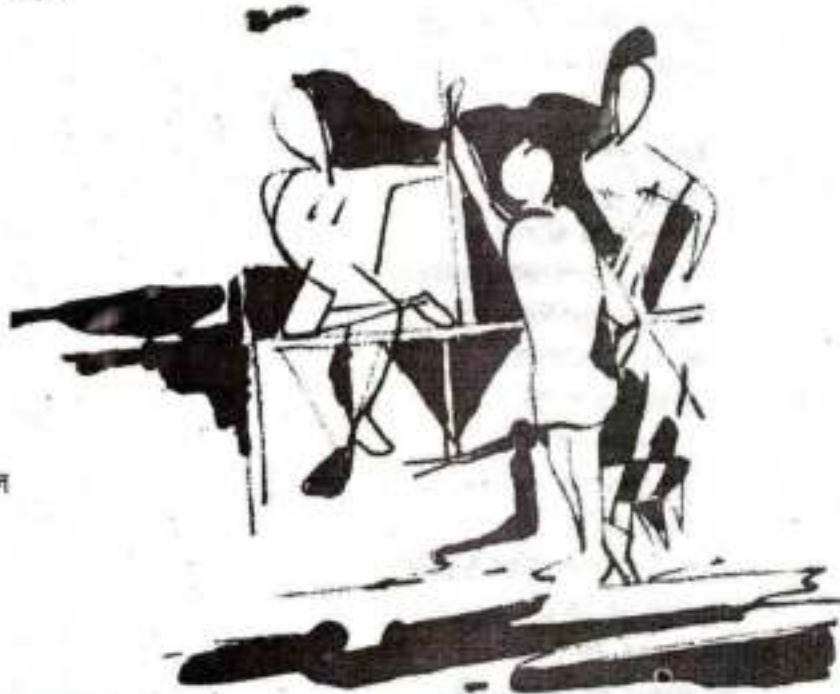

মোৰ সোণ

বন্তি বসুমতাৰী
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

তুমি আহিছিলো
এদিন নিশা
পূৰ্ণিমা আকাশৰ
সোণালী দাপোণ হৈ,
য'ত মই দেখিছিলো
তোমাৰ হৃদয়ৰ
সহস্ৰ স্নেহ অনুৰাগ;
যি দাপোণৰ দুয়োফালে
আছিল প্ৰণয়ৰ কব্জ।
তোমাৰ লগতেই
ইহিছিলো,
বেলিছিলো
তোমাবেই লগত;
তুমিয়েই আছিলো মোৰ
একান্ত পৌৰুষ,
মোৰ মিঠা যৌবনৰ
তুলিকাৰ ৰং।
ভাবিছিলো এখনি সংসাৰ গঢ়িম
তোমাৰ লগত,
প্ৰেমৰ এখনি নবীন
ধৰিত্ৰী সাজিম,
য'ত থাকিব
আকাশ, বতাহ
জোন, বেলি, তৰা
আৰু আমাৰ প্ৰেমৰ
মিঠা আভাস।
কিন্তু এদিন হঠাতে
তোমাৰ মনত জাগি
উঠা বলিয়া বাহুই
বানপানীত বুৰাই পেলালে
তোমাৰ প্ৰেমৰ পথাৰ,
য'ত মুক্তপ্ৰাণে বৈ গ'ল
সোণালী দাপোণৰ
সোণোৱালী ৰং,
সেই দিনটো আছিল

অমাৰস্যা....!!!
তথাপি মই
আশা কৰিছিলো,
সপোনবোৰ যতনাই ৰাখিছিলো
এদিন পুনৰ পূৰ্ণিমা
হ'ব বুলি,
কিন্তু তুমি নাছিলো....!!!
এজন নায়কৰ দৰে
মোৰ লগত
দুদিন অভিনয় কৰি
সকলো পাহৰি গ'ল।
আমাৰ স্পৃহাৰ অমিয়া সুৰ,
হৃদয়ত খুন্দিয়াই থকা
প্ৰেমৰ টো।
তথাপি....
আজিও সেই জোনৰ বুকুত
তোমাকেই দেখো, বতাহতো
শুনো তোমাবেই হাঁহি;
কাৰণ, তুমি আহিছিলো
এদিন নিশা
পূৰ্ণিমা আকাশৰ
সোণালী দাপোণ হৈ,
য'ত মই দেখিছিলো
তোমাৰ হৃদয়ৰ
সহস্ৰ স্নেহ অনুৰাগ .....!!●

প্ৰেমহীনতা

নৰজিত বৰ্মন

স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষ (কলা)

আশাভবা মন

বিষ্ণুপ্ৰসাদ ভট্টৰায়
স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ (কলা)

তেওঁলোকেই কিনিব পাৰে
মানি ল'ব পাৰে সকলোকে
যদিহে এদিন তোমাক পোৱাৰ
সপোন আৰু আশাবোৰ কিনিছিলো

টুকুৰা টুকুৰকৈ ভাঙি বেচি দিছিলো সকলো!
মোৰ হৃদয়, মোৰ স্বকীয়তা
শেষত বাকী ব'ল এখন শূন্য হৃদয়
এখন মুকলি আকাশৰ দৰে
ইমান বিশালতা
ইমান উদাৰতা
সকলো কিনি ল'ব পাৰি
নোৱাৰি মাত্ৰ এখন হৃদয়। ●

আশাভবা মন
হয় অনুপম
নিৰাশাই জীৱনত জগাই
তোমো শিহৰণ
কেতিয়াবা কিনো হয়
আশাবোৰ ধমকি বয়।
দুখবোৰ বিলীন হয় দুখৰ বুকুত
এয়েই জীৱনৰ ৰং

ইপাৰে দুখৰ ঘাট
সিপাৰে সুখৰ ঘাট
মাজত আছে জীৱনৰ নদী
সেইখন নদীতে ওভতা সোঁতত,
সাঁতুৰিছো সুখ বিচাৰি
কত ঘাত, প্ৰতিঘাত
নেওচি এন্ধাৰ বাট
পোহৰ বিচাৰো আমি,
দুখ নাথাকিলে সুখৰ অনুভৱ
কিবানো কি,
য নহ'লে হাঁহিৰ অনুভূতি
কি ;
আৰে লুকাভাকু খেলে;
গধূলি। ●

হেল্প 'You'

গীতাঞ্জলি দাস
মাতক তৃতীয় বর্ষ

সাগৰ দেখিছানে... নে দেখিছা জোৰাৰ-ভাটা
আৰু শুনিছানে আৰ্তনাদ?
সহায় সহায় বুলি সাগৰৰ টোৰে মাতিছে বিঙিয়াই
হিয়া ভঙা বিননিৰ স্তম্ভ বিবাদ।
কাৰোৰাৰ বেদনা কাৰ জানো হুমুনিয়াই।
টোৰে যেন নিলে উঁচুৰাই,
জিৰাবলে' আজি আৰু অকণো নাই ঠাই।
জীৱন বাটৰ আউল লগা সপোন
ভাঁহি অহা গোন্ধবোৰ অজানিতে হেৰায়।

কঢ়িয়ালে বিণিকি সুৰে কান্দেদনৰ বোল
নিশান্ত মৰমে বিনায়,
চাই মাথো হেঁপাহেৰে বালিচন্দালে'
সি বাক হাঁহিছেনে নাই!
ক'ত থ'ব লুকুৰাই কপ লাভণ্য,
শুকুৰাই থাকিল হায় বালি অৰণ্য।

চুবমাৰ হৈ গ'ল সিও ক্ষত্ৰকতে
সময়ে যে নাপালে তাক টুকি,
বটিকাৰ হৈ ব'ল হতভাগীয়া কত
মাথো চকুপানী টুকি টুকি।

নীৰে আহিছিলো তুমি
আৰু উভতিলো আলহী হৈ,
সুমৰি থাকিব এই বিশ্বই তোমাক
বিশ্বসেী 'ছুন্মি'ক লৈ।
মাথো পৰি ব'ল সাগৰ তীবত
সহস্ৰ জীৱন প্ৰবাল মৰীচিকা হৈ,
বিচাৰিছো মাথো অকণি সহায়
মনুষ্য জানেবে তাক বুটলিবা লৈ ●

এটি কবিতা তোমালৈ

হৰষি কাকা

মোৰ পৰাই আৰম্ভণি
প্ৰেমৰ নিছিগা সোঁত
তোমালৈ

তোমালৈ বুলি সাঁচিছো
এজেপ মৰমভৰা গোলাপী বাদাম
মূল্য কেনেকৈ দিয়া নাজানো
অনুভবত নে বাস্তৱত

নিলিখোঁ, আৰু নিলিখোঁ
প্ৰেমৰ বিবাদ বৰ্ত্তন চিঠি
নুলুটিয়াও সোণাকবুলীয়া পৃষ্ঠাবোৰ
ভাগৰি যোৱাকৈ

ময়েই সেই নিঃস্ব প্ৰেমিক
তোমাৰ বাবে অপেক্ষাবত
হে আকাংক্ষিতা
ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ

তুমি বাক তুমি হৈ আছানে
নিগৰি আছানে বুকুৰ মৰমবোৰ
নীৰে বজি আছানে বুকুত
প্ৰেমৰ ব্যাকুল সংগীত

আৰু নিলিখোঁ, নিলিখোঁ মই
কিনবে ভিতৰি ভিতৰি মৰি গৈছোঁ।
মই মানুহটো

হে আকাংক্ষিতা
তথাপিহে তোমাৰ বাবেই
পৃষ্ঠাৰ উপৰি পৃষ্ঠা ভৰাই
লিখি আছোঁ প্ৰেমৰ দস্তাবেজ

সিদিনা সাঁচাকৈয়ে
মই তোমাৰ কাষতে আছিলোঁ
হাতত হাত চকুত চকু
সেইবাবে তুমি দিয়া সখন আঘাতবোৰতো
মই অনুভৱ কৰিছিলোঁ
সুখৰ কোমলতা প্ৰেমৰ সজীৱতা

সকলো আঘাত কোমল নহ'বও পাৰে
কেৱল তোমাৰ ব্যতিৰেকে

তুমি নুবুজা, নুবুজিবা কাহানিও
মোৰ পৰা তোমালৈ
দীঘল এটা কবিতাৰ অভিব্যক্তি ●

জ্ঞানৰ ভঁৰাল— আমাৰ কলেজ

ভবালি শৰ্মা
প্ৰাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

মা,
তই সুপি থাক নহয়
আমাৰ কলেজৰ কথা ?
শুন বাক, আহিলো গাঁৱৰ
চিনাকি সুবাস এৰি
এখন অচিনাকি ঠাইলৈ
বিখ্যাত গুৱাহাটীৰ
এখন অতি 'চিনাকি' কলেজ।

'ললিত চন্দ্ৰ ভবালী কলেজ'
তই মোক গালি পাবিছিলি
'কটন কলেজ'ত
নপঢ়িলি কিয় ?

কিয় জান ???

নতুন কথা জানিবলৈ
নতুন কথা শিকিবলৈ
নতুন বিষয় পঢ়িবলৈ,
এটা সৰু বাটেৰে
সোমাই যাওঁ
সদায় মই
আমাৰ কলেজৰ বুকুলৈ

তইতো জানই
বিজ্ঞান পঢ়িবলৈ
বিজ্ঞানক জানিবলৈ
মোৰ কিমান মন

সেই বাবেইতো
গুৱাহাটীৰ এই সুন্দৰ কলেজখনলৈ
মোৰ নিঃসন্দেহ আগমন

অংক, বসায়ন, পদাৰ্থ,
জীৱ-উদ্ভিদ বিজ্ঞানেই
জানো বিজ্ঞান ?

বিজ্ঞানৰ বিশাল পৰিভাষা
বিজ্ঞানৰ বিশাল পৰিধিৰ
নতুন সংস্কৰণ
আমাৰ কলেজ।।

কম্পিউটাৰ, ইলেক্ট্ৰনিক্স
পৰিবেশ বিজ্ঞান—
জ্ঞানৰ, বুদ্ধিৰ নতুন আকৰ,
আমাৰ কলেজৰ
ভঁৰালৰ মুকুতা বাখৰ।

নতুনক জনাটোহে
জ্ঞান, নহয়নে মা ?
জ্ঞানেই শক্তি নহয়জানো মা ?

সেই জ্ঞানেই
এটি বিশাল ভঁৰাল
আমাৰ কলেজ,
মোৰ, তেওঁৰ, আনৰ
বহুতৰে সপোনৰ কলেজ।।

হোমেন বৰগোহাঞিৰ
বাপুকণৰ দৰে আৰু মই
সপোন নেদেখো
কটনত পঢ়িবলৈ

মোৰ এই সুন্দৰ
কলেজখনেই ভাল
নতুন সপোন ৰচিবলৈ

মই জানো মা,
তই আৰু মোক
এতিয়া গালি নাপাব,

কাৰণ
মোৰ জীৱন বাট
উজলাবলৈ
ন-পোহৰেৰে উজ্জ্বলিত
হ'বলৈ

মই সঠিক ঠাইতেই
পঢ়িছে
এই
'ললিত চন্দ্ৰ ভবালী কলেজ'ত।

মোৰ কলেজ

মানসপ্ৰতিম শৰ্মা

স্নাতক তৃতীয় বৰ্ষ (বিজ্ঞান)

স্বপ্নৰ সেই পথকৰা বাট
য'বপৰা খোৰ মেলে
হেঁপাহৰ তৰুণ পথাৰ

তুমি জ্বলাই দিছা
জ্ঞানৰ
সেই সূৰ্যমৰজা বস্তি

সেউজবুলীয়া পাহাৰৰ সীমনাত
সেই নীল আকাশৰ ছাঁত
তুমি সিঁচি দিছা
দুপ্ দুপ্ প্ৰাণজ্বল

তোমাৰ বুকুৱে বুকুৱে
এৰি যাব খোজো—
মোৰ হেঁপাহৰ নিশ্বাসবোৰ
আমাৰ হাঁহিবে
চিৰ চঞ্চল মুহূৰ্তবোৰ

মোৰ প্ৰাণৰ কেনভাচত
তুমি এটা
চিৰস্থায়ী চিত্ৰশিল্প

লুইতপাবৰ
চৌদিশ উজলাই
তোমাৰ যাত্ৰা হওক
টেমচলৈ

শত যৌৱনৰ বুকুৱে বুকুৱে
তুমি আশাৰ সজাল
ধৰাই যোৱা

উদ্যমৰ আহিল কোমল পাত
তুমি মোৰ আকাশৰ বক্তিম কায়কল্প
চিৰকাল.....●

মিলনৰ পূণ্যতীৰ্থ আমাৰ মহাবিদ্যালয়

হেমাশ্ৰী বৰদলৈ

স্নাতক দ্বিতীয় বৰ্ষ

যুগে যুগে মহিমামণ্ডিত
এই পূণ্যতীৰ্থভূমি
তোমাতেই ৰূপায়িত
আমাৰ সপোনৰ সোপান
বহু আশাৰ
বহু কল্পনাৰ
বাস্তৱৰ মিলনভূমি, আমাৰ এই
ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়খনি।

নব নব বিষয়ৰ বাস্তৱক্ষেত্ৰ
নব নব স্বপ্নৰ মিলনতীৰ্থ
আমাৰ এই পবিত্ৰ মহাবিদ্যালয়খনি।

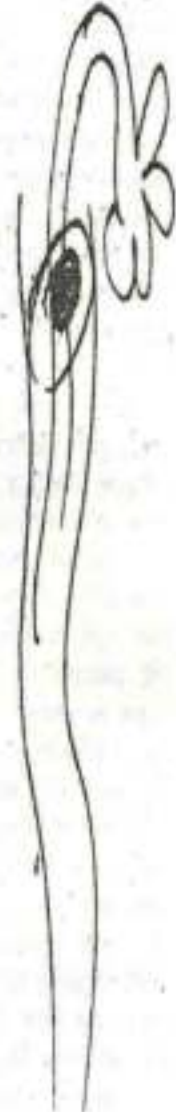
জীৱন পথৰ
এক মধুবতম সময়ৰ
এক আশাতীৰ্থ
এই পবিত্ৰ মহাবিদ্যালয়খনি।

এই মহাবিদ্যালয়খনি
য'ত আমি পাওঁ
শীতৰ সেমেকা দিনতো বসন্তৰ আগজাননী
ঘন আন্ধাৰৰ মাজতো পোহৰৰ বেঙণি।

এই মহাবিদ্যালয়খনি, য'ত শিক্ষাওৰুৱে
আমাক আৱৰাই ৰাখে ভৱমৰ মাজত
আমাৰ মন মন্দিৰ
পোহৰৰ উজ্জ্বলিত জ্যোতিৰে
তোলে পোহৰাই

জীৱন পথত আওৰাই যাবলৈ
মনত যোগায়
অপবিসীম সাহস
এক আশা
হয়তো জীৱন পথত
আওৰাই যাম
বহুদূৰ

তথাপিও
চিৰদিন, চিৰকাল
ধাকিব মনত
আমাৰ এই
পবিত্ৰ ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়খনি। ●

মহান ললিত ভবালী

ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়ত— নন্দিতা শইকীয়া তুমি!

হৃদয়কেশ ভাগবতী
উঃ মাঃ প্রথম বর্ষ

অংকুবজ্যোতি কপিল
দ্বিতীয় প্রথম বর্ষ

অ' চিৰ চেনেহৰ ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়
আহিছে মই গাৰলৈ তোমাৰ বুকুত অথবা এটা গান
অ' চিৰ চেনেহৰ ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়
গাম এটা হৃদয়ৰ কবিতা।

শুনিবা, শুনিবা সকলো লাস্যময়ী গাভৰুৱে
মোৰ বুকুৰ বামাৰণ

তুমি ক'ব লাগিব ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়
কিয় মোৰ বুকুখন খালী?

কিয় মিডিং ক'মত শুনা নাই হাঁহি ঝিলিঝিলি
আৰু ক'ব লাগিব কিয় এজাক চৰাই কিবিলি মাৰিছে
বুকুৰ ভিতৰত।

ক'ব লাগিব নন্দিতা শইকীয়াৰ হৃদয়ৰ বতৰা
হে চিৰ চেনেহৰ

কিয় জুমুৰি উঠিছে বুকুত
গোলাপ এপাহি?

আৰু ক'ব লাগিব কি প্ৰেমৰ উমত
কাটি গৈছিল মহাবিদ্যালয়ত একো একোটা ঋতু।

ক'ব লাগিব কিয় নন্দিতায়ই হাঁহা নাই বহুদিন
কিয় খালী মহাবিদ্যালয় কোঠিন?

মই তোমাক কম মোৰ আঠাইশটা নিষিদ্ধ
ঋতুৰ অভিজ্ঞতা

কম মহাবিদ্যালয় নথকা দিনবোৰৰ আমনিৰ কথা
কম কিয় এই আকৰ্ষণ নন্দিতাৰ প্ৰতি

কিয় কবিতা লিখা নাই বহুদিন।
কিয় মোৰ কণ্ঠ ক'ব কিয় অথাক

কিয় আপাততঃ হ'ব ভিতৰি বিষয় মানুহ
কম, কাৰ পৰালি আঙুলিৰ স্বৰ্ণজ্জ্বাল আখৰ

ঘূৰাই দিছিলো চিঠি
আৰু কম কাৰ প্ৰেমৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত

কম নন্দিতাৰ ঠিকনা।
অ' ললিত চন্দ্র ভবালী মহাবিদ্যালয়

মোৰ আগমনত অহংকাৰী হৈ পৰিছা নেকি,
পৰিছা নেকি চিৰ চেনেহৰ মহাবিদ্যালয়? ●

হে মহান ললিত ভবালী তোমাক প্ৰণাম
তোমাৰ প্ৰাণতে প্ৰাণ পাই উঠিছে এখন
ঐতিহ্যমণ্ডিত মহাবিদ্যালয়ৰ।

তোমাৰ বুকুতে জন্ম লাভ কৰিছে শত-সহস্ৰ
ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ স্নাতক আৰু বন্ধুত্ববোধৰ।

তোমাৰ মহানতাত বিয়পি পৰিছে জ্ঞানৰ পোহৰ
তোমাৰ বুকুতে জন্ম লভিছে এহাল

প্ৰেমিক-প্ৰেমিকাৰ মধুৰ মিলন।
তুমি হালবাই চহাই যোবা এই মহাবিদ্যালয়খনতে

গজালি মেলিলে অসংখ্য জ্ঞানৰ বীজ।
তোমাৰ বুকুতে সম্ভৱ হৈছে

ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ কলা-সংস্কৃতিৰ মিলন।
হে মহান ললিত ভবালী তোমাক শত সহস্ৰ প্ৰণাম ●

অপেক্ষাৰ মায়াত তুমি

দেবজিৎ ৰাভা
উঃমাঃ দ্বিতীয় বর্ষ

তুমি উৰিব পাৰা মুক্ত আকাশত
টুকুৰিয়াৰ পাৰা পুকুৰৰ বন্ধ দুবাৰত
মই কিন্তু বাট চাই ব'লো জানা
তোমাৰ বাবে

তুমিতো নোহোৱা শকুন্তলা
মই, মইতো নহওঁ দুখান্ত
আহিবা তুমি পূৰ্ণিমা ৰাতি
পাৰি খ'ম শোৱালিৰ পাটী
সেই দিনাই হ'বা তুমি
মোৰ অৰ্ধাঙ্গিনী

যিদিনাই আহিবা তুমি
সিদিনাই জোনটি মোৰ বুকুৰ মাজত
সোমাই পৰিব
পোহৰাই তুলিব
প্ৰতিটো অংগ। ●

ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক - শিক্ষয়ত্ৰীবৃন্দ

ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ অনা-শিক্ষক কৰ্মচাৰীবৃন্দ

মহাবিদ্যালয় আলোচনী সম্পাদনা সমিতিৰ সদস্যসকল

অধ্যক্ষা, নৱনিযুক্ত অধ্যক্ষ আৰু উপাধ্যক্ষৰ সৈতে ছাত্ৰ প্ৰকতা সভাৰ সদস্যসকল

মহাবিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত কেৰেটিভাত বিশেষ মূৰ্ত্ত

মহাবিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা অনুষ্ঠিত কেৰেটিভাত বিশেষ মূৰ্ত্ত

SAFER, SOONER, BETTER

Dr. Patrick Hearnick
Editor, *Eye*, St. Louis

Individuals who are blind or visually impaired are often the first to be affected by a disease. This is because the eye is the first organ to be affected by a disease. The eye is the first organ to be affected by a disease. The eye is the first organ to be affected by a disease.

The eye is the first organ to be affected by a disease. The eye is the first organ to be affected by a disease. The eye is the first organ to be affected by a disease. The eye is the first organ to be affected by a disease.

English Section

Vertical text on the left side of the page, possibly a page number or column label.

Vertical text on the right side of the page, possibly a page number or column label.

Text at the bottom of the page, possibly a footer or additional information.

SUPERCONDUCTIVITY

Dr. Farhin Hazarika
Lecturer, Dept. of Physics

Superconductivity when uttered seems simple when one is familiar with the term conductivity, but the mechanism involved for a substance to be a superconductor does need some explanation. Conductivity is the reciprocal of resistivity or the specific resistance of a conductor and electric current is the movement of electrons through a material. Normal methods have electric resistance which gives rise to power loss and heat. The electric resistance decreases with decrease in temperature, approaching a limiting value as the temperature approaches zero. However, in certain metals the electric resistance completely vanishes at a temperature a few degrees above absolute zero. The metal is then said to pass into the superconducting state. This remarkable discovery was made by a Dutch physicist Kommerling Onnes in 1911. K. Onnes cooled mercury to temperature below 4K and observed that the resistance dropped to zero at a particular critical temperature T_c (Fig. 1). At this temperature the material undergoes a

phase transition from a state of normal resistance to a state of superconductivity. Hence this temperature is also known as superconducting transition temperature. This phenomenon shows that charge flows through a superconducting conductor without the production of thermal energy loss. Moreover, a very remarkable observation was that if a ring of superconducting material placed in a magnetic field is cooled to a temperature below its transition temperature T_c and then the magnetic field is switched off, an induced current is set up in the ring. The induced current produces its magnetic field and persists for several years without diminution. Such currents are called persistent currents.

Materials such as niobium-tin (Nb_3Sn , $T_c=18K$) have been used for the current carrying windings of superconducting magnets for research and medicine. These magnets produce large magnetic fields and to keep them cold i.e., below T_c , they have to be insulated and cooled with liquid helium as coolant. The problem here was the difficulty of using liquid helium and the high expense involved. This gave rise to research in higher transition temperature superconductors and for many years highest transition temperature was 23K of niobium germanium (Nb_3Ge). In 1986 J. G. Bednorz and K. A. Muller of the IBM Zurich laboratory discovered superconductivity at a high transition temperatures of 35 K of an oxide compound of barium, lanthanum and copper. For this they received the noble prize in physics in 1987. By 1998 superconductors with transition temperature as high as 135 K had been reported.

Superconducting materials are of two types—Type-I and Type-II. Metals that have low melting points and are mechanically soft and easily obtained

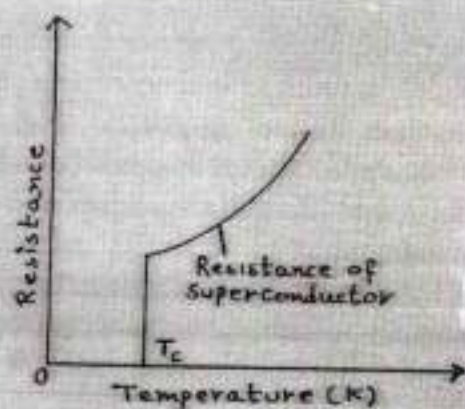

Fig. 1: The resistance of a superconductor suddenly drops to zero as its temperature is lowered through the superconducting transition temperature, T_c .

in pure, strain free condition, show similarities in their superconductive behaviour are called 'ideal', 'Type-I' or 'soft' superconductors. These superconductors are perfectly diamagnetic and exhibit Meissner effect. They do not have any useful technical application because they lose superconductivity at a low critical value of the applied magnetic field (H_c). However, many alloys and some of the more refractory superconducting metals behave in more complex and individual, particularly in respect of the way in which the superconductivity is affected by a magnetic field. They are known as Type-II or hard superconductors. Hard superconductors with large magnetic hysteresis are used in making electromagnets for producing high steady magnetic fields.

Silver and copper though are the best of the normal conductors cannot become superconductor at any temperature and the new ceramic superconductors are actually good insulators when they are not at low enough temperature to be in a superconducting state. The question therefore, arises as to how do certain metals or alloys behave as superconductors. The theory of superconductivity was considered in several stages—the London's theory, Flee quantification and Josephson effect. But the first successful explanation of the mechanism was put forward by Bardeen, Cooper and Schrieffer in 1957 known as the BCS theory. According to this theory superconductivity occurs due to a special state of affairs existing between the conduction electrons. An electron moving through a crystal lattice has a self energy accompanied by virtual phonons. When an electron approaches a positive ion core it undergoes attractive coulombs interaction thus setting the ion core in motion which distorts the lattice. Smaller the mass of the positive ion core, the greater is the distortion. The energy of a second

electron is lowered when it interacts with the distorted matters i.e., the two electrons interact via the lattice distortion or the phonon field, thus lowering the energy of the electrons. The lowering of electron energy implies that the force between the two electrons is attractive. This is known as electron-lattice-electron interaction. A pair of electrons (electron 1 and electron 2) is thereby formed through the generated phonon. The two electrons forming the pair have opposite spin and opposite linear momenta as shown in fig.-2 such that the net momenta of the pair is zero. The repulsive force between the two electrons become an attractive force forming cooper pairs which has an energy of the order of 10^{-3} ev.. Substances where cooper pairs are formed at the lowest temperature in which case the thermal energy cannot disrupt the binding are called superconductors.

Superconductivity has attained potential importance in technology, contributing to advances in medicine, electronics, astronomy, transportation and experimental science. Low temperature (-270°C) liquid helium superconductors are used :

(i) For fabricating highly powerful 'strong field superconductor electromagnets' which are used in N.M.R. spectrometers and N. M. R. imaging used in medical diagnosis.

(ii) To produce Josephson devices such as square law detectors, parametric amplifiers and mixers.

(iii) For producing various devices based on quantum effect such as 'super-conducting quantum interference device' (SQUID). The SQUID magnetometer conducted magnetic fields less than 10^{-4}Am^{-1} , and is used in testing of new ceramic superconductors.

(iv) For producing electromagnetic shields and magnetically levitating world's fastest trains.

(v) For use in super computers. ●

Books consulted -

1. Contemporary College Physics, Dr. E. Jones and Dr. R. Childers, Mc Graw-Hill Higher Education, 2001.
2. Solid State Physics, S. O. Pillai, New Age International (P) Ltd., 2003.
3. B. Sc. Physics, C. L. Arora, S. Chand and Company Ltd., 1999.
4. Fundamental of Solid State Physics, B. S. Saxena, R. C. Gupta and P. N. Saxena, Pragati Prakashan.
5. Solid State Physics, Solid State Devices and Electronics, C. M. Kachhava, New Age International (P) Ltd., 2003.
6. Introduction to Electrodynamics, David J. Griffiths, Prentice-Hall of India, P. Ltd., 2004.

Survey Report on Socio-Economic Condition of **K a m a k h y a**

Dr. Namita Sarma

Lecturer, Dept. of Pol Science

In the medieval period Kamrup was known as Kamarupa which was famous for Tantricism. Mother Goddess Kamakhya temple is located on the hill of Neelachala Parvat or Kamagiri near the city of Guwahati in Assam. Shakti

residing on the Kamagiri hill is known as Kamakhya, the greater of desires. Traditionally Assam has been known as Kamrupa Desa and has been associated with the tantric practices and Shakti.

Land attached to the Kamakhya temple was about 26 bighas, called the Bhogdani land. In the district Kamrup, large number of Brahmin settled to whom were awarded the Brahmottar land by the Ahom King previously. The Paiks of the temple and satras became the subordinate tenants to the manager of the temple or satras. The manager of the temple being mere trustees of the endowments had no power to transfer Debottar land either temporarily or permanently to the claim of

the occupant tenants. According to the decision of the court, manager of the temple and the absolute authority for the time being but no occupants could assert their rights on the land. Actually the case was not like this. The entire

grant attached to the Kamakhya temple was Bhogdani land and it was held by Paiks. Yet the privileges were never denied by the manager of the temple. (endures into the status of cultivating

plots in La-khiraj and Nist-khiraj estate in Kamrup by Barua Phatik Chandra transcript no. 244)

The present population of the hill are about five thousand, belonged to the different tribes casts and religion. The place is now under the Jalukbari Thana. The great sarine Saktipith attracts a large section of devotees not only within the state but also out of the country.

Some rules and regulation are followed for performing different mutual function of

the mother Goddess Kamakhya. There is a committee which performs all the functions of the temple, office of the Kamakhya Debutter Board manages all the affairs of the temple. The committee is consisted of elected members. Doloï is the head of the committee who is elected by the member of Doloï's family. The term of Doloï's is five years. Besides the Doloï and Panda of the temple there are some other person who perform different function relating to the temple. They are gate-keeper, waterman, Bhogman (who prepare Bhog for the mother Goddess), Bolikata (who sacrifice animal before goddess). All these person exercise their respective function of the temple. It is found that it become tradition of their family who exercise the function from generation after generation.

It is generally believed that by worshipping mother goddess Kamakhya, one can fulfil one's earthly as well as heavenly peace. Thousand of devotees visit Kamakhya temple daily from different parts of the country. People perform Puja through middle men who are popularly known as Panda (officiating priests). Almost 500 people are engaged in the affair of the temple. Priesthood is the main procession as well as the source of income for most of the families. And these profession continued among the family from generation after generation. Now a days the children of Panda are of shifted to the other profession after getting western education.

The temple has a development fund which consisted of donation from the devotees. Funds are generally used for the maintenance of the temple. The authority of the temple tries to preserve ancient tradition of the temple with the help of the Department of Archaeology.

Before 1958 there was no motarable

road to the temple so the visit to the temple was much more painful. People had to climb 525 fit from plain below to visit the Kamakhya temple. In 1958 a motarable road was constructed from the plain below to the temple since then the number of visitors have been visiting the temple daily. The shrine remains open from morning to evening.

Deuri was the original worshipper of the temple. The Deuri committee is the priests class of the Chutias. The Varnasrama systems was originally based upon devotees and work on the other hand, it become hereditary. The person high caste origin enjoy privilege as well as supremacy over another. The priest is entitled to perform religious duties in the temple who are known as Panda. According to shustrict rites the pilgrims cannot select their own Panda but have to go to the Panda whom his forefather had accepted as priests. According to the sastric norm people have to offer prayer through middle man. As a result, Panda system developed as a profession in the pilgrimage.

Dharmapula, a king person who brought Panda to the Kamakhya temple and made arrangement to settle them in different parts of the state. Their descendents are known as Basottariya Brahmin. The Panda of Kamakhya temple are the cult of the Basottoriya Brahmin.

In between 1555 A.D. and 1565 A.D. the Koch King Narnarayana singh Rebuilt the temple of mother Goddess Kamakhya. During his period, some Brahmins were brought from Koch Behar. The King granted land and other property to the temple workers. Both the Brahmin and the non-Brahmin people enjoy the privilenge. The non-Brahmin people who perform various functions of the temple are known as Scvayats'.

Some people come forward and help in construction of various building of the temple.

Some institution also render utility serviced to the temple. The Gauhati Municipal corporation has supplied drinking water. The Assam State Electricity Board and Public Health Service supply electricity to the temple.

The Panda are very much hospitable in nature who offer hospitality to the pilgrims from the ancient time. The visitors were also greatly benefited when there was no restaurant and hotel. During the time ambubasi, the priests provided food and lodging to the pilgrims who come from outside the state. The pilgrims pay money as Dakshina to the Panda for performing religious function in the temple and for their hospitality. There was neither any fix rate nor any bargaining for the Dakshina. It depends upon the economic condition of the pilgrims.

The Pandas does impose any force to pay certain amount of money as Dakshina. Dakshina is the only source of income for some family which is not sufficient to meet the expenditure of daily needs. So they search for other avenue. Due to the development of Science and technology a great change have come which alter the socio-economic condition of the society. The children of the Panda are also given modern education to make them fit for various profession in modern society. In ancient time priesthood was a honourable profession but due to uncertainty of income the new generation are looking or new avenues of employments.

Number of shops hotel and restaurant are grown in the temple complex. No it become shopping centres. The owners of the shops and hotels are mostly either local people or their relatives. In case of sale and purchase of immorable property have followed the same restriction.

The total land of the Kamakhya temple

was 26 bigha. According to a booklet Kamakhya Tirtha there were about 190 Brahmin families and the total population was 1000 in 1958. The number of non-Brahmin families was 250 and the total population was 2500. At present among the non-Brahmin family there are about 800 mali in Malipara, 200 in Athpariya, 50 Duraia, 40 Kalita, 40 Bhandar Kasthaya, 50 sill, 400 Das, 30 Napit, 150 Gayan, 1000 in Bezpura etc.

A survey report reveals that there are 200-250 families having a population almost 4000. There are about 250 priests, 2 doctors, 12 engineers, 60 businessmen, 2 magistrates and 4 doctors and few teachers and Got. officials etc. Now the population increased and become 8000.

A general tendency of change of the profession is observed among the population. Main reasons are the priests have lost their earlier status and position which affect in their day to day life also. Previously the income which come from the profession was sufficient to maintain his family but it become in sufficient to meet the demand of luxurious living. So, some people shifted themselves to other profession for extra income. Among the priest one section are the part-time priests who engaged themselves during the busy session of the temple and in the auspicious days like Ambubashi, other section looking for other avenues till the time they engage themselves in the work of the temple.

Throughout the medieval period even down to the 18th century the leading religion of Assam was 'Saktism'. Kamakhya the most holy and famous shrine of the sect and with its worship was associated in various rites, mantras, mudras and scarifies. A general believe is that trantric rites migrated to other places from ancient Kamakhya. ●

Importance of Chemistry in our Daily Life

Dr. (Mrs) Krishna Sen Deka

Lecturer, Dept. of Chemistry

Importance of Chemistry in our Daily Life

One can say that human began to practice chemistry at the time when they learned to control fire and used it to cook. Subsequently then learned to use fire for pottery and smelting metal. In our daily life lots of chemistry happens to us and to our surrounding without being aware of it. One substance can be converted to another and this is what is known as chemistry. Our very existence depends upon such changes. Inhalation of oxygen and exhalation of carbon dioxide during respiration, digestion of food and its assimilation by our body bring in changes in substances which are essential to our life process.

Scores of things we use in our daily life are gifts of chemistry. Papers, inks, tooth pastes, cosmetics, soaps, detergents, plastics, rubbers, fibres, cements, textiles, medicines, even the most essential water supply to our houses by municipality are all products of chemical processes. Production of natural gases needed for CNG and LPG also involves chemical processes for their extraction and purification. Chemistry plays vital role in biology, soil science, material science, pharmaceutical and medicinal science, food science, civil engineering, plant and animal sciences, environmental studies, waste management and varieties of other areas.

It is important that we should eat balanced diet for good health. A balance diet is a combination of carbohydrates, proteins, fats, vitamins, fibres, and minerals. While taking balanced diet one should calculate total calorie needed and know about the sources of the nutrients. Sixty percent of calories must come from carbohydrate and rest from protein, fats and others. Taking of unsaturated oil or fat is one of the effective ways to guard against obesity, high blood pressure, diabetes, heart disease, stroke and many forms of cancer. Multi coloured vegetables and fruits are rich in vitamins, antioxidants, minerals and fibres. Foods rich in fibres protect our body from many diseases. Antioxidants boost our immune system. Artificially hardened vegetable oil is worse than saturated fat. They are found in many processed foods, fast foods, commercially baked eatables and deep fried foods. Most fast foods are poor in vitamins, nutrients and fibre content but high in simple sugar and cholesterol raising saturated fats and salt. Fast food provides no or very little nutrients essential for our health rather supplies all the ingredients detrimental to our health. Obesity is the fall out of fast food consumption. Therefore we should not be habituated with fast foods. Doing away with fast foods is sooner the better. Water is essential for life. However it is unpolluted water that is needed for good health. Many pollutants are soluble in water. Polluted water can be cleaned by appropriate chemical treatment or by physical processes. Polluted water is the origin of many diseases. Knowledge of chemistry makes us aware of many such things and helps us in improving the quality of our life.

Today mankind is facing many problems like green house effect, ozone holes,

acid rains, etc. Study of chemistry does help in understanding the origin of these problems, and to find a solution for them. Mass awareness about the causes of these global problems can help in minimizing the danger. Global warming, which means increase of atmospheric temperature, is due to so called green house effect, a synonym for the increase of carbon dioxide in the earth's atmosphere. Tons of carbon dioxide is released to the atmosphere everyday by industrial houses. To reduce global warming release of carbon dioxide to earth's atmosphere should be restricted if possible by converting them to some useful commercial products like potassium carbonate, sodium carbonate, etc. Plants also can be used to reduce carbon dioxide in the atmosphere. Plants produce sugar from carbon dioxide during day time by the process called photosynthesis. Thus are scale plantation of trees can help in removing excess of carbon dioxide from the atmosphere.

Ozone layers in the upper strata of earth's atmosphere protect us from the harmful ultraviolet rays of sunlight. But compounds called chlorofluorocarbons (CFC), which are used as coolants in refrigerators, air coolers, jet liners, etc. react which ozone and destroy the much needed protective ozone layer. As the result there are holes in the ozone layer. Through these holes ultraviolet rays can reach earth's surface and cause irreparable damages to us. Therefore it is important to know that rampant use and release of CFC is detrimental for our survival. Either we should find a substitute for these substances or minimize their uses, and never release them to the atmosphere.

Acid rains are caused by the release of oxides of nitrogen and sulphur to the atmosphere. Gaseous pollutants like sulphur dioxide and oxides of nitrogen dissolve in raindrops and make it acidic. Acid rains cause corrosion of metals, marbles and lime stones, etc. They are harmful to aquatic lives and vegetation as well. Acid rains resulting from the release of oxides of sulphur and nitrogen by Mathura Refinery were almost threatening the very existence of Taj Mahal in Agra which is made of marble stones. Human awareness about acid rains has been able to arrest the potential damage to Taj Mahal. Converting the oxides of sulphur and nitrogen to useful products at the source of their generation, or minimizing their formation can stop the release of these polluting gases to atmosphere and thus help in reducing the quantum of acid rains.

Use of wood and coal as fuels generates carbon monoxide gas. This gas is colourless and has no smell, and hence evades easy detection. The gas is highly toxic for us. Therefore the places where fuels like coals, wood etc. are used for cooking and other purposes should be well ventilated and kept airy.

There can not be any progress without chemistry, and chemistry literacy can help in avoiding avoidable hazards, and minimizing unavoidable ones. Therefore chemistry education should be universal. ●

To
reduce
global warming
release of
carbon dioxide
to earth's
atmosphere
should be
restricted if
possible by
converting
them to some
useful
commercial
products like
potassium
carbonate,
sodium
carbonate,
etc.

Plastic Waste Threats the Ecosystem of Assam

Mr. Amarjyoti Kashyap

Lecturer, Dept. of Env. Science

In the early 1900s, the German Chemist, Karl Zeiglan and an Italian Chemist, Giulio Natta conducted works on polymerization (a process by which monomer are transformed to polymers) and invented synthetic polymers or Plastic.

Synthetic polymers are those polymers that are prepared synthetically in the laboratory, in other words synthetic polymers are the man-made polymers.

Polythene, Poly-mers are those polymers that are prepared synthetically in the laboratory, in other words synthetic polymers are the man-made polymers.

Polythene, **Poly-propylene (PP)**, **Polyvinyl Chloride (PVC)**, **Polystyrene**, **Synthetic Rubber**, **Nylon**, **Teflon**, **Orlon** etc. are some of the synthetic polymers-obtained by the process of polymerization.

Now-a-days the dangerous dimension of Plastics is known

to all. As the Biological degradation of the Plastics takes about 200-5000 years, naturally dumping of solid wastes specially plastics on the earth creating a thick to thicker layer on the earth surface day by day. These ultimately causing serious threat about the loss of fertility of soil and the soil carrying capacity, blockage

TABLE-1

1. Polythene Carry Bags—	15,000 Kg/Day
2. Plastic Glass (Tea, Coffee, Water, Ice-Cream, Curd etc.)—	3,000 Kg/Day
3. Plastic Bottle (Water Bottle, Saline Bottle, Cold Drinks & straw pipe, Cosmetics, Shampoo & Detergent, Various Automobile Lubricants, Edible oil, Fruit-juice, Medicine-Bottle etc.)—	7,000 Kg/Day
4. Disposable Syringe and other Hospital Plastic-wastes including catheter, operation thread, Canula & pipes etc—	5,000 Kg/Day'
5. Various plastic packaging (Vegetable Oil, Salt, Milk, Tea, Coffee, Biscuits & Snakes, Chips, Spices, Maggi, Noodles, Chocolate, Pan-masala, Medicine Blister-Strip, Shampoo, Detergent, Lubricants, Tooth-paste & Tooth-brush, Medicine tube, Cosmetics, Pen, Comb etc.—	11,000 Kg/Day
6. Polythene Sheet or Cover used as rapper of various consumer goods, Automobile goods, Electronics goods, Sanitary goods, Clothes, Various packaged food, damaged Plastic toys, Condoms, Plastic sheet used for RCC construction and other damaged Plastic sheet & Plastic thread, damaged Plastic Pipes, damaged Plastic bucket & other Plastic wastes	9,000 Kg/Day
Total—	50,000 Kg/Day

of drain and filling of low lying area which creating artificial flood during the rainy season and is the major sources of various diseases due to the accumulation of sewage and the 'Plastic Menas' is becoming serious day by day.

As per the survey conducted by a group of members of 'ENVIRON' a reputed NGO in this field under the leadership of Amarjyoti Kashyap, President, ENVIRON and Lecturer, Dept. of Environmental Science of Lalit Chandra Bharali College, Guwahati, in various zones of Assam, it is estimated that plastic wastes of Assam is about 50,000 Kg/Day, 15,00,000 Kg/Month or 1,80,00,000 Kg/Year and in Guwahati alone is 5000 Kg/Day, 1,50,000 Kg/Month or 18,00,000 Kg/Year.

A list of different types of Plastic-wastes of Assam is given in *Table-1*.

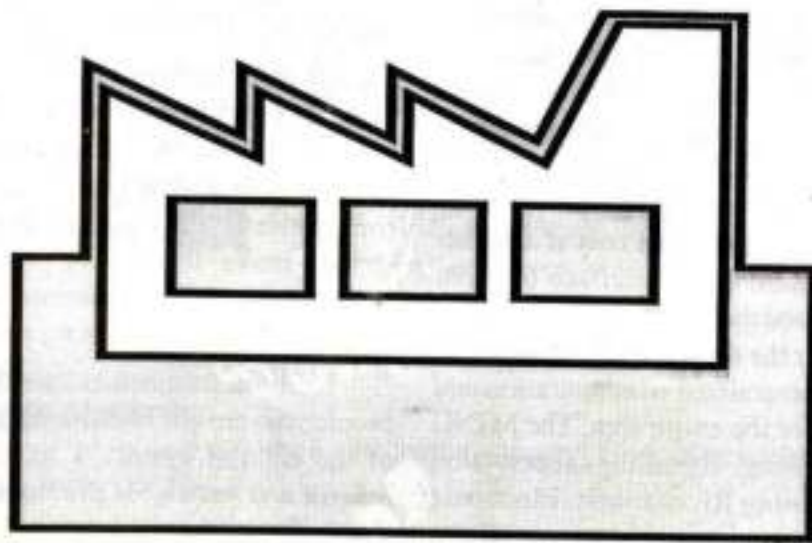
As per the study conducted by Amarjyoti Kashyap, President, ENRIVON, the only way to solve the Plastic-problem is to follow the three principles of plastic usage i.e., RRR

R Reduce, Reducing plastic by introducing some alternative like Earthen-Cup instead of Plastic-Cup.

R RE use, uses of same plastic several times, e.g., Carry Bags and Plastic bottle.
R Recycle, Finally re-cycle those Plastic which are not possible for re-use.

ENVIRON's Appeal to the Citizen :

1. It is your duty to clean your surroundings.
2. Stop dumping of solid wastage haphazardly.
3. Segregate the Plastic and Glasses from the common garbage and store them for selling.
4. Fill-up the digging hole through the dumping of common garbage so that the de-com posed garbage can be used as Bio-manure.
5. If you do not have the space for dumping of common garbage inside the digging hole, keep the garbage inside the covered-bucket and take the help from Municipal Authority for disposal.
6. Reduce the use of Plastics. Plastic is not at all the enemy of Human civilisation. Use Plastic properly.
7. Let us build our surrounding CLEAN & GREEN.●

FASTEST PIGEON CELL PHONE

Nava Kamal Das

TDC 3rd Yr, (Electronics)

The beginning of this thing started in the year 1926. Since then it was improved and developed and now it has obtained its importance in everyone day to day life. It has reached its place in somebody's hand, someone's pocket and in many cases in ladies purse etc.

The name of this object is Cell Phone, generally called Mobile Phone. The Cell Phone is a system which contains complete circuitry for receive and transmit channels. It basically contains transceivers unit, frequency synthesizer and system micro-processor unit. But from outside, we see just keypad and screen.

SIM is the main part of Cell Phone. SIM stands for Subscriber Identity Module and it is connected with the microprocessor unit. It contains caller Identification number and it can contain messages and also phone numbers according to its capacity.

What are these Cells?

Cells are the building blocks of cellular communication. Many Cells comprise a cellular system. It provides the signal coverage over the area.

MTSO (Mobile Telephone Switching Office) acts as a central office and a base station. A base station is comprised of low power FM transceivers power amplifier-control unit and other hardware depending on the system configuration. A base station serves as a central control for all user within the cell mobile units communicate directly with the base station and it serves as high power relay station. The base station rebroad cost at a higher power. The base station is the interface between cellular mobile units and the MTSO. It communicate with the MTSO over the dedicated data links. The MTSO provides a centralised administration and maintenance point for the entire area. The MTSO controls cell processing, signalling, supervision switching and allocating RF channels. Electronic switching centre, system interconnections cell site

controller, radio-transreceivers, communication protocol and mobile telephone units are the primary components of cellular radio system.

Mobile telephone unit consists of a control unit, a radio transreceivers a logic unit and an antenna. The control unit houses all the user interfaces, including a handset with antenna. The logic unit interputs subscriber actions and system commands. The transceivers make use of frequency synthesizer to tune into any designated cellular system channel.

Whenever a number is dialled the called number is transmitted through the built in radio transreceivers to a nearby cell site. The nearby cell site receives it and selects the best directive antenna for the voice channel and send the request to the MTSO. All the switching functions within the GSM (Group Special Mobile) are handled by MTSO, it determines how to route the call and set up the required link to enable the conversation. If the call is destined for a fixed line phone them network sends it to public telephone exchanges over a leased line, which then switches the call to the desired telephone. However if the call is destined for another mobile phone, then MTSO has to find out where the desired phone is and then forward the call to the nearest radio base station.

Whatever be the technical components of the cellular system, mobile phone has become quite popular in the present days. There are few service provider providing mobile service in Assam i.e., Reliance, BSNL, Airtel, Aircel, which were doing good business. SMS provide an easy way to communicate which cost 50 to 70 paise. Roaming service make it possible to contact a person wherever he is. Businessman, doctors, professor, students etc. are seen using mobile nowadays.

I have written this article trying to educate the people who are not familiar with the technical links of the cellular system. I have taken help from Internet and Anokh Singh's Book while writing this Article. ●

NANOTECHNOLOGY

Tarali Sarma

T.D.C 2nd Yr. (Sc)

Nanotechnology and nanoscience has been a very interesting topic since the end of the last century. Recently professor Peter Singer, Director of Joint Centre for Bioethics of Toronto University has said that nano-technology can be very fruitful for the developing countries in eliminating poverty. The ten applicable features of nanotech can be much helpful for the poor people of the world. According to Singer, if these features are applied and functionised fully, the developing countries will be benefited from it. Of course, for it social status of the countries is a very important factor. The society should accept it. As it is true that development without science and technology is meaningless. It is estimated that by 2015 Nanotechnology will play a leading role in eliminating poverty through energy conservation, agricultural production and water purification. According to scientists, the ten applied features of Nanotech are—

1. *energy production, preservation and conservation,*
2. *increase in agricultural yield,*
3. *Water purification,*
4. *identification and screening of disease,*
5. *invention of drugs,*
6. *processing and preservation of food,*
7. *preservation of air quality standard,*
8. *manufacturing technology,*
9. *health care,*
10. *identification, control and elimination of epidemic diseases. ●*

DIGITAL LIBRARIES

A New Challenge for Library Professional

Kishore Kalita
Assistant Librarian

Introduction :

Books are important channel for dissemination of information. They constitute an important and useful aid for the support of teaching and learning processes. They are playing an important role in promoting culture, education and development of society in every aspect. One of the outstanding and exciting developments of last decade of 20th century is publication of documents in electronic form. Due to the tremendous developments of Information Technology (IT), the Internet and World Wide Web (WWW), coupled with increase funding for research on creation, access and management of electronic information resources, which have led to the development of new era of electronic and digital libraries. These technological innovations help the library and information professional to select, organise, retrieve and transfer digital contents effectively and efficiently to their target audience.

Meaning of Digital Libraries :

The term digital library, electronic library and virtual library (i.e. libraries without walls but resources simply may be collection of web sources) are being used synonymously. The digital library is the electronic library of the 21st century where information's are stored in electronic, analog and digitised form. The digital resources are the information existing in the form of which the computer can store, organise, transmit and display without any intervening conversion process. The analog materials are information

in the format (print microfilm, video, sound recording etc.), which requires an intervening conversion process before a computer can store, organise, transmit or display the information and the digitised one describes information of any type which has been transformed from analog source to a digital form.

In a broad sense, digital library may be defined as an organised and managed collection of highly quality information contents in a variety of media (text, still image, moving image, sound or combination of thereof), but all in digital forms accessible over different electronic networks. Such a digital library includes a number of search or navigation aids that both operates within that particular library and allow access to other collection of information connected by network worldwide.

According to Arms, a digital library is a "managed collection of information, with associated services, where the information's are stored in digital formats and accessible over a network"

According to Berkeley digital library project of California, "the digital library will be a collection of distributed information sources. Producers of information will make it available and consumers will find it perhaps through the help of automated agents."

In a nutshell, a digital library means where information's are stored predominantly in electronic or digital formats. The digital collections may consisted digital books, digital/scanned images, graphics, textual and

numerical data, digitised films, audio and video clips etc.

Challenge before the Library Professional :

The action of word for library professional are, "do something, start getting involved and must participate." Librarianship is a service-oriented profession, and is noble profession that deals with dissemination of knowledge/information. Up to the end of 20th century the librarian run their library with their traditional library method, but with the developments of electronic mediums such as internet, e-mail, fax, drum etc. and uses them into the library the profession of librarianship becomes more challenging.

Today the print publishing slowly shifting towards electronic publishing. The new medium has given a scope for more efficient means of storage, organise and quick access from remote places. As a result the library professional need to develop electronic documents selectively and get access to digital information resources using network facilities to serve the readers. Keeping all this changes, the library professionals have to accept and adopt some the phenomena of change. Some of the challenges before the library professional summarised as follows:

- The library professional needs specific training to working with latest technologies and understands the implication of the new working conditions.
- The challenge of coping with new knowledge base and at the same time discarding of obsolescence of a large proportion of existing information and knowledge.
- The library professional should have expertise in total management of libraries.
- The library professional should establishing local are networks, developing national networks and providing connectivity to global networks.

○ The library professional should have capabilities to working with advanced and complex technologies for the management of digital information collection.

○ In the changing technological environment, the library professional should be highly skilled professional as processor disseminator of the information understanding the requirements of the users.

Above all the budding, information professional have to concentrate more and more of such challenges and overcome these challenges is the real problem of the professional working in different types of library professional and information canters especially in developing countries like India.

Conclusion :

Networked digital libraries are going to be the part of day-to-day professional activity in present day. The digitised media is already with us, and helping tool for retrieval, analysis and dissemination of information faster and economically. To participate more fully in developing a digital library, librarians will have to do hard task. They will need the help of technologist to better understand the possibilities being created by digital technologies; and technologist will again need the help of librarians to make the process a successful one. In India, especially in north-eastern region it is quite impossible for libraries and information canters to meet the various information needs to the present day society without library networking. With the efforts of Government of India and INFLIBNET (Information and Library Network), it is now in a position to establish, operate and manage information network and to take the information resources available in the world over. In future we hopes all the library/information professional cope up with the new technologies and new skills, so that they can play a meaningful role in the emerging application areas on the information superhighway. ●

SWASTIKA

Manoj Kumar Bhuyan

TDC 1st year (Arts)

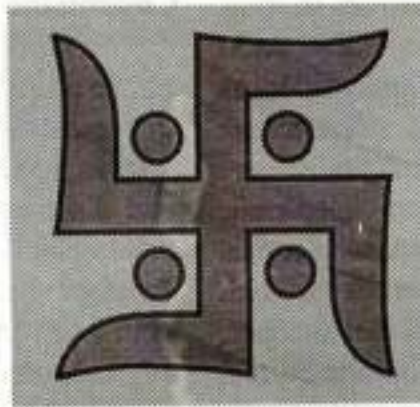
Equilateral cross with arms bent at right angles, all in the same rotary direction, usually clockwise.

The Swastika as a symbol of prosperity and good fortune is widely distributed throughout the ancient and modern world. The word is derived from the Sanskrit Svastika, meaning "Conducive to well-being". It was a favourite symbol on ancient Mesopotamian coinage. In Scandinavia the left-hand Swastika was the sign for the God Thor's hammer. The Swastika also appeared in early Christian and Byzantine art (where it became known as the gammadion cross or crux gamonata, because it could be constructed from four Greek gammas attached to a common base), and it occurred in South and Central America (among the Maya) and in North America (Principally among the Navajo).

In India the swastika continues to be the most widely used auspicious symbol of Hindus, Jains and Buddhists. Among the Jains it is the emblem of their seventh tirthankara (saint) and is also said to remind the worshipper by its four arms of the four possible places of rebirth in the animal or plant world, in hell, on earth, or in the spirit world. The Hindus (and also Jains) use the Swastika to mark the opening pages of their account books, their shrines, doors and offerings. A clear distinction is made between the right-hand Swastika which moves in a clockwise direction and the left-hand Swastika (more correctly called the Sauvastika), which

moves in a counterclockwise direction. The right-hand Swastika is considered a Solar symbol and imitates in the rotation of its arms the course taken daily by the sun, which in the Northern hemisphere appears to pass from east, the south, to west. The left hand Swastika more often stands for night, the terrifying Goddess Kali, and magical practices.

In the Buddhist tradition the Swastika symbolizes the feet or the foot prints, of the Buddha. It is often placed at the beginning and end of inscriptions and modern Tibetan Buddhists use it as a clothing decoration with the spread of Buddhism, the Swastika passed into the iconography of China and Japan, where it has been used to denote plurality, abundance, prosperity and

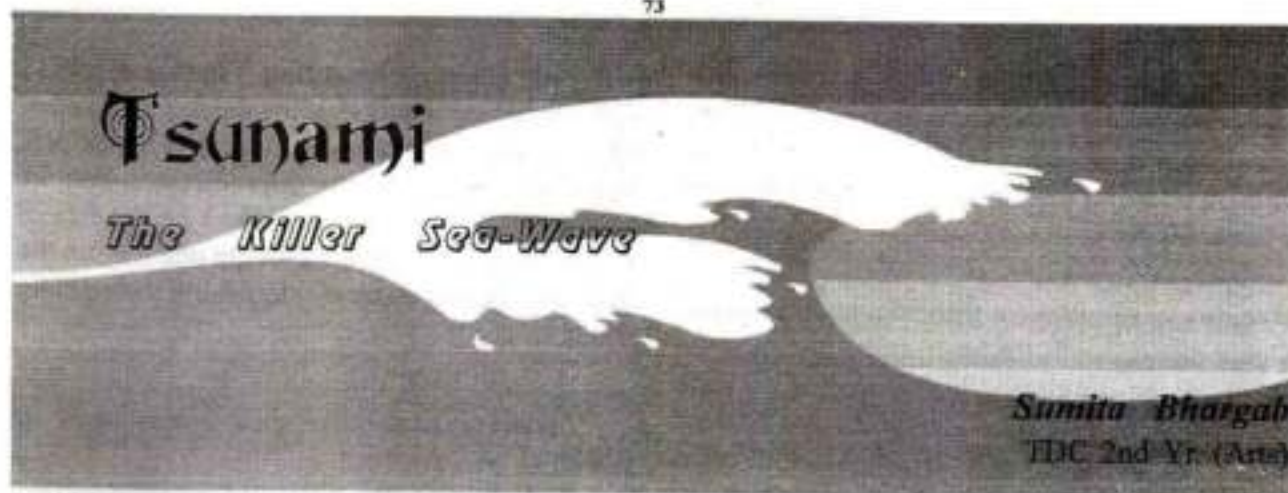

long life.

In Nazi Germany the Swastika (German : Hakenkrouz) with its oblique arms turned clockwise, became the national symbol. In 1910 a poet and nationalist ideologist Guido Von List had suggested the Swastika as a symbol for all anti-semitic organisations and when the National socialist Party was formed in 1919-1920 it adopted it. On September 15, 1935, the black Swastika on a white circle with a red background became the national flag of Germany. This use of the Swastika ended in World War-II with the German surrender in May 1945, though the Swastika is still favoured by neo-Nazi groups. ●

(With the help of Encyclopedia Britanica)

Nobody can ever forget the fateful day of 26th December, 2004 when the Tsunami in the Indian Ocean killed more than 2,00,000 people and rendered many more than this number as homeless.

A brief description of the Tsunami—

What is a Tsunami :

Tsunami (pronounced as soo-NAH-mee) is a Japanese word made up of two parts—Tsu—meaning harbour and nami—meaning a long wave. Thus, Tsunami means long waves striking the harbour.

But actually a Tsunami is nothing less than a monster that aspects across the sea as fast as a jet aeroplane. Usually, an intense earthquake starts the Tsunami waves which start rolling across the seas. When the ocean is deep Tsunami can travel unnoticed on the surface at a speed of more than 500 miles (or 800 kilometres) per hour crossing the vast ocean in a day or less. In some places the Tsunami may rise to a few feet but at other places they may surge vertically as high as 100 feet or (30 metres) and above.

Causes :

A Tsunami is generated by any disturbance that suddenly displaces a large mass of water. Such a disturbance may be caused by an underwater earthquake, landslide or volcanic eruption.

Sometimes, it is caused whenever there is a sudden displacement of a part of the crust due to tectonic plates below the surface of the sea. As for example, the subjugation of Indo-Australian

plate beneath the Euresian plate causes most of the Tsunamis in the Indian Ocean.

Tsunami prone areas in the world :

According to an estimate four out of five tsunamis happen within the "Ring of Fire", a zone of frequent earthquakes and volcanic eruptions roughly touching the borders of the Pacific Ocean. However, the most affected areas are those of the Kamchatka peninsula, the Aleutian Islands, the Gulf of Alaska and the coast of South America. In addition to that, a great many Tsunamis have been generated in Japan, Peru, Chile, New Guinea, the Salomon and the Hawaii Islands.

No doubt, the Tsunamis are the most prevalent in the Pacific. But every ocean has generated the scourges. The Mediterranean and Caribbean seas both have small subsection zones and have history of some destructive Tsunamis. Only a few Tsunamis have been generated in the Atlantic and the Indian Oceans. But the Tsunami of 26th December, 2004 that slammed the coastlines of 11 Indian Ocean countries seems to falsify the above statement that Indian Ocean is free from the wrath of Tsunamis. It proved to be the most destructive tsunami which killed more than 2,00,000 people. *(Table show the details of Tsunami History)*

III Effects of Tsunami :

Some of the ill effects of Tsunami are—

(i) *Great loss of life* : Tsunamis cause so much loss of life that they have earned the name of a monster which destroyed everything that comes

in its way. A single tsunami of 26th December, 2004 killed more than 2 lakh people and rendered many more as homeless. They don't spare those caught on high seas, but also those who were found on the beaches.

(ii) *Damaging effect on property* : A wall of water sometimes more than 30 metres of height, when rushes towards the land, spares none and the houses on the sea-shores fall before it like a pack of cards. Within no time the streets and bazaars which once looked so charming and beautiful begin to give an ghost like look. Some areas are not resettled again, such is the tragic story of the tsunamis.

(iii) *Huge damage to port-cities* : As a result of the Tsunamis, the different port cities, because of their location near the sea-shore, suffer the most. Many of the ships are destroyed there and then the dockyards are damaged beyond repairs. The loss of bridges, streets, electric poles and different means of communication cannot be easily estimated. The back-waters leave behind much of debris and mud causing great inconvenience to the people.

(iv) *Rehabilitation problem for the concerned governments* : As a result of the Tsunami which hit the Indian Ocean countries on 26th December, 2004, India alone had to bear a loss of about 10,000 crore rupees. The after effects of this Tsunami are still more serious. The Indian Government have to spend a lot of rehabilitation of all those affected by this damaging tragedy.

Different ways of detecting Tsunamis :

There is no matter denying the fact that natural disasters like earthquake, volcanic eruptions, underwater landslides are unpredictable. But we cannot completely leave ourselves on the fate of disasters. Man has always thought one way or the other in avoiding them or minimising their deadly effects.

Likewise men developed some ways of detecting Tsunamis :

(i) With the help of satellite technology, the scientists are now able to prove immediate warning about the striking earthquakes, volcanic eruptions and underwater landslides which cause Tsunamis. The distance between the epicentre and the coastline gives enough time to the people living near to sea-shore to shift themselves to upper areas.

(ii) Tsunami detectors linked to land by submarine cables, deployed 50 km. At sea transmit warnings of buoys (sea-marking drums) on the sea surface. People living near the sea shore can also make use of this warning to save themselves.

(iii) Receding waves near the sea-shore resulting in the exposure of the sea-floor, is nature's Tsunami warning and should be needed properly. People knowing geography at once judge the trouble and they run for high ground along with their family members. ●

Deadliest Tsunamis in History

Fatalities	Year	Magnitude	Principal Areas
2,83,106	2004	9.0	Indian Ocean.
1,00,000	1410 B.C.	—	Crete-Santorini, Ancient Greece
60,000	1755	8.5	Portugal, Marocco
40,000	1782	7.0	South-China Sea
36,500	1883	—	Karkatau, Indonesia
30,000	1707	8.4	Tokaido-Nankaida, Japan
26,360	1896	7.6	Sanriku, Japan
25,674	1868	8.5	Northern Chile
15,030	1792	6.4	Kyushu Island, Japan
13,486	1771	7.4	Ryukyu Trench, Japan

PIOLOGY LESSON

Geetali Baruah
TDC 2nd Yr. (Arts)

Every now and then when I suffer an identity crisis— a congenital occupational hazard for all midnight's children— I consult the cards to see what the past has in store for me. The venation question is not the tautological 'Who am I?' But simply, 'Am I?' And the 'Cards' I consult aren't tarot cards but more ontological proofs of existence, or its opposite. The problem is that my pack of cards is far from complete, and with time, this incompleteness is growing, like the hole in the ozone layer.

To begin with I don't have— and have never had a ration card. A singular omission of existence! Like not having fingerprints, or DNA molecules, of a shadow. Some time ago, I went to a nationalised bank to open savings account. "Where's your ration card?" asked the manager. I confessed I did not have one, but I did have money which I would like to put in his bank, if he'd led me.

The manager shook his head: No ration card, no bank account. Nor any cut-price sugar, kerosene, dal, atta or edible oil!

I pointed out that I did not want any cut-price sugar, kerosene, dal, atta or edible oil only a bank account. But the manager was unmovable. How could an entity who did not fully exist as a rational and rationed being be given a bank account? So I went away with my money— with which I could not buy any

cut-price sugar, kerosene, dal, atta or edible oil and eventually found a non-rationalised bank willing to accept my unration-carded and dubious fiscal experience.

The second and even more important card I lack is the voter's identity card. I've tried a couple of times to get one, but the man who hands them out says he can't find my name on the electoral rolls— not surprising since I've never voted, so he can't give me a voter's identity. Which means that together with cut-price sugar, kerosene etc. I can't buy any cut-price democracy either.

With so many lacunae in it, my existence is beginning to look like a swiss cheese more holes than cheese.

If there are many millions of my fellow citizens who like me exist, sort of, there are many more millions who don't exist, sort of. We see or hear of them hanging around jobless on pavements, lying about homeless on the streets, starving in the countryside or being deported as illegal migrants. And we rightly ignore them because we realise that they don't really exist, sort of, but are only manifestations of maya, optical tricks of delusion.

For all the one-billion strong population we boast, we are really a nation of wraiths, of self-inflected illusions, no more substantial than tomorrow's dream... or nightmare. To

make up for this lamentable lack of being, the government has hit upon a truly creative idea. It has created a new super being based not only on a mere biological existence, such as ours, but on PIO-logical existence.

The key to PIO logy is the PIO card, which will confer a double plenitude of being, an ambidexterity of existence, on its possessor.

Who or what is a PIO? A PIO is a Person of Indian Origin which means anyone, or the descendant of anyone, who had the evident good sense to get out of this country and go settle anywhere else where the grass is greener, the green greener and the lucre more lucrative. PIO's are to be given PIO cards, the first step in a scheme which eventually will provide them with dual citizenship. Which in effect means two of everything : two countries, two existences, two identities, two beings. It's like those BOGOF offers we read about in advertisements : Buy one, get one free.

For the set part of the PIO deal is that PIO logy bestows a bonus being at no extra cost to those who subscribe to it.

While PIO's will have two of everything, one is their adoption country and one here two ration cards, two ID cards, two bank accounts, two schools their children can go to, two schools their children can go to two houses to live in it truly split-level style, they'll pay only one tax. "Ek ticket, do maza; ek tax, do duniya".

Aren't their enough home-made Indians so as not to require imports of foreign made one? Can Indian, already bursting at the seams, accommodate such a superabundance beings? Sure it can, by ensuring a corresponding quantum of nothingness for us local species so that we too take the hint and quit the place to go somewhere before returning as PIO's in fulfilment of our PIO us national prayer : PIO kingdom come, PIO will be done, in Bharat as it is in foreign.●

With the help of Cosmopolitan

Plant a Tree and
protect your environment.

Ragging : Demon of Campus

N. Sarma

TDC 2nd Yr. (Arts)

Ragging is a common word, used mostly by college and university students. Earlier rough but harmless trick. Seniors used to rag juniors just by taking their introduction. But in course of time ragging have takes a new look, which is a fearful one, full of cruelty brutality, as we all know in general.

What will you do when someone force you to say or do something that you never do which you have never done or which you are not able to speak? How will you react if you are forced to do all these things by a group of people in presence of them? Many of us suffer a nervous breakdown and can not utter a single word in front of them. That such acts are happening inside our college and university campuses and in hostels in particular in the name of ragging.

The Supreme Court of India in the year 2001, while dealing with a public interest litigatim issued a guideline which were to be implemented by all educational institutions all around the country. According to the Supreme Court of India, ragging is defined as— "any disorderly conduct whether by word spoken or written or by an act which has the effect of teasing, treating or handling with rudeness any other student, indulging in rowdy or indisciplined activities, which cause or is likely to cause annoyance, hardship or psychological harm or to raise fear or apprehensive there of in a fresher or asking the student to do any act or perform something which has the effect of causing and generating a sense of shame or embarrassment so as to adversely affect the physique of a fresher".

In August,2003, the IIT Delhi expelled 5 students from the hostel in connection with ragging of a fresher who ranked fourth in IIT entrance examination. Such an incident took place in a leading institute of Pune. The fresher claimed that he was victim of vicious ragging including sexually offensive questions and physical assaults by seniors.

Innumerable cases of certain victims of ragging develop psychological problems. In some other instances, the victims have been driven to suicide because they are threatened of greater harm if they are trying to raise the certain of seniors. In some other examples, the victims have been made mentally imbalance of forcing by sexually abusing them.

There is only a few students who create furore and indiscipline in an institution or in a hostel. And no one can tolerate them. While low will take action against those indulging in ragging, it is high time that we take up to the reality and inculcate in students the real value of life. Teachers and parents should take a leading role in cultivation of human values in the mind of younger generation. If education does not teach student to love all and serve all it will become meaningless.●

A Letter With Blue Envelope

Sunit Kumar Goswami

TDC 2nd Yr. (Se.)

Oh, my dear love
 Have you ever looked at the Sun
 And the Stars, the mist
 And the Cloud....
 With a hope for a new life have
 You ever.... thought that my life
 Prevails only and only with your's
 How am I supposed to live with you?
 So, please my love, give me my life
 The right to live and my mind of your's.
 Please forgive me for my utmost desire
 to find you in me but I can't stop.
 'O' my clear solution and the only one,
 Please, for heaven's sake or at least—
 For the hell's peace,
 Come to my soul and fulfill everything
 that you need,
 I need and
 The future.

Magh Bihu

Pulakesh Bayan

TDC 2nd Yr. (Arts)

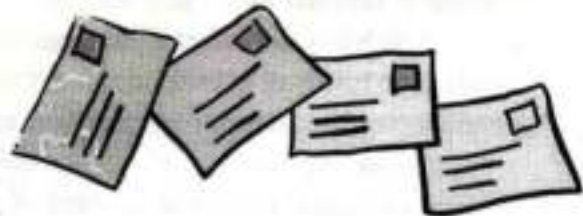
Oh! 'magh Bihu' has come.
 All the sadness have gone.
 We can again taste our 'Pithas'
 And again burn 'Majis'
 We can celebrate 'Uruka'
 And take blessing from 'Aaita and Koka'
 Hip Hip Hurray.
 Oh! What a wonderful Bihu
 And again meeting friends and elders.
 Happy Happy Magh Bihu.

You Must Come

Jitumoni Kalita

TDC, Part-II

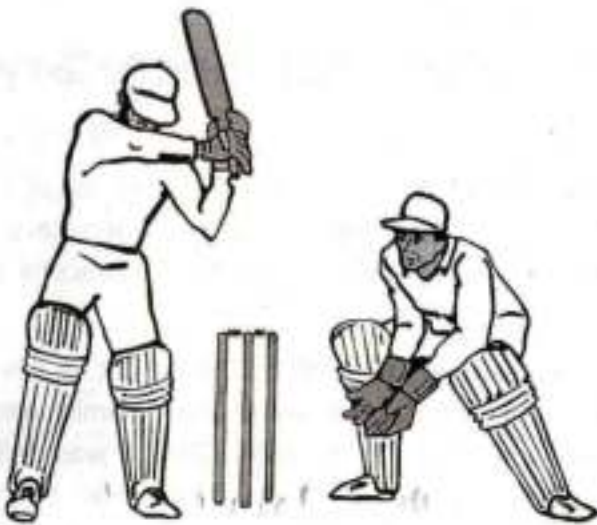
You will come.....
 to night
 To shine.....
 In my weeping heart
 You .... you must come
 I am waiting for you keeping
 Too many hopes in my heart
 I am sitting in my redress garden
 Waiting for you .....
 with a black paper and pen.
 .... you must come....
 To shine my garden
 My garden rose will bloom
 greeting your sweet smile and touch
 .... you must come.....
 To support me again in a new
 Journey with a new poem.

LASTING LOVE

Rubul Sharma
HS 2nd Yr.

Love become love,
When we give and receive,
Love becomes friendship,
When we return love for love
Love becomes romance,
When we share its feelings.
Love becomes giving,
When we sacrifice our life
Love becomes Jealous.
When we are selfish,
Love becomes hatred,
When we count its limits.
Love becomes sorrow,
When we place its distance.
Love becomes perfect,
When we trust and believe.
Love becomes healthy,
When we open and express.
Love becomes complete,
When we accept the other.
O dear ! There is love
That can never be measured
Unconditional and unlimited
That is the love of God.

All About Cricket

Rubul Sharma
HS 2nd Yr.

When Sachin takes a run
I watch the match for fun
When Kambhi hits a six
The Pakistanis are in a fix
When Azhar hits a four
Malik can do no more!
The fielders are already set
When Indians are going to ball
Wickets are sure to fall
When Shastri takes a wicket
Akram forgets what is cricket
When In-zamman-ul tries his luck
He is out for a duck
When the ball is in the air
Sohail shouts its not fair
When Jadeja runs to take a catch
Pakistanis are sure to lose the match
When ball goes to Kiran more
India wins the match hooray.

Report from General Secretary

At the very outset I wish to offer my heartfelt thanks to all LCBIans for giving me the opportunity to serve as the General Secretary. I feel from the core of my heart with every breath, I take in the peaceful shadow of this college.

Whenever I think of this college, I feel of it. The way it is developing is just praisable. Here in this college we all reside like a family and share out joys as well as sorrows. Out term as the LCBCSU was full many interesting and significant events. After oath taking our works began from our college week. We, all the members worked hard to prove ourselves and to make a worth remembering college week.

Then come other important days such Saraswati Puja, Celebration of College Foundation Day, Celebration of N.S.S. Day and the much wanted Fresher's Day through which we won the hearts of the freshers through a colourful presentation.

As a General Secretary, I tried my best to fulfil the demands of the students. As far as possible, I tried to maintain discipline among the students. Boys coming from out-side have been facing many problems for the want of Hostel. I wash lucky that the Boy's Hostel was provided by the college during in my secretaryship. I have encouraging the students to use different facilities provided by the college, like N.S.S., N.C.C., Scouts & Guides and Sophistical Multi-Gymnasium Hall etc.

During my tenure I was helped by my classmates and even staff of this college. My friends like Rup, Ranjit, Dhan, Partha, Papu, Niren, Rideep, Pranjal, Biswa, Monimoy, Junjun, Nabanita, Papari, Deepti also helpe me.

Apart from this, I thank our President Dr. (Mrs.) Krishna Barman, Vice Principal Mr. Kabindra Kumar Das, Dr. (Mrs) Abha Mishra Chakraborty, Mr. Deepak Goswami, Mr. Dhruba Prasad Baishya, Mrs. Lakshmi Das pathak, Mr. Bijoy Kamal Bhattacharyya, Mr. Bikash Bhargab Sarma, Mrs. Diba Barooah and my Incharge Dr. (Mrs.) Nilima Deka.

With Thanks—

Manoj Kumar Bhuyan
General Secretary

Report from Asst. General Secretary

At the very outset, I forward my word of thanks to the Election Committee for having faith in me and giving me the opportunity to serve my college as an Asstt. General Secretary. It was indeed a proud privilege to shoulder the responsibility of one of the esteem institution of the state.

I started off with the task of college week, Saraswati Puja, Fresher's Social, Foundation Day along with the members of student union. A large number of students participated in the various competition and had shown their skill in various fields.

I take the opportunity to extend my heartiest gratitude to our Principal madam, Dhruva Prasad Baishya Sir, Kabindra Kumar Das sir and also last but not the least my in-charge Basistha Sir for their valuable advice to make every event a grand successful. I also extend my heartiest thanks to all the teachers and staff of my college for their encouragement and assistance to my.

I will remain ever grateful to my friends Safin, Nava, Rishov, Partha, Debo, Biswajit, Monoj for rendering their countless help during my tenure as a secretary.

I also thanks all the secretaries of our college student union for their encouragement in all the mark and making every event successful.

I hereby conclude my report with my best mistakes and bright future of my college.

"Long Live L.C.B. College"

Long Live L.C.B.S.U."

With Thanks—

Biswajit Taid

Asstt. General Secretary

খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে অসমৰ প্ৰতিটো দুৰ্যোগপূৰ্ণ মুহূৰ্তত দেশ আৰু স্বজাতিৰ হকে অসমৰ উত্তৰপুকুৰৰ কাৰণে নিজৰ জীৱন বলিদান দিয়া জ্ঞাত-অজ্ঞাত বীৰ পুৰুষসকললৈ শ্ৰদ্ধা নিবেদিতোঁ।

যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা বন্ধু-বান্ধৱীয়ে মোক ২০০৪-২০০৫ বৰ্ষৰ বাবে বিনা প্ৰতিশ্ৰুতিতাবে খেল বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত কৰি কাম কৰিবলৈ সুযোগ দিলে, তেওঁলোকলৈ মোৰ হিয়াভৰা ওলগ জনাইছোঁ। দ্বিতীয়তে ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰদ্ধাৰ ছাৰ-বাইদেউসকলক মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

বিশ্বৰ সকলো দেশেই ক্ৰীড়াক বৰ্তমান সময়ত শিক্ষাৰ এটা বিশেষ অংগ হিচাপে বিবেচিত কৰিছে। শাৰীৰিক তথা মানসিক উৎকৰ্ষ সাধন কৰিবলৈ খেলাধুলাৰ গুৰুত্ব সৰ্বজনবিদিত। কিন্তু বৰ্তমান খেলা-ধুলা কেৱল আনন্দবৰ্ষক তথা শৰীৰ চৰ্চাৰ মাধ্যমৰ বাহিৰেও পেছা হিচাপে গুৰুত্ব বৃদ্ধি পাইছে। খেলা-ধুলাই যাব জীৱনলৈ সফলতা আনিছে, তেওঁলোকৰ কেৱল সম্পদ বৃদ্ধিয়েই নহয়, কৃতি সুনামেৰে জগতবিখ্যাত হৈ পৰিছে। আমাৰ মহাবিদ্যালয়তো বহুত প্ৰতিভাৱান ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আছে। গতিকে তেওঁলোকক শিক্ষা দিয়াৰ উপৰিও যদি এটা ভাল মনোযোগ থকা খেলত খেলিবলৈ দিয়া হয়, তেনেহ'লে খেলৰ যোগেদিয়ে দেশৰ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিব পাৰে।

আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ কোনো নিজা খেলপথাৰ নাই, যাব বাবে আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বিভিন্ন অসুবিধাৰ সন্মুখীন হৈ নিজৰ ইচ্ছা অনুসৰি নিজৰ খেল প্ৰদৰ্শন কৰিব নোৱাৰে। তাৰ বাবে আমি নিজেও দুখ অনুভৱ কৰোঁ। মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ কাৰ্যভাৰ হাতত লৈয়ে মহাবিদ্যালয় সপ্তাহৰ সন্মুখীন হ'লোঁ। তাকৰীয়া বাজেটেৰে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বিতীয়খন খেলপথাৰত খেল প্ৰতিযোগিতাসমূহ চলাই নিলো। এই মহাবিদ্যালয় সপ্তাহতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে নিজৰ প্ৰতিভা বিকাশৰ সুবিধা পায়। কিন্তু আমাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ খেল প্ৰতিযোগিতাত উপস্থিতি কম। এই মহাবিদ্যালয় সপ্তাহত মই অনুষ্ঠিত কৰা খেলসমূহ হ'ল— ক্ৰিকেট, কাবাডী, ষ্টপ্‌পুট, ডিছকাছ থ্ৰ', যাঠী মৰা, ভলীবল, বেডমিণ্টন, দৌৰ প্ৰতিযোগিতা।

সৰ্বশেষত মোৰ কাৰ্যকালত বিশেষভাৱে সহায় আগবঢ়োৱাৰ বাবে মোৰ তদ্বাৰথায়ক মাননীয় দীপক গোস্বামী মহোদয় আৰু অন্যান্য শিক্ষাগুৰুসকলৰ ওচৰত চিৰকৃতজ্ঞ হৈ থাকিলোঁ।

“জয়তু ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়।”

“জয়তু ছাত্ৰ একতা সভা।”

ধন্যবাদেৰে—

কমল বাজবংশী

খেল বিভাগৰ সম্পাদক

সাংস্কৃতিক বিভাগৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ বাৰ্ষিক মুখপত্ৰৰ বাবে ছাত্ৰ একতা সভাৰ সাংস্কৃতিক সম্পাদকৰ বছৰেকীয়া প্ৰতিবেদন লিখিবলৈ লোৱাৰ প্ৰাৰম্ভণিতে সেইসকল স্বনামধন্য ব্যক্তিক শ্ৰদ্ধাৰে সুঁৱৰিছো, যিসকলে তেওঁলোকৰ আপ্ৰাণ চেষ্টা আৰু জীৱনজোৰা সাধনাৰে অসমীয়া কৃষ্টি-সাংস্কৃতিক জগতৰ বুকুত জিলিকা কৰি তুলিছে।

সাংস্কৃতিক বিভাগৰ গধুৰ দায়িত্ব কাঙ্ক্ষিত লৈ এবছৰীয়া কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ সুযোগ দিয়া বাবে ঈশ্বৰ তথা ছাৰ-বাইদেউ আৰু প্ৰিয় এল.চি.বিয়ানলৈ মই কৃতজ্ঞতা মাৰ্চিছো। এনে গধুৰ দায়িত্বৰ অন্তৰ্ভুক্ত প্ৰতিটো কাৰ্যতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সাংস্কৃতিক দক্ষতাৰ কথা জড়িত হৈ থকাৰ উপৰিও অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সন্মান জড়িত হৈ থাকে।

সেয়ে, এনেহেন এটা গধুৰ দায়িত্ব মই কিমানদূৰ সফলভাৱে পালন কৰিব পাৰিলো, সেই বিচাৰ আপোনাসৰে কৰিব। মই কেবল ইয়াকে ক'ব পাৰো যে মই মোৰ কাৰ্যকালত অকণো অৱহেলা নকৰাকৈ সকলো কাম সুচাৰুৰূপে সমাধা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলোঁ। অৱশ্যে এই ক্ষেত্ৰত মোৰ সতীৰ্থ বৰ্ণ, প্ৰদ্যুম্ন, মনোজ আদিৰ সহায়-সহযোগিতাও উল্লেখনীয়।

মোৰ কাৰ্যকালৰ আৰম্ভণিতে অনুষ্ঠিত কৰা মহাবিদ্যালয় সপ্তাহত সুদক্ষ বিচাৰক মণ্ডলীৰ সহায়ত বৰগীত, লোকগীত আদিৰপৰা আৰম্ভ কৰি, দলীয় নৃত্য, একক নৃত্যকে আদি কৰি বিভিন্ন প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰিছিলোঁ। পিছে বিহুগীত আৰু আধুনিক গীতৰ বাহিৰে আন কোনো প্ৰতিযোগিতাতে আশা কৰা মতে প্ৰতিযোগী পোৱা নগ'ল।

এইখিনিতে এটা কথা কৈ ধৰঁ যে আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত নটিকৰ চৰ্চাৰ বৰ অভাৱ বাককৈয়ে দেখা যায়। মোৰ কাৰ্যকালত বছৰিনি কাৰ্যপন্থা হাতত লৈয়ো সহযোগীৰ তথা সময়ৰ অভাৱত তাক সফল ৰূপ দিব নোৱাৰিলোঁ।

অৱশ্যে মোৰ ফালৰপৰা আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ দুজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কে. চি. দাস বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়লৈ প্ৰতিযোগী হিচাপে পঠাইছোঁ।

শেষত যিসকল ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, বন্ধু-বান্ধৱীয়ে মোৰ কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাত সহায় আগবঢ়ালে সেই সকললৈ মোৰ ধন্যবাদ থাকিল, নবাগত ছাত্ৰ একতা সভালৈয়ো মোৰ আন্তৰিক শুভেচ্ছা তথা মোৰ বিভাগীয় তত্ত্বাৱধায়কক ধন্যবাদ জনাই মোৰ প্ৰতিবেদনৰ সামৰণি মাৰিছোঁ।

“জয়তু ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়।”

“জয়তু ছাত্ৰ একতা সভা।”

মালাশ্ৰী গোস্বামী
সাংস্কৃতিক সম্পাদিকা

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকাৰ প্ৰতিবেদন

প্ৰতিবেদনৰ আৰম্ভণিতে অসমৰ জাতীয় অস্তিত্ব বন্ধকাৰ নামত প্ৰাণাৰ্হতি দিয়া সমূহ বীৰ-বীৰাঙ্গনালৈ মোৰ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাঞ্জলি যাচিলো আৰু লগতে ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ বাৰ্ষিক ছাত্ৰ একতা সভাৰ (২০০৪-২০০৫) নিৰ্বাচনত ছাত্ৰী জিৰণি কোঠা বিভাগৰ সম্পাদিকাৰ পদত জয়-জুস্ত কৰি বিভাগটোলৈ কিছু সেৱা আগবঢ়াবলৈ সুযোগ দিয়াৰ বাবে সমূহ ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ মই মোৰ শুভেচ্ছা যাচিছোঁ।

বিভাগটোৰ সম্পাদিকাৰ কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ পিছতেই মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ আবস্ত হৈছিল। এই মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ উদযাপনত মই মোৰ ফালৰপৰা ফুল বনোৱা প্ৰতিযোগিতা, কইনা প্ৰতিযোগিতা আদি অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল। এই প্ৰতিযোগিতাসমূহ নিয়াৰিকৈ চলাই নিয়াত মোক সহায় কৰাৰ বাবে মোৰ তত্ত্বাবধায়িকা আভা বাইদেউৰ ওচৰত মই চিৰ কৃতজ্ঞ।

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠাৰ সম্পাদিকা হিচাপে দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ পিছত মই জিৰণি কোঠাৰ অভাৱ-অভিযোগ পূৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো আৰু মোৰ বাবে যিমানদূৰ সম্ভৱ হৈছিল মই কৰিছোঁ। তথাপি মহাবিদ্যালয়ৰ পুঁজি কম হোৱাৰ বাবে সকলোবোৰ অভাৱ-অভিযোগ পূৰণ কৰাটো সম্ভৱপৰ হৈ নুঠিল। জিৰণি কোঠাত এনে কিছুমান অভাৱ অভিযোগ আছে যিবোৰৰ অনুভৱ ছাত্ৰীসকলে বাক্কৈয়ে কৰিছে। সেয়েহে এনেবোৰ অভাৱ-অভিযোগ পূৰণ কৰিবলৈ আৰু গুৰুত্ব সহকাৰে লবলৈ বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষক এই প্ৰতিবেদনৰ জৰিয়তে অনুৰোধ জনালোঁ।

শেষত, মোৰ বিগত কাৰ্যকালত হোৱা অনিচ্ছাকৃত ভুলৰ বাবে মই মোৰ শিক্ষাগুৰুসকল আৰু বন্ধু-বান্ধৱীসকলৰ ওচৰত ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা বিচাৰিছোঁ। ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ দীৰ্ঘায়ু আৰু সুখ্যাতিৰ কামনা কৰিলোঁ—

“জয়তু ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়।”

“জয়তু ছাত্ৰ একতা সভা।”

ধন্যবাদেৰে—

পূৰ্ববী মন্ত্ৰ

ছাত্ৰী জিৰণি কোঠা সম্পাদিকা

সমাজসেৱা বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন

যোৱা ২০০৪-২০০৫ বৰ্ষৰ ছাত্ৰ একতা সভাৰ সমাজ সেৱা বিভাগৰ সম্পাদক হিচাপে বিনা প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাবে নিৰ্বাচিত কৰি ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ৰ দৰে এটি মহান শিক্ষানুষ্ঠানৰ এটি বছৰ সেৱা আগবঢ়োৱাৰ সুযোগ দিয়া বাবে মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ মহোদয় তথা সন্মানীয় শিক্ষাণ্ডকসকল আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলোকে মোৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো, লগতে যিসকলে বৰ্তমানৰ ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়ে অসমৰ আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয়সমূহৰ ভিতৰত অন্যতম বুলি স্বীকৃতি লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে, সেইসকল চিৰপূজ্য ব্যক্তিৰ গৌৰৱ বন্ধাৰ কাৰণে নিজৰ জীৱন আৰ্ছতি দিয়া শহীদসকললৈ সশ্ৰদ্ধ প্ৰতিপাত জনাইছোঁ।

সমাজসেৱাৰ দৰে এটা গধুৰ দায়িত্বভাৰ বহন কৰিয়েই মই শিক্ষাণ্ডকসকলৰ উপদেশমতে মোৰ কাৰ্যকালৰ সকলোবোৰ কাম সুচাৰুৰূপে পৰিচালনা কৰিছিলোঁ।

সমাজসেৱা বিভাগৰ দায়িত্বতে সীমাবদ্ধ নাথাকি মহাবিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠান যেনে সৰস্বতী পূজা, স্বাধীনতা দিৱস, কলেজ প্ৰতিষ্ঠা দিৱস, নৱাগত আদৰ্শ সভা আদিত জড়িত থাকি মহাবিদ্যালয়ৰ উন্নতিৰ বাবে সেৱা আগবঢ়াবলৈ যিমান পাৰো চেষ্টা কৰিছিলোঁ।

সৰ্বশেষত মোৰ কাৰ্যকালত সহায়-সহযোগ আগবঢ়োৱাৰ বাবে মাননীয় অধ্যক্ষা মহোদয়া আৰু মোৰ তত্ত্বাৱধায়ক বিজয় কমল ভট্টাচাৰ্য্যৰলৈ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা আৰু মোৰ অন্যান্য বন্ধু-বান্ধু তথা ছাত্ৰ একতা সভাৰ আন সদস্যসকললৈ ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

প্ৰতিবেদনৰ শেষত মোৰ কাৰ্যকালত অজানিতে হোৱা ভুল-ভ্ৰুটিৰ বাবে সকলোৰে ওচৰত ক্ষমা বিচাৰি মহাবিদ্যালয়ৰ উজ্জ্বল ভৱিষ্যৎ কামনাবে মোৰ প্ৰতিবেদন সামৰিছোঁ।

“জয়তু ললিত চন্দ্ৰ ভৰালী মহাবিদ্যালয়।”

“জয়তু ছাত্ৰ একতা সভা।”

ধন্যবাদেৰে—

অবুৰ বৈশ্য

সমাজসেৱা বিভাগৰ সম্পাদক

REPORTS OF COLLEGE WEEK : 2004-2005

JAPBLING THROW (Boys) :

- 1st— Jitumoni Kalita
2nd— Surjit Bora
3rd— Ramendra Medhi

DISCUSS THROW :

- 1st— Manoj Kumar Bhuyan
2nd— Bhaskar Das
3rd— Ramendra Medhi

LONG JUMP :

- 1st— Mrinal Sarma
2nd— Pranab Das
3rd— R. Joshep Raj

SHOT-FOOT :

- 1st— Mrinmoy Dey
2nd— Jitumoni Kalita
3rd— Pradumna Bhagabati

BADMINTON : (Boys Single)

- 1st— Debasis Sarkar (B.Sc. 3rd Yr.)
2nd— Partha Pratim Sarma (B.Sc. 1st Yr.)

BADMINTON : (Girls Single)

- 1st— Najrana Chesti (B.Sc. 3rd Yr.)
2nd— Puja Rajkumari (BA 2nd Yr.)

MIX DOUBLES :

- 1st— Surjit Borah & Minakshi Saikia
2nd— Parthapratim Sarma & Puja Rajkumari

DOUBLES (Badminton) :

- 1st— Debasis Sarkar & Deepak Das
2nd— Kamal Rajbongshi & R. Joseph Raj

CRICKET :

Champion Team— B.Sc. 2nd Yr.

- (1) Bibhu Kr. Roy (Captain), (2) Jitumoni Deka, (3) Satyajit Nath, (4) Sachin Deka, (5) Dibyajyoti Baruah, (6) Dibyajyoti Nath, (7) Abhishek Saikia, (8) Kuldeep Kalita, (9) Debajit Kakati, (10) Bidyut Saikia, (11) Pranmoy Khanikar, (12) Vineet Verma.

Runners up Team— B.Sc. 3rd Yr.

- (1) Mrinmoy Dev (Captain), (2) Bhaskar Das, (3) Subiran Dey, (4) Dipak Shill, (5) Satya, (6) Debasis Sarkar, (7) Rajdeep Boro, (8) Biswajit Barman, (9) Champak Goswami, (10) Anupam Medhi, (11) Bhumidhar Barman

Man of the Match : Jitumoni Deka

Man of the Series : Surjit Borah

KABADI (Boys) :

Champion team : B.A. 1st Yr.

- (1) Kamal Rajbongshi, (2) Ranendra Medhi, (3) Manoj Kumar Bhuyan, (4) Mrinal Sarma, (5) Murtaza Safin, (6) Surjit Borah, (7) Jitumoni Kalita

Runners up team : HS 2nd Yr.

- (1) Pranab Jyoti Lahkar, (2) Jayanta Sarma, (3) Mrinmoy Sinha, (4) Himanshu Nath, (5) Satyandra Nath, (6) Apurba Sarma, (7) Manoj Sarma

KABADI (Girls) :

Champion team : HS 1st Yr.

- (1) Minakshi Das, (2) Arundhati Goswami, (3) Shilpa Das, (4) Binita Deka, (5) Ajifa Rahman (6) Jahanara Begum, (7) Punipunam Acharyja

Runners up team : TDC 1st Yr.

- (1) Baishnabi Kashyap, (2) Malashree Goswami, (3) Purabi Mahanta, (4) Dolley Deka, (5) Papor Das, (6) Tanushree Banikya, (7) Samimara Begum

100 Metre Race (Boys) :

- 1st— Ranendra Medhi
2nd— Bhadreswar Sonowal
3rd— Himanshu Deka

200 Metre Race (Boys) :

- 1st— Ranendra Medhi
2nd— Manoj Sarma
3rd— Bhadreswar Sonowal

400 Metre Race (Boys) :

- 1st— Ranendra Medhi
2nd— Bhadreswar Sonowal
3rd— Mrinal Sarma

200 Metre Race (Girls) :

- 1st— Shilpa Das
2nd— Minakshi Das
3rd— Bijita Saikia

VOLLEY BALL :

Champion Team— TDC 1st Yr.

- (1) Ranendra Medhi, (2) Kamal Rajbongshi, (3) Manoj Kumar Bhuyan, (4) Mrinal Sarma, (5) Manoj Nath, (6) Jitumoni Kalita, (7) Apurba Sarma

Runners up — HS 2nd Yr.

- (1) Surjit Borah, (2) Pranab Lahkar, (3) Jayanta Sarma, (4) Himanshu Nath, (5) Utjal Medhi, (6) Dhanjit Das, (7) Jayanta Das

MODERN SONG :

- 1st— Geetanjali Das, 2nd— Sanjeeb Barman

RABINDRA SANGEET :

- 1st— Satabdi Chakraborti
2nd— Geetanjali Das
3rd— Anuradha Basak

MEHENDI DESIGN COMPETITION :

- 1st— Manmi Bordoloi
2nd— Rupjyoti Chetia
3rd— Arundhati Goswami

JYOTI SANGEET :

- 2nd— Geetanjali Das & Anuradha Basak

Miss LCB : Miss Punipunam Acharjee

Mr. Personality : Mr. Arnob Talukdar

SOLO DANCE :

- 1st— Seema Kalita
2nd— Dolly Kumary
3rd— Dolly Deka

LOKAGEET :

- 1st— Geetanjali Das
2nd— Sanjiv Barman
3rd— Dipankar Talukdar

**N.C.C. CADETS WHO HAVE SHOWN CREDITABLE
PERFORMANCE DURING THE SESSION**

Minara Bagum
Rank : C.U.O., B Certificate

Santanu Kumar
Rank : C Certificate, 2004

Abinash Medhi
Rank : C.U.O., E Certificate, 2005
Guwahati Best Candidate, 03-04

Ramendra Goswami
Rank : S.U.O., E Certificate, 2005
Guwahati Group Best Candidate, 04-05

LALIT CHANDRA BHARALI COLLEGE MAGAZINE

